LIBRARY OF CONGRESS
1800

GESCHIEDKUNDIGE BESCHOUWING VAN St. DOMINGO,

DOOR

BRYAN EDWARDS,

Uit het Engelsch.

Te HAARLEM, bij
A. LOOSJES, Pz.
MDCCCII.

F1921
.E28

1-12347

GESCHIEDKUNDIGE BESCHOUWING VAN St. DOMINGO,

DOOR

BRYAN EDWARDS.

Uit het Engelsch.

EERSTE STUK.

Te HAARLEM, bij
A. LOOSJES Pz.
MDCCCII

BERCHOUX

S^t. DOMINGO,

BRYAN EDWARDS

VOORBERICHT.

Dewijl het Eiland St. Domingo *weder het Tooneel geworden is, waarop het thans bevredigd* Europa *het oog gevestigd houd, daar de Fransche Republiek, met hare bondgenoten eene zo aanzienlijke Scheeps- en Krijgsmagt derwaards gezonden heeft, om hetzelve weder onder haar beheer te brengen, zal het ongetwijfeld veele onzer Landgenoten, die nauwkeuriger wegens den toestand van hetzelve wenschen onderricht te zijn, aangenaam wezen van eene zo bekwaame en meesterlijke hand als die van* EDWARDS, *eene Geschiedkundige Beschouwing van dat Eiland te ontvangen. Zij behelst een kort bericht van het oud Gouvernement, den politieken toestand, bevolking, voortbrengsels en koopwaaren van hetzelve behalven een verhaal van de jammervolle elenden, die sedert het jaar* 1789 *dat land verwoest hebben; met eenige aanmerkingen over de oorzaken, en waarschijnlijke gevolgen alsmede een verslag van de militaire bedrijven der Britsche Armée op dat Eiland tot het einde van* 1794. — *Niet alleen verdient dit werk, om de omstandigheden van dit oogenblik bizonder*

de aandacht op te wekken, maar het heeft eene innerlijke eigene en duurzaamer waardij, zo uit hoofde van de belangrijkheid van dit Eiland zelve, de verbaazende en leerzaame gebeurtenisſen, die het bevat, als mede de menschkundige aanmerkingen, uitmuntende ſchrijfwijze en recht mannelijken ſtijl van den Engelſchen opſteller: en ſchoon de vertaler gepoogd heeft, het oorſpronglijke in kragt en nadruk, zo veel mogelijk, te volgen, gevoelt hij, hoeveel zijne overzetting daarbij moet onderdoen. Evenwel hoopt hij niet zo geheel ongelukkig geſlaagd te zijn, of men zal eenige ſporen van het oorſpronglijk ſchoone en kragtige hier en daar kunnen ontdekken. De twee volgende ſtukken van gelijke grootte als het tegenwoordige, waarmede het werk voltooid zal zijn, zullen binnen weinige weken volgen.

VOORREDE.

Zodra ik de Geſchiedenis van de Engelſche Volkplantingen in de *Westindiën* had uitgegeven, vatte ik het voornemen op, om een algemeen bericht van de vastigheden, van alle de Natiën van *Europa* in dat gedeelte der nieuwe waereld, zaam te ſtellen, maar meer bizonder van de Franſche, welker bezittingen ontwijfelbaar van de meeste waardij, en de vruchtbaarſte van den geheelen *Archipelagus* zijn. Dat denkbeeld nam meer en meer in mijnen geest toe, bij de beſchouwing der bouwſtoffen, die ik bijëenverzameld had met betrekking tot derzelver voornaamſte Volkplanting op *St. Domingo*; niet twijfelende, of ik

zou, daar de fortuin van den oorlog alle of de meeste andere Franſche Eilanden in de magt der Engelſchen hadt gebragt, mij gemakkelijk zulke bizonderheden van den ſtaat, bevolking en landbouw van elk derzelve weeten aan te ſchaffen, als mij in ſtaat zouden ſtellen, om met vertrouwen, voor mij zelven en tot genoegen van het algemeen, mijn oogmerk te volvoeren. Het doet mij leed te zien, dat ik mij tot dus verre in deeze verwachting bedrogen heb gevonden.

Het tegenwoordig Werk bepaalt zich dus geheel tot *St. Domingo*, waaromtrent ik, die, perſoonlijk, dat ongelukkig land kort naa den opſtand der negers in 1791 bezocht, en daar kennisſen gemaakt heb, die mij van toen af geregelde berichten deswegens hebben gegeeven, eene menigte van getuigenisſen en belangrijke ſtukken bezit. Mijne beweegredenen, om derwaards te gaan, zijn van weinig belangs voor het publiek; maar de omſtandigheden, die de reis veroorzaakten, de ontmoeting, die 'er mij bejegende, en de ſtaat, waarin ik de ongelukkige inwoonders vond, kunnen niet afzijn belangrijk voor den lezer te zijn; en ik vlei mij dat een kort bericht dezer bijzonderheden, daar het eenige mate van gezag aan mijnen

ar-

arbeid bijzet, geen ongeschikte inleiding voor mijn boek zal geächt worden.

In de maand September 1791, toen ik mij onthield te *Spanish Town* op *Jamaica*, werden twee Fransche Heeren bij mij gebragt, die even van *St. Domingo* waren aangekomen, met bericht, dat de negerslaven, behoorende tot het Fransche gedeelte van dat eiland, ten getale, zo men meende van 100,000 en meer opgestaan waren, en dood en verwoesting over de geheele noordlijke provincie verspreidden. Zij berichtten, dat de Gouverneur Generaal, beschouwende den staat der Volkplanting, als eene gemeene zaak onder de blanke inwooners van alle natiën in de *Westindiën*, Commissarisen had afgezonden aan de nabuurige eilanden zo wel als aan de Staaten van *Noord-America*, om onmiddelijken bijstand van troepen, wapenen, krijgs- en levensvoorraad te verzoeken; en dat zij met dezelfde boodschap aan het Gouvernement van *Jamaica* waren afgevaardigd; men verlangde diensvolgens van mij, hun voor te stellen aan den Graaf VAN EFFINGHAM, den Commandant en Chef Schoon de brieven, van welke deze heeren voorzien waren, zekerlijk te over genoegzaam waren om hun gereeden toegang tot zijn lordschap te ver-

leenen, weigerde ik niet aan derzelver verzoek te voldoen; en het is naauwlijks noodig te zeggen, dat het goed en uitgebreid hart, dat het geheel gedrag van Lord EFFINGHAM regelde, geene bode noodig hadt, in een geval van weldaadigheid en menschlijkheid. Verheven boven het nationaal vooröordeel, voelde hij, gelijk een mensch en Christen betaamt, de rampen van zijne *medemenschen*; en hij zag, in deszelfs geheele uitgestrektheid, het gevaar, waaraan ieder eiland in de *Westindiën* door zulk een voorbeeld zou zijn blootgesteld, zo de zegepraal van de regeeringloosheid der wilden over alle orde en gouvernement voltooid werdt. Zonder aarseling verzekerde hij dus de Commisarisen, dat zij staat maken konden, om van het gouvernement van *Jamaica*, alle bijstand en hulp te ontvangen, die hetzelve konde verleenen. Troepen kon hij niet aanbieden want hij had dezelve niet; maar hij zeide, dat hij wapens, krijgs- en leevensvoorraad zou bezorgen, en beloofde raad te zullen plegen met den Opper-Officier van het Departement der scheepsmagt, wegens de voegzaamheid, om een of meer van zijne Majesteits schepen op te zenden; daar de Commisarisen hadden aangevoerd, dat de verschijning van eenige weinige oor-

oorlogsſchepen in derzelver havens zou dienen om de opſtandelingen vrees aan te jagen, en hun op eenen afſtand te houden, terwijl de noodzakelijke maatregels van verdeediging en verſterking daargeſteld werden, om de ſtad van *Kaap François*, voor eenen aanval te bewaaren.

Admiraal AFFLECK (gelijk van zijn bekende verdienſten en algemeen character mogt verwacht worden) werkte met veel genoegen ter dezer gelegenheid met Lord EFFINGHAM mede, en vaardigde terſtond orders af aan de Kapiteins van de fregatten; *the Blonde* en *the Daphne*, om, vergezeld van eene ſloep van oorlog, onmiddelijk na *Kaap François* te vertrekken. De *Centurion* kreeg ſpoedig daarnaa order om na *Port au Prince* te ſtevenen. *The Blonde* gecommandeerd wordende door mijnen beminlijken en betreurden vriend den Kapitein AFFLECK, die minzaam op zich nam de Franſche Commisſarisſen na *St. Domingo* te rug te brengen, werd ik ligtelijk overgehaald om hun derwaards te vergezellen; en eenige andere Heeren van *Jamaica* waren van de partij.

Wij kwamen in de haven van *Kaap François* op den avond van 26 September, en het eerst voorwerp, dat onze aandacht, bij onze nadering bepaalde, was een vreeslijk tooneel

van verwoesting door brand veroorzaakt. De ſchoone vlakte bij de *Kaap* gelegen was overdekt met asſche, en de omliggende heuvelen, zover ons oog reiken kon, vertoonden ons overal de nog rookende puinhoopen, en huizen en plantagiën op dat oogenblik in vlam. Het was een verſchriklijker gezigt, dan iemand, ongewoon aan zodanig een tooneel, zich gemakkelijk kan voorſtellen. — De inwooners der ſtad op het ſtrand bij een gekomen, vestigden al hunne aandacht op ons, en wij landden te midden van een hoop toekijkers, die met opgeheven handen en ſchreijende oogen, hunne verlosſers (want zoo merkten zij ons aan) welkom heetten, en de juichende kreet, van *Vivent les Anglois* weêrgalmde van alle kanten.

De Gouverneur van *St. Domingo*, ten dien tijde, was de ongelukkige Generaal BLANCHELANDE; een Veldmaarſchalk in Franſchen dienst, die ſedert op het ſchavot geſtorven is. Hij deed ons de eer om ons aan de kaai te verwelkomen. Een Committé van de Coloniaale Vergadering, vergezeld door den eenigen Zoon van den Gouverneur, een beminlijk en welopgevoed jongman, (*) hadt van te

(*) Deze jonge Heer ſtierf ook door de Guillotine on-

te vooren zijn opwachting bij ons gemaakt, aan boord van *the Blonde*, en wij werden terſtond na de plaats der vergadering gebragt. Het tooneel was treffend en plegtig. De zaal was fraai verlicht, en alle de leden verſcheenen in rouwgewaad. 'Er werden ſtoelen voor ons binnen de balie geplaatst, en de Gouverneur, zijne plaats genomen hebbende, aan de rechtehand van den Voorzitter, ſprak ons de laatſte in eene welſprekende en aandoenlijke redevoering aan, waarvan het volgende eene naauwkeurige vertaling is.

„ Wij bedroogen ons niet, Mijne Heeren, toen wij ons vertrouwen op uwe edelmoedigheid ſtelden; maar wij konden naauwlijks de hoop voeden, dat Gij, behalven ons hulp te zenden, in perſoon komen zoudt om ons troost te ſchenken. Gij hebt, zonder tegenzin het vreedzaam genot van huiſelijk geluk verlaaten, om te komen deelen in de ongelukken van vreemdelingen, en om uwe traanen met de onze te vermengen. Tooneelen van ellende (welker beſchouwing aan hun, die aan ongeluk on-

onder de dwingelandij van ROBESPIERRE; den 20 Julij 1794, trof hem in het twintigſte jaar zijns ouderdoms, dat ongelukkig lot te *Parijs*.

ongewoon zijn, gemeenlijk mishaagt) hebben *uw* gevoel niet onderdrukt. Gij hebt de volle uitgebreidheid onzer ongelukken willen beſchouwen, en in onze wonden den heilzaamen balſem van uw gevoeligheid en medelijden ſtorten."

„ Gij zult bevinden, dat de ſchilderij van onze rampen, die wij hadden opgehangen, te kort ſchiet bij het oorſpronglijke. Het groen, waarmede onze velden onlangs bekleed waren, is niet meer zigtbaar; door de vlammen van deszelfs kleur beroofd en vernield door de verwoestingen van den oorlog, leveren onze kusten geen gezigt op, dan dat van akeligheid. De kleederen, die onze perſonen dragen, zijn de blijken van onze ſmarte over het verlies van onze broeders, die overvallen en wreedelijk vermoord werden door de oproerigen."

„ Het is als bij het licht der brandſtichtingen, die ons van alle zijden omringen, dat wij nu raadpleegen; wij zijn genoodzaakt den geheelen nacht door in de wapenen te zijn, om den vijand van ons heiligdom af te houden. Sinds lang zijn onze harten door kommer nedergedrukt geweest, dezen dag ondervonden wij voor de eerſtemaal de zoete aandoeningen

van

van genoegen, daar wij u in het midden van ons beſchouwen."

„ Edelmoedige Eilanders! Menschlievendheid heeft kragtig op uwe harten gewerkt: Gij hebt u aan de eerſte beweeging van edelmoedigheid overgegeeven, in de hoop om ons aan den dood te ontrukken; want het is te laat om ons voor ellende te bewaaren. Welk een verſchil tusſchen *uw* gedrag, en dat van andere natiën! Wij zullen ons van uwe edelmoedigheid bedienen, maar de dagen die ons overſchieten zijn niet genoeg om u onze dankbaarheid te betoonen; onze kinderen zullen die in het geheugen houden."

„ Het herſchapen *Frankrijk*, niet onderricht, dat zulke ellenden ons zouden overkomen, heeft geene maatregels genomen om ons tegen derzelver uitwerkſels te behoeden: met welk eene verwondering zal het verneemen, dat wij, zonder uwe hulp, niet langer zouden beſtaan, als tot eenige Natie behoorende."

„ De Commisſarisſen door ons na het eiland *Jamaica* afgevaardigd, hebben ons onderricht van uwe pogingen, om ons van dienst te zijn. — Ontvangt deswegens de verzekeringen van onze liefde en gevoeligheid."

„ De Gouverneur Generaal van dit eiland,

wiens gevoelens zamenſtemmen met de onze, deelt in een gelyke wijze in de vreugde, die wij wij over uwe tegenwoordigheid gevoelen, en in onze dankbaarheid, voor de hulp die gij ons ſchenkt."

In deze omſtandigheden, ſcheenen de Franſche Colonisten op St. *Domingo*, ſchoon zij bij vroegere gelegenheden in ſtaatkundige gevoelens verdeeld mogten geweest zijn, door den algemeenen nood tot eene volmaakte eensgezindheid geſtemd te zijn. Alle ſoorten van lieden vereenigden zich in eenen algemeenen kreet tegen de Nationaale Vergadering, aan welker ſtappen alle hunne onheilen werden toegeſchreeven. Dit gevoelen was indedaad, zo algemeen verſpreid, en zo diep geworteld, dat het eene zeer ſterke neiging bij alle claſſen van blanken te weeg bragt, om hunne verbindtenis met het Moederland te verbreken. De witte kokarde werd over het algemeen in plaats der driekleurige opgezet, en in alle gezelſchappen zeer ernſtige wenſchen, zonder huivering of agterhoudendheid gedaan, dat de Engelſche Regeering eene gewapende Magt zenden zou, om het eiland in bezit te neemen, of liever deszelfs vrijwillige overgaaf van de ingezetenen te aanvaarden. Zij verbeelden zich,

dat

dat datgeen, hetwelk zij wenſchen, dat mogt gebeuren, daadelyk de bedoeling was; en dit denkbeeld werdt welras zo algemeen, dat het den ſchrijver van dit werk in een verkeerd daglicht plaatſte. De vuurige geestgeſteldtenis, zo duidelijk in het Fransch Character, is door allen, die hun bezocht hebben, bizonder opgemerkt; maar in dit geval groeide hunne ligtgelovigheid tot eene hoogte, die buitenſporig, jaa zelfs belachlijk was. Ik was door de vriendlijkheid van den Graaf van EFFINGHAM begunſtigd met een' aanbevelingsbrief bij den Gouverneur Generaal, en de wijze, waarop ik ontvangen werd zo door den Heer BLANCHELANDE, als de Coloniale Vergadering waren zodanig, dat zij niet alleen de aandacht van het algemeen tot zich trok, maar ook een zeer algemeen geloof deedt ontſtaan, dat geene gewoone beweegreden mij derwaards gebragt hadt. De onderſtellingen, van bizondere perſonen ten dien aanzien verveelende en lastige verzekeringen van mijne zijde te weeg brengende, dat ik geene oogmerken dan de voldoening mijner nieuwsgierigheid had, hadden geen uitwerkſel, dan loftuitingen wegens mijne voorzigtigheid te doen geboren worden. Het ſtond vast, dat ik een Agent van het

En-

Engelsch Ministerie was, gezonden, met oogmerk, om de neigingen der Colonisten omtrent het Gouvernement van *Groot-Brittanje* te polsen, zijnde eene voorbereiding tot een inval in dat land, door de Engelsche gewapende magt; en hunne wenschen en neigingen zamenwerkende met hun denkbeeld deeden veele vreemde toepassingen geboren worden, die op mij werden gemaakt, eenige derzelve waren zo bespottelijk, dat niemand zich des van lachen kon onthouden.

Deeze zaak word niet verhaald uit ijdele eerzucht, om mijn eige gewigt aan den dag te leggen. De Lezer van de volgende bladzijden, zal de toepassing daarvan ontdekken; en dit zal hem misschien aanleiding geven, om eenige reden te vinden voor die vaste verwachting van zeker en spoedig slagen, die naderhand gelegenheid gaf tot pogingen door de Britsche wapenen, met middelen, die men anderzins op dien tijd (gelijk zij in het vervolg ongelukkig gebleeken zijn) geheel onëvenredig aan het bedoeld voorwerp moest geoordeeld hebben.

De verwoestingen van den opstand breidden zich, staande den tijd van mijn verblijf aan *Kaap François* aan alle zijden uit. De geheele vlak-

vlakte van de *Kaap*, met uitzondering van een plantagie bij de ſtad gelegen, was eene verwoesting; zo waren ook de *Parochij van Limonade*, en de meeste vastigheden op de bijgelegen bergen. De *Parochij van Limbé* ſtondt overal in vlam; en voor mijn vertrek, hadden de oproerigen zich meester gemaakt, van de baai en forten te *l'Acul*, zowel als van de Diſtricten van *Fort Dauphin*, *Dondon* en *la Grande Rivière*.

Overal vertoonden zich de kenmerken der verwoesting, en de blanken ſcheenen het bieden van tegenſtand niet alleen als ongenoegzaam in de tegenwoordige omſtandigheden, maar ook als hopeloos voor het toekomende te beſchouwen. Om de maat van derzelver ellenden vol te meeten, weigerden hunne Spaanſche nabuuren op hetzelfde eiland, gedreeven door een geest van dweepzucht en haat, die, zo ik denk, zonder voorbeeld in de waereld is, eenige hulpe te leenen om een' opſtand te dempen, in welks gevolgen, hun de reden zou geleerd hebben, dat hun eige behoudenis te gelijk met die der Franſchen gemengd was. Zij werden zelfs niet alleen beſchuldigd, van den oproerigen wapenen en voorraad van ſpijs bezorgd te hebben; maar ook aan hun verſchei-

de

de ongelukkige Franſche planters, die hunne wijkplaats genomen hadden na het Spaanſch grondgebied, te hebben uitgeleverd om vermoord te worden, jaa, dat zij van de oproerigen geld, als een bloedprijs zouden ontvangen hebben. Voor deeze laatſte beſchuldigingen egter werdt nooit, zo verre ik weet, eenig bewijs te berde gebragt; en ter eere der menschlijke natuur, ben ik ongeneegen om te gelooven, dat het waar zij.

Wat mij aangaat, de zaak kwam mij van den beginne af wanhopig voor; en veele der aanzienlijkſte en best onderrichte perſonen, aan *Kaap François* (eenige derzelven in posten van aanzien) verzekerden mij, in vertrouwen, dat zij het met mij eens waren. De kooplieden en invoerders van Europeeſche manufactuuren, ieder uur de verwoesting der ſtad duchtende, van zo veele brandſtichters van binnen, als oproerigen van buiten, boden hunne goederen om gereed geld aan, voor de helft der gewoone prijzen; en 'er werden aan den Kapitein AFFLECK door perſoonen van onderſcheiden ſtand aanzoeken gedaan, om zich op *the Blonde*, na *Jamaica* te mogen inſchepen. De tusſchenkomst van het Coloniaal Gouvernement verpligtte hem hunne aanzoeken af te wijzen,

zen, maar 'er werden wegen uitgevonden, om groote geldſommen aan boord van dat ſchip te conſigneeren, en ik weet, dat 'er andere middelen gevonden zijn, waardoor effecten van eene aanmerklijke waarde, zo na *Jamaica*, als na de Staaten van *Noord-America* gevoerd zijn.

Onder deze omſtandigheden kwam het mij zeer natuurlijk voor, mijn onderzoek uit te ſtrekken na den ſtaat der Colonie voor den opſtand, en berichten van genoegzaam gezag, op de plaats zelve in te zamelen, betreffende de eerſte aanleiding, en volgende voordgangen van de zo wijd uitgebreide verwoesting, die ik voor mij zag. Diep doordrongen van het treurig denkbeeld, dat het gedenkſtuk van deze eenmaal bloeijende Volkplanting alleen in de bladeren der geſchiedenis zou gevonden worden, verlangde ik, dat mijn eigen land en mede-colonisten, bij het betreuren van dit uitëinde, ten zelfden tijde zich dat voorbeeld ten nutte mogten maken. De gelegenheden om mij te doen onderrichten waren te ſchoon om verzuimd te worden, en ik beſloot mij van dezelve te bedienen. De Gouverneur Generaal verzorgde mij copijen van alle de papieren en ſtukken met betrekking tot zijnen post,

post, waarom ik verzocht, met eene beleefdheid, die de gunst in waarde rijzen deed. Het noodlot van deezen ongelukkigen Heer, twee jaaren daarna, trof mij zeer. Hij was, gelijk zijn koninglijke meester, ongelukkig tot eenen post geroepen, waarvoor zijne bekwaamheden niet genoegzaam waren; en in tijden, waarin misschien geene bekwaamheden hem te stade zouden gekomen zijn.

De President van de Coloniale Vergadering, ten tijde van mijne komst aldaar, was de Heer DE CADUCSH, die eenige tijd daarnaa dit eiland verliet en een belangrijken post op *Jamaica* bekleedde. Hij was een man van zeer groote bekwaamheden, en daarenboven sterk en oprecht verbonden aan het Engelsch Gouvernement, waarvan ik, zo het pas gaf, onbetwistbaare bewijzen zou kunnen geeven (*). Deeze Heer schetste op mijn verzoek een kort bericht van de oorsprong en voordgang van den opstand; en naa mijne terugkomst in *Ge-*

(*) Hij vergezelde naderhand den Generaal WILLIAMSON weder na *St. Domingo*, en sneuvelde (of ik had liever moeten zeggen, werd op eene laaghartige wijze vermoord) in een tweegevecht te *Port au Prince*, door eenen van zijne landgenoten.

geland begunſtigde hij mij met zijne briefwisſeling. Veele belangrijke zaken, die in dit werk voorkomen, rusten op zijn gezag.

Aan den Heer DELAIRE, een koopman van aanbelang in de ſtad van de *Kaap*, die ſedert, zo ik geloof, na den Staat van *Zuid Carolina* geweeken is, ben ik een diergelijk verhaal ſchuldig, door hem zelf in de Engelſche taal, die hij volkomen meester was, opgeſteld. Het is kort maar zeer doelmatig; legt eene diepe kennis van de belangen der Volkplanting aan den dag, en brengt, met groote naauwkeurigheid, derzelver onheilen tot haren oorſprong.

Maar de vriend, van wiens uitſteekende kunde, ik mijn voornaamſte berichten in alle opzigten ontleend heb, is de Heer door mij bedoeld, in eene noot in het 7de Hoofdſtuk van dit Werk; en het ſpijt mij van harte, dat het ongeluk hem zodanig vervolgd heeft, dat het onvoegzaam zijn zou aan hem, *met zijnen naam*, in dit werk de verpligtingen, die ik aan zijne vriendelijkheid ſchuldig ben, uit te drukken. Naa de wraak van de onbarmhartige mannen SANTHONAX en POLVEREL ontvlucht te zijn; beſloot hij weder om na *St. Domingo* te rug te keeren, ten einde zijn eigendom op te nemen; en, het grieft mij, dat ik het zeg-

gen moet, hij is weder in de handen zijner vijanden gevallen. Hij vondt egter middelen, vóór zijne tegenwoordige gevangenis, mij vele papieren van belang toe te zenden, en onder anderen een copij van dat zeer schoon en belangrijk stuk, de laatste wil of testament van OGÈ, waarvan in het vierde Hoofdstuk gesproken word, en in zijn geheel gedrukt is onder de agter aan gevoegde noten en ophelderingen, aan het einde van mijn werk. Schoon ik van dit papier (welks tijdige mededeeling de vreeslijke tooneelen, die gevolgd zijn, zou hebben voorgekomen) dikwijls gehoord had, had ik lang getwijfeld, of het wel bestondt. Deszelfs terughouding door de personen, aan welke het door den ellendigen lijder, was overgegeven, is een bedrijf van zo gedrochtlijke en voorbeeldelooze boosheid, dat ik, schoon ik het papier zelf zag, de beschuldiging niet gelooven kon. Ik weet niet, of de Heer BLANCHELANDE begreepen geweest zij in deze snoode handelwijze, gelijk mijn vriend verzekert; zo hij schuldig geweest is, heeft hij rechtvaardig het loon zijner misdaaden verworven; en schoon ik, hem onschuldig achtende, over zijn ontijdig noodlot bedroefd geweest ben, aarsel ik niet als mijn gevoelen uit te bren-

brengen, dat, zo hij duizend leevens bezeten had, het verlies van die allen, geene genoegzaame verzoening zou geweest zijn, ter voldoening der rechtvaardigheid, in een zo buitensporig geval.

Zodanige zijn de beweegredenen geweest, die mij aanleiding gegeven hebben, tot het opmaken van deeze Geschiedkundige Beschouwing van het Fransch gedeelte van St. *Domingo*, en zodanig is het gezag, waarvan ik mijne onderrichting; betreffende die rampspoedige gebeurtenissen, die hetzelve ten val gebragt hebben, ontleend heb. Egter moet ik openhartig belijden, dat, zo ik bij het publiek eenig crediet heb, als schrijver, ik niet zeker ben, of dit werk strekken zal, om mijne achting te vermeerderen. Ieder schrijver rijst of daalt, in zekere mate, met den aart van zijn onderwerp; en bij deze gelegenheid, heeft de schilderij, die ik zal voorhangen, niets in zich, om de verbeelding te vermaken, of het hart te verheugen. De tooneelen voor ons zijn duister en droevig. Hier is geene gelegenheid, om schoonheden, van eene onbedorven natuur te schetsen. Die boschjes van eeuwig groen; die grootsche en romaneske landschappen, die, in de Lan-

den van den keerkring, overal het oog uitnoodigen, en dikwerf doen vertoeven, tot dat verwondering zich verheft tot godsdienstigen eerbied, moeten nu plaats maken voor de ellenden van den oorlog, en de gruwlijke verschijnsels der pest; voor tooneelen van regeeringloosheid, verwoesting en bloedstorting. Wij hebben het menschlijk hart in zijne grootste wanschapenheid te beschouwen; den wilden mensch te zien, ontslagen van bedwang, wreedheden plegende, waarvan het verhaal alleen het hart doet te rug krimpen, en misdaaden bedrijvende, tot nog toe ongehoord in de geschiedenis.

——— *all monstrous, all prodigious things,*
Abominable, unutterable, and worse
Than fables yet have feign'd, or fear conceived.

MILTON.

Gedrochten, dingen van een wonderbaaren aart,
Verfoeilijk boven taal en denkbeeld, ja zo snood,
Dat dichterlijk vernuft hun zo niet schild'ren durft,
Of zelfs de vrees nooit iets zo schriklijks heeft gedacht.

Alles, derhalven, dat ik hopen durf, is, dat mijn verhaal, zo het niet kan vermaken, ten minsten *leeren* zal. Op die deugdzaamen en bedachtzaamen, op hun, die het hart open hebben voor overtuiging, zal deze verzaameling van ijslijkheden haar uitwerksel hebben.

Het

Het zal de bejammerenswaardige onkunde van eenigen, en de gedrochtlijke ſnoodheid van anderen onder de hervormers van deze dagen ten toon ſtellen, die ontwerpen van volmaaktheid, en verbetering in den ſtaat van het menſchlijk leven verder willende drijven, dan de natuur toelaat, een verteerend vuur ontſteeken, tusſchen de onderſcheide clasſen van het menschdom, dat niet dan door menſchenbloed kan worden uitgebluscht. Het is vergeefs geſproken, zulke lieden te zeggen, dat groote en weldaadige veranderingen in de gevestigde orden der maatſchappij alleen kunnen uitgewerkt worden, door eene trapswijze verbetering van de laagere rangen van het volk. In hunne handen, velt de hervorming met eene zeis, meer vernielende, dan die des tijds alles ter neder, en plant niets. Gematigdheid en voorzigtigheid beſchouwen zij, als vuige lafhartigheid. Kragt en geweld moeten, naar derzelver gevoelen, alleen gebruikt worden, om vroegtijdig ingezogen en aangewende vooroordeelen te genezen. Derzelver praktijk is als die van andere kwakzalvers ſtout en kort; hun motto is, *genees of ſterf.*

Deze bedenkingen ontſtaan natuurlijk uit de

zaak, die ontegenſpreeklijk beweezen word in de volgende bladzijden, namelijk, dat het oproer der negers op St. *Domingo*, en dat de opſtand der mulatten, aan welke oGé als gezant gezonden was, denzelfden oorſprong hadden. Het was niet de ſterke en onwederſtaanbaare aandrift der menschlijke natuur, zuchtende onder verdrukking, die een van beide deze klasſen aanſpoorde, om haare dolken in de boezems van weerelooze vrouwen en hulpelooze kinderen te jagen. Zij werden gedreeven, — huns ondanks gedreeven, — door de laage bemoeijingen van mannen zich wijsgeeren noemende (de proſelijten en navolgers van de *Old Jewry* Societeit in *Londen*) wier aanſpraak op menschlievendheid, zo groot eene ſpotternij met de menschlijke reden was, als hun gedrag een geweld gepleegd aan alle de gevoelens onzer natuur, en de banden, die de Maatſchappij bijéénhouden.

Het is in de daad waarheid, dat neger-oproeren op deze en andere eilanden der *West-Indien* ontſtaan zijn, die aan geene zo aanprikkelende oorzaken kunnen worden toegeſchreven: — maar het is te gelijk zeker, dat deze oproeren altijd onder de nieuw ingevoerde negers alleen ontſtonden; waarvan 'er velen

waar-

waarſchijnlijk in *Africa* in den ſtaat de vrijheid geleefd hadden, en bij wege van bedrog, of geweld door hunne opperhoofden, als ſlaven verkogt waren. Ik kan niet tegenſpreken, of, gevallen van deze ſoort komen ſomtijds in den ſlavenhandel voor, en ik ſtaa toe, dat omwenteling en opſtand deszelfs natuurlijke gevolgen zijn.

Maar op St. *Domingo* was een aanzienlijk getal van opſtandelingen — niet Africaanen, maar — Creolen, of inboorlingen. Eenige der aanvoerders waren begunſtigde huisbedienden, bij de blanke inwoonders geboren en opgevoed in derzelver familiën. Eenige weinige hunner hadden die voordelen genoten, welker misbruik, onder hunne wijsgeerige leermeesters, alleen dienden, om hun uitſteekend te maken in wanbedrijf; want lezen geleerd hebbende, werden zij vervoerd tot het inzuigen, en in ſtaat geſteld, tot het verbreiden van die beginſels en leeringen, die ſtrekken, en altijd ſtrekken zullen, tot de omkeering van alle regeering en orde.

Dat men mij, egter niet verſtaa, als ſtellende, dat niets bij deze gelegenheid aan den ſlavenhandel moet worden toegeſchreeven. Ik verfoei mijne toevlucht te nemen tot bewim-

pelingen of valschheid. Buiten tegenspraak had de groote jaarlijksche invoer van Americaansche slaven in St. *Domingo*, veele jaaren voor 1791, eene zwarte bevolking in het Fransch gedeelte van dat eiland voortgebragt, die, alle maat te boven gaande, onevenredig was aan de blanke; het betrekkelijke getal van de twee classen zijnde als zestien tegen een. De aanvoerders der oproerigen konden niet onopmerkzaam wezen op deze zaak, en zij ontleenden daarvan buiten twijfel aanmoediging en vertrouwen. Ik erken ook, hier is een waarschuwing en vermaaning, voor ons zelve gelegen. De gevolgtrekking is mij niet ontglipt: zij maakt mijne affcheidsreden aan mijne lezers uit, en ik hoop dat zij niet te vergeefs moge voorgedragen zijn.

Dus aangeduid hebbende de beweegredenen, die mij gedreeven hebben om het volgend verhaal te schrijven; de bronnen, waaruit mijne voornaamste stoffen geput zijn, en de oogmerken die ik hoop dat door de uitgaaf zullen bereikt worden, schiet mij niets over, dan het werk zelfs aan het oordeel mijner lezeren te onderwerpen, dat ik doe met eene eerbiedige bezorgdheid.

Londen December 1796.

GE-

GESCHIEDKUNDIGE BESCHOUWING VAN DE FRANSCHE VOLKPLANTINGEN OP HET EILAND ST. DOMINGO.

I. HOOFDSTUK.

De Staatkundige Toeſtand van St. Domingo, *voor het Jaar* 1789.

De inwoonders van het Fransch gedeelte van St *Domingo*, gelijk van alle de West-Indiſche Eilanden, beſtonden uit drie groote Clasſen: 1ſte, geheel blanken; 2de, lieden van de kleur, of vrije zwarten; 3de, negers in eenen ſtaat van ſlavernij. De lezer weet, dat zij, die door een vreemd misbruik van de taal, *lieden van de kleur* genoemd worden, hunner oorſprong ontleenen van eene vermenging van blanken en zwarten. De oorſpronglijke afſtammeling van een geheel blanke met een neger wordt een *mulatto* geheeten; maar 'er zijn verſcheide ſoorten, ontſtaan door elkander opvolgende vereenigingen, waarvan ſommigen nader bij de blanken komen, tot

tot dat alle zigtbaar onderſcheid tusſchen hun verloren is, terwijl anderen tot de zwarte te rug gaan. Alle dezen zijn op St. *Domingo* bekend bij den naam van *ſang melées*, of *gens de couleur* (in den gemeenzaamen omgang, worden zij met den algemeenen naam van *mulatten* beſtempeld) en ik denk, dat het aan de mindere aanmoediging, welke de gehuwde ſtaat van de nationale zeden ontvangt, moet worden toegeſchreeven, dat op alle Franſche Eilanden dit volk in een grooter evenredigheid tot de blanken gevonden word, dan op die van *Groot-Brittanje*. Op *Jamaica*, ſtaat het getal der blanken, tot de lieden van de kleur — als drie tot een. Op St. *Domingo* worden de blanken gerekend, op 30,000, de mulatten, op 24,000; waarvan 4700 man in ſtaat was, om de wapenen te dragen, en als een afzonderlijk volk, natuurlijk door een *eſprit du corps* gedreeven, waren zij zeer dapper. Ik zal nu handelen van de politie, die op St. *Domingo* noodzakelijk geacht werd omtrent dit ongelukkig geſlacht; doch het ſchijnt eigenaartig, in de eerſte plaats, eenig bericht te geven van de ondergeſchiktheid, waarin vóór de omwenteling van 1789, het Moederland oordeelde de Colonie in het algemeen te moeten houden.

Het Gouvernement werd uitgeoefend door een Gouverneur Generaal, en een Officier, Intendant genaamd, welke beide door de kroon benoemd werden, op aanbeveling van den Minister

der

der Marine, en zij werden over het algemeen gerekend, voor drie jaaren in hunne reſpective posten te zijn aangeſteld. Zij oefenden in eenige gevallen, hunne magt gezaamenlijk uit; in andere hadden zij een afzonderlijk en onderſcheiden gezag, dat zij elk op zich zelve zonder overeenkomst en onverdeeld bekleedden.

In hun vereenigd beſtuur was hunne magt onbepaald, bevattende alle deelen van het Coloniaal Gouvernement, en zich zelfs uitſtrekkende tot de geringſte takken van Financie en Policie. Zij gaven wetten, benoemden alle vacante plaatſen, en deelden de landen der kroon naar hun goedvinden uit. Zij zaten ten zelfden tijde voor, in alle hooge raaden of gerechtshoven in het laatſte reſort; en als 'er plaatſen in deze hoven open vielen, het zij door den dood, of door het afzetten van derzelver leden, dan vervulden zij die vacaturen. Tegen het misbruik van zo buitenſporig groote en onbepaalde magt, had het volk geene zekere beſcherming. Gelukkig was het zeldzaam, dat de Gouverneur en Intendant overeenſtemden, in het gevoelen, wegens de uitoefening van hun vereenigd gezag, dat daardoor noodzakelijk gematigd werdt; en de inwoonders genoten eene zekere mate van veiligheid, uit de verſchillen en oneenigheden der ſtrijdende partijen. In alle zulke gevallen, egter, ſtondt het hoogſte oppergezag in handen van den Gouverneur. Hij was in waarheid, een volſtrekt vorst, wiens wil, over het algemeen geſproken, de wet uit-

uitmaakte. Hij had magt om eenige perſoon in de Colonie te doen gevangen nemen, om redenen, die alleen ter zijner beoordeeling ſtonden, en ten gelijken tijde, het opperſte bevel over de Zee en landmagt hebbende, had hij de middelen in handen, om zijne magt uit te oefenen, wanneer hij zulks goedvondt. Aan den anderen kant was geen arrest van kragt, buiten de goedkeuring van den Gouverneur. Dus had hij magt om den loop der Juſtitie te ſtremmen, en de hoven zo civile als criminele in eene ſlaafachtige afhangelijkheid van hem te houden.

De bizondere post van den Intendant was het regelen van de publieke inkomſten, of het beſtuur van Financien der Colonie. De Collecteurs en ontvangers van alle rechten en ſchattingen waren aan zijne inſpectie onderworpen, en hem verantwoording ſchuldig. Hij keurde derzelver rekeningen goed of af, en gaf hun zodanige vrijheden, als hij alleen goed vondt. De beſteeding van alle publieke gelden ſtondt geheel aan den Intendant; een post dus, die zodanige verzoekingen met zich bragt, als geene menschlijke deugd kon wederſtaan, en zulke middelen van omkooping aan de hand gaf, als geſchikt waren om allen tegenſtand van anderen te overwinnen. (*a*)

Ter

(*a*) De rechten en belastingen werden gelegd en gereegeld, naar dat de gelegenheid zulks vorderde, door een hof

Ter beter beſtuuring der Juſtitie, en gemakkelijker inzaameling de rinkomſten, was de Colonie verdeeld in drie Provincien, welke, uit hoofde haarer verſchillende ligging, onderſcheiden waren door de namen van de Noordlijke, de Westlijke en de Zuidelijke. In ieder van deze Provincien preſideerde een gedeputeerd Gouverneur, of Commandeur *en ſecond*, en in ieder waren ondergeſchikte hoven, zo van Civile, als Criminele Juſtitie; van welker uitſpraaken men kon appeleeren aan de hooge Raaden, welke er twee beſtonden, een te *Kaap Francois* voor de Noordlijke Provincie, en een te *Port au Prince*, voor de Westlijke en Zuidelijke. Zij beſtonden uit den Gouverneur Generaal, den Intendant, den gedeputeerden Gouverneur, de Koninglijke Lieutenants (*b*) een Preſident, twaalf Raadsheeren, vier

as-

Hof, beſtaande uit den Gouverneur Generaal, den Intendant, de Preſidenten van de Provinciale Raaden, de Procureur Generaal, de Commisſaris der Zeezaken, (*ordonnateur*) en de onderſcheiden Commandanten der Militie. Dit hof werd vereerd met den titel van *Coloniale Vergadering*, ſchoon 'er de Colonisten geen een afgevaardigden in hadden.

(*b*) Deze Koninglijke Lieutenants waren Militairen Officieren in de onderſcheide Steden gemeenlijk van den rang van Colonel. Er waren ook in ieder Stad *Majoors* en *Aide Majoors*. Alle deze Officieren waren onafhangelijk van de burgerlijke magt, en kenden niemand hooger, dan den Gouverneur Generaal, die hun afzetten kon naar

zijn

asſesſeurs of bijzitters, met den Procureur Generaal en Griffier. In deze Raaden, of hoogſte hoven van Juſtitie, werden, gelijk in de Parlementen van *Frankrijk* de Edicten van den Koning en die van den Gouverneur en Intendant geregiſtreerd. Zeven leden, maakten een *quorum* tot het hooren van zaaken in appel; maar een wenk van den Gouverneur Generaal was altijd genoegzaam, om veel naſporing onnoodig te maaken, en men heeft beweerd (met hoeveel waarheid wil ik niet beſlisſen) dat behalven hunne ſlaaffche afhangelijkheid van de uitvoerende magt, de leden van deze gerechtshoven bekend ſtonden, als ſchandelijk genoeg zich te laaten omkoopen en beſteeken. In het laatſte reſſort kwam egter een appel voor den Koning; en waarheidsliefde noopt mij te zeggen, dat, op zulke appels, gewoonlijk goed recht gekreegen werd. (*c*)

Het

zijn welbehaagen. Men moet ook aanmerken, dat de Raadsheeren ook op een zeer onzekeren voet hunne plaatſen bekleedden. Een der Gouverneurs, (de Prins van *Rohan*) zondt hun alle als Staatsgevangenen na *Frankrijk*. Zij werden op hunne posten gevangen genomen, geboeid na boord van een ſchip gebragt en in dien ſtaat na *Parijs* gevoerd, en voor een tijd lang in de *Baſtille* opgeſlooten zonder rechterlijk verhoor.

(*c*) In het Jaar 1787 werden deze twee opperſte Raaden tot eenen gebragt, die zijne vergadering hield te *Port au Prince*, zijnde deze Stad de zetel van het Gouvernment in vredestijd. In den oorlog vertrok de Gouverneur

Het getal van 's Konings troepen in deze Colonie, beliep gewoonlijk van 2 tot 3,000 man, en ieder der 52 parochijen, waarin de Colonie verdeeld was, leverde een of meer Compagnien blank Militievolk, een Compagnie mulatten, en een Compagnie vrije zwarten. De Officiers zo van de reguliere troepen als van de Militie, ontvingen provisioneel hunne Commissien van den Gouverneur Generaal, onderworpen egter aan de goedkeuring van den Koning; maar de Militie ontving geene besolding hoegenaamd.

Dit alles, bijeengenomen, doet duidelijk zien, dat de vrede en het geluk, zeer veel afhingen van de persoonlijke hoedanigheden, en oorspronglijke gesteldheid van den Gouverneur Generaal, die altijd uit de armée gekozen werdt. Ten zelfden tijde moet men eerlijk bekennen, dat de goedhartigheid en zagtaartigheid, die sedert jaaren het militair character waardij bijgezet, en zekere gematigdheid gegeven hebben, bij alle de volkeren van *Europa*, eenen aanmerklijken invloed gehad hebben op het beleid van zaken van het Gouverment, in de Fransche Colonien. Men moet ook erkennen, dat het blijkbaar belang, waartoe, wanneer het

neur Generaal na *Kaap Francois*. De waare, schoon niet openbaare, reden voor deze vereeniging van gerechtshoven, was een gevoelen, dat een enkel gerechtshof handelbaarder zou bevonden worden, in het registreeren van Edicten en Ordonnantien, dan twee onderscheidene.

het menschdom van zijne oude voordeelen ontdaan wordt, het commercieel gedeelte der Maatschappij, zelfs onder de Franschen onmerkbaar geklommen is, aan de vermogende en rijke planters, eene mate van aanzien, zelfs bij persoonen, die de magt in handen hadden, verzekerde, dat in vroeger tijd alleen aan edele geboorte en vermogende betrekkingen werdt toegedragen; terwijl de laage rangen, onder de blanken, hetzelfde voordeel trokken, van het onverwinbaar onderscheid, dat de natuur op eene duidelijke wijze gesteld heeft tusschen de blanke en zwarte inwoonders; en uit het zigtbaar belang, in een land, waar, uit hoofde der onevenredigheid van de blanken tot de zwarten, de gemeene veiligheid van de eerste klasse geheel afhangt van hunne vereenigde pogingen.

Te beweeren, gelijk sommige wijsgeeren beuzelachtig beweerd hebben, dat geene meerderheid rechtvaardig kan toegekend worden, aan eenige soort van menschen over de ander, Europeaanen en Americaanen, alleen uit hoofde van verschil van kleur, is woorden zonder doelwit te verspillen, en in de lucht te schermen. Onder de inwoonders van alle de eilanden in de *West-Indien* is het, met kleine uitzonderingen de kleur, die vrijheid van slavernij onderscheidt: zolang vrijheid derhalven bij uitsluiting zal genoten worden door eene soort van volk, en slavernij de staat van eene andere zijn zal, zal verachting en vernedering zich aan de kleur verbinden, waardoor die staat gemeen-

meenlijk gekenmerkt word', en dien eenigermate volgen, door alle dezelver verſcheidenheden en overeenkomſten. Wy vinden een diergelijk vooroordeel onder de beste en verlichtſte natien van *Europa*. Schoon zeker niets grooter luister over iemand behoort te verſpreiden, dan dat hij zich door vlijtbetoon en deugd boven eene gemeene geboorte en behoeftige bloedverwanten verheven hebbe, 'er zijn nochthans maar weinige perſonen in de waereld, die vermaak vinden, om aan die ſoort van verdienſte erinnerd te worden. 'Er is eene zekere onaangenaame bewustheid in de erinnering; en het ſchijnt derhalven redelijk te beſluiten, dat zo de natuur hetzelfde onderſcheid gemaakt had in dit, als in het ander geval, en, door een onuitwisbaar kenmerk, den ſtaat der bloedverwantſchap op het voorhoofd gedrukt had, hetzelfde, of bijna hetzelfde uitwerkſel daaruit zou ontſtaan zijn, als uit het verſchil der kleur in de *West-Indiën*. Ik bedoel egter maar in zekere mate daarvan reden te geeven, niet het gedrag van de blanken op St. *Domingo* tegen lieden van kleur te verdedigen; daar derzelver ſtaat in waarheid veel erger is, dan die van dezelfde klasſe in de Britſche Colonien, en door geen beginſel van voorbeeld of redenkaveling kan gerechtvaardigd worden.

In vele opzigten was hun ſtaat zelfs meer vernederende en ellendiger, dan die van de negerſlaven in eenig gedeelte der *West-Indiën*; welke alle meesters hebben, belang ſtellende in hun behoud

en waarvan het grootſt aantal in die meesters magtige vrienden, en waakzaame beſchermers vindt. De vrije lieden van de kleur, ſchoon van de heerſchappij van bizondere perſoonen ontſlagen, werden egter op de Franſche eilanden aangemerkt, als het eigendom van het algemeen; en als het algemeen eigendom waren zij onderworpen aan de grilligheid en dwinglandij van allen, die het lot der geboorte boven hun geplaatst had. Door de coloniale gouvernementen werden zij behandeld als ſlaven, in den naauwſten zin van het woord. Genoodzaakt, om als zij huwbaare jaaren bereikt hadden, bij een militaire inrichting *marſchausſée* (*d*) genaamd te dienen; en op het einde van dien tijd waren zij een groot gedeelte van het jaar onderworpen aan den last der *corvées* (een zeker ſoort van Heeredienſten) beſtaande in het herſtellen van de groote wegen, waarvan de moeijelijkheden ondragelijk waren. Zij werden daarenboven genoodzaakt om den krijgsdienst van de provincie, of het kwartier, waartoe zij behoorden waar

(*d*) Deze beſtaat uit eenige compagnien infanterij, die voornamelijk gebruikt worden als Boschwachters, om de Boſchen zuiver te houden van *maron* of weggeloopene ſlaven. Deze inrichting werd daarnaa zeer voorzigtig afgeſchaft, en de compagnien ontſlagen; daar het bleek, dat de mulatten, door gemeenſchap met elkander, een ſoort van gemeen belang en ſterkte kreegen, vreeslijk van aanzien voor hun, die zich van dezelve bedienden.

waar te nemen, zonder eenigerlei betaaling of belooning en te paard of te voet, naar het welgevallen van den commandeerenden officier, en dus verpligt zich wapens krijgsvoorraad en kleding aan te ſchaffen. De dagen van monſtering waren vele, en de ſtrengheid, waarmede de Koninglijke Lieutenants Majoor, en Aide Majoors hunne magt bij deze gelegendheid over dit volk uitoefenden, was in de laagſte tirannij ontaart.

Zij waren uitgeſloten van alle openbaare posten, ampten of bedieningen, hoe klein van beteekenis ook; zij mogten zelfs eenige van die beroepen niet waarnemen, tot welke maar eene ſoort van goede opvoeding onderſteld word noodzakelijk te zijn. Alle vakken van den ſcheeps- en krijgsdienst, alle graaden in de rechten, de geneeskunde en godgeleerdheid wer den door de blanken bij uitſluiting bekleed. Een mulat kon geen priester, geen rechtsgeleerde, geen arts, geen heelmeester, geen apotheker, geen ſchoolmeester zijn. En de onderſcheiding van de kleur hield niet, gelijk in de Engelſche *West-Indiën*, met het derde geſlacht op. Er was noch wet, noch koſtuum, die de voorrechten, van eenen blanken aan eenigen afkomeling van eenen Africaan, hoe ver ook, vergunde. De ſmet in het bloed was onherſtelbaar, en verſpreidde zich tot het laatſte naageſlacht. Van hier wilde geen blank man, die maar aanſpraak op eenig aanzien maakte immers denken aan een huwelijk met eene negerin of mulattin; zulk een ſtap zou onmiddelijk

ſtrekt hebben, om hem de ongenade, ja zijn geheele val te berokkenen.

Onder den druk van deze opeengehoopte grieven was zelfs de hoop, te dikwerf de eenige troost van den ellendigen, aan dit ongelukkig volk geweigerd, want de Hoven van crimineele Juſtitie, de volksvooroordeelen tegen hun omhelſende, gaven kragt en duurzaamheid aan het ſtelſel. Een man van de kleur aanklager zijnde (een ding in de daad dat zeldzaam gebeurde) moest een zeer blijkbaare zaak voor hebben, zo hij immer een blanken tot bekentenis bragt. Aan den anderen kant ſlaagden de blanken altijd met zich vlug en vaardig recht tegen de mulatten te verſchaffen. Om nog ſterker het verſchil tusſchen deze twee klasſen aan te duiden, verklaarde de wet, dat zo een vrij man van de kleur zich onderwondt een blanken, van welk eenen rang, te ſlaan, zijne rechte hand zou worden afgekapt, terwijl een blanke van een diergelijken aanval op een mulat met de betaaling van eene niet noemenswaardige boete vrijkwam.

Tot vermindering van dit afgrijslijk verhaal, kan men in waarheid zeggen, dat de zeden der blanke inwoonders eenigermate de ſtrengheid hunner wetten verzagtten; dus maakte, in het laatſte geval, de algemeene afkeer, die aan het uitvoeren van die ſtraf verbonden was, de wet tot een doode letter. Het was als met de Romeinſche wet der Twaalf Tafelen, waarbij het den vader vrijſtondt om de doodſtraf aan zijn eige kind uit te voeren, —

ren, — zeden, geen wet, kwamen de uitoefening van eene zo onnatuurlijke en haatelijke magt voor.

Maar dat het meest toebragt om de lieden van de kleur, op St. *Domingo* beſcherming te bezorgen, was het voorrecht, dat zij hadden, van eigendom tot eene zekere mate aan te winnen en te bezitten. Verſcheide hunner waren eigenaars van aanzienlijke goederen, en zo overheerſchend was de invloed van het geld door de geheele colonie, dat vele der groote officieren in het beſtuur van het Gouvernement niet aarſelden in het geheim geld van hun op te nemen. Zodanigen der lieden van de kleur derhalven, als gelukkig middelen genoeg hadden, om de omkoopbaarheid van hunne meerderen te bevredigen, waren veilig genoeg voor hunne perſoonen, ſchoon dezelfde zaak hun heviger den haat en jaloezij van de laagere rangen der blanken op den hals haalde.

De daaraanvolgende negerſlaven en laagſte klaſſe van het volk op de Franſche Eilanden, waren de negers in eenen ſtaat van ſlavernij, waarvan in het jaar 1789 niet minder dan viermaal honderd tachtig duizend op St. *Domingo* gevonden werden. Het was ten voordeele van deze klaſſe, dat LODEWIJK de XIV. in het jaar 1685 het beroemd Edict, of Wetboek van ſchikkingen gaf, dat aan de Waereld wel bekend is onder den titel van *Code Noir;* en men moet erkennen, dat vele van dezelve ſchikkingen een geest van tederheid en

menschlievendheid ademen, die eer doen aan de gedachtenis van deszelfs opsteller: — maar 'er komt dit ongeluk bij, en moet alle andere stelsels van denzelfden aart vergezellen, dat de meeste der schikkingen niet toepasselijk zijn, op den staat en toestand van de Colonien in *America*. In landen, waar de slavernij plaats heeft, is het hoofdbeginsel, dat het Gouvernement ondersteunt, *vrees*; of een geest van die volstrekt beteugelende noodzakelykheid, die, geene keuze van handeling toelatende, boven het *recht* verheven is. Het is te vergeefs te ontkennen, dat dit daadlijk het geval is en zijn moest, in alle landen, waar de slavernij vrij staat. Elke poging derhalven om stellige rechten tot menschen in dien staat uit te breiden, als tusschen de eene klasse van het volk en de andere, is eene onderneming om niet zaamenhangende tegenzeglijkheden te vereenigen, en beginsels met elkander te verbinden, die zulks geenszins toelaten. De groote, en, ik vrees, de eenige zekere en duurzaame veiligheid van de negerslaven is de harde omstandigheid, dat het belang van den meester verbonden is met, en in waarheid, geheel afhangt van het behoud en zelfs van de gezondheid, sterkte en werkzaamheid van den slaaf. Dit laat zich in het algemeen toepassen op alle de volkplantingen in *America*; en bij gevolg geloof ik, dat de tegenwoordige staat der negers in alle deeze colonien, aan welke natie zij ook behooren, genoegzaam dezelfde is. Van dien staat heb ik elders anders

ders (*e*) een verslag gegeven. Ik heb derhalven hier alleen aantemerken, dat op alle de Fransche Eilanden de algemeene behandeling der slaven noch veel beter noch veel slimmer is, althans zo verre ik het heb kunnen ontdekken, dan in die van Groot-Brittanje. Zo 'er eenig verschil plaats heeft, denk ik, dat zij op de Fransche beter gekleed zijn, en bij de Engelschen meer dierlijk voedsel ontvangen. Ik ben 'er zeker van, dat het heerschend denkbeeld dat de Fransche Planters hunne negers met grooter menschlijkheid behandelen, dan de Engelsche, van grond ontbloot zij; maar geen eerlijk man, die gelegenheid had om de negers op de Fransche Eilanden te zien, en hunnen staat te vergelijken met dien van den boerenstand in verscheide deelen van Europa, zal hen, in eenig opzigt, voor de ongelukkigste van het menschdom houden.

Over het geheel genomen, zo het menschlijk leven, in deszelfs besten staat, een mengsel is van geluk en ellende, en wij den toestand van eene staatkundige maatschappij als betrekkelijk goed moeten aanmerken, waarin, niet tegenstaande vele tegenheden, de laagere klassen gemakkelijk van de middelen van gezond levens - onderhoud voorzien worden; en een algemeene geest van genoeglijke tevredenheid alle de rangen van het volk bezielt; waar wij rijke steden, volle markten,

(*e*) Geschiedenis van de Engelsche *West-Indiën* die bij den uitgever dezes het licht ziet.

ten, uitgebreiden koophandel en toenemende beſchaafdheid ontdekken, dan moest erkend worden, dat het Gouvernement van het Fransch gedeelte van St. *Domingo* (aan welke geheime oorzaken zulks ook moet worden toegeſchreeven) niet zo wezenlijk flecht was, als eenige der omſtandigheden, die men opgegeven had, ons wel hadden doen verbeelden. Met alle de misbruiken, ontſtaande uit de onbepaaldheid van magt, het bederf der zeden en het ſtelſel van ſlavernij, ſloeg de ſchaal zigtbaar aan de gunſtige zijde over; en in ſpijt van ſtaatkundige gekreken en bizondere grieven, waren de teekens van openbaaren voorſpoed overal zigtbaar.

Zodanig was de toeſtand van de Franſche Volkplanting op St. *Domingo*, in 't jaar 1788; een gelukkig tijdperk, voor dat de zaden der vrijheid, die juist ſedert den oorlog tusſchen Grootbrittanje en deszelfs Noord Americaanſche bezittingen, in het Franſche Rijk wortel geſchoten hadden, en nu met eene zo groote weelderigheid in alle zijne bezittingen, begonnen uitteſpruiten; en duizend omſtandigheden toonden aan, dat groote en belangrijke veranderingen en botſingen te wagten waren. De noodzakelijkheid van een vermogend en wel aangelegd ontwerp, om de verouderde misbruiken, zo in het moederland als de colonien te herſtellen, was in waarheid blijkbaar; maar ongelukkig een geest van verwoesting en eene zucht tot nieuwigheden, gegrond op beſpiegelende leerſtelſels, toegepast op het daadlijk leven, had zich van het publiek gevoelen meester gemaakt. Deszelfs uitwerkſels op St. *Domingo* zijn,

met

met te duurzaamen inkt geschreven, om uitgewischt te kunnen worden; want de hoogmoed der magt, de woede der hervorming, de twisten der partijen, en de strijd van tegen elkander over staande belangen en driften, bragten een storm voort, die alles voor zich heenen dreef.

Het oogmerk van de volgende bladzijden is deze uitwerksels tot hunne eige oorzaaken terug te brengen, de snoode oogmerken van voorgewende menschlievendheid, staatkundige dweeperij, en bedrogen eerzucht, te ontwikkelen; en de uitgestrekte en jammerlijke verwoesting te beschrijven, die zij veroorzaakten, om tevens eene nuttige les aan andere natiën te geeven.

II. HOOFDSTUK.

Van de Omwenteling van 1789 tot de Bijeenkomst van de Algemeene Coloniale Vergadering.

Op den 27sten December 1788, kwam het Hof van *Frankrijk* tot het gedenkwaardig besluit, om de Staaten Generaal van het Koningrijk op te roepen: en besloot dat de vertegenwoordiging van de *tiers état* (of Gemeenten) gelijk zou zijn aan het getal der vertegenwoordiging van de twee andere ordens.

Deze maatregel, gelijk gemakkelijk had kunnen voorzien worden, werd de grondslag van de

groote Nationale Omwenteling, die volgde, en had eene onmiddelijke en beslisfende uitwerking in alle de franfche volkplantingen. De Heer DUCHILLEAU, een man, die onderfteld word in het geheim de eifchen des volks toegedaan te zijn, was ten dien tijde de Gouverneur van het fransch gedeelte van St. *Domingo*. Hij werd uit dien hoofde ongeftoord in den zetel van het Gouvernement gelaten; maar de fcepter gleedt hem uit de handen; want toen hij poogde de Parochiaale en Provinciaale Bijeenkomften, die overal opgeroepen werden, het vergaderen te beletten, werden zijne proclamatiën met fmaad en verachting behandeld: de bijeenkomften werden gehouden, in fpijt van den Gouverneur, en befluiten genomen, verklarende de rechten van de colonisten om gedeputeerden na de Staaten Generaal te zenden. En dezen werden vervolgens ten dien einde gekoozen, ten getale van achttien (zes van iedere Provincie) die op ftaande voet, zonder eenige bekragtiging, het zij van het Fransch Ministerie of van het Coloniaal Gouvernement, zich na *Frankrijk* irfcheepten, als de wettige Repref entanten van een groot en wezenlijk gedeelte van het Franfche Rijk.

Zij kwamen op het einde van Junij 1789 te *Verfailles*, omtrent eene maand, naa dat de Staaten-Generaal zich verklaard hadden voor de Nationale Vergadering. Maar noch de Minister, noch de Nationale Vergadering waren genegen, om te voldoen aan de uitgeftrektheid van derzelver vor-

de-

deringen. Het getal van achttien Gedeputeerden van ééne Colonie werd te buitensporig hoog gereekend; en het was met eenige moeite dat maar van zes de geloofsbrieven goedgekeurd werden, en dat zij onder de Nationale Representanten plaats namen.

'Er heerschte ten dien tijde een zeer sterk en klaarblijkelijk vooroordeel door alle de steden van *Frankrijk* tegen de inwoonders der Zuiker-eilanden, uit hoofde van de slavernij van derzelver negers. Men onderstelde niet, maar men gaf daadlijk voor, dat de staat van dat volk ten dien tijde erger was, dan in eenig voorig tijdsgewrigt; schoon het tegendeel eene bekende waarheid was. Maar uitroepingen ter begunstiging van persoonlijke vrijheid, en uitvaaringen tegen overheersching van alle soort waren de begunstigde onderwerpen van vele uitmuntende Fransche Schrijvers voor eene reeks van jaaren: en de publieke verontwaardiging was nu kunstig opgewekt tegen de West-indische planters, als een der middelen om bewegingen en opstanden te verwekken in de onderscheide deelen van de Fransche Bezittingen. De geest van vijandschap tegen de inwoonders der Fransche Colonien werd met nadruk gekoesterd en versterkt, door de maatregels van eene Societeit, die zich noemde *Amis des Noirs* (Vrienden der zwarten); en men moet erkennen, dat het prachtig voorkomen en de onbedachte buitensporigheid der Fransche planters, zich in het Moederland onthoudende, geen-

geenzins ſtrekte, om de kwaalijkgezindheid hunner partijen af te keeren, of de vooroordeelen van het algemeen tegen hun te verzagten.

De Societeit in *Frankrijk*, *Amis des Noirs* genaamd, denk ik dat oorſpronglijk gevormd was naar het model van een diergelijk genootſchap in *Londen*; maar de oogmerken en doeleinden dier twee lichaamen hadden eene verſchillende richting genomen. De Societeit te *Londen verklaarde* niets op het oog te hebben, dan om van het Gouvernement een acte van wetgeving te verwerven, ſtrekkende om den verderen invoer van ſlaven in de Engelſche Colonien te verbieden. Zij ontkenden allen het oogmerk om zich te mengen in het Gouvernement of den ſtaat der negers reeds op de Plantagien zich bevindende; openlijk verklarende dan hun gevoelen was, dat eene algemeene loslating van dat volk, in den tegenwoordigen ſtaat van onkunde en barbaarſchheid, in plaats van een zegen, voor hun een bron van onheil en ellende worden zou. Aan de andere zijde riep de Societeit der *Amis des Noirs*, heimelijk op het oog hebbende, om het despotismus van het Fransch Gouvernement om ver te werpen, om eene algemeene en onmiddelijke afſchaffing niet alleen van den ſlavenhandel, maar van de ſlavernij, die denzelven onderſteunde. Zich meer op afgetrokken' redeneering, dan op den daadelijken ſtaat der menſchlijke natuur grondende, maakten zij geen onderſcheid tusſchen het beſchaafde en onbeſchaafde leven, en achtten, dat

het

het ſlecht was, voor zich zelve de vrijheid te eiſchen, en die ter zelfder tijd aan de negers te onthouden: het is te bejammeren, dat een beginſel, zo fraai in het voorkomen, bij zijne toepaſſing op dit geval, zo herſenſchimmig en onuitvoerbaar ware.

Ten dezen tijd bevondt zich een aanmerklijk aantal mulatten van St. *Domingo* en de andere Franſche Eilanden, in de Hoofdſtad van Frankrijk. Eenigen hunner waren jonge lieden, derwaards gezonden tot het ontvangen van eene beſchaafde opvoeding: andere perſonen waren van aanzienlijke bezitting, en velen hunner buiten twijfel lieden van verſtand en beminnelijke hoedanigheden. Met hun maakte de Societeit der *Amis des Noirs* eene nauwe verbindtenis; drong bij hun aan op de ellenden van hunnen toeſtand; vervulde de ooren der natie met verweerſchriften ten hunnen behoeve, en voer zo hevig uit tegen de blanke planters, dat alle reden en gematigheid in dien ſtroom als verzwolgen werden. Ongelukkig was 'er te veel te zeggen voor de zaak der mulatten. Hun perſoonlijk voorkomen zelfs verwekte medelijden, en, met den aart der tijden en de ligtgeloovigheid der Franſche natie medewerkende, zodanig een geest van verontwaardiging bij alle rangen van het volk tegen de blanke Colonisten, dat die hunne geheele vertiging en ondergang dreigde.

Staande deeze geſteltenis van het Franſche volk ten aanzien der Ingezetenen zijner Colonien in de *West-Indiën*, beſloot de Nationale Vergadering,

den

den 26ſten Augustus 1789. de beroemde *verklaring der Rechten*; en dus werd door eene omwenteling, waar van geene gelijke in de geſchiedenis gevonden word, een groot gebouw (dat het voorkomen had van onoverwinbaar en veilig tegen allen aanval te zijn) in één oogenblik omvergeworpen. Gelukkig ware het geweest voor het menſchelijk geſlacht, zo de Franſchen dus verre gegaan waren, maar geene verdere voortgangen gemaakt hadden. Gelukkig voor hun zelven, zo zij toen dat geweeten hadden, het welk eene ſmartelijke ondervinding hun ſedert geleerd had — dat het ergſte van alle Gouvernementen de voorkeuze moet gegeven worden boven de ellenden der regeeringloosheid! Misſchien zou een vlijtig waarneemer juist in de eerſte ſtappen van die beroemde Vergadering, de verborgen zaaden van dat geweld die onrechtvaardigheid en verwarring ontdekt hebben, die daarnaa zulk eenen oogst van misdaaden en rampſpoeden hebben opgeleverd. Vele der leeringen, vervat in de verklaring der rechten, ſchijnen met geen ander oogmerk te zijn ingevoerd, dan om eenen ſchadelijken geest van twist en hairkloverij optewekken, en alle ondergeſchiktheid bij de laagere rangen van het volk te vernielen. Zodanig, bij voorbeeld was de ſtelling „ alle menſchen zijn vrij en gelijk geboren, en blijven vrij en gelijk wat hunne rechten aangaat," volgens welke 'er geen onderſcheid in de Maatſchappij behoort te zijn, noch (zo de bezitting van eigendom *een recht* is) iemand recht kan hebben, om iets te bezitten of te verkrijgen met uitſluiting van

an-

anderen; eene ſtelling niet alleen valsch, maar verderflijk, en ongeſchikt voor ieder toeſtand van het beſchaafde menschdom. Zulke lesſen in de Colonien af te doen kondigen als het verklaard gevoelen van het opperſte Gouvernement, was het geheele ſtelſel van derzelver vastigheden het onderſte boven keeren. Dien ten gevolge ontſtondt 'er eene gisting onder de Franſche Ingezetenen van St. *Domingo*, van het eene einde van de Colonie tot het ander. Alles wat in het moederland, betreffende de colonisten plaats gehad had — de vooroordeelen van de hoofdſtad tegen hun — de pogingen van de Societeit der *Amis des Noirs*, om de negers vrij te maken — en het gedrag der mulatten, werd hun door de middenſtof der partijſchap vertoond, en misſchien met duizend bijvoegſels der vergrooting en beſchimping, lang voor dat de verklaring der rechten in de Colonie ontvangen was; en deze maatregel bekroonde alles. Zij beweerden, dat hij geſchikt was om hunne vreedzaame en vergenoegde negers te veranderen in onverzoenbaare vijanden, en het geheel land een toneel van oproer en bloedſtorting te maken.

Intuſſchen, het Franſch Gouvernement (Sept. 1789.) bevreesd, dat wanordes van een zeer beroerenden aart in de Colonien zouden ontſtaan, door de ſtappen in *Frankrijk*, had order aan het algemeen Gouvernement van St. *Domingo* afgevaardigd, om de Inwoonders op te roepen, ten einde eene wetgevende Vergadering tot het beramen van inwendige ſchikkingen te maken. De orders egter,

ter, op een wonderbaare wijze, vertraagd zijnde, kwam het volk dezen maatregel voor. De Ingezetenen van het Noordlijk Diſtrict hadden reeds eene provinciale Vergadering daargeſteld, die te Kaap François bij een kwam, en hun voorbeeld werd gevolgd in November in de Westlijke en Zuidelijke Provincien; de Westlijke Vergadering kwam te *Port au Prince*, de Zuidelijke te *Aux Cayes* bij een. Parochiaale Committees waren ter zelfder tijd, overal opgericht, ten einde eene meer onmiddelijke gemeenſchap tuſſchen het Volk en zijne Repreſentanten te hebben.

Een verſlag van het gedrag en de ſtappen van deze provinciale Vergaderingen, zou mij te veel in bijzonderheden afleiden. Zij verſchilden zeer in vele belangrijke ſtukken; maar allen kwamen zij overeen in het gevoelen, betreffende de noodzakelijkheid van een volkomene en ſpoedige Coloniale vertegenwoordiging, en zij ſtemden eenpaarig, dat zo 'er binnen drie maanden daarnaa geene bevelen van den Koning kwamen om zodanig eene Vergadering bij een te roepen; de Colonie het over zich nemen zou, om de maatregels daar te ſtellen en in werking te brengen; — daar hunne onmiddelijke veiligheid en behoudenis, zeiden zij, eene verpligting was, die alle andere te boven ging.

Gedurende dit tijdperk van angst en beroering, waren de mulatten niet werkeloos. Door hunne broederen in de hoofdſtad, onderweezen in de natuur en uitgebreidheid hunner rechten, en onderricht wegens de gunſtige neiging der Franſche hun-

waards,

waards, werden zij door de geheele Volkplanting gedreeven door een geest van onrust en oproer, en alle bedenkingen van voorzigtigheid ten aanzien van tijd en faiſoenen aan een zijde geſteld hebbende, beſloten zij, zonder uitſtel, het vol genot van alle de voorrechten door de blanken genoten in te roepen. Daarnaa kwamen groote benden van hun te wapen, in de onderſcheide deelen van het land; maar handelende zonder genoegzaame overeenſtemming, of behoorlijke voorbereiding werden zij gemaklijk overhoop geworpen. Men zegt, dat de neiging der Proviciale Vergaderingen, in dit tijdsgewricht — hoezeer ontvlamd tegen de aanſtokers en ophitſers van dit volk in het moederland — niet afkeerig was van gematigdheid en toegevendheid jegens de mulatten zelve. Dus toen de partij, die te *Jacmel* de wapens opgenomen had, de nederlaag gekreegen had, en de Opperhoofden gevangen waren genomen, ſtelde zich de Vergadering van het Westen tuſchen beide, ten einde voor het geheel getal vergiffenis te verwerven; en te *Artibonite*, waar de opſtand uitgebreider en meer beroerende was, werd een vrij en onvoorwaardelijk pardon insgelijks vergund aan de opſtandelingen, die zich onderworpen.

Tegen zodanigen der blanken, als eenig deel in deze bewegingen ten voordeele van de lieden van de kleur genomen hadden, kende de woede van het gemeen geen paalen. De Heer DUBOIS, gedeputeerd Procureur Generaal, had zich niet

alleen verklaard de advocaat der mulatten te zijn, maar met eene mate van onvoorzigtigheid, die aan krankzinnigheid grensde, zocht hij de gelegenheden op, om uit te varen tegen de slavernij der negers. De Noordlijke Vergadering nam zijn persoon gevangen, en had waarschijnlijk voor, om tot groter uitersten overtegaan; maar de Gouverneur kwam tot zijn voordeel tusschen beide, verwierf zijn ontslag, en verzondt hem uit het land.

De Heer FERRAND DE BEAUDIERRE, een Magistraats persoon te *Petit Goave*, was niet zo gelukkig. Deze Heer was ongelukkig op eene vrouw van de kleur verliefd, die hij, daar zij eene plantagie van belang bezat, had aangeboden te huwen. Vrezende, dat hij door dezen stap van zijnen post als Magistraats persoon mogt afgezet worden, en een man zijnde van een warme verbeeldingskragt en weinig oordeel, ondernam hij de vooroordeelen der blanken tegen de geheele klasse te bestrijden. Hij stelde in naam en ten behoeve van de mulatten eene memorie op aan het Parochiaal Committé, waarin zij, onder andere dingen, met ronde woorden aanspraak maakten op het vol genot van de Nationale Verklaring van rechten. Niets kon ontijdiger of oordeelloozer dan deze stap zijn: het was duidelijk, dat zulk een eisch tot gevolgen leide, waarvan de mulatten zelve (die zeker op dat tijdsgewricht niet gewenscht hadden de slaven vrij te maken) onkundig waren. Deze memorie

werd

werd dus aangemerkt als een wenk aan de negers tot eenen algemeenen opstand. Het parochiaal Committé liet den opsteller vatten, en zette hem in de gevangenis; maar het gemeen haalde 'er hem met geweld uit, en bragt, ondanks de Magistraats personen en de Municipaliteit, die deze woede zochten te stuiten, hem om het leven.

Vroeg in de maand January 1790, werd de order van den Koning om eene algemeene Coloniale Vergadering op St. *Domingo* bij een te roepen ontvangen. Deze bepaalde de Stad *Leogane*, in de Westlijke Provincie, voor de plaats der bijeenkomst, en deze last ging vergezeld van instructien, betreffende de wijze van verkiezing der leden. Deze instructien egter werden door de provinciale Vergadering, als van geene toepasfing op de omstandigheden der Colonie zijnde afgekeurd, en een ander plan, beter geschikt, zo zij begreepen, naar den rijkdom, het grondgebied en de bevolking der inwoonders, aangenomen. Zij besloten ook de Vergadering te houden in de Stad van St. *Marc* in plaats van *Leogane*, en den 25sten Maart werd bepaald als de tijd der bijeenkomst. Naderhand werd die verschoven tot den 16den April.

Onderwijl kreeg men in *Frankrijk* kennis van de geestneiging op St. *Domingo* omtrent het Moederland. De ingezetenen werden zeer algemeen voorgedragen, als overhellende om hunne afhangelijkheid af te schudden of zich onder de bescherming van eenen vreemden souverein te stel-

len; en de planters van *Martinique* werden gezegd even ontevreden en misnoegd te zijn. De handel en fabriekſteden hieven den noodkreet aan, en uit onderſcheiden oorden kwamen verzoeken tegenſchriften, aan de Nationale Vergadering verzoekende maatregelen te nemen, om de gemoederen der Colonisten te bevredigen, en voor het Franſche Rijk zijne belangrijkſte bezittingen te bewaaren.

Op den 8ſten Maart 1790 nam de Nationale Vergadering het onderwerp in overweging met eene ernst en plegtigheid overeenkomſtig met deszelfs belang, en beſloot, naa langduurige over en wederſpraak (discusſien) bij eene groote meerderheid „ dat geenszins het oogmerk der Vergadering was het inwendig beſtuur der Colonien te begrijpen in de Conſtitutie, die zij voor het Moederland hadden opgeſteld, of hun te onderwerpen aan wetten, die onbeſtaanbaar waren met hunne plaatslijke inrichtingen; weshalven zij de ingezetenen van iedere Colonie magtigden, om aan de Nationale Vergadering hunne gevoelens en verlangens betreffende het plan van inwendige wetgeving, en zodanige den handel betreffende ſchikkingen te kennen te geven, die het meest tot hun voorſpoed ſtrekten." Men verlangde, egter, dat het plan, dat zou aangeboden worden, overeen zou komen met de beginſels, die de Colonien aan de hoofdſtad verbonden hadden, en zodanig ingericht worden, als meest zou kunnen ſtrekken, ter behoudenis van de wederzijdſche belangen. —

gen. — Dit besluit ging van eene verklaaring vergezeld, „ dat de Nationale Vergadering geen oorzaak wilde geven, dat er rechtstreeks of zijdelings, eenige nieuwigheid plaats had in het stelsel van koophandel, waarin de Colonien reeds begrepen waren."

Niets kon den kreet evenaaren, welke dit besluit veroorzaakte onder de lieden van de kleur, die zich in het Moederland onthielden, en de philanthropijnsche Societeit der *Amis des Noirs*. De verklaaring ten aanzien van den koophandel werd opgenomen als eene stilzwijgende bekragtiging der voortduring van slavenhandel, en men beweerde zelfs, dat de Nationale Vergadering, door de beschikking wegens de Coloniale Constitutien aan de Colonisten over te laten, hun van hunne verknogtheid aan het Moederland ontslagen had. Men zeide dat zij niet langer onderdaanen van *Frankrijk*, maar leden van een onafhanglijken Staat waren.

Billijkheid egter moet, de omstandigheden van tijden en de genegenheid der Fransche Colonisten in dit tijdsgewricht in aanmerking genomen, erkennen, dat het een decreet was niet alleen rechtmatig in de beginsels van voorzigtigheid en staatkunde, maar zelfs gevestigd op den vasten grondslag van zedelijke noodzakelijkheid. De bewijsredenen, die daartegen worden aangevoerd, scheenen te behelzen, dat de zegeningen der Fransche Omwenteling alleen zich moesten uitstrekken tot het volk van het Koningrijk, met uitsluiting van

hunne mede-onderdaanen in de Plantagien. Na die groote gebeurtenis, te onderſtellen, dat de ingezetenen dezer Colonie (met het zo welgeſlaagd voorbeeld van de Engelſche Americaanen, zo levendig in hun geheugen) zich zouden onderworpen hebben, om in hunne plaatslijke betrekkingen beſtuurd en geleid te worden door een wetgeving, op den afſtand van 3,000 mijlen, is het aan den dag leggen van een zeer geringe kennis aan de menschlijke natuur. Hoe weinig de Coloniale Vergadering tot eene zodanige onderwerping gegenegen ware, kunnen haare ſtappen van den eerſten dag van haare bijeenkomst tot derzelver eindelijke ontbinding bewijzen. — Van deze ſtappen zal ik in het volgend Hoofdſtuk reekenſchap pogen te geven.

III. HOOFDSTUK.

Werkzaamheden van de Algemeene Coloniale Vergadering tot derzelver eindelijke ontbinding, en de inſcheping der Leden na Frankrijk, *in Augustus* 1790.

De Algemeene Vergadering op St. *Domingo*, kwam op den 16 April, in de Stad St. *Marc* bijéén. Zij beſtondt uit 213 Leden, van welke de Stad van *Kaap François* vier en twintig, *Port au Prince* zestien en *Aux Cayes* acht benoemde. De meesten der overige parochijen zouden ieder

der twee Repreſentanten; en men moet toeſtaan, dat de Colonie goed, volkomen en op een zeer vereerenswaardige wijze werd vertegenwoordigd. De provinciale Vergaderingen egter bleeven in hunne amptsverrichtingen volharden, gelijk te vooren, of ſtelden Committées aan, ſtaande haare afwezenheid.

De zitting werd geopend door eene redenvoering van den Preſident, waarin hij na het ophalen van verſcheide gebreken in de Conſtitutie en het Gouvernement, eenige van de onderſcheide groote voorwerpen te borde bragt, die onmiddelijk aandacht ſcheenen te vereiſchen: onder anderen prees hij als zodanig het geval der mulatten aan, als mede eene verbetering der ſlavenwetten. De Vergadering ſtemde met den redenaar overeen; en een der eerſte maatregels was de lieden van de kleur te verlosſen van de moeijelijkheden, aan welke zij onder de militaire jurisdictie onderworpen waren. 'Er werd beſloten, dat in het vervolg van hun geen zwaarer dienst in den krijg zou gevorderd worden dan van de blanken; en het ſtreng gezag, in het bizonder, dat de Lieutenants van den Koning, Majoors en Aide Majoor, in de Steden commandeerende, over hun uitoefenden, werd verklaard als verdrukkende en onwettig. Deze ſtappen van toegevelijkheid mogten zekerlijk gehouden worden als de waarborgen van grootere gunſten, en als de weg baanende tot verzoening en bewilliging aan de geheele klasſe van de lieden van de kleur.

De Algemeene Vergadering ging, vervolgens, voort eenige groote misbruiken te herſtellen, die lang in de hoven van rechtsoefening hadden plaats gehad, zich egter alleen tot de zodanige bepaalende, als onmiddelijk om herſtel riepen, zijnde hun aandacht voornaamelijk bepaald tot het groot en belangrijk voorwerp van eene nieuwe Conſtitutie of ſtelſel van Gouvernement te vormen; hetgeen hun tot den 28 Meij van dat jaar bezig hield.

De Heer PEIJNIER was nu Gouverneur Generaal, van welken de partij en aanklevers van het oude despotismus in het geheim onderſteuning en aanmoediging ontvingen. Het geheel lichaam van ſchatting- meesters en bedienden onder de fiscale adminiſtratie behoorde tot dat getal. Deze begonnen dus van den ſchrik, waarin zo groot en ſpoedig eene omwenteling hun geſtort had, te bekomen, en hunne vereenigde kragten te verzaamelen. Niets kon meer met hunne wenſchen ſtrijden, dan de voorſpoed van de Algemeene Vergadering in het daarſtellen van orde en een goed Gouvernement door de geheele Colonie heen. En deze waren de eenige lieden niet, die de ſtappen van dit lichaam met een kwaad oog beſchouwden. Alle de perſonen behoorende tot de hoven van Civile en Crimineele Juſtitie (en hun getal was aanmerklijk) die belang hadden bij de inſtandhouding van de misbruiken, die de Vergadering verbeterd had, waren met verontwaardiging en nijd vervuld. Bij dezen moesten

ge-

gevoegd worden de meeste lieden, welke militaire Commisfien op Koninglijk gezag bekleedden. Gewoon aan de uitoefening van magt beschouwden zij met verontwaardiging de omverwerping van alle gewoone gehoorzaamheid en ondergeschiktheid, die zij geleerd hadden te houden voor een daadlijk vereischte, om het Gouvernement te ondersteunen, en booden zich zelve als gewillige werktuigen van den Gouverneur Generaal aan, om dat nieuw stelsel onderst boven te keeren.

Zodanig waren de personen, die zich tegen de nieuwe orde van zaken in de Colonie aankantten, wanneer de Ridder MAUDUIT, Colonel van het Regiment van *Port au Prince* te St. *Domingo* kwam. Hij was niet onmiddelijk uit *Frankrijk* gekomen, maar langs een' omweg uit *Italie;* en hij had te *Turin* afscheid genomen van den Graaf van ARTOIS, aan wiens belangen hij zeer verknocht was. Hij was een man van bekwaamheden, dapper, werkzaam en ondernemend; ijverig voor zijne partij, en vol van ontwerpen van eene tegenomwenteling. Door zijne schranderheid en bekwaamheid, kreeg hij weldra eene meerderheid over den zwakken en bekrompen geest van PEIJNIER, en beheerschte de Colonie in deszelfs naam. Zijn doorzicht deed hem gemakkelijk ontdekken, dat het om het nieuw stelsel met kragt te verstooren, volstrekt noodzakelijk was, eene vereeniging van belangen tusschen de Coloniale Vergadering en de vrije lieden van de kleur te voorkomen. Hij geliet zich daarom als de pa-

troon en beſchermer der mulatten, en vleidde hun zodanig, bij alle gelegenheden, met zo veel ijver en goed geluk, dat hij ze alle in zijn belang kreeg.

Het ſcheen egter ten uiterſten waarſchijnlijk, dat de vrede van het land zou bewaard gebleeven zijn, niettegenſtaande de pogingen van PEIJNIER en MAUDUIT, zo de planters, getrouw aan hunne eige zaak, onder elkander verëenigd gebleeven waren. Maar, ongelukkig, werd de provinciale Vergadering van het Noorden bewogen, door misverſtand of nijd, door alle mogelijke middelen, de ſtappen van de Algemeene Vergadering te St. *Marc* tegen te werken. Dus namen tweedragt en verſchil de overhand, en de voorteekens ſcheenen eenen naderenden burgerkrijg aan te kondigen, zelfs eer het plan voor de nieuwe Conſtitutie was bekend gemaakt. Dit was vervat in het berucht decreet van de algemeene Coloniale Vergadering van den 28ſten Meij, een decreet, dat als het voorwerp van veel berisping geweest zijnde, en de ſchijnbaare beweegreden, aan de zijde van de uitvoerende magt, gemaakt hebbende, om de vijandelijkheden te beginnen, eenigzins in het breede verdient voorgeſteld te worden.

Het beſtondt uit tien grondſtellingen, voorafgegaan door een voorafſpraak of voorreden (gelijk gewoonlijk in de Franſche Decreeten) waarin, onder andere bedenkingen, vastgeſteld werd als een erkend beginſel in de Franſche Conſtitutie, dat het recht der kroon om de Actes van

Wet-

Wetgeving te bekragtigen een duurzaam en onmededeelbaar voorrecht is: bijgevolg dat hetzelve aan geenen Colonialen Gouverneur kan worden afgeſtaan, wiens magt tot wederöpzeggen toe, en ondergeſchikt is. De artikels waren de onderſtaande, in de volgende orde en woorden.

1. De Wetgevende magt, in alles wat het inwendig beſtuur der Colonie aangaat, berust bij de Vergadering van haar Repreſentanten, die genoemd zal worden de Algemeene Vergadering van het Fransch Gedeelte van St. *Domingo*.

2. Geene acte van het Wetgevend Lichaam, in hetgeen het inwendig beſtuur der Colonie betreft, zal geacht worden voor een *bepaalde Wet*, ten zij dezelve gemaakt is door de Repreſentanten, van het Fransch Gedeelte van St. *Domingo*, vrij en wettig gekozen, en door den Koning goedgekeurd.

3. In gevallen van onverwijlde noodzakelijkheid, zal een wetgevend Decreet van de Algemeene Vergadering, betreffende het inwendig beſtuur der Colonie, geacht worden een *proviſioneele Wet* te zijn. In alle zodanige gevallen, zal het Decreet terſtond aan den Gouverneur Generaal bekend gemaakt worden, die binnen tien dagen naa zodanige kennisgeving, zorgen zal dat het bekend gemaakt, en in werking gebragt worde, of aan de Algemeene Vergadering daarop zijne aanmerkingen toezenden zal.

4. De noodzakelijkheid van het geval, waarvan de uitvoering van zodanig een Decreet zal afhangen,

gen, zal een afzonderlijk voorſtel zijn, en door eene meerderheid van twee derde der Vergadering bij appel nominal bekragtigd worden.

5. Zo de Gouverneur Generaal zijne aanmerkingen op zodanig een Decreet inzendt, zullen dezelve in de dagregisters der Algemeene Vergadering komen, die dan zal overgaan tot de reviſie van het Decreet, en de aanmerkingen daarop in drie zittingen zullen in overweging nemen. De ſtemmen over de bevestiging of vernietiging van het Decreet zullen met de woorden *ja* en *neen* gegeven, en een minuut van die handelingen zal door de tegenwoordig zijnde leden geteekend worden, waarin de ſtemmen aan beide zijde van het verſchilſtuk zullen worden opgeteld; en zo het blijkt dat 'er eene meerderheid van twee derde is om het Decreet te bevestigen, zal het onmiddelijk door den Gouverneur Generaal in werking gebragt worden.

6. Daar ieder Wet behoort gegrond te zijn, op de toeſtemming van hun, die door dezelve verbonden zijn, zal het aan het Fransch gedeelte van St. *Domingo* vrijſtaan ſchikkingen voor te ſtellen, ten aanzien van commercieele zaken, en andere gemeene en onderlinge betrekkingen, en de Decreeten, die de Nationale Vergadering in zodanige gevallen neemen zal, zullen niet *in de Colonie in werking worden gebragt, voor dat de algemeene Vergadering daarin zal hebben bewilligd.*

7. In gevallen van dringende noodzakelijkheid, zal de invoer der artikelen, ſtrekkende tot het on-

onderhoud van de ingezetenen, niet aangemerkt worden als een tak van de Commercieele ſchikkingen tuſſchen St. *Domingo* en *Frankrijk*; mits dat de Decreeten in zulke gevallen te nemen door de Algemeene Vergadering onderworpen zullen worden aan de reviſie van den Gouverneur Generaal, onder dezelfde voorwaarden en wijzigingen als in artikel 3 en 5 worden voorgeſchreeven.

8. Ook zal ieder wetgevende Acte van de algemeene Vergadering, proviſioneel ten uitvoer gebragt, in gevallen van onverwijlde noodzakelijkheid, terſtond ter Koninglijke bekragtiging worden overgezonden. En zo de Koning zijne toeſtemming aan zodanig eene Acte weigert, zal derzelver uitvoering worden opgeſchort, zo ras 's Konings weigering wettig aan de Algemeene Vergadering zal bekend gemaakt zijn.

9. Alle twee jaaren zal 'er een nieuwe Algemeene Vergadering worden gekozen, en geene der Leden, die in de voorige Vergadering zullen gediend hebben, zullen in de nieuwe verkiesbaar zijn.

10. De Algemeene Vergadering beſluit, dat de voorgaande Artikelen, als uitmakende een gedeelte van de Conſtitutie der Franſche Colonie op St. *Domingo*, onmiddelijk na *Frankrijk* zullen worden overgezonden, om door de Nationale Vergadering en den Koning te worden aangenomen. Zij zullen ook gezonden worden aan alle de parochijen en diſtricten van de Colonie, en ter ken-

nis-

nisse gebragt worden van den Gouverneur Generaal.

Het is geenzins vreemd, dat een Decreet van zulk eene uitgestrektheid en grootte een zeer algemeen opzien in de Colonie veroorzaakte, dat het een ongenoegen voortbragt en een kreet deed opgaan, zelfs bij lieden van zeer strijdige gevoelens en geaartheden. Men moest erkennen, dat sommige artikelen niet over een te brengen waren met eenig rechtmatig beginsel van Coloniale ondergeschiktheid. De weigering om eene afkeurende stem aan den Representant van den Koning toe te staan is strijdig met alle denkbeelden, die een Engelschman van een monarchaal gouvernement, hoe beperkt ook, heeft leeren vormen; en de verklaring, dat geen Decreet van de Nationale Vergadering de Colonie betreffende, in zaken, na buiten werkende, ter uitvoer zou gebragt worden, vóór de bekragtiging van de Coloniale Vergadering, was zodanig eene buitensporige aanmatiging van oppermagt, in een ondergeschikt gedeelte van het Fransch Gebied, dat ik geloof, dat zulks zonder voorbeeld was.

Alles, dat tot verzagting kan worden bijgebragt, schijnt te zijn, dat de omstandigheden der zaken geheel nieuw waren, en de Leden van de Coloniale Vergadering onbedreeven in het stuk van Wetgeving. Men kan niet gelooven, dat zij eenig ernstig oogmerk hadden, om de Colonie, in navolging van de Engelsche Americaansche Provinciën, voor een onafhangelijken Staat te verklaren.

Niet-

Niettemin het Decreet was niet bekend geworden, of dit gevoelen werd met kragt door de vijanden der Algemeene Vergadering verſpreid van het eene eind der Colonie tot het ander; en wanneer dit geen geloof vondt, wendde men voor, dat de Colonie aan de Engelſchen verkogt was, en dat de Leden van de Algemeene Vergadering 40 millioenen, als de verkoopprijs ontvangen, en onder elkander verdeeld hadden.

Zo nieuwe gebeurtenisſen de uitſteekend groote ligtgeloovigheid, en het naijverig character der Franſchen niet beweezen hadden, dan zou het moeijelijk vallen om te gelooven, dat beſchuldigingen zo wild en van zo weinig klems eenigen indruk zouden hebben kunnen maken op de gemoederen van een aanmerkelijk getal van het volk. Zo groot egter was het uitwerkſel door hetzelve voortgebragt, dat eenige der Westlijke parochijen hunne gedeputeerden te rug riepen; terwijl de inwoonders van *Kaap François* ſterkere maatregels namen: zij weigerden gehoorzaamheid aan de Algemeene Vergadering, en boden den Gouverneur eene memorie aan, met verzoek, om dezelve terſtond te doen uit een gaan, verklarende, dat zij de Colonie voor verloren hielden, ten zij hij met den grootſten nadruk en ſpoed dat lichaam van alle ſoort van magt ontzette.

De Heer PEIJNIER ontving dit ſtuk met heimelijk genoegen. Het ſcheen in de daad de ſtaatkunde van beide partijën te wezen, om alle gedachten, om de zaak door onderhandelingen bij te leg-

leggen, te verwerpen; en 'er kwam in dit tijdsgewricht eene omſtandigheid bij, die de geheele onderhandeling zou hebben doen ſpatten, zo dezelve al ondernomen ware geweest. In de haven van *Port au Prince* lag een Linieſchip, geheeten *het Luipaard*, gecommandeerd door den Heer GALISONIÈRE. Deze Officier, de bedoelingen van PEIJNIER en MAUDUIT in de hand werkende gaf een kostbaar onthaal aan lieden de partij dezer Heeren toegedaan, en gaf hier door en door andere gedragingen aanſtoot aan zijne matroozen. Het zij de invloed der omkooping (zo als van de eene partij verzekerd werd) op deze lieden gewerkt had, of dat zij alleen gedreeven werden door die onbereekenbaare grillen, waaraan Zeelieden bijzonder zijn onderworpen, de zaak is zeker, dat zij gehoorzaamheid weigerden aan hun eigen Officier, en zich voor de belangen der Coloniale Vergadering verklaarden! Hun gedrag werd ten laatſte zo onſtuimig en beroerend, dat de Heer GALISONIERE beſloot het ſchip te verlaaten, waarop het ſcheepsvolk het Commando aan een der Luitenants gaf. De Vergadering, de voordeelen begrijpende, die uit deze gebeurtenis konden voortvloeijen, zondt onmiddelijk (27 *Julij* 1790) een bewijs van dankbaarheid aan de Zeelieden voor derzelver patriottisch gedrag, en verzocht hun, in naam der wet en dien des Konings, het ſchip op de reede te houden, en haare verdere orders af te wachten. De matroozen, door deze erkentenis geſtreeld, beloofden gehoorzaamheid,

en

en hingen het getuigſchrift van dankbaarheid aan den grooten mast van het ſchip op. Eenigen van de partij der Vergadering namen omtrent dezen tijd een kruidmagazijn te *Leogane* in bezit.

Een burgeroorlog ſcheen nu onvermijdbaar. Twee dagen, naadat het getuigſchrift van dankbaarheid van St. *Marc* aan het ſcheepsvolk van *het Luipaard* gezonden was, deed de Heer PEYNIER eene Proclamatie uitgaan om de Algemeene Vergadering te ontbinden. Hij beſchuldigde de leden als ontwerpen van onäfhanglijkheid te koesteren, en verzekerde, dat zij zich verraaderlijk in het bezit geſteld hadden van een der ſchepen van den Koning, door het ſcheepsvolk om te koopen. Hij verklaarde de leden en alle derzelver aanhangers voor verraaders van het Vaderland en vijanden van de Natie en den Koning: daarbij voegende dat het zijn oogmerk, was om alle magt, die in zijn vermogen was, bijëen te brengen, en hun de verdiende ſtraf te doen ondergaan; en riep alle Officieren, zo burgerlijke als militaire op, om met hem mede te werken, en hem te ondersteunen.

Zijne eerſte ſtappen waren gericht tegen het Committé der Westlijke Provinciale Vergadering. Dit lichaam hield zijne bijëenkomſten te *Port au Prince*, en had in de uitöefening van zijne ondergeſchikte amptsverrichtingen, gedurende het afzijn der Vergadering, zodanig eene ijverige aankleving aan de Algemeene Vergadering te St. *Marc* aan den dag gelegd, dat die de leden van het-

zelve blootſtelde, aan de gramſchap van den Gouverneur en deszelfs partij. 'Er werd dienvolgens beſloten in eene Vergadering, dienzelfden dag gehouden, hunne perſoonen den volgenden nacht gevangen te nemen, en de Heer MAUDUIT nam op zich dien aanſlag te beſturen. Onderricht zijnde, dat dit Committé 's middernachts raadplegingen hield, koos hij omtrent honderd van zijne ſoldaaten uit, en vormde een plan om de leden op de plaats hunner bijëenkomst gevangen te neemen. Aan het huis gekomen vondt hij het door vierhonderd man nationale Garden (*f*) bezet. 'Er volgde eene ſchermutſeling; maar de omſtandigheden daarbij voorgevallen worden op zo verſchillende wijze verhaald, dat geen naauwkeurig bericht van de bizonderheden kan worden gegeven; en het is niet beweezen, wie der partijen eerst vuur gegeven hebbe. Niets is 'er verder als zeker bekend, dan dat twee man van de zijde der Vergadering omkwamen — dat eenige van beide zijden gewond werden, en dat de Heer MAUDUIT terug kwam zonder iets te hebben uitgevoerd, dan het wegnemen, en in zegepraal medebrengen van het Nationaal Vaandel; eene zaak, die

(*f*) De troepen op St. *Domingo*, de *Nationale Garde* geheten, waren oorſpronglijk niet anders, dan de Colonïale militie. In 1789 waren zij op nieuws georganiſeerd naar het voorbeeld van de *Nationale Garde* in het moederland, droegen dezelfde uniform, en denzelfden naam.

die naderhand (zo als wij in het vervolg zullen zien) hem het leven kostte.

De Algemeene Vergadering kennis van dezen aanslag krijgende en van de vrezelijke toebereidsels, die 'er gemaakt werden, om vijandelijkheden tegen haar in het werk te stellen, riep het volk in alle deelen der Colonie op, om zich, behoorlijk gewapend, te spoeden ter bescherming van zijne representanten; en de meesten van de ingezetenen der nabuurige parochijen gehoorzaamden deze oproepingen. Het Schip het *Luipaard* werdt met het zelfde oogmerk van *Port au Prince* na St. *Marc* gebragt. Aan den anderen kant voegde zich de Noordlijke Provinciale Vergadering bij de partij van den Gouverneur, en zondt tot zijn bijstand een detachement reguliere troepen van dat oord, waarbij zich een bende van tweé honderd lieden van de kleur voegde. Een veel grooter magt werd ter zelfder tijd door den Heer MAUDUIT in de Westlijke Provincie bijéén verzameld, en de voorbereidsels aan beide zijden dreigden een hardnekkig en bloedig gevecht; toen door een van die vreemde onbereekenbaare werkingen van het menschlijk verstand, die zeldzaam dan in tijden van openbaare beroerte zich vertoonen, het onmiddelijk storten van bloed werd belet, door het schielijk en onverwacht besluit van de Algemeene Vergadering om eene reis na *Frankrijk* te ondernemen, en haar gedrag voor den Koning en de Nationale Vergadering in persoon te rechtvaardigen. Haare beweegredenen

werden de loflijkſte geacht, daar alle de Weſtlijke en een groot gedeelte van de Zuidelijke Provincien eene beſlisſende goedkeuring aan haar gedrag gaven, en in zeer korten tijd twee duizend man ter hunner verdediging wapenden, die in vollen aanmarsch naar *Port au Prince* waren. Haar beſluit egter ſtondt vast, en bij gevolg gingen van omtrent honderd leden, tot welk getal door ziekte en verloop de Coloniale Vergadering gedaald was, niet minder dan vijf en tachtig (waarvan vier en zestig huisvaders waren) daadlijk ſcheep aan boord van het *Luipaard*, en namen den 8ſten Aug. (1790) de reis aan na *Europa*: — een ſtap, die zoveel verwondering bij den Gouverneur en zijn partij baarde, als toejuiching bij het volk over het algemeen. Perſonen van allerleien rang vergezelden de leden na de plaats van derzelver inſcheping, gebeden uitſtortende, dat zij wel mogten ſlagen en en traanen van gevoeligheid en aandoenlijkheid ſtortende over een gedrag, dat algemeen gehouden werd voor eene proef van zelfsverzaking, en als een ſprekend blijk van heldendeugd en christelijke verdraagzaamheid, zo groot als eenige eeuw had opgeleverd. Eene kalmte van een oogenblik volgde deeze gebeurtenis: — De gewapende partijen ſcheenen wederzijds geneegen, om haare verſchillen aan de wijsheid en rechtvaardigheid van den Koning en de Nationale Vergadering te onderwerpen, en de Heer PEYNIER

nam

nam, schoon met bevende handen, de teugels der regeering weder op.

Dusdanig was de uitslag der eerste poging om een vrije Constitutie in het Fransch gedeelte van St. *Domingo* te vestigen, volgens het stelsel van een bepaalde Monarchij; en het geeft gelegenheid tot eenige belangrijke aanmerkingen. Dat de Algemeene Coloniale Vergadering, in haar decreet van den 28 Meij, de wezenlijke grens van haren Constitutioneelen post overschreedt, is gulhartig toegestaan. Deze ongeregeldheid egter konhersteld geworden zijn zonder bloedstorting of geweld; maar dit ongeluk is verknocht aan elke afwijking van den regel des rechts, dat, in den twist van strijdende partijen, de buitensporighe van de eene partij altijd aangemerkt worden als de volkomenste rechtvaardiging van de geweldenaarijen der andere. Eenige deelen van hun gedrag kan men verdedigen. De maatregel, om het scheeps volk van het *Luipaard* aan hunne belangen te verbinden en het magazijn te *Leogane* in het bezit te nemen, kunnen op den grond van van zelfsverdediging bepleit worden. 't Is buiten twijfel, dat de Heer PEYNIER lang bedacht gegeweest was, het oud despotisch stelsel te herstellen en dat hij vereenigd met den Heer MAUDUIT en anderen, ten dien einde toebereidsels had gemaakt. Hij had aan den Heer LUZERNE, Minister in *Frankrijk*, geschreeven, dat hij nooit bedoeld had toe te laten, dat de Coloniale Vergadering bij een kwam; en dat men het ter dezer

plaatſe verhaale ter rechtvaardiging van het Fransch Ministerie, dat het antwoord, dat hij ontving, eene ſtilzwijgende afkeuring van zijne maatregels behelsde; want de Heer LUZERNE prees gematigde en tot verzoening leidende raadplegingen aan De Gouverneur ging niet te min in dezelfde loopbaan voort, en misſchien ongerust over de getrouwheid der Franſche Soldaaten, deed hij, gelijk naderhand bleek, aanzoek bij den Gouverneur van de *Havannah*, om eene verſterking van Spaanſche troepen van *Cuba*. Het is derhalven blijkbaar, dat hij geheel in de ontwerpen van MAUDUIT zaamenſtemde om een tegenomwenteling te bewerken; en derhalven is het rechtmatig te beſluiten; dat de tweedragt en het wantrouwen, die onder de ingezeten heerschten, en boven al de noodlottige verſchillen, die de Provinciale Vergadering van het Noorden van de Algemeene Vergadering te St. *Marc* ſcheidde, met vlijt aangekweekt en kragt bijgezet werden door den Heer PEYNIER en zijnen aanhang. Wat aangaat de leden der Coloniale Vergadering, hun vaardig en vast bnſluit om zich na *Frankrijk* te begeven, en hunne perſonen in handen van het hoogst Gouvernement te ſtellen, wederſpreken alle tegenwerpingen, die men hunner getrouwe aankleving van het moederland maakte. Hunne verknochtheid was in de daad verzekerd door te vele banden van belang en zelfsbehoudenis, om in twijfel te worden getrokken.

Naderhand zal ik gelegenheid vinden om te ſpre-

ſpreken wegens de wijze, waarop zij door de Nationale Vergadering ontvangen werden, en de ſtappen gevolgd op hunne komst in *Europa*. Eene rust ter dezer plaats ſchijnt een vereischte; — want ik heb nu aan den lezer eene treurige geſchiedenis van eene enkele perſonaadje te verhaaverhaalen, om wiens treurig noodlot (ſchoon wij zijn voorbaarig en verkeerd beraamde onderneming veroordeelen) aan het menschlijk oog een traan mag ontvloeijen — en dat vergiffenis verdient.

IV. HOOFDSTUK.

Oproer en Nederlaag van OGÉ, *een vrij man van de kleur.*

Van de eerſte bijeenkomst der Algemeene Vergadering van St. *Domingo* tot hare ontbinding en verſpreiding, gelijk in de vorige hoofdſtukken verhaald is, bleeven de lieden van de kleur, zich in de Colonie onthoudende, rustiger en ordenlijker, dan men zou hebben mogen verwachten. De gematigde en goede geneigdheid door de Vergadering jegens hun aan den dag gelegd, bragt een weldaadig en beſlisſend uitwerkſel voort, in de Westlijke en Zuidelijke Provincien, en ſchoon 300 van hun uit deze Provincien door den Heer MAUDUIT werden overgehaald, om zich onder zijn commando te begeeven, bemerkten zij weldra hunne dwaling, en in plaas van na St. *Marc'* te marcheeren, zo als MAUDUIT voorſtelde, verzochten en verkreegen zij hun ontſlag, en keer-

den in vrede na hunne woningen terug. De zodanigen der mulatten egter, als zich ter dier tijde in het moederland bevonden, waren van eene veel vijandelijker geſteldheid, en werden in hunne verbittering tegen de blanke Colonisten aangezet door partijen van zeer onderſcheidene ſoort. Het Coloniaal Decreet van 28 Meij 1790 was niet zo ras in *Frankrijk* bekend, of het deed eenen algemeenen kreet opgaan. Vele perſonen, die in geene andere zaak eenſtemmig dachten, vereenigden hunne ſtemmen, om het gedrag der ingezetenen van St. *Domingo* af te keuren. De vrienden van het oud Gouvernement voegden zich ter dezer gelegenheid bij de democratiſche en republikeinſche partij. De Conſtitutie van 1789 was bij de laatſten zelfs haatelijker, dan de oude tiranij; en die lieden, bezaten, bij de meest verholen en donkerſte oogmerken, al die vereeniging, vastheid en volharding, welke tot hunne bedoelingen noodzakelijk waren; en die, gelijk de waereld gezien heeft, hun vervolgens, onwederſtaanbaar gemaakt hebben. Deze twee factien hoopten zeer onderſcheide einden door dezelfde middelen te bereiken; en 'er was eene andere partij, die met aanhoudende vlijt bezig was in het bewerken van openbaare verwarring; deze waren de overhoop liggende Klasſen van hervormers bij beſpiegeling, die zich onmogelijk met het nieuw Gouvernement konden vereenigen, om dat ieder van hun waarſchijnelijk een begunſtigd ſtelſel in zijne eige verbeelding gevormd had,

dat hij begerig was anderen aan te prijzen. Ik beſchouw de Philantroph jnſche Societeit, *Amis des Noirs* genaamd, niet als een ander afzonderlijk lichaam, om dat het mij toeſchijnt, dat zij tamelijk gelijk verdeeld waren tusſchen de democratiſche en de laatstgemelde partij. Het is niet te verwonderen, dat de pogingen van deze Societeit, door zulke hulpbenden ondersteund, kragtig gewerkt hebben op de harten van hun, die geleerd hadden hunne perſoonlijke nadeelen, als de zaak der natie te beſchouwen, en ſommigen hunner tot de grootſte buitenſporigheden van geestdrijverij en woede hebben vervoerd.

Onder de zodanigen van dit ongelukkig volk, zich in *Frankrijk* onthoudende, die dus in razernij ontſtoken waren, was zeker jongman, beneden de dertig jaaren, JAQUES OGÉ geheten. Hij was geboren op St. *Domingo*, uit een mulattin, die in vrede eene koffijplantagie bezat in de Noordelijke Provincie, omtrent dertig mijlen van de *Karp François*, waarop zij zeer ſatſoenlijk leefde, en haar zoveel van haare winsten overſchoot, dat zij haar zoon te *Parijs* liet groot brengen, ja hem daar in zekere mate van overvloed deed leven, toen hij huwbaare jaaren bereikt had. De man, voor zijnen vader gehouden, was een blanke planter van aanzien geweest en nu reeds verſcheide jaaren overleeden.

Ogé was in de vergaderingen der *Amis des Noirs* ingeleid, onder beſcherming van GREGOI-

RE BRISSOT (*g*) LA FAYETTE en ROBESPIERRE (*h*) de hoofdleden van die Societeit; en was door hun ingewijd in de volkslere van *gelijkheid* en de *rechten van den mensch*. Hier was het dat hij eerst de ellende van zijnen toeſtand, de wreede verongelijkingen en beleedigingen leerde kennen, waaraan hij en alle zijne broeders mulatten in de *West-Indiën* waren blootgeſteld, tevens met de gedrochtelijke onrechtvaardigheid en ſpoorloosheid van dat vooroordeel „ dat (zegt GREGOIRE) de waardij van een mensch naar de kleur van den huid ſchattende, een onmeetbaaren afſtand tuſſchen de kinderen van denzelfden vader geplaatst heeft, een vooroordeel, dat de ſtem der natuur verſmoort, en de banden der broederſchap van elkander ſcheurt."

Men moet openhartig erkennen, dat dit groote gebreken, en het gelukkig geweest zou zijn, zo BRISSOT en GREGOIRE in plaats van derzelver beſtaan te beklagen en derzelver uitgebreidheid op te vijſelen, hunne talenten beſteed hadden, om de meest bruikbaare middelen tot herſtel van dezelve voor te dragen.

Maar deze lieden hadden andere oogmerken: — hun doel, gelijk ik getoond heb, hun doel was niet te hervormen maar te verwoesten; ſchokken in ieder gedeelte van *Frankrijk* te weeg te brengen,

(*g*) Geguillotineerd, 31 October 1793.
(*h*) Geguillotineerd, 28 Julij 1794.

gen; en de rampzalige ogé werd het werktuig en naderhand het ſlachtoffer van hunne ſtrafbaare eerzucht.

Men had hem doen gelooven, dat het geheel lichaam der lieden van de kleur op de Franſche eilanden voorbereid was, om als één man tegen hunne verdrukkers op te ſtaan, dat zij niets dan een bekwaam hoofd ontbraken om hun in werking te brengen; en dwaaslijk geloovende, dat hij in zijn eige perſoon alle de hoedanigheden van een bekwaam Generaal bezat, beſloot hij bij de eerſte gelegenheid na St. *Domingo* te vertrekken. De Societeit bezorgde hem den rang van Lieutenant Colonel in de Armée van een der Duitſche Keurvorsten, om het denkbeeld van zijne waarde te koesteren, en hem alle zijne krachten te doen inſpannen.

Daar het moeijelijk gevonden werd, om eene genoegzaame hoeveelheid wapenen en ammunitie uit *Frankrijk* te vervoeren, zonder de aandacht van het Gouvernement na zich te trekken; en het vermoeden onder de planters, die zich in het moederland onthielden, op te wekken, beſloot de Societeit hem deze middelen in *Noord-America* aan te ſchaffen, en ogé werd aanbevolen, om ten dien einde eenen omweg te nemen. In gevolge hiervan, van geld en brieven van crediet voorzien, ſcheepte hij zich in de maand Julij 1790, na *Nieuw-Engeland* in.

Maar, niet tegenſtaande de behoedzaamheid omtrent dit ſtuk, was het geheel ontwerp te *Parijs* open,

openlijk bekend vóór de inſcheping van OGÉ, en een bericht van het plan en zelfs een portrait van OGÉ zelven waren na St. *Domingo* overgezonden, lang vóór zijne aankomst aldaar. Hij landde 'er in het geheim met eene Americaanſche ſloep den 12den October 1790, en vondt middelen, om, zonder ontdekt te worden, de wapenen en ammunitie, die hij aangekogt had na de plaats te brengen, die zijne broeders bereid hadden, om hem te ontvangen.

Het eerst bericht, dat de blanke inwoonders van OGÉ's aankomst ontvongen, was van hem zelven. Hij vaardigde eenen brief af aan den Gouverneur (PEYNIER) waarin hij, naa den Gouverneur en zijnen voorgangers het niet in werking brengen van de *Code Noir* verweeten te hebben, op een zeer hoogen toon eischte, dat de voordeelen van dat beroemd Statuut door geheel de Colonie zouden genooten worden; hij eischte, dat de voorrechten, door eene klasſe der inwooners (de blanken) genoten, zouden worden uitgeſtrekt tot alle perſonen zonder onderſcheid; verklarende zichzelven den beſchermer der Mulatten, en zijn voornemen aankondigende, om de wapens voor derzelver zaak te zullen opnemen, zo hunne verongelijkingen niet herſteld werden.

Omtrent zes weken waren 'er verloopen tuſſchen de landing van OGÉ, en de gemeenmaking van dit ſtuk; in welken tijd hij en zijne twee broeders zich ten uiterſten bevlijtigd hadden met het verſpreiden van misnoegen, en het verwek-

ken

ken van opſtand onder de mulatten. Men gaf verzekeringen, dat alle de inwoonders van het moederland geneegen waren om hun bij te ſtaan tot de herkrijging van derzelver rechten en men voegde 'er bij, dat de Koning zelf gunſtig over hunne zaak dacht. Eenigen werden met beloften, anderen met geld gepaaid. Maar, niettegenſtaande alle deze pogingen, en ook de geaartheid der tijden gunſtig was voor zijne oogmerken was OGÉ niet in ſtaat om boven de 200 aanhangers onder zijn vaandel te lokken, en van dezen was het grootſte deel onervaaren jong volk, ongewoon aan krijgstucht, en afkeerig van alle ſoort van ondergeſchiktheid en orde.

Hij ſloeg zijn kamp op eene plaats genaamd *Grande Rivière*, omtrend vijftien mijlen van *Kaap François*, en benoemde zijne twee broeders tegelijk met eenen MARK CHAVANE, tot zijne Luitenants CHAVANE was fel, onverſchrokken, werkzaam en onderneemziek; overhellende tot boosheid en dorſtende na wraak. OGÉ zelf, met al zijne geestdrift, was natuurlijk goedaartig en menschlievend; hij waarſchuwde zijne aanhangers tegen het ſtorten van onſchuldig bloed; doch 'er werd weinig acht op zijne wenſchen in dat opzigt gegeven; de eerſte blanke, die hun op hun weg tegenkwam, ſloegen zij op de plaats dood; eenen twee den, SICARD genaamd, bejegende hetzelfde lot: en men verhaalt, dat hunne wreedheid tegen zodanige perſonen van hun eige kleur, die geweigerd hadden in den opſtand mede te werken, uiter-

ma-

mate groot was. Een Mulat, die eenige goederen bezat, gedrongen om hun te volgen, wees hun op zijne vrouw en zes kinderen, de grootheid van zijn huisgezin gevende voor de reden, waarom hij zich stil wenschte te houden. Dit gedrag werd als wederspannig aangemerkt, en men verzekert, dat niet alleen de man zelf, maar zijn gantsch huisgezin zonder genade werd omgebragt.

Zo ras men in de stad van *Kaap François* kennis droeg van deze buitensporigheden, namen de ingezetenen, met de grootste ijver en eendragt, maatregels ter hand om den opstand te dempen. Een lichaam geregelde troepen en het Kaap-regiment landmilitie werden terstond ten dien einde afgezonden. Zij berenden het kamp van de opstandelingen, waar zij minder tegenkanting ontmoetten, dan men zou hebben mogen verwachten van lieden, in zo hopelooze omstandigheden. De verstrooijing werd algemeen; velen hunner werden gedood en omtrent zestig gevangen genomen; de overigen verspreidden zich in de bergen. Ogé zelf, een zijner broederen en CHAVANE, zijn medestander, namen hunne wijkplaats op het Spaansch grondgebied. Van den anderen broeder van ogé heeft men naderhand niets vernomen.

Naa deze mislukte poging van ogé, en zijn ontkomen aan de hand der justitie waren de blanken over het algemeen tegen de mulatten zeer verbitterd geworden. De laagere klasse in het bijzonder, (welke door de lieden van de kleur *les*

po-

petits blancs geheeten wordt) ademde niets dan wraak tegen hun; en men koesterde, in alle oorden van de Colonie, eene zeer ernstige vreze voor eene verbanning en slachting van het gantsch geslacht der mulatten.

De mulatten, door dergelijke berichten, en verschijnsels, die hun aan alle zijden dreigden, ontrust, liepen op verscheide plaatsen te wapen. Zij sloegen kampen neder te *Artibonite*, *Petit Goaves*, *Jeremie* en *Aux Cayes* Maar het grootste en het meest vrees inboezemend corps vergaderde digt bij de kleine stad *Verette.* De blanke ingezetenen verzaamelden zich met eene aanmerklijke magt in de nabuurschap, en Colonel MAUDUIT haastte zich met een corps van tweehonderd man van het regiment van *Port au Prince* tot derzelver bijstand; maar geene der partijën kwam tot daadlijke vijandelijkheid. De Heer MAUDUIT liet zelfs zijn detachement bij de haven van St. *Marc* zes en dertig mijlen van *Verette*, en zich alleen en onvergezeld na het kamp der Mulatten begevende had hij eene onderhandeling met hun opperhoofden. Nooit is het bekend geworden, wat 'er ter dier gelegenheid gebeurd zij. Zeker is het, dat de Mulatten ingevolge daarvan na hunne woningen terug keerden; maar het stilzwijgen en de geheimhouding van MAUDUIT, en zijn invloed op hun, gaf gelegenheid tot zeer ongunstige vermoedens, geenszins strekkende om de onderscheide klasen van ingezetenen met elkander te verzoenen. Hij werd beschuldigd van hun op eene ver-

verraaderlijke wijze te hebben overgehaald, niet om van hun oogmerk af te zien, maar alleen om hunne wraak tot eene gunſtiger gelegenheid uit te ſtellen; hun met de grootſte plegtigheid en ſchijnbaare oprechtheid verzekerende, dat de Koning zelf en alle de vrienden van het oud Gouvernement, heimelijk, derzelver zaak waren toegedaan, die zouden begunſtigen en onderſteunen, waar zij met vrucht konden, dat de tijd niet verre af was, enz. Men wil, dat hij te *Jeremie*, *Aux Cayes* en aan alle plaatſen, welke hij bezocht, zich op dezelfde wijze gedragen heeft. Overal hield hij geheime raadplegingen met de hoofden der Mulatten, en dit volk ging aan alle plaatſen onmiddelijk uit een. Te *Aux Cayes* was voor zijne komst eene ſchermutſeling voorgevallen, in welke omtrent vijftig perſonen aan beide zijden het leven hadden verloren, en toebereidſels gemaakt werden, om de vijandelijkheden te vernieuwen. De overredingen van MAUDUIT bewerkten eenen wapenſtilſtand; maar RIGAUD het Opperhoofd der Mulatten in dat oord verklaarde, openlijk, dat het eene voorbijgaande en bedrieglijke kalmte ware, en dat geen vrede duurzaam wezen zou, voordat de eene klaſſe van volk de andere had uitgeroeid.

In November van 1790 gaf de Heer PEYNIER het Gouvernement over aan den Lieutenant-Generaal, en ſcheepte zich in na Europa; — eene zaak die zeer aangenaam was aan het meerder gedeelte der planters; en de eerſte maatregel van

den

den Heer BLANCHELANDE (*i*) den nieuwen Commandant en Chef werd aangemerkt als een waarborg voor een goed en veerkragtig beſtuur. Hij deed een peremptoire opeiſching van OGÉ en deszelfs medegenoten van de Spanjaarden, en de wijze, waarop hij dien eisch aandrong, had eene onmiddelijke toeſtemming ten gevolge. De rampzalige OGÉ, en zijne deelgenoten in de ellenden, werden op het laatst van December 1790 overgeleverd aan een detachement Franſche troepen, en in zekerheid geplaatst in het gevangenhuis van *Kaap François* met de krijgsgevangenen, die hun voorheen in handen gevallen waren; daarnaa werd 'er eene Commisſie benoemd, om hun voor dezelve te recht te ſtellen.

Hunne verhooren waren lang en veelvuldig; en met het begin van Maart 1791, werd het vonnis geſlagen. Twintig van OGÉ's misleide aanhangers, onder dezen zijn eigen broeder, werden veroordeeld om opgehangen te worden. OGÉ zelf en zijn Luitenant CHAVANE was eene verſchriklijker ſtraf toegelegd: — zij werden gevonnisd om levendig geradbraakt te worden, en om in dien afgrijslijken ſtaat op het rad te ſterven: een vonnis, dat men niet dan met de gemengde aandoeningen van ſchaamte, medelijden, verontwaardiging en ſchrik kan beſchouwen.

De ſtoute en hardvochtige CHAVANE ging zijn noodlot met ongewoone ſtandvastigheid te gemoet, en

(*i*) Geguillottineerd te *Parijs*, 1793.

en liet zich, gedurende de hoogſte ſmarten, geen zucht ontglippen; maar de dapperheid verliet oGé geheel. Toen het vonnis werd aangekondigd, badt hij met veele traanen en in diepe démoed om genade. Hij beloofde het doen van gewigtige ontdekkingen, zo zijn leven geſpaard werd, verklarende, dat hij een groot geheim had mede te deelen. Een uitſtel van vierëntwintig uuren werd hem, dien ten gevolge, vergund; maar ter dier tijde werd aan het algemeen niet bekend, dat hij eenige zaak van belang had medegedeeld. Zijn geheim, zo hij 'er al eenig had, dacht men, dat met hem geſtorven was.

Negen maanden omtrent naderhand werd ontdekt, dat dit zeer ongelukkig jong mensch niet alleen eene volkomene bekentenis gedaan had van de daaden, die ik verhaald heb, maar ook den vreeslijken aanſlag, die op til was, en de ellenden, dat oogenblik de Colonie dreigende, geopenbaard had. Zijne laatſte plegtige verklaringen en doodsbekentenisſen, den dag vóór zijne terechtſtelling door hem bezworen, en geteekend, kwamen daadelijk voor het licht; in welke hij breedvoerig de maatregels verhaalt, die de lieden van de kleur beraamd hadden, om de negerſlaven tot opſtand te bewegen. Hij noemde de Opperhoofden bij name, en zeide, dat niettegenſtaande zijne nederlaag, eene algemeene opſtand daadelijk plaats zou hebben gehad, in de laatstleden maand Februarij, zo een buitengewoone regen; en daaruit gevolgde overſtrooming der rivieren, dien niet had

had voorgekomen. Hij verklaarde, dat de belhamels nog het zelfde snood ontwerp bleeven koesteren, en hunne vergaderingen in zeker onderaardsche gangen of holen hielden, in de parochij van *La Grande Rivière*, werwaards hij aanboodt, zo het leven hem vergund werd, een corps troepen te geleiden, en wel zo dat de zaamenzweerders in verzekering zouden genomen worden.

De personen, voor welke deze bekentenis en dit verhaal gedaan werd, waren de Commissarissen benoemd, om OGÉ te onderzoeken, door den hoogen raad van de Noordelijke Provincie, van welk lichaam zij insgelijks leden waren (*k*). Of dit Hof (welks leden alle van harte aan het oud systema waren toegedaan) uit zich zelve besloot een getuigenis van zo groot belang voor de Colonie te smooren, of dat zulks geschiedde ter dezer gelegenheid door opperste Officieren in het bestuur van het Gouvernement, is nooit klaar bekend geworden. Zeker werd dezelve agtergehouden, en de ongelukkige OGÉ onmiddelijk ter straf gesleept, als 't ware om de verdere kennisgeving en geheele ontdekking van een zo gewigtig geheim te voorkomen.

Christelijke liefde mag ons doen onderstellen, dat de Commissarissen, die OGÉ onderzochten, op zijn bericht geen acht en hetzelve in den wind sloegen (eerder dan smoorden) het alleen houden-

de

(*k*) Hunne namen waren ANTOINE ETIENNE DUOTTE, en FRANÇOIS JOSEPH DE VERTIERRES.

de voor een laagen kunstgreep van een ongelukkig mensch, om een verzagting van de vreeslijke ſtraf, die hij verwachtte, te verkrijgen; en alleen geloof onwaardig. Het blijkt egter niet, dat de Commisſarisſen deze verſchooning voor zich zelve maakten, en de voorzorg, omzigtigheid en geheimhouding, die hun gedrag kenteekenden, laten geen plaats voor zulk eene onderſtelling over. De planters over het algemeen ſchroomen niet te verklaren, dat de Royalisten in de Colonie en de philanthropijnſche en republikeinſche partij in het moederland even misdaadig waren; en hun de ſlachtöffers maakten van de duistere oogmerken en onverdedigbaare driften van twee wanhopige en boosaartige factiën.

Wij mogen gereedelijk het ergst gelooven van lieden, die openlijk en onbewimpeld de omverwerping van alle goede orde en ondergeſchiktheid bedoelden; maar het is moeijelijk eenig beginſel van redelijke ſtaatkunde uit te denken, waardoor de Royalisten konden zijn gedreeven geworden, om mede te werken tot den val van een zo edel en ſchoon gedeelte van het Fransch gebied. Hun gedrag blijft derhalven geheel onverklaarbaar, of wij moesten toeſtaan, dat zij geleid werden door eenen geest van Machiaveliaanſche ſtaatkunde, — een beginſel van verfijnde list, dat altijd zijn eige oogmerken dwarsboomt. Zij zouden dan het ijdel en bedrieglijk denkbeeld kragt hebben bijgezet, dat tooneelen van bloedſtorting, verwoesting en verderf, in de onderſcheiden deelen van het Fran-

ſche

ſche rijk, het groot lichaam des volks zouden bewegen om met leedwezen te rug te zien na hun voorig Gouvernement, en hun trapswijze leiden om mede te werken tot het ontwerp, om eene tegen-omwenteling te bewerken; achtende het kwaad der regeeringloosheid minder dragelijk, dan de doodlijke rust van het despotismus. Indien deze alleen hunne beweegredenen waren, dan kunnen wij hun alleen die verdwaasdheid toeſchrijven, waarmede de Voorzienigheid (gelijk wijze mannen waargenomen hebben, en de geſchiedenis aantoont) *een volk verblindt, dat tot verderf geſchikt is.*

V. HOOFDSTUK.

Voorvallen in Frankrijk. — *Slachting van Colonel* MAUDUIT *op St.* Domingo — *en noodlottig Decreet van de Nationaale Vergadering, den* 15*den Mei* 1791.

Ik heb onafgebroken de treurige geſchiedenis van den ongelukkigen OGÉ willen verhalen; maar het is nu tijd den lezer huiswaards te roepen, en zijne aandacht te vestigen op de maatregels door de Nationale Vergadering genomen, ingevolge van berichten ontvangen uit alle oorden van St. *Domingo*, betreffende de ſtappen van de Coloniale Vergadering te St. *Marc.*

De vijf en tachtig leden, welker inſcheping na

Frankrijk reeds gemeld is, kwamen te *Brest* den 13den September 1790. Bij hunne landing werden zij door alle rangen van het volk, zelfs door lieden van aanzien, met gelukwenschingen en toejuichingen ontvangen. Dezelfde eerbetooningen werden hun beweezen, als aan de Nationale Vergadering. Hunne kosten werden hun goedgemaakt, en geld opgenomen bij eene vrijwillige en algemeene inteekening om hun in het vervolg te dienen; maar deze bewijzen van eerbied en genegenheid strekten alleen, om de teleurstelling te vergrooten, die hun naderhand in de hoofdstad bejegende, waar hun eene geheel andere ontmoeting wachtte. Zij hadden de spijt te ontdekken, dat hunne vijanden hun vóór geweest waren. Uit de Provinciale Vergadering van het Noorden waren reeds afgevaardigden aangekomen, die vereenigd met de Zendelingen van PEYNIER en MAUDUIT zo krachtig bij den Heer BARNAVE (*l*), den President van het Committé der Coloniën, de overhand gekreegen hadden, dat zij zonder gehoord te worden, hunne zaak beslist en hun gedrag veroordeeld vonden. De Nationale Vergadering, had hun op den 21sten September een peremptoiren order gegeven, strekkende om na *Parijs* te komen en daar op verdere schikkingen te wachten. Hunne vaardige gehoorzaamheid aan dit bevel baatte hun niet. Hun werdt alleen eene afzonderlijk gehoor vergund, en toen op eene versmadende wijze

(*l*) Geguillottineerd 1 December, 1793.

ze weggezonden. Zij verzochten een tweede gehoor, en gelegenheid om tegen hunne partijen gehoord te worden; de Nationale Vergadering weigerde hun verzoek, en gelastte het Colonial Committé zijn rapport wegens hun gedrag te beſpoedigen. Op den 11den October werd dit Rapport door BARNAVE ingeleverd. Het bevatte een verhaal van alle de handelingen van de Coloniale Vergadering van haare eerſte bijeenkomst te St. *Marc* af, en haalde hun gedrag over het algemeen in zeer bittere bewoordingen door; het doende voorkomen, als voortvloeijende uit beweegredenen van ongenegenheid voor het moederland, en ongeduld om zich te ſchikken naar het Conſtitutioneel gezag van een goed Gouvernement. Het Rapport eindigt met aan te raaden, „ dat alle de „ zogenaamde Decreten en Acten van de gezeg„ de Vergadering zouden worden verworpen en „ verklaard voor nul en van onwaarde; dat is de „ gezegde Vergadering zou verklaard worden „ ontbonden te wezen, en haare leden onverkies„ baar, en ongeſchikt om in het vervolg in de „ Coloniale Vergadering te worden afgevaardigd; „ dat getuigenisſen van goedkeuring zouden wor„ den gezonden aan de Provinciale Vergadering „ van het Noorden, aan Colonel MAUDUIT, en „ het Regiment van *Port au Prince*, dat zij de „ werkzaamheden te St. *Marc* hadden tegenge„ gaan; dat de Koning zou verzocht worden om „ orders te geven tot het daarſtellen van eene nieuwe „ Coloniale Vergadering op de beginſels der Na-

„ tionale Vergadering van den 8ſten Maart 1790,
„ en inſtructien van den 28ſten van dezelfde
„ maand; eindelijk, dat de voormaalige Leden,
„ toen in *Frankrijk*, zouden blijven in eenen ſtaat
„ van arrest, tot dat de Nationale Vergadering
„ tijd vinden zou, om haar welbehagen dienaan-
„ gaande nader aan den dag te leggen." Men nam op den 12den October met eene zeer groote meerderheid een Decreet ten dien einde; en de Koning werd ter zelfder tijde verzocht eene vermeerdering van zee- en landmagt af te zenden, om het Koninglijk gezag op St. *Domingo* des te beter te ondersteunen.

Het valt niet ligt de verwondering en verontwaardiging te beſchrijven, die de tijding van dit Decreet op St. *Domingo* verwekte, uitgezonderd onder de vrienden van het voorig Gouvernement. Door hun werd dit beſchouwd, als de eerſte ſtap tot de herleving van het oud ſystema; door de meeste andere perſonen werd aangemerkt, dat de Nationale Vergadering alle beginſels vaarwel zeide; en de orders om eene nieuwe Coloniale Vergadering te verkiezen, werden zo weinig in acht genomen, dat veele der parochijen ſtellig weigerden, om andere Gedeputeerden te verkiezen, voordat het lot der voorige Leden, toen in *Frankrijk*, zou beſlist zijn; verklarende, dat zij deze perſonen nog als de wettige Vertegenwoordigers der Colonie aanmerkten. Een onmiddelijk en blijkbaar uitwerkſel van dit Decreet was, dat de volksverbittering tegen MAUDUIT en zijn regiment vermeer-

meerderde en ontvlamde. De Lezer is reeds bekend geworden met eenige bijzonderheden betreffende dezen Officier; en bij dat, het welk gezegd is wegens zijn algemeen character en ongematigde geestdrift ter herſtelling van het Koninglijk gezag in deszelfs volſte uitgebreidheid, kan men voegen, dat hij gevaarlijker was, als edelmoedig van aart zijnde, en zelfs verkwistende in goedheid jegens zijne ſoldaten. De verknochtheid van zijn regiment aan zijn perſoon bleek ook wederkeerig de gewoone grenſen van gehoorzaamheid en pligt te overſchrijden (*m*).

De moord van dezen man door deze zelfde troepen begaan, korten tijd naa de bekendmaking van dit Decreet, levert een zo treffend voorbeeld van de wreede en toomelooze geaartheid op, zo woest als onbeſtendig, die heerschte, en ik vrees dat nog blijft heerſchen, onder de laagere klaſſen van het volk, door alle de Franſche Bezittingen heenen, dat ik oordeel, dat een kort bericht der omſtandigheden dezen moord vergezellende niet geacht zal worden voor eene onnoodzakelijke uitweiding.

Ik heb op eene vroegere plaats (*n*) eenig bericht medegedeeld wegens de ſtappen van den Heer

(*m*) Op zijn voorbeeld hadden zij de Nationale Cocarde afgelegd, en droegen een witte *panache* op hunne hoeden, een zinnebeeld of erkend teeken van de Koninglijke partij.

(*n*) Hoofdſtuk I II, bl. 42.

Heer PEYNIER den laatſten Gouverneur, tegen zeven perſonen, die dat lichaam uitmaakten, hetwelk men het Committé van de Westlijke Provinciale Vergadering noemde, en wegens den aanſlag door den Heer MAUDUIT, in de individu's die dit Committé uitmaakten gevangen te neemen. Dit gebeurde op den 29ſten Julij 1790, en ik teekende aan, dat het bedrijf van den Heer MAUDUIT in het wegnemen van de wapens van de Nationale Garde bij die gelegenheid, eindelijk op zijn geheel verderf uitliep.

Het geval was, dat niet alleen het detachement, van het welk het veldteeken was weggenomen, maar het geheel lichaam der Nationale Guarde door de gantſche Colonie heen, deze daad beſchouwden als de gewelddaadigſte en onverſchoonlijkſte belediging die een corps van lieden kon worden aangedaan, die trouw gezworen hadden aan de nieuwe Conſtitutie; en niets dan de vrees van de meerdere krijgstucht der oude ſoldaaten, het *Port au Prince* regiment (dat MAUDUIT commandeerde) uitmakende, belette hen eene voorbeeldige wraak te nemen van de oorzaak hunner oneere. Dit Regiment derhalven, in de misdaad van hunnen commandeerenden Officier ingewikkeld, werd door de andere troepen met haat en afkeer beſchouwd.

Op den 3den Maart 1791 kwamen de fregatten *Le Fougeux* en *Le Borée* uit *Frankrijk* met twee bataillons der Regimenten van *Artois* en *Normandijen*; en wanneer men weet, dat deze troepen met het ſcheeps-

ſcheepsvolk van *het Luipaard* gemeenſchap gehad hebben, zal het niet vreemd voorkomen, dat zij, bij hunne landing te *Port au Prince*, dezelfde vijandelijke geſteldtenis tegen MAUDUITS Regiment hebben aan den dag gelegd, als door de Nationale Guarden betoond was. Zij ſloegen alle ſoorten van gemeenſchap of onderhandeling met hun af, en weigerden zelfs in eenige plaats van hunne beſtemming te komen. Zij beſchouwden, of gelieten zich hun te beſchouwen, als vijanden der Colonie, en verraaders van hun Vaderland. Dit gedrag der nieuw aangekomenen tegens dit noodlottig regiment maakte eenen wonderbaaren indruk op de gemoederen zo van officieren, als gemeenen van het Regiment zelven; en wederzijdsch verwijt en beſchuldiging verſpreidden zich door het geheel corps. De witte *panache* werd met verſmading van hunne hoeden getrokken, en donkere en norſche blikken op hunnen eenmaal beminden Commandant beweezen niet alleen, dat hij hun vertrouwen verloren had, maar ook dat hij het doelwit van een gemeed misdrijf was. MAUDUIT vernam de volle uitgebreidheid van zijn gevaar, en duchtende den Gouverneur (den Heer BLANCHELANDE) en deszelfs familie, in het noodlot, dat hem zelfs dreigde te zullen inwikkelen, raadde hij hun met groote edelmoedigheid zich op de best mogelijke wijze van *Kaap Fyançois* te begeven, dewijl zij het met veiligheid konden doen; en BLANCHELANDE, door wien hij vervolgens zeer berispt werd, volgde zijnen raad.

MAU-

MAUDUIT ſprak toen zijne grenadiers, die hij altijd groote toegenegenheid beweezen had, aan, en meldde hun, dat hij vredeshalven voorneemens was aan de Nationale troepen, het vaandel, dat hij voorheen van hun genomen had, te rug te geven, en zelfs met eige handen aan het hoofd van zijn regiment, dat aan hun weder te brengen, en het in de kerk, waarin zij gewoonlijk geinquartierd geweest waren, hetzelve te plaatſen; en zich in het breede verdedigende, voegde hij 'er bij dat hij ſtaat maakte op hunne geneegenheid en pligtmatig gedrag, om hem voor perſonelijke beleediging te beſchermen. De trouwlooze Grenadiers beloofden hem met hun leven te zullen verdedigen.

De volgende dag greep de plegtigheid plaats, en MAUDUIT gaf het vaandel terug, zo als hij beloofd had, voor een grooten hoop aanſchouwers. Op dat oogenblik ſchreeuwde een van zijne ſoldaaten luidkeels uit, *dat hij moest op zijne knieën pardon vragen aan de Nationale troepen;* en het geheel regiment juichte dit voorſtel toe. MAUDUIT deinsde met verontwaardiging agter uit, en rukte zijn borst open voor hunne zwaarden: hij werd met honderd wonden doorboord, alle hem toegebragt door zijn eige manſchap, terwijl geene enkele hand zich ter zijner verdediging bewoog. De aanſchouwers ſtonden beweegloos, of uit haat tegen den man, of uit verbaasdheid wegens het verraad en de lafhartigheid der ſoldaaten. Zodanig indedaad was de laagheid van deze deug-

deugnieten, dat geene beſchaafde taal, dan in woorden, die men niet dulden zou, de ijslijke buitenſporigheden zou kunnen beſchrijven, die aan het lijk van hunnen ongelukkigen Commandant gepleegd werden. Het was voor dien dag bewaard, voor de eerſte maal, een beſchaafde Natie de Wilden van *Noord-America* in daaden van wreedheid en wraak te zien overtreffen. Het grieft mij 'er te moeten bijvoegen, dat ik egter veele ſchriklijke voorbeelden ter bevestiging van deze aanmerking hier heb bij te voegen (*o*).

Ter-

(*o*) De volgende Anecdote, ſchoon rocrende voor de menschlijkheid heb ik te buitengewoon geoordeeld om voorbij te gaan. Zij werd mij door een Fransch Heer die op dien tijd op St. *Domingo* was, en de daad wist, mij medegedeeld: maar de betameliijkheid heeft mij dezelve in eene geleerde taal doen nederſtellen. *Mauduito vix mortuo, unus de militibus, dum cadaver calidum, et cruore adhuc fluente madidum in pavimentum eccleſiæ episcopalis jacuit, ſicam deſtringens, genitalia coram populo abſcidit, et membra truncata in ciſtam componens, ad feminam nobilem, quam amicam Mauduito ſtatuit, ut legatum de mortuo attulit.* Het zal den Lezer eenigen troost geven, dat de moord van den Commandeerenden Officier door zijn eige regiment, bij alle de andere troepen geene andere gevoelens, dan die van verontwaardiging heeft opgewekt. Zij werden genoodzaakt hunne wapens neder te leggen, en als krijgsgevangenen na *Frankrijk* gezonden, maar ik vrees dat zij de ſtraf ontkwamen, die hun misdrijf verdiende.

Terwijl deze ſchaamtelooze buitenſporigheden op St. *Domingo* plaats hadden, was de Societeit van *Amis des Noirs* in het moederland maar te gelukkig bezig in het uitvinden van ontwerpen, die daaden van nog grooter gruwzaamheid deeden geboren worden, en tooneelen voortbragten, die de ſchoonſte volkplanting op aarde in een oord van verwoesting en bloedſtorting deeden verkeeren.

Schoon het aan ieder onbevooroordeeld verſtand, uit de zaken, die met betrekking tot het gedrag der mulatten, zich in de Colonie onthoudende, verhaald zijn, moet toeſchijnen, dat het geheel lichaam van dit Volk geenszins afkeerig was van eene verzoening met de blanken, werd het egter onmogelijk gevonden, om hunne zogenaamde vrienden in *Europa* over te halen, dat zij de zaken van St. *Domingo* aan haaren natuurlijken loop zouden overlaten. BARNAVE alleen (tot dus lang de dapperſte tegenſtander van de vooroordeelen en eiſchen der Colonisten) kwam 'er voor uit overtuigd te zijn, dat alle verdere tusſchenkomst van het moederland in het verſchil tusſchen de blanken en de lieden van de kleur noodlottige gevolgen zou voortbrengen. Zulk een gevoelen had aanſpraak op grooter opmerking, als komende van een man, die, als Preſident van het Coloniaal Committé onderſteld moest worden eene diepe kennis der zake verkreegen te hebben; maar hij werd aangehoord zonder overtuiging te weeg te brengen. 'Er zijn zowel dweepers in het Staatkundige, als in het Godsdienſtige, en het gebeurt

ge-

gewoonlijk met geestdrijvers in beide soorten, dat wanneer eenige weinigen van hun getal hunne gevoelens herroepen, zulks alleen strekt, om de dwalingen te versterken, en de gevoelens der overigen kragt bij te zetten. Door GREGOIRE, LA FAYETTE, BRISSOT en eenige andere doodelijke hervormers, werd nu besloten de opperste wetgevende magt van het Fransch Gouvernement in te roepen, om hunne ontwerpen ter uitvoer te brengen, en opdat door den lezer duidelijk de natuur en aart van het misdrijf, dat men gesmeed had, en van de maatregels, aan welke de val van het Fransch gedeelte van St. *Domingo* onmiddelijk moest worden toegeschreven, verstaan worden, is het noodzakelijk, in de eerste plaats zijne aandacht te rug te roepen, tot het Nationaal Decreet van den 8sten Maart 1790, waarvan in het tweede Hoofdstuk verslag is gegeven.

Door dit Decreet, zo als de lezer zich erinnert, stondt de Nationale Vergadering, onder anderen, alle tusschenkomst in zaken het plaatslijke en den inwendigen staat der Colonien betreffende af; en men kan niet twijfelen, of, zo deze verklaring getrouw uitgelegd en dien ten gevolge gehandeld ware, zulks zou, in eene zeer groote mate gestrekt hebben, om de vrede en rust op St. *Domingo* te herstellen. Men had dan om het zo weinig uitwerking als mogelijk te doen hebben, en brandstoffe in het vuur te werpen, dat misschien anders zou zijn uitgedoofd geworden, listiglijk in de Nationale Vergadering voorgesteld,

ſteld, weinige dagen, naadat het Decreet van den 8ſten Maart geſlagen was, om benevens hetzelve aan den Gouverneur van St. *Domingo*, een wetboek, charter of inſtructien voor deszelfs getrouwe en ſtipte nakoming en ter uitvoering over te zenden. Daarop werden den 28ſten derzelfde maand, inſtructien, die gezegd werden ten dien einde geſchikt te zijn, voorgedragen en in een Decreet veranderd. Zij beſtonden uit achttien artikels, en behelsden, onder andere zaken, eene ſchikking „ dat ieder perſoon van vijf en twintig „ jaaren en daar boven, eigendom bezittende, en „ twee jaaren in de Colonie gewoond en de be„ lastingen betaald hebbende, toegelaten worden „ zou, om te ſtemmen over den vorm van de Co„ loniale Vergadering."

De vrienden der colonisten, ten dier tijde in de Nationale Vergadering zitring hebbende, kantten zich hoofdzakelijk tegen dezen maatregel aan, op grond dat dezelve ſtreedt met het decreet van den 8ſten, daar het, zo zij beweerden, blijkbaar eene tusſchenkomst was in de plaatslijke ſchikkingen, en inwendige regelingen van het coloniaal Gouvernement. Het blijkt niet (niet tegenſtaande alles, wat ſedert voor het tegendeel is bijgebragt) dat zij een denkbeeld voeden, dat het mulatten volk daarin rechtſtreeks of onmiddelijk begreepen was. De daarſtellers en voorſtanders van den maatregel gaven voor, dat hij alleen ſtrekte tot eene wijziging van het voorrecht der ſtemming in de parochiaale Vergaderingen, dat, gelijk men

wist

wist dat het oud Gouvernement alleen uit blanke perſonen beſtond. De lieden van de kleur hadden bij geene gelegenheid deze Vergadering bijgewoond, geen aanſpraak gemaakt, of zelfs eenig verlangen uitgedrukt, om deel te nemen in de zaak daar verhandeld. Maar deze inſtructien waren niet zo ras aangenomen door de Nationale Vergadering, en in een Decreet veranderd, of zij, die hetzelve hadden daargeſteld en ondersteund, wierpen het masker af, en de mulatten in 't Moederland zich onthoudende, zo wel als de Societeit, *Amis des Noirs*, misten niet hunne vrienden en zendelingen op St. *Domingo* te leeren, dat de lieden van de kleur, niet uitgezonderd zijnde, daarin deugdelijk vervat waren. Deze, egter, zich ſterk genoeg achtende om deze aanſpraak ſtaande te houden, of, misſchien twijfelende over den waaren zin van het decreet, zonden afgevaardigden na *Frankrijk* om de verklaring van hetzelve van de Nationale Vergadering te vragen.

In het begin van Maij 1791 werd dit onderwerp in overweging gebragt door den Abt GREGOIRE, en het recht der vrije mulatten om het vol genot van de inſtructien van den 28ſten Maart 1790, en van alle de rechten en voorrechten door de blanke inwoonders, burgers der Franſche Colonien genoten, werd met al dat vuur van welſprekendheid ondersteund, waarin hij zo uitmuntte. Ongelukkig kwam in dit tijdsgewricht het bericht van den ongelukkigen dood van OGÉ te *Parijs*, en verwekt een ſtorm van veront-waar-

diging in de harten van alle ſoorten van menſchen, dien, de planters, zich in *Frankrijk* onthoudende, onmogelijk konden weerſtand bieden. In alle gezelſchap werd niets gehoord, dan uitvaaren tegen derzelver verdrukking en wreedheid. 'Er werd om den volkskreet tegen hun te ondersteunen en aan te ſporen, een Treurſpel of Pantomime, gemaakt van de geſchiedenis van OGÉ, op de openbaare tooneelen vertoond. Door deze en andere middelen, kwamen de planters over het algemeen zodanig in den haat, dat zij voor een poos zich niet op de ſtraten van *Parijs* durfden vertoonen. Deze waren de kunstgreepen, waardoor GREGOIRE, CONDORCET, LA FAYETTE, BRISSOT en ROBESPIERRE den publieken geest beſtuurden, om een nieuw en opheldernd decreet te eiſchen, waarin de rechten van de lieden der kleur in het vervolg boven allen twijfel en verſchil zouden geplaatst worden. De vrienden en advocaaten der planters werden over ſtag geworpen en beſchaamd gemaakt. Vruchteloos voorſpelden zij de volkomen verwoesting der Colonien, als zulk een voorſtel in een wet veranderd werd. „ Dat liever de Colonien vergaan " zeide ROBESPIERRE, „ dan een jota van de grondbe„ ginſels op te offeren. " De meerderheid herhaalde haar gevoelen en het berucht Decreet van den 15den Mei 1791 werd aangekondigd onder de luidruchtige toejuiching der menigte.

Bij dit Decreet werd verklaard en vastgeſteld, „ dat de lieden van de kleur wonende in de heb-

Franſche Colonien, geboren uit vrije ouders aanſpraak van recht hadden, en ook het genot hebben zouden van alle de voorrechten van Franſchen Burgers, en onder anderen op dat van ſtem te hebben in de keuze van vertegenwoordigers, en *verkiesbaar te zijn tot plaatſen zo in de parochiale als in de Coloniale Vergaderingen.*" Dus vaagde de Nationale Vergadering in een oogenblik betreffende deze lieden, alle de wetten, gebruiken, vooroordeelen en gevoelens weg, die in de Franſche Colonien beſtaan hadden van derzelver eerſte oprichting af, en rooide met tak en wortel uit het eerst beginſel van eene vrije Conſtitutie: — een beginſel gegrond op de klaarſte inſpraken van rede en rechtvaardigheid, en den inwoners van de Franſche *Weſtindiën* door het Nationaal Decreet van den 8ſten Maart 1790 bevestigd, ik meen *het recht hun bij uitſluiting vergund, om wetten voor haar plaatslijke en inwendige ſchikkingen en Gouvernement te maken.* Het Coloniaal Committé, waarvan de Heer BARNAVE voorzitter was, bleef niet agter met aan de Nationale Vergadering de noodlottige gevolgen van dezen maatregel onder het oog te brengen, en het ſchortte onmiddelijk de oefening zijner werkzaamheden op. Ter zelfder tijd gaven de afgevaardigden van de Colonie hun oogmerk te kennen om alle verdere verwachting te laten vaaren. Het eenig uitwerkſel door dezen maatregel, bij de Nationale Vergadering voortgebragt, was een order, dat de drie [illegible] misfariſſen, die in Februarij jongſt [illegible] waren

G [illegible] om

om de zaken de Colonien betreffende, op de plaats zelve, te regelen, onmiddelijk derwaards zouden gaan, en toezien dat de Nationale Decreten behoorlijk werden in werking gebragt. De gevolgen op St. *Domingo* daarvan zullen in het volgende Hoofdſtuk verhaald worden (*p*).

(*p*) Men heeft met vertrouwen verzekerd, dat LA FAYETTE, om de meerderheid op dat ſtuk te bewerken, in de Nationale Vergadering niet minder dan tachtig perſonen ingebragt had, die geene leden waren, maar die als zodanig zaten en ſtemden. Deze man had voorheen een plantagie op *Cayenne*, bezeten met zeventig ſlaven op dezelve, die hij gekogt had, zonder eenige ſchroomvalligheid of bepaalde voorwaarde ten aanzien van den toeſtand der negers, tot op het laatſte van het jaar 1789, en van dien tijd af liet hij zich aanſchrijven op de lijst van de vrienden der zwarten. De Engelſche lezer, die niet perſonelijk bekend is met de West-indien, zal waarſchijnlijk de kreet, die ter dezer gelegenheid door de Franſche planters werdt aangeheven, zo onredelijk, als onrechtvaardig vinden. De planters in de Engelſche West-indien zullen misſchien de zaak op zich zelve toepaſſen, en ik ſchroom niet te zeggen, dat, onderſteld het Engelsch Parlement maakte eene wet verklaarende, b. v. de vrije Mulatten van Jamaica verkiesbaar in de Vergadering van dat eiland, zodanig een maatregel dáár mede, gelijk op *Domingo*, de verklaaring van eenen burger-oorlog zijn zou? Bij eene zuiver afgetrokken redeneering mag het vreemd en overdeedigbaar ſchijnen, maar wij moeten de menſchen [illegible] wij hun vinden, en 'er zijn weinige v[illegible] de vooroordeelen der gewoonte opvoedi[illegible] *door geweld* verbeterd zijn.

GESCHIEDKUNDIGE BESCHOUWING VAN St. DOMINGO,

DOOR

BRYAN EDWARDS.

Uit het Engelsch.

TWEEDE STUK.

Te HAARLEM, bij
A. LOOSJES Pz.
MDCCCII

ST. DOMINGO,

BY A NEW ENGLANDER.

VI. HOOFDSTUK.

Gevolgen op St. Domingo, *voortvloeijende uit het Decreet van* 15 *Mei. — Oproer der Negers in de Noordelijke Provincie en Buitensporigheden door dezelve gepleegd. — Opstand der Mulatten te Mirebalais. — Concordaat of Wapenstilstand tusschen de Inwoonders te Port au Prince, en de Lieden van de kleur, den* 11*den September. — Proclamatie van de Nationale Vergadering van den* 20 *September.*

Ik ga nu over om tooneelen te beschouwen, welker gruwelen de verbeelding bevatten, noch de pen beschrijven kan. De verschillen en twisten tusschen onderscheide klasen van Fransche Burgers en de hevigheden van boosaartige partijen tegen elkander, vorderen niet meer de oplettendheid. Zodanig eene schilderij van menschlijke elende — zodanig een tooneel van wee doet zich op, als geen ander land, geen voorige eeuw vertoonde. Meer dan honderd duizend Wilden, aan de barbaarschheden van Africa gewoon, bedienen zich van de stilte en de duisternis des nachts, en vallen op de vreedzaame en niets kwaads vermoedende planters aan, als zoveele uitgehongerde tijgers, dorstende na menschenbloed. Opstand, brandstichting en slachting kentekenen overal derzelver voortgangen, en de dood in zijne gruw-

zaamheden of wreedheden en pijningen, waarbij eene onmiddelijke in vergelijking genomen genade is, verbeidt ouden en jongen, vrouwen, maagden en hulpelooze kinderen; geen ſtaat, geen ouderdom, geen kunne worde geſpaard. Alle die ijslijke en ſchandelijke buitenſporigheden, waarmeê de wreede en teugellooze driften van den Wilden immer eenen oorlog gevoerd hebben, holden voort zonder eenig bedwang. De woede van het vuur verteerde het geen het zwaard niet kon verwoesten. In weinige treurige uuren werden de vruchtbaarſte en ſchoonſte vlakten der waereld in een groot ſlagveld veranderd; en eene woestenij van vernieling.

'Er is in de daad te veel reden om te gelooven, dat deze onheilen, in eene groote mate, op St. *Domingo*, zouden zijn voorgevallen, zelfs zo de ſtappen van de Nationale Vergadering, gelijk in het laatst gedeelte van het voorgaande Hoofdſtuk verhaald is, gematigder waren geweest, en het Decreet van den 15den Mei nooit kragt van wet gekreegen had. De verklaringen van den ſtervende oeé bewijzen genoegzaam het misdrijf, dat beraamd was, lang voor dat het verderſlijk Decreet was afgekondigd. Maar men mag met waarheid en zekerheid het daarvoor houden, dat deze noodlottigen maatregel leven en beweging aan het vergift ſchonk. Het was de fakkel, waardoor de vlammen werden aangeſtoken, en de brandſtof, geſchikt om alles in ligte laaije vlam te zetten. Den 30 Juny 1791. bericht daarvan aan *Kaap Fran-*

François gekomen zijnde, was de woede en verontwaardiging, die zich door de geheele Colonie verſpreidde, onbeſchrijfbaar; en op geene plaats waren de Inwoonders gevoeliger hierover aangedaan, dan in de Stad van de *Kaap*, die tot dus verre de eerſte geweest was in hare verkleefdheid aan het moederland, en in den geest van tweedragt en tegenſtand in de Coloniale Vergadering te bevorderen. Zij beſloten nu eensgezind den burger eed te verwerpen, ſchoon er groote toebereidſels gemaakt waren voor eene algemeene federatie op den 14den Julij Het bericht van dit Decreet ſcheen de meest ſtrijdige belangen te vereenigen. In de eerſte vervoeringen werd voorgeſteld om alle de Schepen der Franſchen Kooplieden, en derzelver goederen, die toen zich in de haven bevonden, in beſlag te neemen en verbeurd te verklaren. Een embargo werd er daadelijk gelegd, en zelfs werd er eene motie in de Provinciale Vergadering gedaan, om de Nationale Vlag af te ſcheuren, en de Engelſche Vlag in de plaats op te hijſen. De Nationale Cocarde werd overal met de voet getrapt, en de Gouverneur Generaal, die een bekommerd en ſtilzwijgend aanſchouwer dezer buitenſporigheden was, vondt zijn gezag, als vertegenwoordiger van het moederland, te gelijk met alle denkbeelden van Coloniale onderſchiktheid bij het volk, in een ogenblik vernietigd.

De angſtvalligheden en bekommeringen, die de

Gouverneur te dezer gelegenheid gevoelde, zijn door dien Officier zelven zeer wel beſchreven geworden, in eene Memorie, die hij naderhand wegens zijn beſtuur in het licht gaf. „ Bekend" zegt hij, „ met den geest en aart der blanke Co„ lonisten, door een verblijf van zeven Jaaren „ op de Eilanden boven den wind, en wel onder„ richt van de gronden en beweegredenen, van „ hunne vooroordeelen en gevoelens nopens de „ lieden van de kleur, voorzag ik onmiddelijk de „ beroeringen en gevaaren, die het nieuws van „ dezen kwalijk beraaden maatregel onvermijde„ lijk zou voortbrengen; en het niet in mijn ver„ mogen hebbende, om de mededeeling van den„ zelven agter te houden, verloor ik geen tijd „ om 's Konings Ministers te onderrichten van „ het algemeen ongenoegen, en de hevige gisting, „ die dezelve in de Colonie veroorzaakte. Bij „ mijne eige waarnemingen voegde ik die van vee„ le aanzienlijke, braave en bedaarde mannen, die „ ik het mijn pligt oordeelde in een zo gevaarlij„ ken tijd raad te plegen; en ik eindigde mijn „ brief met de betuiging van mijn vrees, dat dit „ Decreet het doodvonnis van veele duizende In„ woonders ware. De uitkomst heeft droevig „ mijne voorzeggingen bewaarheid."

Op aanbeveling van de Provinciale Vergadering van het Noordelijk Departement gingen nu verſchei de parochijen door de geheele Colonie zonder aarſeling over tot de verkiezing van gedeputeerden

voor

voor eene nieuwe algemeene Coloniale Vergadering. Deze gedeputeerden kwamen ten getale van honderd zes en zeventig te *Leogane* bij een, en verklaarden zich op den 9den Augustus als de Algemeene Vergadering van het Fransch gedeelte van St. *Domingo*. Zij voerden egter maar weinig uit, doch gaven groote eensgezindheid en gematigdheid in hunne werkzaamheden te kennen, en beſloten hunne Vergaderingen te houden te *Kaap François*, werwaards zij zich dus adjourneerden, bepaalende den 25ſten derzelve maand, om aldaar hunne zittingen te openen.

Intusſchen, daar de beroering in de gemoederen zo groot was, vondt de Heer BLANCHELANDE niet alleen noodzakelijk aan de Provinciale Vergadering van het Noorden een Copie van den brief over te zenden, die hij berichtte aan de Ministers van den Koning afgevaardigd te hebben, maar hij vergezelde denzelven van eene plegtige verzekering, zich zelven borg ſtellende, om de uitvoering van het ſchadelijk Decreet te ſchorten, wanneer het hem behoorlijk bekragtigd in handen komen zou; een maatregel die ten duidlijkſten aantoont, dat zijn gezag in de Colonie ten einde was.

De Mulatten, met recht ontroerd over deze ſtappen, zo vijandelijk tegen hun, en waarſchijnlijk duchtende voor eene algemeene vogelvrij-verklaring begonnen zich in gewapende corpſen door de geheele Colonie heen te verzaamelen; en de blanken

lieten hen, als door eene treurige noodlottigheid gedrongen, zonder verhindering, bijëenkomen. In waarheid, aller gedachten waren gevestigd op de bijëenkomst van de nieuwe Coloniale Vergadering, van welker overwegingen en ſtappen de uitrooijing der partijſchap, en het volkomen en onmiddelijk herſtel van alle beſtaande grieven met vertrouwen werd afgewacht. De Heer BLANCHELANDE zelf verklaart, dat hij dezelfde vleijende en bedriegelijke verwachtingen koesterde. „ Naa „ eene lange opëénvolging van hevige ſtormen, „ verwachtte ik (ſchrijft hij) de terugkomst van „ eenen kalmen en ſchoonen morgen! Het gema„ tigd en bevredigend gedrag van de nieuwe Ver„ gadering, geduurende haare korte zitting te *Leo„ gane*, de Characters van de meeste individueele „ Leden, en de noodzakelijkheid van wederzijd„ ſche toegevendheid en eensgezindheid, zo blijk„ baar aan allen, bij deze aanmerklijke gelegen„ heid, deed mij denken, dat de Colonie ten „ laatſte den eindpaal haarer elenden zien zou; toen, „ helaas! de ſtorm gereed was, om uit te barſten, „ die vervolgens ons een algemeen verderf berok„ kend heeft."

Het was in den ochtendſtond van den 23 Aug. 1791, even voor den dag, dat zich een algemeene ſchrik en wapenkreet door de Stad van de *Kaap* verſpreidde, door een bericht, dat alle de negerſlaven in de onderſcheide naburige parochijen in opſtand waren, en dat ogenblik dood en verderf

over

over de bijgelegene uitgeſtrekte en ſchoone vlakten noordwesten zich verſpreidden. De Gouverneur en de meeste dienstdoende Officieren, kwamen bijëen; doch de rapporten waren, zo verward en ſpraken elkander zodanig tegen, dat zij maar weinig geloof verdienden; wanneer, toen het daglicht begon door te breken, de ſpoedige en elkander opvolgende aankomst van perſoonen met de doodverf op het gelaat, die met moeite de ſlachting ontſnapt, en na de Stad om beſcherming gevlucht waren, eene vrezelijke bevestiging der noodlottige tijdingen bragt.

Het oproer brak eerst uit op de Plantagie, *Noë* geheten, in de parochij van *Acul*, maar negen mijlen van de Stad. Twaalf of veertien belhamels, gingen, ter middernacht, na de rafinaderij of het zuikerhuis en vielen een jongman, des rafinadeurs leerknecht, op het lijf, ſleepten hem voor het woonhuis, en hieuwen hem daar met hunne houwers aan ſtukken: zijn geſchreeuw den opziender gewekt hebbende, ſchoten zij denzelven, op het ogenblik, dood. De oproerlingen den weg tot het vertrek van den rafinadeur gevonden hebbende, vermoordden hem in zijn bed. Een jongman in eene naburige kamer ziek liggende hadden zij als voor dood laten liggen, naadat zij hem met hunne houwers wonden hadden toegebragt; hij had egter nog kragten genoeg, om na de naastbijgelegene Plantagie te kruipen, en de gruwelen, waarvan hij getuigen geweest was, te

vermelden. Hij verhaalde, dat alle de blanken van de bezitting, die hij verlaaten had, vermoord waren, uitgezonderd alleen den Chirurgijn, welken de oproerigen genoodzaakt hadden om hun te vergezellen, in denkbeeld, dat zij den bijstand van zijne kunst mogten noodig hebben. Door deze tijding geweldig ontroerd zochten de perſonen, aan welke dit was medegedeeld, onmiddelijk hun behoud in de vlucht. Wat van den armen jongeling geworden zij, heb ik nooit vernomen.

De oproerigen (nu beſtaande uit alle de ſlaven tot die Plantagie behorende) gingen na het huis van eenen Mr. CLEMENT, wiens negers zich ook onmiddelijk bij hun voegden, en hij benevens zijn raffinadeur werd omgebragt. De moordenaar van den Heer CLEMENT was zijn eige postrijder, een man, welken hij altijd groote vriendelijkheid beweezen had. De andere blanken van deze bezitting wisten zich door de vlucht te redden.

In dit tijdſtip ſtonden de negers van de Plantagie van den Heer FLAVILLE, op weinige mijlen afſtand gelegen, mede op, en vermoordden vijf blanke perſonen, waarvan een (de *Procureur* of de gevolmagtigde der bezitting) eene vrouw en drie dochters had. Deze ongelukkige vrouwen zagen, terwijl zij de Wilden op haar knieën om genade ſmeekten, haaren echtgenoot en vader voor haare oogen vermoorden. Zelve waren zij aan een ijsſelijker noodlot blootgeſteld, en werden door de moordenaars als gevangenen weggeſleept.

De

De aanbrekende dag diende alleen om tooneelen van gruwelen te ontdekken. Het bleek nu, dat de negers op alle de bezittingen in de vlakte zaamenſpanden, en eene algemeene ſlachting der blanken greep in alle oorden plaats. Op eenige weinige bezittingen werden de vrouwen in het leven geſpaard, maar zij waren alleen bewaard om te voldoen aan de beestachtige lusten der onverlaaten; en gruwzaam is het om te verhalen, dat veele van haar geſchonden werden op de lijken van haare echtgenooten en vaders.

Men geloofde in de Stad eenigen tijd over het algemeen, dat de opſtand geenszins van uitgebreidheid, maar ſlechts een ſchielijk opgekomen en gedeeltelijk oproer was. De grootſte zuikerplantagie op de vlakte was die van dien Heer GALLIFET, acht mijlen van de Stad gelegen; de negers tot dezelve behoorende werden met zoveel liefde en goedgunſtigheid behandeld, en hadden zoveele voordeelen, dat het een ſpreekwoord onder de laagere klaſſe der blanken was geworden, wanneer zij iemands goed geluk wilden te kennen geven, te zeggen: *il est heureux comme un negre de* GALLIFET. (Hij is zo gelukkig als een van GALLIFETS negers.) De Heer ODELUC de gevolmagtigde of agent dezer Plantagie, was een lid van de algemeene Vergadering; volkomen overtuigd, dat de negers van dezelve in hunne gehoorzaamheid zouden volharden, beſloot hij derwaards te gaan, ten einde hun aan te ſporen, om den opſtandelingen te

keer te gaan; waartoe hij den bijſtand van eenige weinige ſoldaten van de Stadsguarde verlangde, die hem toegeſtaan werden. Hij trok vervolgens heen, maar de bezitting naderende, bevondt hij, tot zijn verbazing en ſmarte, alle de negers in de wapens aan de zijde der oproerigen, en (gruwzaam is het om te verhaalen) *hun ſtandaard was het lichaam van een kind der blanken, dat zij kort geleden op een ſtaak geſtoken hadden.* De Heer ODELUC was te ver gegaan om terug te keeren, en hij, zowel als een vriend, die hem vergezelde, met de meeste ſoldaten werd, zonder genade, omgebragt. Twee of drie van de patroelje ontſnapten door de vlucht; en bragten de vrezelijke tijding aan de Inwoonders der Stad.

Alle of de meesten der blanken, die zich op de onderſcheide Plantagien bevonden, nu vermoord, of genoodzaakt geweest zijnde om hun behoud in de vlucht te zoeken, verwisſelden de onverlaaten het zwaard met de toorts der brandſtichting. De gebouwen en zuikervelden werden overal in brand gezet, en de brandſtichtingen, die uit de Stad konden gezien worden, aan duizend onderſcheide oorden, veroorzaakten een treffender gezigt en akeliger denkbeelden, dan de verbeelding ſchilderen, of het menschlijke vermogen beſchrijven kan.

Verbaasdheid en ſchrik namen nu alle harten in, en het gejammer van vrouwen en kinderen van huis tot huis loopende, vermeerderde de gruwzaamheid van het tooneel. Alle de burgers vatten de wapens

pens op, en de algemeene Vergadering gaf den Gouverneur het Commando over de Nationale guarde, verzoekende hem zodanige orders te geven, als de dringende omſtandigheden ſcheenen te vorderen.

Een der eerſte maatregels was de vrouwen en kinderen der blanken aan boord van de ſchepen in de haven te brengen, en daar men zeer ernſtig beducht was voor de huisneger, binnen de Stad, werd een groot aantal van de bekwaamſte hunner ook ſcheep gezonden, en naauwkeurig bewaakt.

Er bleef in de Stad een aanmerklijk getal vrije Mulatten overig, die geen partij getrokken hadden, of zich gedragen hadden, als geene partij te trekken tusſchen hunne broeders van de kleur en de blanke inwoonders. Hun toeſtand was uitermate bedenkelijk; want de laagere klasſen van blanken, de Mulatten aanmerkende als onmiddelijke veroorzakers van het oproer, beſloten derzelver uitrooijing; en allen zouden buiten twijfel zonder bedenken vermoord geworden zijn, hadden zich de Gouverneur en Coloniale Vergadering niet met kragt tusſchen beide geſteld, en hen onder hunne onmiddelijke beſcherming genomen. Dankbaar voor deze tusſchenkomst ten hunnen voordeele (misſchien hun leven anders niet veilig achtende) boden alle de daartoe in ſtaat zijnde mannen zich aan, om onmiddelijk tegen de oproerigen op te trekken, en hunne vrouwen en kinderen, als borgen, voor hunne trouw agter te laten.

De

De vergadering zette haare raadplegingen den geheelen nacht door, bij de ſchittering van de omringende branden; en de ingezetenen, verſterkt door een aantal matroozen van de ſchepen, en in zekere orde en militaire ondergeſchiktheid gebragt, verlangden nu, dat een detachement gezonden zou worden, om de grootſte bende van de opſtandelingen aan te vallen. Dienvolgens werden 'er orders gegeven; en de Heer de TOUZARD, een officier, die in den oorlog van Noordamerica zich onderſcheiden had, nam het commando van eene partij militie en geregelde troepen op zich. Met deze trok hij na de Plantagie van eene Heer LATOUR, en viel een bende van omtrent vierduizend oproerige negers aan. Veelen werden 'er gedood, maar met weinig nut; want TOUZARD vindende, dat het getal van oproerigen in meer dan eene honderdvoudigen evenredigheid met hunne verliezen aanwies, was ten laatſte verpligt terug te trekken, en het lijdt geen twijfel, of, zo de oproerigen terſtond op de Stad, zo zonder verdediging als zij toen was, aan de zijde van de vlakte, waren aangetrokken, zij zouden dezelve zonder zwaarigheid in vlam gezet, en alle de inwoonders vermoord, of genoodzaakt hebben, om derzelver toevlucht op de ſchepen nemen.

De Gouverneur, dit bezeffende, beſloot, op advies van de Vergadering voor een tijd lang alleen verdeedigender wijze te handelen; en daar het ieder oogenblik te duchten was, dat de oproerigen op de

Stad

Stad zouden komen aanſtormen, was de eerste maatregel de wegen en pasſen, tot dezelve leidende, te verſterken. Aan het oosteinde is de groote weg van de vlakte doorſneeden van een rivier, waarover gelukkig geen brug lag, maar die door veerſchuiten bevaaren werd. Een batterij van kanonnen werd, ter verdeediging van deze pasſage, op zaamverbonden ſchuiten, aangelegd, terwijl twee kleine Kampementen gemaakt werden op behoorlijke afſtanden, op de dijken. De ander voorname toegang tot de Stad, en tegen het zuiden liggende, ging door een bergachtig oord *le Haut du Cap* geheten. Deze hoogten werden onmiddelijk in bezit genomen, en aanzienlijke corpſen, met zoveel artillerij, als gemist kon worden, werden daar gelegerd. Maar deze voorzorgen niet genoegzaam geacht zijnde, werd ook beſloten de geheele Stad, uitgezonderd aan den zeekant met eene ſterke pallisſade en *frieſche ruiters* te omringen; alle de inwoonders werkten zonder onderſcheid, of ophouden, aan derzelver oprichting en voltooijing. Ter zelfder tijd werd 'er een embargo gelegd op alle de ſchepen in de haven; een maatregel van volſtrekte noodzakelijkheid, ſtrekkende zowel om zich van hulp der matroozen te bedienen, als om in den uiterſten nood den aftogt voor de inwoonders te verzekeren.

Aan zodanige afgelegen parochijen als open waren voor de gemeenſchap te land of te water, werd kennis van den opſtand gegeeven, weinige uren, naa-

naadat men deswegens bericht aan de *Kaap* ontvangen had, en de blanke inwoonders van veele derzelve hadden daardoor tijd gevonden, om Kampementen aan te leggen, en een keten van posten te maken, die voor een korten tijd geschikt scheen, om te voorkomen dat zich het oproer over het Noordelijke deel verspreidde (*q*). Twee van deze Kampementen egter, een aan de *Grande Revière*, een ander te *Dondon*, werden door de negers (die hier openlijk door de Mulatten ondersteund werden) aangevallen en met eene groote slagting overweldigd. Te *Dondon* hielden de blanken het gevecht zeven uuren uit; maar werden overweldigd door de verbazende ongelijkheid in getal, en genoodzaakt met verlies van meer dan honderd van hun corps te wijken. De overgebleevenen namen hunne toevlucht op het Spaansche grondgebied.

Deze twee districten derhalven, de geheele rijke en uitgestrekte vlakte van de *Kaap* tevens met de bijgelegen bergen, waren nu geheel aan de verwoesting van den vijand overgelaten, en de wreedheden, die zij ongestraft pleegden aan zodanige der

(*q*) Men gelooft, dat eene algemeene opstand door de Colonie heen op den 25sten Augustus (de dag van St. Louis) ou tebben plaats gehad; maar dat het ongeduld en de onstuimigheid van eenige negers van de vlakte hun bewogen had, omdat werk twee dagen voor den tijd aan te vangen.

der ongelukkige blanken, als in hunne handen vielen, kunnen niets zonder schrik herdacht worden, noch verhaald met woorden kragtig genoeg om een juist denkbeeld van hare affchuwlijkheid te geven.

Zij namen den Heer BLEN, een officier der policie gevangen en hem levendig op een der deuren van zijne plantagie gespijkerd hebbende, kapten zij zijne leden een voor een met een bijl af.

Een arm man ROBERT geheten, een timmerman van zijn handwerk, zich poogende voor het oog der negers te verbergen, werd in zijne schuilplaats ontdekt; en de Wilden verklaarden, dat *hij sterven zou in den smaak van zijn ambacht*: dien volgens bonden zij hem tusschen twee planken, en zaagden hem bedaardelijk in twee stukken.

De Heer CARDINEAU, een planter van *Grande Rivière*, had twee onechte zoonen bij eene zwartin. Hij had hun in derzelver vroege kindschheid reeds de vrijheid geschonken en met groote tederheid opgevoed. Zij voegden zich bij de oproerigen; en toen hun vader hun dat oogmerk door vriendelijke redenen, en aanbod van geld poogde te ontraaden, namen zij zijn geld en staken hem door het hart.

Alle de blanke en zelfs de Mulatten-kinderen, welker vaders geen deel genomen hadden in den opstand, werden, zonder uitzondering, vermoord, gewoonlijk voor de ogen, of aan de boezems der moeders. Jonge vrouwen van allerlei rangen werden

den eerst geſchonden door een hoop barbaaren, en dan gewoonlijk ter dood gebragt. Eenige van haar werden in de daad beſpaard, om verder den lust der Wilden te boeten, en anderen werden de ogen met een mes uitgegraven.

In de parochij *Limbè* op eene plaats genaamd *the Great Ravine*, werd een eerbiedwaardig planter, de vader van twee jonge juffrouwen, door een woesten belhamel van een bende aan den grond vastgebonden, die de oudſte dochter voor deszelfs ogen verkragtte, en de jongſte aan een van zijne manſchap overgaf; hun drift bevredigd zijnde, bragten zij zowel den vader als de dochters om.

Te midden dezer gruwzaame tooneelen komt egter een voorbeeld van zoveel trouw en liefde in eenen neger voor, welks gelijke niet te wachten, en dat zeer aandoenlijk is. Mijnheer en Mevrouw BAILLON, hun dochter en ſchoonzoon, en twee blanke dienstboden, zich onthoudende op eene bergplantagie omtrent dertig mijlen van *Kaap François*, werden wegens den opſtand onderricht door een van hun eigen ſlaven, die zelfs in de zaamenzweering was, maar beloofde, zo mogelijk, het leven van zijn meester en deszelfs familie te ſpaaren. Onmiddelijk geen kans ziende, om hun te doen ontvluchten, bragt hij hun in een bijgelegen boſch; waarop hij vertrok en zich bij de oproerigen voegde. Hij vondt, den volgenden nacht, gelegenheid, om hun uit het kamp der rebellen ſpijze te brengen. Den tweeden dag, kwam hij met eeni-

eenigen verderen voorraad weder; maar verklaarde, dat het buiten zijne magt was eenige meerderen bijstand te bieden. Hierop, merkten zij in drie dagen niets van den neger; maar naa het verloop van dien tijd kwam hij weder: en wees de familie aan, hoe zij haaren weg zoude hebben te nemen na een rivier, die na *Port Margot* leidde, hen verzekerende, dat zij een kano aan dat gedeelte der rivier, dat hij beschreef, vinden zouden. Zij volgden zijne aanwijzingen; vonden de kano en gingen 'er behouden in, maar werden door de snelheid van den stroom om verre geworpen, en, naa met moeite ontkomen te zijn, achten zij het best na de bergen terug te keeren. De neger, bekommerd over hun behoud, wist hun weder te vinden, en wees hun een breeder gedeelte van de rivier aan, waar hij hun verzekerde dat hij voor een boot gezorgd had; maar hij zeidde, dat dit de laatste poging was, die hij doen kon, om hun te behouden. Zij gingen dus derwaards, maar geen boot vindende hielden zij zich voor verloren, toen de getrouwe neger weder als hun beschermëngel verscheen. Hij bragt hun duiven, ander gevogelte en brood, en leidde de familie langzaam, bij nacht, langs de oevers der rivier, tot dat zij in het gezigt waren van de *Kaai* te *Port Margot:* hun toen zeggende dat zij geheel buiten gevaar waren, nam hij afscheid voor altijd, en voegde zich bij de oproerigen. Die familie onthield zich negentien dagen in de bosschen.

Laten wij nu onze aandacht weder wenden, na

de Stad van de *Kaap*, waar de ingezetenen eindelijk in een zeker ſoort van veiligheid gebragt zijnde, of althans onderſteld zijnde zodanig te wezen, door den Gouverneur en de Vergadering, het noodzakelijk geacht werd, beſchadigende (offenſive) maatregels tegen de oproerigen te vernieuwen, en eene kleine armée, onder kommando van den Heer ROUVRAY marcheerde na het Oostlijk gedeelte der vlakte, en kampeerde op eene plaats genaamd *Roucrou*. Een zeer aanzienlijke magt van de oproerige negers nam, omtrent dezen tijd, bezit van de groote gebouwen op de Plantagie van den Heer GALLIFET, en plaatſten eenige ſtukken zwaar geſchut op de wallen. Zij hadden zich van geſchut voorzien aan onderſcheide ontſcheepplaatſen, reeën en havens langs de kust, waar het in tijden van oorlog door het Gouvernement geplaatst en onvoorzigtig onbewaakt gelaten was; maar het was eene zaak, die groote verwondering baarde, hoe zij aan ammunitie kwamen (*r*). Van deze Plantagie zonden zij fou-

(*r*) Naderhand werd ontdekt, dat groote hoeveelheden kruid en kogels door de negers in de Stad der *Kaap* uit het arſenaal van den Koning geſtolen en heimelijk den oproerigen toegeſchikt waren. De meeste Snaphaanen eerst in hun magt werden onderſteld een gedeelte geweest te zijn van die, welke oge had ingevoerd. Doch het doet mij leed 'er te moeten bijvoegen, dat de oproerigen naderhand in overvloed daarvan voorzien werden, door kleine ſcheepjes uit *Noord-America*; welker

fourageerende partijen uit, waarmede de blanken verſcheide ſchermutſelingen hadden In deze gevechten, behielden de negers zeldzaam langer het veld dan om een volle laag van kogels te ontvangen en te geven, doch kwamen den volgenden dag weder: en ſchoon zij eindelijk uit hunne verſchanſingen met een verbazende ſlachting gedreeven werden, ſcheen egter hun getal niet te verminderen: —— zodra als het eene corps afgeſneeden was, kwam er een ander te voorſchijn, en dus gelukte het hun de blanken af te matten en te vernielen door aanhoudende vermoeijenis, en het land in eene woestenij te veranderen.

Het verhaal van de onderſcheide gevechten, ſchermutſelingen, ſlagtingen en ſlagvelden, die deze vernielende oorlog voortbragt, zou niets zijn dan een walgelijke en ijsſelijke ſchilderij op te hangen, beſtaande uit eene verzaameling van gruwelen; —— waarin wij wreedheden aanſchouwen zouden, zonder voorbeeld in de Jaarboeken van het menschdom; menſchenbloed bij beken geſtort; de grond wit gemaakt door asſche, en de lugt met pest beſmet. Men reekent, dat binnen de twee maanden, naa dat de opſtand begon, boven de twee duizend blanke perſoonen van allerleien rang en leeftijd zijn omgebragt geworden; dat honderd tach-

ker inladers geene zwarigheid maakten, zuiker en rum in betaling te ontvangen van bezittingen, welker eigenaars vermoord waren door de lieden, met welke zij handel dreeven.

tachtig zuiker, en omtrent negen honderd koffij, katoen- en indigo-plantagien vernield geworden zijn (terwijl de gebouwen daarop ſtaande door de vlam verteerd waren) en twee duizend Christen familien uit den ſtaat van overvloed tot zodanig eene elende gebragt, dat zij geheel, wat hunne kleeding en onderhoud betreft, afhangen van de openbaare en bijzondere liefdaadigheid. Van de oproerigen rekent men dat boven de 10 duizend door het zwaard en den honger omkwamen; en eenige honderden door beuls handen; velen, het ſpijt mij dat ik het ſchrijven moet, ſtierven op het rad; —— een wijze van wraakoefening en wedervergelding, die geene buitenſporigheden van het gedrag der Wilden kunnen rechtvaardigen of verſchoonen (*s*).

Dus

(*s*) Twee van deze ongelukkigen ondergingen deze ſtraf onder de venſterramen van des ſchrijvers verblijfplaats, en in zijne tegenwoordigheid, aan *Kaap François*, op woensdag 28 Sept. 1791. Zij werden verpletterd op twee ſtukken houts kruiswijze geplaatst. Een van hun ſtierf bij het ontvangen van een derden ſlag op zijne maag, beide zijne armen en beenen eerst op twee plaatſen gebroken zijnde; de eerſte drie ſlagen verdroeg hij zonder kermen. Den ander trof een harder noodlot. Toen de ſcherprechter, na deszelfs armen en beenen gebroken te hebben, het werktuig ophief om hem den ſlag op den borst te geven, en die (den misdadiger uit zijne elende verlosſende) de *genadeſlag* genoemd word, riep het volk met de wreedheid van Cannibaalen uit: *arretez!* (houd op) en drong hem om zijn werk onafgedaan te laaten.

In

Dus verre liep mijn verhaal voornaamelijk over de handelingen in de Noordlijke Provincie ; het ſmart mij te moeten verhalen , dat de vlam van oproer weldra ook in het Westlijk gedeelte begon door te breken. Hier egter waren de oproerigen voornamelijk lieden van de kleur ; van welke 'er meer dan twee duizend in de wapenen verſcheenen in de parochij van *Mirebalais*. Door omtrent zes honderd negerſlaven bijgeſtaan, begonden zij hun werk met de Koffijplantagien, gelegen op de bergen bij de vlakte *Cul-de-Sac*, te verbranden. Eenige detachementen van de militie, die tegen hun van *Port au Prince* gezonden waren, werden terug geſlagen: en de oproerigen hielden aan met het land dertig mijlen in den omtrek te verbranden en te verwoesten ;

In dezen ſtaat werd de ellendeling, met zijne dubbelgbroken ledemaaten, op een wagenrad gelegd, dat horiſontaal geplaatst was, het eene einde van een wagen-as in den grond geſtoken zijnde. Hij ſcheen volkomen bij zijne kennis en ſlaakte geen zucht. Naa veertig minuten, wurgden eenige Engelſche matroozen, die aanſchouwers van dit treurſpel waren, hem uit genade. Wat de Franſche toekijkers betreft (waaronder lieden van fatſoen, die uit de ramen van hunne bovenvertrekken dit ſchouwſpel aan zagen,) het doet mij leed te moeten zeggen, dat zij het met de meest gelaten- en koelbloedigheid beſchouwden. Eenige Dames, zo men mij vertelt, beſpotten zelfs, met een wanvoeglijke boerterij, het medelijden door de Engelſchen bij het lijden van dien elendigen misdaadiger aan den dag gelegd.

ten; dezelfde buitensporigheden, en ijslijke barbaarschheden plegende aan zodanige der blanken, die in hunne handen vielen, als de oproerigen in het Noorden bedreeven Zij hadden eindelijk de stoutheid om *Port au Prince* te naderen, met oogmerk, zo als men geloofde, om het in brand te zetten; en zo zonder verdediging was deze veroordeelde Stad, dat haar ondergang onvermijdbaar scheen. Velen van de Opperhoofden der Mulatten egter vindende, dat hunne pogingen, om de negerslaven op de zuiker-plantagien in dit gedeelte tot zich over te halen, niet het verwacht gevolg hadden, gaven eene ongenegenheid te kennen, om tot dit uiterste over te slaan, verklarende, dat zij de wapens opnamen niet om de Colonie te verwoesten, maar om hand te houden aan het Nationaal Decreet van den 15den Meij, en dat zij niet afkeerig waren van verzoening. Deze gevoelens ter kennisse van den Heer JUMECOURT, een aanzienlijk planter, komende, nam hij den post van bemiddelaar op zich, en op den 11den September werd door zijne tijdige en vermogende tusschenkomst, een wapenstilstand of overeenkomst, *Concordaat* geheten, getroffen tusschen de vrije lieden van de kleur en de blanke inwoonders van *Port au Prince*, waarvan de hoofdpunten waren, eene vergeetelheid van het gebeurde, en een verbindtenis van de zijde der blanken, om het Nationaal Decreet van den 15den Meij, zo dikwijls gemeld, in al zijn kragt toe te laten —— zeker de schijnbaare, schoon mis-

schien,

ſchien, niet de eenige en oorſpronglijke oorzaak van het oproer.

De algemeene Vergadering door dit voorbeeld geleerd, en zo men onderſtellen mag door het getrouw en gematigd gedrag der vrije Mulatten in de Stad van *Kaap François*, zo als te vooren verhaald is, tot kalmte gebragt, verklaarde bij eene proclamatie van den 20 September 1791 dat zij niet langer de uitwerking van dat Decreet wilde tegenſtaan. Zij ging zelfs verder, en gaf haar oogmerk tot zeer aanmerklijke inſchiklijkheden jegens zulke vrije lieden van de kleur te kennen, als 'er niet in begrepen waren, die namelijk welke van ſlaven-ouders geboren waren. Zij beſloot ter gelijker tijd het oprichten van zeker vrije Compagnien Mulatten, waarin lieden van de kleur van allerlei ſoort, onder bepaaling van zeker vereischten, zouden worden toegelaten, om als Officieren met behoorlijke Commisſien te dienen.

Deze toegeeflijkheden zouden, in een vroeger tijdperk, eene krachtige uitwerking tot behoud der Colonie gehad hebben, maar zij kwamen nu te laat, en veroorzaakten alleen eene gedeeltelijken wapenſtilſtand, een ſchorting van elenden, die maar voor een tijd en bedrieglijk was. De toegebragte wonden waren nog versch en bloedden nog; en de geheime en morrende driften van te leurgeſtelden hoogmoed, gramſchap, kwaadwilligheid, haat en wraakzucht bleeven in de onbevredigde harten van alle partijen branden. De

vlammen werden gesmoord, niet uitgebluscht; om weldra weder uit te breken met grooter geweld, en heviger woede.

VII. HOOFDSTUK.

Wegens de redenen, die de lieden van de kleur bewogen, om zich bij de oproerige negers te voegen. — Gedrag van de Engelsche Societeit, tot Afschaffing van den Slavenhandel, en van die te Parijs Les Amis des Noirs *gehecten. — Een brief van den Abt* GREGOIRE *aan de Lieden van de kleur. — Herroeping van het Decreet van* 15 *Meij* 1791. *— Uitwerksels van dien Maatregel — de Burger-oorlog met de Mulatten vernieuwd. —* Port au Prince *door vuur verwoest. — Wreedheden door beide partijen gepleegd. — Civile Commisarissen komen te* Kaap François.

Eer ik voortgaa tot een vernieuwd verhaal van deze akelige tooneelen van verwoesting, slagting en verderf, die mijn pligt als een getrouw geschiedschrijver mij oplegt voor te dragen (gelukkig zo zij aan andere tot eene heilzaame les verstrekken) schijnt het noodzakelijk eenige zwaarigheden weg te ruimen, die misschien bij den Lezer zijn opgekomen met betrekking tot de oorspronglijke en eer-

eerſte oorzaak van de vereeniging en zaamenwerking van een zo groot aantal negerſlaven, bij dezen opſtand, met de lieden van de kleur. Men kan niet ontkennen, of het geheel lichaam van de laatſten op St. *Domingo* had gegronde redenen genoeg tot klagte en ontevredenheid. 'Er is een zekere hoogte, tot welke de verdrukking ſomtijds ſtijgt, wanneer verdraagzaamheid ophoudt eene deugd te wezen; en ik zou gereedelijk toegeſtaan hebben, dat de daadelijke ſtaat en omſtandigheid van de Mulatten op de Franſchen Eilanden wederſtand tot pligt zouden gemaakt hebben; zo het niet bleek, uit het geen ik reeds verhaald heb, dat het herſtel van hunne grieven de allereerſte raadplegingen van de eerſte algemeene Vergadering, die ooit op *Domingo* bijëenkwam, bezig hield. Zekerlijk kan 'er dan geene rechtvaardiging worden uitgedacht voor die verderflijke hervormers, die dat ongelukkig volk overhaalden, om door oproer en ſlagting die redding te zoeken, die hun door de opperſte magt van het land, als vrijwillig vergund werd —— als het offer der verlichte reden op het altaar der menschlijkheid. Het blijkt, egter niet, wat de negerſlaven aangaat, dat het gedrag der blanken jegens hen over het algemeen berispelijk was. Ik houd het, over het geheel genomen, voor zo zagt en toegevelijk, als met derzelver eigen veiligheid beſtaanbaar was. De Mulatten zelve waren de hardvochtige opzigters van de negers. Dezelfde mishandelingen, die zij van de blanken ontvingen, pleegden zij zonder aarſeling

aan de zwarten; op die laatſte eene ſoort van verdrukking uitoefenende, waarover zij met reden luidkeels klaagden, dat hun zelve werd aangedaan — en dit is een waar ſchilderij van de menschlijke natuur. Waardoor, zal men dan vragen, kwamen 'er de negers toe, om hunne gramſchap te vergeeten, en met hun zaamen te ſpannen, die de aanhoudende voorwerpen van hunne afgunst en haat waren?

Om deze vraag met zoveel naauwkeurigheid en juistheid te beantwoorden, als het onderwerp toelaat, is het noodzakelijk tot de ſtappen van de twee Societeiten terug te keeren, van welke wij in het tweede Hoofdſtuk dezer geſchiedenis melding hebben gemaakt; namelijk de Engelſche tot Afſchaffing van den Slavenhandel, die haare bijëenkomst hield in de *Old Jewrij* te *Londen*, en de Societeit *Les Amis des Noirs* te *Parijs*. Een kort verſlag van het gedrag dezer Societeiten zal niet alleen dienen, om de verwondering te verminderen, die gevoeld mag worden bij den opſtand der negers te St. *Domingo*, maar zelfs de bevreemding tot eenen aanmerklijken trap doen klimmen, dat de negerſlaven op de Britſche Eilanden hun het voorbeeld niet gegeven hebben.

Ik heb aangetekend, dat de Societeit in *Londen* voorgaf niets meer op het oog te hebben, dan om eene acte van wetgeving te verkrijgen, om den verderen invoer van Africaanſche ſlaven in de Engelſche Colonien te beletten. Ik heb gezegd, dat zij, „ allen oogmerk ontkenden, om zich met

„ het

„ het Gouvernement of den ſtaat der negers, die „ zich reeds op de plantagien bevonden, in te la„ ten; openlijk voor hun gevoelen verklarende, dat „ eene algemeene loslating van dit volk in hun „ tegenwoordigen ſtaat van onkunde en bar„ baarschheid, hun, in plaats van tot een' ze„ gen, tot de oorzaak van ongeluk en ellende „ ſtrekken zou." Maar ſchoon zodanig de blijkbaare verklaringen van een publiek lichaam waren, voerden de voornaamſte leden van die Societeit, ter zelfder tijd, eene zeer verſchillende taal, en de Societeit zelve (als zodanig handelende) volgde een regel rechtſtreeks en onmiddelijk ſtrijdig met hun eige voorgevens. Behalven alle mogelijke pogingen, om het publiek van Groot-Brittanje tegen de planters in het harnas te jagen, verſpreidde zij, met verbazende uitgaven door de Colonien tractaten en kleine geſchriften zonder tal, welker rechtſtreekſche ſtrekking was de blanke inwoonders haatelijk en verachtelijk te maken in de oogen van hun eige ſlaven, en bij de laatſten zodanige denkbeelden van derzelver natuurlijke rechten en gelijkheid van ſtaat te doen ſtandgrijpen, als hen brengen zouden tot eene algemeene poging ter herkrijging der vrijheid door oproer en bloedſtorting. In vele dezer geſchriften worden uitdrukkelijk bewijzen aangevoerd in eene taal, die niet kwalijk kan verſtaan worden, om de negers tot opſtand aan te zetten, en hunne meesters zonder genade te vermoorden. — „ Tegenſtand, „ zeggen zij, is altijd rechtvaardig, waar ge-

„ weld

„ weld de plaats van recht bekleedt; *en het be-*
„ *gaan van een burgerlijke misdaad is niet mogelijk*
„ *in den ſtaat van ſlavernij.*" Deze gevoelens werden onder duizend gedaanten herhaald, en om het niet te laten bij afgetrokken redekaveling ſtortte een eerwaardig geestlijke der Engelſchen Kerk, in een klein geſchrift houdende aan den voorzitter der maatſchappij, de ernſtigſte gebeden uit, in geheel onverbloemde bewoordingen, dat de negers al de blanken, mannen, vrouwen en kinderen zouden verdelgen in de West-indiën: „ Zouden wij,
„ (roept hij uit) hun gedrag in hunne verbolgen-
„ heid niet goedkeuren? Zouden wij het niet met
„ loffpraken bekronen zo zij hunne dwingelan-
„ den te vuur en te zwaard uitrooiden. *Indien zij*
„ *zelfs met opzet de uitgezogtſte pijnigingen den tiran-*
„ *nen aandeeden*, zou dat niet verſchoonlijk zijn
„ in het zedelijk oordeel van hun, die wezenlij-
„ ke waarde ſtellen op de onwaardeerbaare ze-
„ geningen van redelijke en godsdienſtige vrij-
„ heid?" (*t*)

Be-

(*t*) Dit is een uittrekſel uit een brief aan GRAINVILLE SHARP, Esq; voorzitter van de Societeit in de *Old Jewrij* door den Eerwaardigen Heer PERCIVAL STOCKDALE. A. M. Wegens zulke Schrijvers mogen de planters, wel uitboezemen „ *vergeef het hun, zij weeten niet wat*
„ *zij doen.*" Dezelfde uitboezeming pas ik ook toe op den geleerden en godvruchtigen SAMUEL JONHSON, die een negerſlaaf bezat, en in wiens bijzijn hij dikwerf tot een conditie inſtelde: „ *Een ſpoedige opſtand van de ne-*
„ *gers op Jamaica en dat dezelve wel ſlage!*"

Behalven de bekendmaking van papieren van dezen aart, voor niet met al, aan de deuren van alle Kerken en Godsdienſtige vergaderplaatſen aangeſlagen, en door de Colonien verſpreid, deed de Maatſchappij een medaille ſlaan, voorſtellende de afbeelding van eenen naakten neger met ketenen beladen, en in de houding van genade te ſmeeken, waarvan zij ook duizenden wisten te verſpreiden onder de negers van alle de zuiker eilanden, om, zo ik denk, zulken te onderrichten, die niet konden lezen, maar, ongelukkig, deeze zo verſtrekkende voorzorg was niet noodig; want zoveele neger-dienstboden komen jaarlijks uit Europa na de West-Indiën terug, die bij aanhoudendheid een genoegzaam aantal van levendige onderwijzers zijn, en zeker is het (ik ſpreek uit mijne kennis ten aanzien van *Jamaica*,) dat de werkzaamheden der maatſchappij ten hunnen behoeve, zowel al veele van de hevigſte aanſpraken in het Engelsch Parlement, waarin het geheel lichaam der planters afgeſchilderd werd, als een horde van bloeddorſtige en geweetenlooze tijrannen, aan de negerſlaven werden uitgelegd, in bewoordingen wel geſchikt voor hunne vatbaarheden, en overeenkomende, zo als men wel mag onderſtellen, met hun gevoelens. Het zou moeijelijk zijn om te zeggen, welke andere middelen de *Old Jewrij* Societeit kon gebezigd hebben, om een oproer te ſtichten, behalven dat van aan de voorwerpen haarer bekommering wapenen en ammunitie te bezorgen.

Tot

Tot dus verre had deze Societeit tot een model en voorbeeld aan die van *Parijs* gediend; maar eene zucht voor halve maatregels maakt geen gedeelte van het Fransch Character uit; en de Societeit der *Amis des Noirs* sloeg, zonder schroom, die maatregels ter hand, welke hunne medebroederen in *Londen* geaarseld hadden in het werk te stellen: beginnende met de klasse van vrije Mulatten, omdat zij er daarvan vele in *Frankrijk* vonden, die tot gewillige werktuigen hunner oogmerken strekken konden; en die ondernamen aan de negers in de Fransche Colonien de wenschen en goede oogmerken jegens hun van hunne vrienden in het moederland uit te leggen. Dus werd 'er een weg tot verzoening en vereeniging tusschen deze twee klasen gebaand. De negers onderricht, dat het alleen de bewerking der mulatten, en de verbindtenissen van dit volk in Frankrijk waren, dat zij op eene geregelde wijze van wapenen en ammunitie konden worden voorzien, vergaten of schortten althans hunnen ouden haat op, en de lieden van de kleur, gevoelende, dat niets, dan de medewerking van de negerslaven (leerzaam, zo als zij hen onderstelden te zijn, door hunne onkunde; en onwederstaanbaar uit hoofde van hun getal) hunne zaak bevorderen zou, vleiden hun zo aanhoudend, dat zij ten minsten negen tiende van alle de slaven in de Noordlijke Provincien van St. *Domingo* op hunne zijde kreegen.

Door de hoofden van de *Amis des Noirs* scheen egter eenige vrees gekoesterd te worden, dat het De-

Decreet van de Nationale Vergadering van 15 Mei, zo bepaald als het was ten aanzien van zijne weldaadige ſtrekking tot het volk van de kleur bij uitſluiting (en van die tot zodanigen alleen als uit vrije ouders geboren waren) jaloeſijen en geſchillen mogt doen ontſtaan, nadeelig voor die eensgezindheid tusſchen de verſchillende klasſen, welker bewaaring een voorwerp van het hoogſte aanbelang was. Om eenige misvattingen ten aanzien van dit ſtuk te gemoet te komen, zowel als om de Mulatten vast bij hun ontwerp te houden, ſchreef de Abt GREGOIRE een brief en maakte denzelven algemeen bekend, een ſtuk, dat zo de oogmerken van den Schrijver zo zuiver geweest waren, als de taal welſprekend, luister over zijne bekwaamheden zou verſpreid hebben (*v*). Ik geef niet voor te weeten, welke uitwerking dit meesterſtuk van welſprekendheid op de ruwe en onverlichte verſtanden van de Wilden gehad hebbe. Zeker gaat het, dat de Abt GREGROIRE door de negers op St. *Domingo* aangemerkt werd als hun groote advocaat en voorſtander; een ſoort van waakende Engel of Beſchermgod; en dat hunne meesters hun onrechtvaardiglijk beroofden van zijne weldadige tusſchenkomst en vriendelijke dienstbetooningen, en dat zij op zijne ondersteuning en bijſtand zich gerustlijk mogten verlaaten, bij de poging, om door

(*v*) De Lezer zal eene vertaling van dezen brief aan het einde van dit Hoofdſtuk vinden.

door oproer en moord, voor zich zelve recht te verkrijgen.

Beide de klasſen van het volk dus onderwezen en voorbereid zijnde, was het Decreet van den 15den Mei het teken van opſtand en de leus tot moord. —— Uit hoofde van den kreet, die het onder alle rangen van blanken op St *Domingo* (bijzonder bij de laagere klasſen) veroorzaakte, hadden de lieden van de kleur, zo als ik heb aangetoond, reden om te vrezen, dat misdrijven van eenen uitgeſtrekten en verſchriklijken aart tegen hun geſmeed worden. Zij hadden dan eene ſchijnbaar goede, en zo zij alleen van oogmerk geweest waren om verdeedigenderwijze te handelen, eene rechtvaardige reden, om de wapens op te vatten; maar, ongelukkig, het verregaand volksvooroordeel in het moederland tegen de planters, en de groote meerderheid die voor het noodlottig Decreet in de Nationaale Vergadering ſtemde, waren zaken, die hun een zo gevaarlijk vertrouwen op hunne eige kragten inboezemden, dat zij zegepraalden over alles wat voorzigtigheid, ſtaatkunde en menschlijkheid geheten wordt.

Men moet, ten zelfden tijde, aanmerken, dat den negerſlaven (hoe onkundig en zo nedergedrukt wij hun ook onderſtellen) onmogelijk deze overeenſtemmende en zaamenloopende omſtandigheden ontglippen konden. Zij beſchouwden de lieden van de kleur in openbaaren oorlog tegen de blanken. Hun werd verzekerd, dat de eerſte de volkomenſte onderſteuning en aanmoediging van de

de opperſte wetgevende magt in het moederland ontvingen. Hun werdt geleerd te gelooven, dat zij zelve ook de voorwerpen van de vaderlijke zorg van den Koning en der Nationaale Vergadering geworden waren, die hun wenschten van de overheerſching hunner meesters te verlosſen, en hun in het bezit van derzelver goederen te ſtellen. Het blijkt uit onwederlegbaare bewijzen, dat verzekeringen van dezen aart aan de negers gegeven werden; verzekeringen, die niet anders konden te weeg brengen, dan hunne aandacht gaande maken, hunne vermogens opwekken en hunne werkzaamheid aanſporen. Alwie bedaardlijk over deze en andere daaden, die voorgedragen zijn, nadenkt, zal geene moeijelijkheid vinden in de bereekening van de vrèzelijke uitgeſtrektheid van dezen opſtand, of in denzelven aan zijnen juisten oorſprong toe te ſchrijven, en de hoofdbron van die bloedrivier, die nog in dit ongelukkig en het verderf ten prooi gegeven eiland vloeijen blijft, na te ſpooren (*w*).

Maar

(*w*) In September 1791, toen de Schrijver te *Kaap François* was, hield hij het middagmaal met een groot gezelſchap, aan boord van het Fregat *la Prudente*, gecommandeerd door den Heer JOYEUSE, (tegenwoordig een beroemd Admiraal, in dienst van de nieuwe Republiek onder den naam van *Villaret*) toen, onder het midden van den maaltijd, een luid geſchreeuw van het ſcheepsvolk aankondigde, dat *de Konſtapel terug gekomen was* Deze man, die eenige weken gemist was geworden, kwam

Maar het is nu tijd het oog te vestigen op de ſtappen, die in *Frankrijk* plaats hadden, waar wij GREGOIRE, LA FAYETTE, ROBESPIERRE en de overige leden van de Societeit der *Amis des Noirs* verlieten, juichende over de zegepraal, die zij den 15den van Mei behaald hadden, en misſchien wachtende met een vuurige hoop en verlangen, dat hun ſchadelijk Decreet van die dagteekening juist dezelfde rampen brouwen zou, welke daaruit met de daad ontſtonden. Het was even voor September, dat het bericht te *Parijs* kwam, welke ontmoeting het bericht van dit Decreet op St. *Domingo* bejegend was. De oproeren, wanorden en verwarringen, die hetzelve 'er voortbragt, werden nu in

voor den dag, en gaf het volgende verhaal van de oorzaak van zijn afwezenheid. Hij zeide, dat hij langs het ſtrand gaande, om verſche groenten voor de jonge varkens op te zamelen, door de oproerige negers omringd geworden was, die op het punt waren, om hen ter dood te brengen, toen JEAN FRANÇOIS, hun opperhoofd, ziende, dat het een Officier in 's Konings dienst was, beval, dat zijn leven geſpaard zou worden, aanvoerende, dat *de Koning hun vriend was.* Zij hielden hem egter als gevangene, en noodzaakten hem hun geſchut te laaden en te pointeeren, bij den aanval op de plantagie van den Heer GALLIFET hier boven gemeld. Bij de nederlaag der oproerigen in dat gevecht wist hij hun gelukkig te ontkomen. Eenige van de ijslijke buitenſporigheden en wreedheden door de oproerigen aan hunne blanken gevangenen aangedaan, op de voorgaande bladzijden verhaald, waren in de tegenwoordigheid van dezen man gepleegd.

in het ſterkſte licht vertoond, en men vreesde over het lgemeen voor het verlies v n die Colonie voor *Frankrijk*. Ter dier tijd egter had men geen vrees voor de negerſlaven; doch een burgerlijke oorlog tuſschen de blanken en mulatten werd voor onvermijdelijk gehouden. De Koop- en Fabrieksteden den val van haaren handel en verlies haarer koopwaren, en kapitaalen uit de plaatsbebbende gevaaren voorſpellende, leverden tegenverklaringen en verzoekſchriften bij de Nationale Vergadering in, aandringende op de noodzakelijkheid van eene onmiddelijke herroeping van alle de Decreeten, waardoor de rechten der planters waren aangetast, en bizonder dat van den 15den Mei. De Conſtitueerende Vergadering was nu op het punt om uit een te gaan, en wenschte misſchien alle dingen in vrede te laaten. Ter zelfder tijde was de ſtroom van vooroordeelen, welke tot dus lang de Colonisten zo hevig belopen had, beginnen te keeren. De meesten van die Leden, welker gevoelens in Coloniale belangen, weinige maanden te vooren, de raadplegingen der Nationale Vergadering geleid hadden, werden nu in ſtilte veracht, of met ſmaad behandeld; een ſterk en doorſlaand bewijs van de ligtvaardigheid en wispeltuurigheid van het Fransch character (*x*).

Ein-

(*x*) Deze en ſoortgelijke uitdrukkingen der pen van EDWARDS ontvloeid, misſchien een uitwerkſel van Nationaal vooroordeel, en van den vijandelijken ſtaat tuſschen Groot-Brittanje en de Franſche Republiek toen ten tijde, heeft

Eindelijk werd 'er eene motie gedaan om het ſchadelijk Decreet te vernietigen, en (dat vreemd is om te verhalen,) op den 24ſten September werdt daadelijk, bij eene groote meerderheid, deszelfs intrekking beſloten! —— Bij deze aanmerklijke verandering van gevoelen bij de hoogſte wetgeeving, is het noodzakelijk ſtil te ſtaan, en den Lezer te erinneren, wat 'er ter zelfder tijd op St. *Domingo* voorviel; waar, gelijk wij gezien hebben, op den elfden van dezelfde maand het *concordaat* of de wapenſtilſtand plaats greep tusſchen de lieden van de kleur, en de blanke inwoonders van *Port au Prince;* en op den 20ſten kondigde de Coloniale Vergadering van *Kaap François* de Proclamatie af in het laatst gedeelte van het voorgaande Hoofdſtuk gemeld. Dus genoegzaam hetzelfde oogenblik, toen de rechtvaardigheid en noodzakelijkheid van het Decreet erkend, en deszelfs getrouwe opvolging in de Coloniale Vergadering beloofd werd, werd in het moederland hetzelve door de Nationale Wetgeving ingetrokken.

Tot zodanig eene tegenſtrijdigheid en ongerijmdheid zou ieder Gouvernement gedreeven worden, dat de plaatslijke belangen eener Colonie op drie duizend mijlen afſtand poogt te regelen. Het is moeijelijk te zeggen, welke der twee maat-

de Vertaler gemeend zonder verzagting of verandering te mogen en te moeten voordragen, zonder daarom geacht te willen worden, die voor de zijne aan te nemen, maar dezelve voor den ſteller overlatende.

maatregels de grootſte rampen veroorzaakte: het Decreet van den 15den Mei in de eerſte plaats; of deszelfs onverwachte intrekking op de gemelde tijd en wijze. In de gemoederen der Mulatten was reeds twijfel ontſtaan wegens de oprechtheid en goede trouw der blanken ten aanzien van het *concordaat*. Hunne vermoedens en bekommeringen waren tot zodanige hoogte gegroeid, dat zij hen deeden aandringen op eene vernieuwing en beveſtiging van de voorzieningen daarbij gedragen, welke hun dienvolgens vergund werden bij een nieuw ſtuk of verbond van den 11den October, en een bijgevoegde overeenkomst van den 20ſten derzelfde maand; maar niet zo ſpoedig had men genoegzaam zeker bericht van de ſtappen in *Frankrijk* ontvangen, wegens de herroeping van het Decreet, of alle vertrouwen en gerustheid, en alle hoop van vereeniging en vriendſchap tusſchen de beide klaſſen verdweenen voor altijd. Het was onmogelijk de Mulatten te overreden, dat de planters onſchuldig en onkundig waren van dit bedrijf. Zij beſchuldigden de blanken van de ondeugendſte dubbelhartigheid, ontrouw en verraad; en verklaarden openlijk, dat de eene of andere partij, zij of de blanken geheel vernield en uitgedelgd moeſten worden. —— 'Er was, zeiden zij, langer geen keus tusſchen beide.

In deze geſteldheid vloogen de lieden van de kleur, tot razernij verbitterd, te wapen door de geheele Westlijke en Zuidelijke Colonie. In de Zuidelijke Provincie werd een corps van hun

meester van *Port St. Louis;* maar de inwoonders van *Port au Prince*, weder korten tijd van te vooren door eenige troepen uit *Europa* verſterkt geworden zijnde, waren beter voorbereid, en dreeven de oproerigen met eene groote ſlagting van de Stad. Zij greepen post in de parochij van *Croix de Bouquets;* maar vonden egter gelegenheid, voor zij zich terug trokken, om de Stad in brand te ſteeken, en 'er volgde een vrezelijke brand, die meer dan een derde der gebouwen verſlondt.

Een openbaare oorlog, en oorlog in alle zijne gruwelen werd nu vernieuwd. Alle de zagte werkingen der menschlijkheid — die SHAKESPEAR de *compunctions viſitings of nature* genadige bezoekingen der natuur noemt, — werden nu verzwolgen in de razende en onverzadelijke dorst na wraak, die alle de klasſen te gelijk ontvlamde; Het was niet langer een ſtrijd alleen om de zegepraal, maar een duivelſche naijver wie der partijen elkander de affchuwelijkſte wreedheden kon aandoen. De negerſlaven, in het diſtrict *Cul de Sac* geheten, zich met de Mulatten vereenigd hebbende, had 'er een bloedig gevecht plaats, waarin de negers, in het front geplaatst, zonder eenig ſoort van krijgstucht te werk gaande, twee duizend van hun dood op het ſlagveld lieten liggen. Van de Mulatten werden 'er omtrent vijftig gedood en verſcheide gevangen genomen. De blanken behaalden de zege; maar bij gebrek van Cavallerij waren zij buiten ſtaat dezelve door het vervolgen van den vijand

vijand te voltooijen, en hielden zich dus te vreden met hunne wraak aan de gevangenen te koelen. Elke verfijnde wreedheid, die de ondeugendſte verbeelding kon uitvinden, werd aan deze elendelingen uitgeoefend. Een van de Mulatſche opperhoofden was ongelukkig onder dit getal: de overwinnaars plaatſten hem op een hoogen ſtoel in een kar en maakten hem daarnaa vast, door hem met groote nagels aan de planken vast te klinken. In dezen ſtaat werd hij als een elendig ſchouwſpel door de Stad heen gevoerd. Daarnaa werden hem de de beenen gebroken, en hij levendig in het vuur geworpen.

De Mulatten wilden zich niet laten overtreffen in daaden van wraakzucht en ſnoodheden tot ſchande der menschlijkheid ſtrekkende. In de nabuurſchap van *Jeremie* viel een bende van hun het huis van den Heer SEJOURNÉ aan, en nam hem en zijne vrouw gevangen. Deze ongelukkige vrouw (ik beef terwijl ik het ſchrijf) was verre in hare zwangerheid gevorderd. De monſters, wier gevangene zij was, eerst haaren echtgenoot in haare tegenwoordigheid vermoord hebbende, ſcheurden haar levende het lichaam open, en wierpen het kind voor de zwijnen; — Toen (hoe zal ik het verhaalen) ſtopten zij het hoofd van den vermoorden echtgenoot in — ! ! ! zodanige zijn uwe zegepraalen, ô zogenaamde menschlievendheid!!!

Met deze ſpoorloosheden eindigde het ongelukkig jaar 1791. Even voor kerstijd kwamen de drie Civile Commisſarisſen, door de Nationale Ver-

gadering voor St. *Domingo* benoemd, te *Kaap François*. Veel werd van hunne beſtemming door de vrienden van vrede en goede orde verwacht; doch het gevolg zal toonen, dat zij zeer weinig toebragten tot herſtelling van den vrede dezes lands.

Brief van den Abt GREGOIRE, *Biſchop van het Departement* Loire *en* Cher, *Gedeputeerden van de Nationale Vergadering aan de Burgers van de kleur in de Franſche* West-Indiën, *betreffende het Decreet van den* 15*den Mei* 1791.

VRIENDEN!

Gij *waart* MENSCHEN; nu *zijt* Gij BURGERS: Herſteld in de volheid uwer rechten zult gij in het vervolg deelen in de Souvereiniteit des volks. Het Decreet, dat de Nationale Vergadering u betreffende genomen en bekend gemaakt is geen *gunst*; want een' gunst is een *voorrecht:* en een voorrecht aan de eene klaſſe van het volk is eene beleediging voor alle de overigen. — Het zijne worden, die niet langer de wetten van *Frankrijk* ontçieren.

Wij hebben, u de uitoefening van uwe politieke rechten verzekerende, daardoor een *ſchuld* betaald; — die niet betaald te hebben, zou van onze zijde een misdaad geweest zijn, en eene ſchande voor de Conſtitutie. De wetgevers eener vrije natie kon-

konden zekerlijk voor u niet minder doen, dan onze oude despoten gedaan hebben.

Het is nu meer dan eene eeuw geleeden, dat LODEWYK DE XIV plegtig uwe rechten erkende, en deed afkondigen: maar van deze geheiligde erfenis zijt Gij door trotschheid en gierigheid beroofd geworden, die trapswijze uwe lasten verzwaard en uw beſtaan verbitterd hebben.

De herſchepping van het Fransch bewind opende uwe harten voor de hoop, wier vervrolijkende invloed het gewigt uwer elenden verligt heeft; elenden waarvan het volk van *Europa* geen denkbeeld heeft. Terwijl de blanke planters zich onder ons onthoudende luidruchtig waren in hunne klagten over *ministerieele* tirannij; droegen zij voornamelijk zorg om van *hunne eigene* ſtil te zwijgen. Geen wenk werd 'er gegeven betreffende de klagten van het ongelukkig volk van vermengd bloed; die niet te min hun eige kinderen zijn. *Wij* zijn het, die op eenen afſtand van twee duizend mijlen van u, gedrongen geweest zijn deze kinderen tegen het verzuim, de verachting, de onnatuurlijke wreedheid hunner vaderen te beſchermen.

Maar het is vergeefsch dat zij gepoogd hebben de rechtvaardigheid van uwe klagten te ſmooren. Uwe zuchten, niettegenſtaande de uitgeſtrektheid van den *Oceaan*, die ons ſcheidt, hebben de harten der Europeeſche Franſchen bereikt; — want *zij* hebben *harten*.

De Almagtige God bevat alle menſchen in den

omkring zijner genade. Zijne liefde maakt geen onderſcheid tuſſchen hen, dan die ontſtaat uit de verſchillende trappen hunner deugden. Kunnen dan wetten, die een uitvloeiſel behoorden te zijn der eeuwige rechtvaardigheid, zo ſtrafbaar eene partijdigheid aanmoedigen? Kan dat Gouvernement, welks pligt het is alle de leden van dezelfde groote familie op gelijken voet te beſchermen, de moeder van den eenen tak, en de ſtiefmoeder van den anderen zijn?

Neen, mijne Heeren; —— Gij kondt de bezorgdheid der Nationale Vergadering niet ontglippen. Voor de ogen van het heeläl het groot charter der natuur ontrollende, ſtonden daarop uwe aanſpraken geprent. Ja 'er was eene poging gedaan om die uit te wisſchen, maar gelukkig zij waren geſchreeven met characters zo onuitdelgbaar, als het geheiligd beeld der Godheid, dat op uw gelaat gegraveerd is.

De Nationale Vergadering had reeds in de inſtructien, die zij voor het Gouvernement der Colonien vervaardigde, op den 20 Maart 1790, zowel de blanken, als de lieden van de kleur onder eene benaming begreepen. Uwe vijanden het tegendeel verzekerende, hebben eene vervalſching in de waereld gebragt. Het is onbetwistbaar waar, dat toen ik verzocht, dat Gij uitdruklijk zoudt genoemd worden, een groot getal leden, waaronder verſcheidene planters waren, met geweld ſchreeuwden, dat Gij reeds onder de algemeene woorden, die deze inſtructien behelsden, vervat waart.

waart. De Heer BARNAVE zelf, heeft op mijn herhaald aandringen op dat ſtuk, ten laatſten voor de geheele Vergadering erkend, dat de zaak zodanig was. Het blijkt nu, hoeveel reden ik gehad heb om te vrezen, dat een valsch gebouw op ons Decreet zou geſticht worden.

Nieuwe verdrukkingen aan de zijde van uwe meesters, en nieuwe elenden aan de uwe, tot dat eindelijk de drinkbeker der verdrukking juist tot den rand gevuld was, hebben maar te zeer mijne vreze gebillijkt. De brieven, die ik van u wegens dit ſtuk ontvangen heb, hebben tranen uit mijne ogen geperst. Het nageſlacht zal met verbaasdheid en verontwaardiging, zien, dat eene zaak, als de uwe, welker rechtvaardigheid zo blijkbaar is, niet minder dan vijf dagen naa elkander het onderwerp van debatten geweest zij. Helaas! als de menschlijkheid verpligt is zo lang te worſtelen tegen hoogmoed en vooroordeel, dan word haare zegepraal wel duur verkregen.

Het is reeds lang geleeden, dat de Societeit der *Amis des Noirs* zich heeft bezig gehouden met het uitvinden van middelen om uw lot, zowel als dat der ſlaven te verzagten. Het is moeijelijk —— misſchien onmogelijk geheel ongeſtraft goed te doen. De verdienſtelijke ijver dezer Societeit heeft haar veel laster op den hals gehaald. Verachtelijke Schrijvers hebben hunne vergiftige pennen tegen hen geſcherpt en ſchaamtelooze ſchotſchriften hebben niet opgehouden tegenwerpingen en lasteringen te herhalen, die honderd malen be-

beantwoord en wederlegd zijn. Hoe dikwerf zijn wij beſchuldigd geworden, van verkogt te zijn aan de Engelſchen, en door hun betaald te worden, om aan u wapenen te zenden, en ſchriften, die u in vuur en vlam zetten? Gij kent, mijne vrienden! de zwakheid en ondeugendheid van deze beſchuldigingen. Onophoudelijk hebben wij u de verknochtheid aan uw Vaderland, onderwerping en geduld aanbevolen, onder afwachting, dat de rechtvaardigheid terug zou keeren! Niets heeft onzen ijver kunnen bekoelen, of dien uwer broederen van de kleur, die te *Parijs* zijn. De Heer RAIMOND, in het bizonder heeft zich op eene zeer heldhaftige wijze aan uwe verdediging toegewijd. Met welk eene verrukking zoudt Gij dien uitmuntenden burger gezien hebben, voor de balie van de Nationale Vergadering, waarvan hij lid had behooren te zijn, de aandoenlijke ſchilderij van uwe elenden bloot leggende, en op eene dappere wijze uwe rechten inroepende. Zo die Vergadering hem tot een ſlagtoffer gemaakt had, het zou haaren roem bezwalkt hebben. Het was haar pligt met rechtvaardigheid te beſluiten, zich duidelijk uit te drukken, en te maken, dat haare wetten met nadruk ten uitvoer gebragt werden; het is zo geſchiedt; en zo (dat God verhoede) eenige gebeurtenis, in de baarmoeder der toekomst verborgen, onze Colonien van ons ſcheiden zou, zou het dan niet beter zijn een verlies te betreuren, dan eene onrechtvaardigheid aan ons zelven te wijten te hebben?

Bur-

Burgers! heft eenmaal uw vernederd gelaat meer nu boven, en paart met de waardigheid van menschen, den moed en edelheid van een vrij volk. De 15de Mei, de dag, waarop Gij uwe rechten herkreegt, behoort voor altijd bij u en uwe kinderen gedenkwaardig te zijn. Dit tijdperk zal terugkeerende bij u de denkbeelden van dankbaarheid jegens het Opperweezen doen ontwaken, en gij moogt uwe klanken tot het gewelf des Hemels doen oprijzen, werwaards gij uwe dankbaare handen uitstrekt! Eindelijk Gij hebt een Vaderland. Voordaan zult Gij niets boven u zien, dan de wet; terwijl de gelegenheid om mede te werken in haare daarstelling u zal verzekeren dat onvernietigbaar recht van alle menschen, het recht van alleen u zelven te gehoorzaamen.

Gij hebt een Vaderland; en het zal voor u niet langer een land van ballingschap zijn, waar Gij niet dan dwingelanden aan de eene zijde, en deelgenoten in de elende aan de andere ontmoet; de eerste verfmading en beleediging uitdeelende, de laatste die ontvangende. De zuchten van uw hartzeer werden als oproerkreeten gestraft; en terwijl Gij tusschen den opgeheven ponjaard leefdet, werden deze ongelukkige landen dikwerf bevochtigd door uwe tranen, en somtijds met uw bloed geverwd.

Gij hebt een Vaderland; en het geluk zal uwen geboortegrond beschijnen. Gij zult nu in vrede de vruchten uwer velden, die gij zonder dwang bebouwd hebt, genieten. Dan zal die tusschenruimte

aan-

aangevuld zijn, die de kinderen van denzelfden vader op eenen onmetelijken afſtand van elkander plaatſende, de ſtem der natuur geſmoord had, en de banden van broederſchap van elkander gereten. Dan zullen de kuiſche genietingen van huwlijksvereeniging de plaats bekleeden van die vuile ranken der losbandigheid, waardoor de majeſteit van het zedelijk gevoel geſchonden word. Door welke eene vreemde verbastering der rede kan het voor een blank man onvoegzaam geoordeeld worden eene zwartin of mulattin te huwen, daar het niet onteerende voor hem geacht word, met haar in de ongebondenſte gemeenzaamheid te leven.

Hoe minder wezenlijke waarde een mensch bezit, des te meer zoekt hij zich van het uiterlijk voorkomen der deugd te bedienen. Wat kan ongerijmder zijn, dan de verdienſten van een perſoon te doen beſtaan in de onderſcheide tinten van den huid, of in een meer of minder geele kleur? De man, die dit alles overweegt, moest ſomtijds blozen een mensch te zijn, wanneer hij zijne medeſchepſels door zulke belachlijke vooroordeelen verblind ziet; maar daar trotschheid ongelukkig een van die gebreken is, waarmede wij tegen onzen wil beſmet zijn, is het rijk der veroordeelen het moeijelijkst onderst boven te keeren: men ſchijnt onbekwaam, om tot de waarheid te komen, voor dat men zijne kragten heeft uitgeput door de onderſcheide paden der dwaling te bewandelen.

Dit vooroordeel tegen de mulatten en negers heeft egter geen plaats in onze Oostlijke Colonien.

nien. Niets kan treffender zijn, dan de lofspraak over de lieden van de kleur gemaakt, door de bewoonders van dat gedeelte der waereld, in de instructien door hun gegeven, waarmede zij hunne gedeputeerden na de Nationale Vergadering had den gezonden. De lieden van de Academie der wetenschappen zijn 'er trotsch op, dat zij een mulat van *Isle de France* onder het getal hunner correspondenten mogen tellen. Onder ons zelve, is een waardig neger, een opper-officier van het District van *Hijpolite*, in het Departement van *Gard*. Wij kunnen niet begrijpen, dat verschil van kleur de grondslag wezen kan van verschillende rechten, onder leden van dezelfde burgerlijke maatschappij. Daarom is het, dat wij geen zo verachtlijken hoogmoed onder onze dappere Nationale garde vinden, die zich aanbieden, om zich in te schepen na de West Indiën, om de uitvoering van onze Decreeten te verzekeren. Volkomen instemmende met de loffelijke gevoelens door de ingezetenen van *Bourdeaux* aan den dag gelegd, bekennen wij met hun dat het Decreet betreffende de lieden van de kleur, genomen onder het beleid van wijsheid en voorzigtigheid, een offer is aan de rede en rechtvaardigheid. Terwijl de gedeputeerden van de Colonien gepoogd hebben uwe oogmerken en die van het handeldrijvend gedeelte der natie te lasteren, is het gedrag van deze gedeputeerden juist het omgekeerde. Vuurig hunne eige toelating onder ons te *Versailles* verlangende, met ons zweerende in de kaatsbaan, ons niet

te

te zullen verlaten voor dat de Conſtitutie gevestigd zou zijn, en vervolgens verklarende, toen het Decreet van den 15den Mei genomen werd, dat zij niet langer met ons konden blijven en zitten! Dit verlaten is een verlaten van hunne beginſels en eene ſchending van hunne plegtige eeden geweest.

Alle die blanke inwoonders der Colonien, die den naam van Franſchen waardig zijn, hebben zich gehaast, om zulke belachlijke vooroordeelen af te zweeren, en beloofd u in het vervolg als broeders en vrienden te beſchouwen. Met welk eene aandoening van genoegen halen wij de woorden van de burgers van *Jacmel* aan: „ Wij zweeren, „ zonder voorbehouding, te gehoorzaamen aan de „ Decreeten van onze tegenwoordige en toekomende Conſtitutie, en ook zodanige derzelven, „ als daarin een wezenlijke verandering maken." De burgers van *Port au Prince* zeggen dezelfde zaak aan de Nationale Vergadering in verſchillende woorden. „ Verwaardigt u, mijne Heeren! zeggen zij den eed aan te neemen, die de „ Municipaliteit u gezworen heeft in den naam „ van de gemeente van *Port au Prince*, om naamelijk ſtiptelijk alle uwe Decreeten te gehoorzaamen en uit te voeren, en daarvan nooit in „ eenig opzigt af te wijken."

Dus heeft de wijsbegeerte haaren gezigteinder in de nieuwe waereld uitgebreid, en weldra zullen ongerijmde vooroordeelen geene andere voorſpraken vinden, dan eenige weinige kleine tirannen,

nen, die in *America* het rijk van dat despotismus wenschen te doen voortduuren, dat in *Frankrijk* is afgeschaft geworden.

Wat zouden deze menschen gezegd hebben, zo de lieden van de kleur ondernomen hadden de blanken van *derzelver* Staatkundige voordeelen te berooven? Met welk een nadruk zouden zij niet hebben geschreeuwd tegen zodanig eene verdrukking! Tot razernij vervoerd, als zij vinden, dat uwe rechten u toegekend worden, zal hunne getergde trotschheid hen misschien alle pogingen doen aanwenden, om onze Decreeten van uitwerking te berooven. Zij zullen waarschijnlijk zulke bewegingen trachten te verwekken, als, door de Colonien van het moederland af te scheuren, hen in staat stellen, om hunne crediteuren van hunne rechtmatige schulden op eene listige wijze te versteeken. Onophoudelijk hebben zij ons verschrikt met bedreigingen, dat St. *Domingo* verloren was, indien men u gerechtigheid weervaaren liet. In deze verzekering hebben wij niets dan valschheid gevonden: wij verheugen ons in het gevoelen, dat ons Decreet de banden nog naauwer toe zal halen, die u met het moederland vereenigen. Uw patriotismus, uw belang en uwe genegenheid zullen zamenwerken om ze over te halen om uwe handelbetrekkingen tot *Frankrijk* alleen te bepaalen; en de wederzijdsche schattingen der vlijt zullen tusschen *Frankrijk* en zijne Colonie eene duurzaame ruiling van rijkdommen en goede diensten vestigen. Zo gij trouweloos tegen *Frankrijk*

handelde, zoudt gij de laagſte en verachtelijkſte van het menschlijk geſlacht zijn. Maar neen! edelmoedige burgers! Gij wilt geen verraders worden van uw Vaderland; gij ſiddert op dat denkbeeld. Met alle andere goede Franſchen rondom den ſtandaard der vrijheid geſchaard, zult gij onze roemrijke Conſtitutie verdeedigen. De dag zal komen, dat de vertegenwoordigers van de lieden van de kleur den *Oceaan* zullen overſteeken, om bij ons hunne zitting te nemen, en te zweeren om onder onze wetten te leven en te ſterven. De dag zal komen, dat onder u de zon geene dan vrije menſchen beſchijnen zal; wanneer 'er geen haarer ſtraalen op de ketens der ſlavernij vallen zal. Het is waar, de Nationale Vergadering heeft nog den ſtaat der negerſlaven niet met den uwen gelijk geſteld; omdat de ſpoedige vergunning der rechten aan hun, die onkundig zijn aan de pligten van burgers, misſchien een doodelijk geſchenk voor hun zijn zou: maar vergeet niet dat zij, gelijk wij, geboren zijn tot vrijheid en volmaakte gelijkheid. Het is het onwederſtaanbaar beloop der dingen, dat alle natien, welker vrijheid aangevallen is, dat dierbaar gedeelte van het hun onvervreemdbaare erfgoed verkrijgen zullen.

Gij zijt beſchuldigd van uwe ſlaven erger dan de blanken behandeld te hebben: maar helaas! zovele zijn de beſchuldigingen met welke gij zijt beklad geworden, dat het zwakheid in ons wezen zou, geloof te geven aan die aantijging. Zo 'er, egter eenige grond zij voor het geen ten de-

zen

zen aanzien is aangevoerd, zo gedraagt u in het vervolg zodanig, dat het blijke hiernaa eene ſchandelijke laster te wezen.

Uwe verdrukkers hebben daarenboven gepoogd hunne ſlaven van het licht des Christendoms te beroven, omdat de godsdienst van liefde rechtvaardigheid en vrijheid niet ſtrookt met zulke bloeddorſtige menſchen. Mogt *uw* gedrag het omgekeerde van het *hunne* zijn. Algemeene liefde is de taal van het Euangelie, uwe Leeraars zullen die onder u doen hooren. Open uwe harten, om het goddelijk ſtelſel der zedekunde te ontvangen. Hebben wij *uwe* ongelukken verzagt, verligt gij, van uwe zijde die van de ongelukkige ſlachtoffers der gierigheid, die uwe velden met hun zweet en dikwerf met hunne traanen bevochtigen. Laat het beſtaan van uwe ſlaven niet langer, hunne pijniging zijn, maar boet door uw vriendelijk gedrag jegens hen de misdaden van *Europa!*

Door hun trapswijze tot de vrijheid te geleiden, zult gij eenen pligt vervullen; gij zult de aangenaamſte gedachten in u zelve verwekken: gij zult eer doen aan de menschlijkheid, en den voorſpoed der Colonien verzekeren. Zal uw gedrag jegens uwe broeders, de negers, zodanig zijn, hoe behoort dan dat jegens uwe vaders, de blanken, te weezen? Gij zult buiten twijfel toeſtaan traanen te ſtorten over de aſche van FERRAND DE BAUDIERE en den ongelukkigen OGÉ, onder den vorm van wetten ter dood gebragt, en op het rad geſtorven, om dat zij vrij wenschten te zijn! Maar al

kwam hij dus onder u om, wie zal een denkbeeld van wraak tegen uwe vervolgers durven koesteren! Zij zijn reeds overgeleverd aan de knagingen van hun eige conſcientien en bedekt met eeuwige ſchande. De afkeer, dien het tegenwoordig menſchen geſlacht tegen hen heeft opgevat, gaat alleen de vervloeking van het nageſlacht vooraf. Begraaft dan in eeuwige vergeetelnis ieder gevoel van haat, en ſmaakt het aangenaam genoegen van weldaaden over uwe verdrukkers uit te ſtorten. Beteugelt ook de te blijkbaare uitdrukkingen uwer vreugde, die hen de onrechtvaardigheid tegen u gepleegd doende herdenken, hunne knaging nog heviger maken zal.

Leert, ſtipt gehoorzaam aan de wetten, uwe kinderen dezelve eerbiedigen. Onderwijst hen door eene zorgvuldige opvoeding in alle de pligten der zedekunde; zo zult gij voor het volgend geſlacht deugdzaame burgers, mannen van eer, verlichte patriotten en verdeedigers van hun Vaderland kweeken.

Hoe zullen hunne harten aangedaan zijn, wanneer gij, hen na uwe ſtranden leidende, hen de ogen na *Frankrijk* doet richten; zeggende: „ Ag-
„ ter deze zeeën is uw Vaderland; het is van
„ daar, dat wij rechtvaardigheid, beſcherming, ge-
„ luk en vrijheid ontvangen. Daar woonen onze
„ medeburgers, onze broeders, onze vrienden:
„ hun hebben wij eene eeuwige vriendſchap ge-
„ zwooren, Erfgenaamen van onze gevoelens en
„ van onze liefde moeten uwe harten en lippen

„ on-

„ onze eeden herhalen! Leeft om hun te bemin-
„ nen, en ſterft, zo het noodzakelijk is, om hun
„ te verdeedigen."

(*Geteekend*) GREGOIRE.

Parijs 8 *Junij* 1791.

VIII HOOFDSTUK.

Ontvangst en werkzaamheden van de Civile Commisſarisſen en hunne terugkomst in Frankrijk. — *Nationaal Decreet van den* 4*den April* 1792. — *Aanſtelling van een nieuw Gouverneur* (*de Heer* DESPARBES) *en drie andere Commisſarisſen* (SANTHONAX, POLVEREL en AILHAUD,) *hunne inſcheping en aankomst met een uitgelezen Corps Troepen.* — *Hunne geweldige ſtappen.* — *Aanſtelling van het Uitvoerend Bewind van den Heer* GALBAUD, *als Opper-Gouverneur in de plaats van* DESPARBES. — *Zijne komst en geſchillen met de Commisſarisſen.* — *Beide partijen komen tot vijandelijkheden.* — *De opgeſtaane negers tot bijſtand der Commisſarisſen geroepen.* — *Een groote ſlagting der blanke ingezetenen en verbranding der* Kaapſtad.

De Civile Commisſarisſen, die de vrede en ondergeſchiktheid op St. *Domingo* herſtellen zouden, en welker komst (Januarij 1792) in het laatſte Hoofdſtuk aangetekend is, heetten MIRBECK, ROO-

ME en ST. LEGER. MIRBECK en ROOME waren te vooren bekend geweest als Advocaaten in de Parlementen van *Parijs;* en ST. LEGER, die uit *Ierland* van geboorte was, had vele jaaren in *Frankrijk* als Heelmeester zijne praktijk geoefend. Schoon de verwarring der tijden deze lieden tot magt had doen opklimmen, onderscheidde zich geen hunner door uitneemende bekwaamheden, en hun rang was niet zodanig, dat zij daardoor eenen hooger trap van achting van de zijde der planters te wachten hadden. Zij werden egter, uit hoofde van hunne aanstelling, met beleefdheid en onderdanigheid door den Gouverneur en de inwoonders ontvangen. Militaire eer werd hun beweezen, en bij eenen openlijken omgang, werden zij na de hoofdkerk geleid, waar de zegen van den Almagtigen godsdienstiglijk werd afgesmeekt over het welslagen hunner zending.

Hun eerste stap, naa de nieuwe Constitutie en gedaante van Gouvernement van het moederland, als door den Koning goedgekeurd, mede te deelen, was het bekend maken van het Decreet van den 24 Sept. 1791, waardoor het noodlottig Decreet van den 15den Mei vernietigd werd. Zo ver ging alles goed: maar weinige dagen daarnaa bestonden zij eene algemeene Amnestie en pardon af te kondigen aan zodanige personen, van allerlei soort, die de wapens zouden nederleggen, en binnen bepaalden tijd opkomen en de eeden bij de nieuwe Constitutie vereischt, afleggen zouden. Deze maatregel deed hun het vertrouwen van alle blanke in-

woon-

woonders verliezen: eene algemeene Amnestie aan aan de lieden van de kleur en de opgestane slaven werd aangemerkt als eene rechtvaardiging van alle de gruwzaamste buitensporigheden en als een gevaarlijk voorbeeld te geven aan alle zodanige negers, die getrouw gebleven waren, en verloor zijn uitwerking voor de mulatten, als vergezeld gaande van eene herroeping van hun geliefd Decreet. Het volgende zal aantonen met welk eene verfmaading en verontwaardiging hetzelve door de laatfte werd aangenomen. Te *Petit Goave* waren de mulatten meester, en hielden vier en dertig blanke perfonen naauw opgefloten; die zij voor hunne wraakneming bewaarden. Bij de afkondiging van deze Amnestie bragten zij hen ter dood; maar in ftede van hun onmiddelijk te dooden, deeden zij elk hunner levendig radbraken; en in het midden van derzelver folteringen, op een toon van duivelfche fpotternij, de proclamatie overluid voorlezen: zich gelatende om het aan te merken als een pardon voor de wreedheden, die zij zo even gepleegd hadden.

Het onbegrensde en onbepaald gezag, waarop de Commisfarisfen aanfpraak fcheenen te maken, verwekte fchrik bij de Coloniale Vergadering, die verlangde onderricht te worden van den aart en uitgeftrektheid van hunne magt. Op dit verzoek geen genoegzaam antwoord gegeven zijnde, floegen de Commisfarisfen van dag tot dag in het publiek gevoelen af, en hun perfonelijk gedrag, als individueele perfonen bragt geheel niet toe, om hun eer-

bied te doen verwerven. MIRBECK bragt zijnen meesten tijd door in de laagſte ongebondenheid zonder wederhouding of ſchaamte zich botvierende aan zijne ondeugende neigingen. ST. LEGER achtte zijne aanſtelling als eene volmagtiging om geld af te knevelen, en leidde het klein getal mulatten volk, dat getrouw gebleven was, eene zeer onbarmhartige ſchatting op. ROOME alleen gedroeg zich zonder opſpraak: hij was een welmenend en niemand beleedigend mensch, en poogde, ſchoon zonder gevolg, de rol van bemiddelaar te ſpelen tusſchen de verſchillende partijſchappen, die het land verwoestten. De lof ten minſte hem gegeven was, dat *zo hij geen goed; hij althans geen kwaad deed.*

De Commisſarisſen bezochten, naa een kort verblijf te *Kaap François*, andere deelen der Colonie; maar zich overal zeer weinig geacht ziende, en geene troepen hebbende om hun gezag ſtaande te houden, keerden zij in de maanden Maart en April afzonderlijk na *Frankrijk* terug.

'Er waren egter, gelijk ik heb aangeteekend, troepen uit *Frankrijk* gekomen in het geheel ten bedrage van omtrent vier duizend man; maar zij betoonden, in den geest der tijden, zeer weinig gehoorzaamheid, of aan de Civile Commisſarisſen, of aan den Gouverneur der Colonie; egter waren zij een breidel voor de opſtandelingen, die anderszins, naar alle waarſchijnlijkheid, vóór dezen tijd meesters van *Kaap François* en *Port au Prince* zouden geweest zijn. In de Noordlijke Provincie werden

de

de oproerige negers in de daad onderſteld zeer verminderd te zijn door ziekte en hongersnood. Alle de proviſie gronden verwoest en het vee van allerlei aart op de vlakte van de *Kaap* verſlonden hebbende, namen zij nu de omleggende bergachtige Diſtricten in bezit, en werden door hun opperhoofd, JEAN FRANÇOIS, een neger van groote ſchranderheid, aangedreeven tot het planten van proviſie voor hun toekomend beſtaan; een maatregel, die de vlam van oproer tot dit ogenblik heeft levendig gehouden.

Intusſchen was de ſtaat der zaken in het moederland zodanig, dat hij eene groote verandering dreigde. Van de vlucht en gevangenneming van hunnen ongelukkigen Koning in de maand Junij 1791 af was de partijſchap van uur tot uur aangegroeid, die wel ras het Koningſchap om verre werpen en den Koning op het ſchavot brengen zou. De Jacobijnſche partij een bloeddorſtig driemanſchap, beſtaande uit DANTON, ROBESPIERRE en MARAT aan het hoofd hebbende, werd alvermogende, en de Societeit der *Amis des Noirs* had in het Wetgevend Lichaam weder eene noodlottige overhand gekreegen. Een hunner genaamd, GARAN DE COULON, ſtelde op den 29ſten Februarij 1792 na eene lange en de gemoederen in vuur en vlam zettende aanſpraak tegen de planters in het algemeen, een Decreet voor, om dat van den 24ſten September af te ſchaffen, en eene algemeene Amnestie door alle de Colonien af te kondigen; en tevens vaſtſtellende, dat 'er eene nieuwe Coloniale Vergadering zou ge-

formeerd worden, die hun gevoelen niet alleen op het onderwerp van binnenlandsch beſtuur in de Colonien zou overzenden, maar ook *wegens de beste wijze om de negerſlavernij in het geheel af te ſchaffen.*

Hoe dol zich de nieuwe Wetgeving (*y*) bij vele gelegenheden ſedert haare eerſte bijëenkomst vertoond had, op dezen tijd kon 'er geene meerderheid gevonden worden om een zo onzinnig en buitenſporig voorſtel te ſtemmen; maar omtrent twee maanden daarnaa nam deze Vergadering het berucht Decreet van den 4den April 1792, waarvan het noodzakelijk is den lezer een Copij in zijn geheel te geven; dat vervat is in de volgende woorden:

„ De Nationale Vergadering erkent en verklaart, „ dat de lieden van de kleur en de vrije negers in „ de Colonien behooren te genieten eene gelijkheid „ van rechten met de blanken; ingevolge waarvan „ zij decreteert het volgende:"

1. Art. Onmiddelijk naa de publicatie van het tegenwoordig Decreet, zullen de inwoonders van elk der Franſche Colonien op de Eilanden boven en beneden den wind, overgaan tot eene nieuwe verkiezing van Coloniale en Parochiale Vergaderingen, op de wijze bij het Decreet van den 8 Maart 1790

(*y*) De voorige Vergadering word gewoonlijk de Conſtituteerende Vergadering genoemd; de nieuwe kwam den 1ſten October 1791 bijëen, en noemde zich de eerſte Wetgevende Vergadering.

1790 voorgeschreeven en de Instructien van de Nationale Vergadering op den 28sten van die maand.

2. Art. De lieden van de kleur en vrij-negers zullen worden toegelaten om te stemmen in alle grond- en kiesvergaderingen, en verkiesbaar zijn tot de wetgeving en alle soorten van posten, mits zij de qualificatien bezitten, bepaald bij het 4de Artikel van gemelde instructien.

3. Art. Drie Civile Commissarissen zullen benoemd worden voor de Colonie van St. *Dominga*, en vier voor de Eilanden *Martinique*, *Guadeloupe*, St. *Lucia* en *Tabago*, ten einde te zorgen voor de uitvoering van dit Decreet.

4. Art. Gezegde Commissarissen zullen gemagtigd worden om de tegenwoordige Coloniale Vergaderingen te ontbinden; alle maatregels te nemen noodzakelijk tot de bespoediging der bijëenroeping van de grond- en kiesvergaderingen, en om daarin eensgezindheid, order en rust te doen plaats grijpen, alsmede om bij provisie te beslissen (behoudens de magt van appel op de Nationale Vergadering) over ieder verschilstuk, dat 'er ontstaan mogt met betrekking tot de regeling der bijëenroepingen, het houden van Vergaderingen, den vorm van verkiezingen, en de kiesbaarheid der burgeren.

5. Art. Zij worden ook gemagtigd om zich allen mogelijken onderricht te doen geven, om de Auteurs van de troebles op St. *Domingo* te ontdekken, en van derzelver voortduring, zo die nog

nog blijven aanhouden ; zich van de ſchuldige perſonen te laten verzekeren, en hen na *Frankrijk* over te zenden, 'er te ſtellen in ſtaat van beſchuldiging enz.

6. Art. De gezegde Commisſarisſen zullen ten dien einde gehouden zijn na de Nationale Vergadering minuten van hunne handelingen over te zenden, en van de bewijzen die zij verzaameld hebben nopens de bovengemelde beſchuldigde perſonen.

7. Art. De Nationale Vergadering magtigt Civile Commisſarisſen om de publieke magt te gebruiken, waar zij het nodig zal oordeelen, het zij ter harer beſcherming, of tot het uitvoeren van zodanige orders, als zij uit kragt der voorgaande Artikelen zou mogen geven.

8. Art. Het Uitvoerend Bewind is gehouden eene genoegzaame magt na de Colonien te zenden, die voornamelijk zal beſtaan uit Nationale Garde.

9. Art. De Coloniale Vergaderingen zullen, onmiddelijk naa hun daarſtelling, in naam van elke Colonie reſpectivelijk, hunne gevoelens opgeven ten aanzien van die Conſtitutie, die wetten en derzelver beſtuur, die meest den voorſpoed en het geluk van het volk zullen bevorderen; zich niet te min onderwerpende aan de algemeene beginſels, waardoor de Colonien en het Moederland aan elkander verbonden zijn, en waardoor hunne bizondere belangen best verzekerd zijn, en overëenkomstig met het Decreet van den 8ſten Maart 1790 en de Inſtructien van den 28ſten derzelfde maand.

10. Art.

10. Art. De Coloniale Vergaderingen worden geauthorizeerd om gedelegeerden na *Frankrijk* op te zenden, wegens de zaaken in het voorgaande Artikel gemeld, in getalen evenredig aan de bevolking van elke Colonie, welke evenredigheid terstond zal bepaald worden, volgens het rapport, dat het Coloniaal Committé zal uitbrengen.

11. Art. Voorige Decreeten betreffende de Colonien, zullen in allen gevalle in kragt blijven, in alle zaken niet strijdende met het tegenwoordig Decreet.

Men mag onderstellen dat de mannen, die (verwerpende alle aanspraak op bestaanbaarheid met zichzelve en verachtende alle lessen der ondervinding,) eerst dit Decreet voorstelden, en eindelijk zegepraalden om het bij de Wetgevende Vergadering 'er door te krijgen, behoorlijk de middelen overwogen hadden, om hetzelve in de Colonien in werking te brengen, en voorzien waren van bekwaame werktuigen tot dat einde. De nieuwe Commisfarisfen voor St. *Domingo* benoemd waren de Heeren SANTHONAX, POLVEREL en AILHAUD, elk hunner een van de hevigste der Jacobijnsche factie; en men besloot hen van zulk eene magt te voorzien, als (wel gebruikt) niet alleen, zo men aanvoerde, hun gezag zou kunnen vestigen, maar tevens een spoedig einde maken aan alle beroeringen, die zolang de Colonie getroffen en verwoest hadden. Acht duizend man, met groote voorzigtigheid uitgekozen uit de Nationale Garden, met officiers, wier beginsels wel bekend waren aan hun, die dezelve

ten

ten dien einde gebruikten, kreeg dien volgens last, om zich na St. *Domingo* in te ſchepen. De Heer BLANCHELANDE, de Gouverneur-generaal, werd terug geroepen, en een nieuwe Commisſie als Gouverneur en Chef aan eenen Heer DESPARBES.

Met dezen last en beſtemming vertrokken de Civile Commisſarisſen en de nieuwe Gouverneur uit *Frankrijk* in de maand Julij 1792, waarſchijnlijk genoegzaam in denzelfden geest tegen de Colonisten, als door den Hertog van ALVA en zijne Spaanſche en Italiaanſche troepen in het jaar 1568 tegen de inwoonders der Nederlanden werdt aan den dag gelegd. Als hij, ontvlamd door eenen geest van gierigheid, geestdrijverij en wraakzucht, waren zij op niets bedacht, dan op voordeelen, ontſtaande uit gevangenneming en verbeurdverklaring; op ontwerpen van misdrijf, en van wraak.

Den 13den September 1792 landden zij te *Kaap François*, en den Heer BLANCHELANDE in groot verſchil met de Coloniale Vergadering vindende, namen de Commisſarisſen den kortst mogelijken weg, om het verſchil te eindigen, door terſtond de Vergadering te ontbinden, en den ongelukkigen BLANCHELANDE, als Staatsgevangene na *Frankrijk* te zenden, waar hij, daar beſchuldigd te worden het zelfde was als veroordeeld te worden, daarnaa door de Guillottine omkwam (7 April 1793.)

Verbaasdheid en ſchrik heerschten nu door de ge-

geheele Colonie. Afgevaardigden werden uit alle oorden afgezonden, om eene openlegging en verklaring van der Commisfarisfen oogmerken en doeleinden te vragen. Men begon reeds vermoedens te koesteren, betreffende het ontwerp, waarvoor de Commisfarisfen daarnaa uitkwamen, van eene algemeene loslating der negerflaven; en alle partijen, zowel onder de Republikeinen, als Roijalisten, ftemden ter dezer gelegenheid over een, om de dwaasheid en onrechtvaardigheid van den maatregel af te keuren. Zo algemeen was de kreet ten dien aanzien, dat zo een vaste en uitgebreide vereeniging van belangen, op dien tijd, onder de planters kon zijn te weeg gebragt, de Commisfarisfen waarfchijnlijk zouden bevonden hebben, dat al de magt, die zij mede gebragt hadden, ongenoegzaam was voor de oogmerken, die zij in het hoofd hadden. Voor het tegenwoordige achtte men derhalven veinzerij noodzakelijk. Zij verklaarden (en bevestigden de verklaring met eenen plegtigen eed) dat zij geen wensch of voornemen hadden, om eenige verandering in het fijstema van Coloniaal Gouvernement met betrekking tot de flaven te maken, belijdende ten vollen overtuigd te zijn, dat de vrijlating van dit volk, onder de tegenwoordige omftandigheden, ondoenlijk was. —— Hunne oogmerken, zeiden zij, ftrekten niet verder, dan om het Decreet van den 4den April, ten voordeele van de lieden van kleur, behoorlijk in werking gebragt te zien; de flaven die in opftand waren tot gehoorzaamheid terug te bren-

brengen, en het toekomende Gouvernement en de rust der Colonie op een hechten en duurzaamen grondslag te vestigen.

Deze en dergelijke verklaringen stelden schoon zij niet voldeeden, de blanke inwoonders; die weldra met vruchtelooze verontwaardiging vernamen, hoe de Commissarissen geheime gemeenschap hielden met de hoofden der mulatten in alle deelen der volkplanting. Door de medewerking van dit volk vonden de Commissarissen weldra genoegzaame sterkte, om zich openlijk de patroonen en voorstanders van het geheel lichaam der mulatten en vrije negers te verklaren: en zij maakten nu geene zwaarigheid om zich van de personen en goederen van alle zodanige blanken, als zich tegen hunne ontwerpen aankanten, te verzekeren, zenden de velen hunner in staat van arrest na *Europa*, om zich voor de Nationale Vergadering te verantwoorden tegen de beschuldingen, die zij voorgaven tegen hen over te zenden. Onder de personen dus gevangen genomen en na *Frankrijk* gezonden, waren de Colonel, Luitenant-Colonel en vele andere Officieren van het Kaaps-regiment begrepen.

De blanke ingezetenen riepen nu luid om de verkiezing van eene nieuwe Coloniale Vergadering, en hoopten dat de noodzakelijkheid van belastingen te leggen de Commissarissen bewegen zou om orders ten dien einde af te vaardigen; maar in stede van zich aan het openbaar verlangen te gedragen, stelden zij, in de plaats van zodanig eene, iets dat zij noemden *une Commission In-*

Intermediaire, door het benoemen van twaalf perſonen, waarvan zes leden waren van de laatſte Vergadering, om een ſoort van Wetgevenden Raad uit te maken: de zes anderen waren mulatten. Aan dezen veelkleurigen Raad gaven de Commisſarisſen de magt om geld van de ingezetenen te heffen; zich egter voorbehoudende het recht van toeëigening en beſteding op die wijze, als zij alleen voegzaam zouden oordeelen.

Middelerwijl begon de nieuwe Gouverneur (DESPARBES) eenige tekens van ongenoegen, en ongeduld aan den dag te leggen. Hij beklaagde zich, dat hij niets in het Gouvernement te zeggen had, of liever, dat hij een werktuig was in handen van Commisſarisſen. Zijne klagten werden beantwoord, door het arrest van zijn perſoon, en hij volgde weldra zijnen voorganger den Heer BLANCHELANDE, als Staatsgevangene na *Frankrijk*.

Een diergelijk lot bejegende vier Leden van de zes blanken, die de helft van de Intermediaire Commisſie uitmaakten. Zij waagden het hun gevoelen over een maatregel van financie te opperen, ſtrijdig met dat van den Heer SANTHONAX. De Commisſarisſen preezen hunne rondborſtigheid, en de Heer SANTHONAX nodigde hen op een avondmaaltijd. De uitnodiging werd aangenomen, maar op het bepaalde uur zagen zij zich omringd door een detachement militairen, die hen, naa een zeer ſlecht onthaal, in het ruim van een

ſchip bragten, en hen daar als Staatsgevangenen agter lieten (z).

De Commisſarisſen raakten vervolgens met elkander oneens; en SANTHONAX en POLVEREL beſloten hunnen medgezel AILHAUD te verlaten. Verſtandig egter oordeelende, dat de openbaare vernedering van een hunner een zekere mate van ſchande op hun alle terug zou kaatſen, overreedden zij hem, om met een gedeelte van den gemeenen buit te vreden te zijn, en in ſtilte het land te verlaten. AILHAUD onderwierp zich op eene bevallige wijze aan het geen hij niet vermijden kon.

Door deze en andere middelen, bovenal door de troepen groote geſchenken te geven, en door de aanwinst van eene wanhopige bende hulptroepen, beſtaande uit eenige der opgeſtaane ſlaven en landlopers van alle kleur en benaming, meest uit de gevangenhuizen opgezaameld, vonden zich SANTHONAX en POLVEREL, in het begin van het jaar 1793, volſtrekte meesters van de Colonie. De levens en eigendommen van alle de blanke in-

(z) Ik ben aan een dezer Heeren meer, dan ik in ſtaat geweest ben door eenig ander kanaal te verzaameln, berichten van waardij en uitgebreidheid ſchuldig. Op zijne reis na *Europa*, werd het ſchip, waarin hij gevangen zat (gelukkig voor hem) door een Engelsch Fregat genomen, dat hem in Engeland opbragt, waar ik het genoegen had hem eenen aangenamen dienst te bewijzen.

inwoonders hingen af van derzelver genade, en de vrezelijke tooneelen, die toen ter tijd in het moederland plaats hadden, ſtelden deze lieden in ſtaat om hunne oogmerken te bereiken, en hunne wraakzuchtige en gierige neigingen te voldoen, zonder dat 'er door eene hoogere magt kennis van genomen, of zij deswegens beſchuldigd werden.

Maar het treurſpel, dat in *Frankrijk* geſpeeld werd, was niet zoras ten einde gelopen door den laagen moord gepleegd aan hunnen beminnelijken en onbeleedigenden Souverein, en de oorlog tegen Groot-Brittanje en Holland verklaard, of de perſonen, die het lichaam uitmaakten, dat het Uitvoerend Bewind geheten werd, achtten het noodzakelijk een weinig aandacht op het behoud van St. *Domingo* te vestigen. Maar geene gelegenheid of lust hebbende om in een volkomen onderzoek der klagten van daar ontvangen te treden, weigerden zij de magt, aan de Civile Commisſarisſen gegeven, terug te trekken, en ſtelden zich te vreden met eenen nieuwen Gouverneur, in de plaats van den Heer DESPARBES aan te ſtellen. Hunne keuze viel op den Heer GALBAUD, een Officier van de Artillerij, een man van een ſchoon character, dien zij gelasten zich zonder vertraaging in te ſchepen na zijn nieuw Gouvernement, op een der Nationale Fregatten, en de Colonie in den beſten ſtaat van verdediging tegen eenen vreemden vijand te brengen.

GALBAUD ſtapte met zijn gevolg op den 7den Mei 1793 te *Kaap François* aan land tot groote

vreugde van de blanke ingezetenen. Ten dien tijde waren de Civile Commisfarisfen, met de meeste hunner troepen in de Westelijke Provincien, pogende daar een oproer te dempen, dat hunne dwinglandij verwekt had; dus werd GALBAUD met toejuiching en onderwerping door de Municipaliteit der *Kaapftad* ontvangen; na welker vergaderplaats hij zich met de zijnen begaf, daar de noodige eeden afnam, en zonder tegenftand zijn Gouvernement aanvaardde. Hij verklaarde ten zelfden tijde, dat hij niet afhing van de Civile Commisfarisfen, en niet, in alle gevallen, verpligt was hunne proclamatien ten uitvoer te brengen.

Een zeer levendige briefwisfeling greep 'er plaats tusfchen den nieuwen Gouverneur en de Commisfarisfen. Hij verlangde, dat zij zich onmiddelijk na de *Kaap* zouden begeven, om aan hun de inftructien mede te deelen, die hij van het Uitvoerend Bewind ontvangen had. Zij antwoordden dat hij een volkomen vreemdeling bij hen was; dat zij geen Decreet van de Nationale Vergadering gezien hadden, waar door zij in hunnen post gefchort waren, en dat zij bekleed met de magt, om eenen Gouverneur op te fchorten, of aan te ftellen, zo als zij alleen zouden goedvinden, hij flechts kon aangemerkt worden als een Agent aan hun ondergefchikt: — Zij voegden 'er bij, dat zij toen bezig waren, om eene Armée te verzamelen, om een oproer in de Stad en Nabuurfchap van *Port au Prince* te dempen: maar,

zo-

zoras die zaak aan een einde was, zouden terug keeren na de *Kaap*, en de waardij van zijne vorderingen onderzoeken.

Op den 10den Junij 1793 kwamen de Commissarisſen, naa *Port au Prince* en *Jacmel* zich onderworpen te hebben, aan de *Kaap* terug. In de ſtraten ſtonden de troepen geſchaard, en zij werden door GALBAUD met oplettendheid en eerbied ontvangen. 'Er rees intusſchen een zeer ernſtig verſchil tusſchen hen, ten hoogſte nadeelig voor den Gouverneur. 'Er beſtondt, zo het ſchijnt, een Decreet van de Nationale Vergadering, vaſtſtellende, dat geen eigenaar van eenige bezitting in de West-Indiën het Gouvernement zou hebben over eene Colonie, waarin zijn goed gelegen was; en de Heer GALBAUD bezat eene Koffij-plantagie op St. *Domingo*. Toen hij derhalven gevraagd werd, of hij het Uitvoerend Bewind van deze zaak niet onderricht had, was hij zeer uit het veld geſlagen, en kon geen antwoord inbrengen.

Op den 13den gelaſtten de Commisſarisſen den Heer GALBAUD terſtond ſcheep te gaan in de ſloep van oorlog *La Normande*, en na *Frankrijk* weder te keeren. 'Ten zelfden tijde zonden zij inſtructien aan den Heer DE LA SALLE, dien zij als Commandant te *Port au Prince* gelaten hadden om zich na de *Kaap* te begeven, en van hun in naam van de Franſche Republiek, het Commando over de Colonie te ontvangen.

De zeven volgende dagen werden aan beide zijden beſteed in intrigues en voorbereidſels tot vijan-

delijkheden. GALBAUDS broeder, een schrander en onderneemziek man had eene aanmerkelijke partij uit de inwoonders, de Kap-militie en de Zeelieden in de haven bijëengezaameld, om het gezag van den Gouverneur te ondersteunen. Op den 20sten landden de twee broeders aan het hoofd van 120 matroozen, waarbij een aanmerklijk aantal van vrijwilligers zich gevoegd had, en marcheerden in slagorde na het huis van het Gouvernement, waarin zich de Commissarissen onthielden. De laatsten werden verdedigd door de lieden van de kleur, een corps geregelde troepen en een stuk kanon. Het gevecht was fel en bloedig. De vrijwilligers legden groote standvastigheid aan den dag, maar de matroozen een wijnkelder overweldigd hebbende, werden ras dronken en onbestuurbaar; en de Colonne was genoodzaakt zich terug te trekken, tot het Koninglijk Arsenaal, waar zij den volgenden nacht ongestoord bleeven.

Den volgenden morgen hadden 'er vele schermutselingen op de straten plaats, met ongelijken uitslag, in een van welke GALBAUDS broeder door de troepen der Commissarissen gevangen genomen werd, en in een ander werd door de matroozen, die aan de zijde van GALBAUD vochten, de zoon van POLVEREL gevangen genomen: en nu viel 'er een buitengewoone zaak voor. De Gouverneur liet een voorstel doen, om den zoon van den Commissaris tegen zijnen broeder uit te wisselen; maar POLVEREL verwierp het voorstel met verontwaardiging, ten antwoord gevende, dat zijn zoon zijne

nen pligt kende, en bereid was, om in den dienst van de Republiek te ſterven.

Maar hier opent zich een tooneel, dat zo het niet alles uitdooft, ten minſte alles overtreft, wat tot dus verre van oproerige regeeringloosheid en woeste wreedheid, in deze ongelukkige Colonie; verhaald is. Bij de eerſte nadering van GALBAUD met eene zo groote bende matroozen, zonden de Commisſarisſen Agenten af, om de opgeſtaane negers tot hun bijſtand op te roepen, hun aanbiedende een onvoorwaardelijk pardon voor begaane misdrijven, volkomen vrijheid voor het toekomende, en de plundering der Stad. De Generaals der oproerigen JEAN FRANÇOIS en BIASSON verwierpen hun aanbod; maar op den 21ſten omtrent den middag (juist naadat GALBAUD en de meeste zijner aanhangelingen hunne zaak hopeloos vindende zich op de ſchepen terug getrokken hadden) kwam een Opperhoofd der negers MACAIJA genaamd, met meer dan drie duizend der oproerige ſlaven in de Stad, en begon een algemeene en ondereengemengde ſlagting van mannen, vrouwen en kinderen. De blanke inwoonders vluchten uit alle wijken na den zeekant, in hoop van bij den Gouverneur aan boord van de ſchepen in de haven ſchuilplaats te zullen vinden: maar een corps mulatten ſneed hun den terugtogt af, en 'er volgde eene ijslijke ſlagting, welker beſchrijving ieder hart voor menschlijkheid vatbaar niet verdragen kan. Het zij genoeg te zeggen, dat dezelve met onophoudelijke woede

van den 21ſten tot den avond van den 23ſten aanhield; toen de wilden alle de blanke inwoonders, die in hunne handen vielen, vermoord hebbende, de huizen in brand ſtaken, en meer dan de helft der Stad door de vlam verteerd werd. De Commisſarisſen zelve, het zij verſchrikt op de beſchouwing van het akelig en uitgebreid wanbedrijf, dat zij veroorzaakt hadden, of bevreesd hunne perſonen aan hunne oproerige bondgenooten te vertrouwen, zochten hunne veiligheid onder de bedekking van een ſchip van linie. De Proclamatien, die zij van tijd tot tijd ter vergoelijking van hun gedrag gemeen maakten, legden eene bewustheid van ſchuld aan den dag, die niet kon onderdrukt worden, en maken een verhaal van hunne ſnoodheden uit, waarvan de dag der vergelding aanbreken zal, maar nog vertoeft over hen te komen (*aa*).

Zodanig was het noodlot van de eenmaal bloeijende en ſchoone Hoofdſtad van St. *Domingo*! — eene Stad, die buiten twijfel onder de eerſte in de West-Indiën —— misſchien in de nieuwe waereld —— uit hoofde van handel, rijkdom en luister moest geteld worden: en hier zal ik voor het te-

(*aa*) Toen dit geſchreeven werd, wist de Schrijver niet dat SANTHONAX alleen nog in leven was. POLVEREL ſtierf in het jaar 1794 op zeker gedeelte van St *Domingo*. SANTHONAX is onlangs (1795) voor de Nationale Vergadering verſcheenen, en voor *onſchuldig* verklaard!

tegenwoordige het onaangenaam verhaal van zaamenzweeringen, oproeren, misdaaden, wreedheden en brandſtichtingen (eene eenzelvigheid van gruwelen) beſluiten, waardoor de aart van mijn werk mij heen geleid heeft; — verheugd dat ik eindelijk

Ontkomen ben den Stijgiaanſchen poel
Naa een te lang onthoud in dat verblijf
Der Duisternis.

(Escap'd the Stygian pool, tho' lang detain'd
In that obſcure ſejourn;) —

MILTON.

En heb nu de aangenaame taak ſchuldige hulde te doen aan den dapperen en ondernemenden geest van mijne landgenooten in hunne edele, maar tot dus verre ongenoegzame pogingen, om den vrede, ondergeſchiktheid en een goed Gouverneur, op dit tooneel van regeeringloosheid en bloedſtorting, te herſtellen. Dit egter zal ik, als tot een vertroosting en vergoeding voor den Lezer vooraf doen gaan van eene ſchilderij van den ſtaat der Colonie, zo als dezelve was in de dagen van haaren voorſpoed; —— haar landbouw, bevolking en voortbrengſels, toegenomen gewigt en waardij voor den Koophandel. Wij zullen nu een aangenaam contrast zien in de zegeningen van een geregeld Gouvernement; behoorlijke onderge-

ſchiktheid, maatſchappijelijke orde, vreedzaam vlijtbetoon, toenemenden landbouw, lachende overvloed en algemeen geluk! De gevolgen te trekken uit de beſchouwing van tooneelen zo verſchillende van aart is van belang voor het geheel menschdom.

Het boven gegeven verhaal van de verwoesting der *Kaapſtad* was met zoveel omzigtigheid, als het geval ſcheen te vorderen, zaamgeſteld uit berichten den Schrijver door perſonen op *Jamaica* en St. *Domingo*, waarvan ſommigen in vele wezenlijke omſtandigheden verſchillen, medegedeeld. Hij heeft daarnaa gelegenheid gehad om over dit onderwerp te ſpreken met een Heer van St. *Domingo*, op wiens waarheidliefde, en eer hij een vol vertrouwen ſtelde, van wien hij de volgende aanteekeningen in geſchrift ontving, welke hij acht aan zijne Lezers mede te moeten deelen (*bb*).

Aanteekening wegens de gebeurtenis aan de Kaap.

De Generaal GALBAUD had de Commisſarisſen SANTHONAX en POLVEREL, op den meest gebieden-

(*bb*) Hier volgt in het oorſpronglijk werk deze aanteekening in het Fransch. De Vertaler oordeelde beter dezelve in het Nederduitsch aan zijne landgenoten mede te deelen.

denden toon aan de *Kaap* ontboden, de Commisfarisfen befloten, om zich te land na St. *Marc* te begeven, waarvan zij den 18den Junij vertrokken vergezeld van 400 mulatten en 200 blanken en daar onder begreepen hunne ophakkers van dragonders van ORLEANS, zij deeden hunen intogt in de *Kaap* op eene alzins ftoute wijze, om ontzag in te boezemen.

GALBAUD had reeds de inwoonders van de *Kaap* tegen zich ingenomen door een adres of proclamatie, welke eenen opbrengst van 450 duizend livres eischte, die op de geweldadigfte wijze geheven werden, hebbende de heffing meer van eene plundering, dan van eene opbrenging.

De Generaal GALBAUD had geene fchikkingen gemaakt om zich tegen de befluiten en de ondernemingen der Commisfarisfen te beveiligen, die ondertusfchen op eene dreigende wijze binnenkwamen.

Bij de eerfte zaamenkomst van den Generaal GALBAUD en der Commisfarisfen aan het huis der Commisfie (het Gouvernement) had, er naa de eerfte pligtplegingen een onderzoek der volmagten van den Generaal plaats; de Commisfari fen wierpen hem een Decreet tegen, dat verboodt, dat eenig grondeigenaar in de Colonie 'er het commando kon hebben, of 'er gezag uitoefenen; en zij befchuldigden den Generaal GALBAUD, dat hij voor het Uitvoerend Bewind ontveinsd had, dat hij eigendommen op hetzelve bezat.

Staande dit verfchil, dat omtrent twee dagen duur-

duurde, bereidden de zendelingen der Commisfarisfen de gemoederen om hen te laten begaan, en zich niet in het betwiste ftuk te mengen, waarin ondertusfchen SANTHONAX zeer de overhand had.

GALBAUD ziende, dat niemand zich haastte om hem te onderfteunen, en buiten twijfel eenen vernederenden val voorziende, verzocht aan Commisfarisfen naa *Frankrijk* te mogen vertrekken, de voorkeuze gevende aan den terugtogt, uit hoofde der betwiste geloofsbrieven; dat werd hem op ftaande voet toegeftaan, en hij fcheepte zich den 14den in.

Den 17den verzaamelde GALBAUD alle de matroozen van de ree en die der oorlogsfchepen, en ontwierp eene landing aan de *Kaapftad*: den 18den ontfcheepte hij de troepen, en marcheerde na het Gouvernement, waar de Commisfarisfen zich onthielden, die, onderricht van de bewegingen van GALBAUD de troepen, welke hun toegedaan waren, en bizonder de mulatten bij een bragten, en haar in hinderlaag legden agter de muuren van het Gouvernement, op alle de toegangen, terrasfen enz. Zoras de matroozen op een pistoolfchot genaderd waren, brandden zij los, doodden en kwetften een groot aantal, niet tegenftaande de mulatten twee maalen terug geworpen werden: maar de wanorde onder de matroozen deed den Generaal GALBAUD befluiten om zich terug te trekken op het Arfenaal; daar deed hij eene proclamatie, waarbij hij de goede burgers uitnodigde om zich met hem te vereenigen om de Commisfarisfen

ſen weg te jaagen, die de regeering poogden te overweldigen. Van toen af vereenigden de Commisſarisſen alle de negers der Stad, die reeds deel genomen hadden in het gevecht, door in de Stad te moorden, met de mulatten, en alle de troepen, die hen op hun veldtogt gediend hadden, en plaatſten hen pelotons wijze op ieder hoek der ſtraten; en wanneer een blanke na hen wilde overloopen, of zich aan de vengſters vertoonde, werd hij doodgeſchoten.

Staande dezen tijd, en zoras Commisſarisſen de bewegingen van GALBAUD vernomen hadden, hadden zij expresſen aan de Opperhoofden van de oproerlingen gezonden, om hen tot hunnen bijſtand over te halen, en hun de plundering der Stad aan te bieden.

Den 19den capituleerde GALBAUD in het Arſenaal, en gaf zich ſtraks over. Hij werd in ſtaat van arrest geſteld gelijk ook de Admiraal CAMBIS, en de Contra-Admiraal SERCEIJ, die van hun commando's ontzet werden.

Een proclamatie van Commisſarisſen ging deze gebeurtenis vooraf, 37 kooplieden of rijke particulieren onder brandſchatting geſteld hebbende voor eene ſom van 675 duizend livres, die binnen het uur afgevorderd en betaald werd. Den 19den 's avonds, den 20, en den 21ſten kwamen de roofbenden van alle kanten in de *Kaapſtad*, door hunne Opperhoofden geleid, en men verzekerd, en 'er zich de Heer DE GRASSE ook bij bevondt. De plondering, de ſlachting en brand was verſchrikkelijk:

man.

mannen, vrouwen, kinderen werden vermoord, doodgeſlagen, en ondervonden alle gruwelen die men zich verbeelden kan. Zij hebben de barbaarschheid gehad van in een huis meer dan 300 perſonen alle levendig te verbranden.

De ongelukkigen zonder onderſcheid van kunne of jaaren, die zich zochten te redden door zich in te ſchepen, of door zwemmen, werden zelfs in het water dood geſchoten.

Het bleek, dat bij de ſlagting de negers zonder onderſcheid alle partijen, blanken en mulatten vermoord hebben, en dat de blanken zich tegen allen verdedigd hebben met een groote woede; niet te min is het zeker, dat de blanke bevolking geheel vernield werd, en dat 'er niet een enkele blanke aan de *Kaap* overbleef; men rekent, dat zo 12 a 1500 perſonen ontkomen zijn, zulks meer is, dan men hopen durft.

Dit convooi vertrok den 23ſten van de *Kaap* na *Amerika*, hebbende het grootſte gedeelte zeer weinige levensmiddelen, zeer weinig water, en zijnde de meeste ſchepen zonder tot dezen togt toegerust te zijn, zonder masten en zeilen, en zij, die de ongelukkigen, die zich gered hadden, ontvangen hadden, vonden 'er geen levens onderhoud.

De Stad verbrand en verwoest, de ingezetenen vermoord zijnde, verzekerde men, dat 'er niets overbleef, dan het Gouvernement, een gedeelte der Caſernen, het Arſenaal en de huizen van de kleine Timmerwerf; de Kerk en de Fonteinwerken waren vernield.

De

De Commisfarisfen bleeven bedaarde aanfchouwers van het bloedbad, en die flagting. Men heeft SANTHONAX in hun huis de hoofden der fchelmen zien omhelzen en in de armen drukken, hen zijne redders noemen, en aan hun hunne dankbaarheid hooren betuigen.

Den 24ften deeden de Commisfarisfen eene proclamatie, die alle de goede burgers uitnodigde en opriep, om zich rondom hen te vereenigen, en de fchelmen te laten vertrekken, die de billijke ftraf hunner misdrijven zouden ondergaan. Het convooi vertrok denzelfden dag, en de Stad rookte nog.

IX. HOOFDSTUK.

Gelegenheid, uitgeftrektheid en algemeene befchrijving van St. Domingo. — *Oorfprong van de Franfche Colonie, en plaatsbefchrijving van de onderfcheide Provincien, waarin de Franfche Bezittingen verdeeld waren.* —— *Haare bevolking en voortbrengfels.* —— *Inlading en uitvoer, vergeleeken met de retouren van* Jamaica.

Het Eiland St. *Domingo* is gelegen in de Atlantifche Zee, omtrent drie duizend vijf honderd mijlen van het uiterfte einde van het land van *Engeland*; liggende de Oostlijke punt 18° 20′ Noorderbreedte, en de lengte 68° 40′ Westerlengte van *Greenwich*. Het Eiland is omtrent honderd veertig mijlen

len op zijn breedſte, van het Noorden tot het Zuiden en drie honderd negentig van het Oosten tot het Westen. In een land van zodanige grootte, waarin zich vlakten van aanzienlijke uitgeſtrektheid afwisſelen met bergen van eene verbazende hoogte, word waarſchijnlijk alle ſoort van grond gevonden, die de natuur aan alle de onder den keerkring liggende deelen der aarde geſchonken heeft. Over het algemeen is het vruchtbaar in den hoogſten trap; overal wel doorwaterd en alzins eene verſcheidenheid van de groeijende natuur ten gebruik en cieraad, tot voedſel en overvloed, voortbrengende, die de milde hand eener weldaadige Voorzienigheid aan het rijkst gedeelte van den aardbol geſchonken heeft. In dat gedeelte, hetwelk het Fransch Grondgebied uitmaakte, ſtaat de hoeveelheid van onvruchtbaar land in geene evenredigheid tot het geheel; en de weldadigheid der natuur werd loffelijk ondersteund door de vlijt der inwoonders. Niettegenſtaande de deerlijke verwoestingen, welke ik tot een pijnlijke taak gehad heb om te beſchrijven, en met eene niets ontziende barbaarscheid, zowel de goede gaven der natuur als de werken der kunst misvormden en vernielden, worden de bezittingen van *Frankrijk* op dit heerlijk Eiland als de tuin der West-Indiën aangemerkt, en mogen om de ſchoonheid van tooneelen, rijkdom van grond, gezondheid en onderſcheid van klimaat den naam van 't *Paradijs der nieuwe Waereld* dragen.

Ik heb eene zeer onvolkomen kennis wegens de

de landen, die bij uitsluiting in het bezit van de oorspronglijke vermeesteraars, de Spanjaarden, bleeven. Ik zal hiernaa een zo goed mogelijk verslag geven, als ik deswegens heb kunnen bijëenzaamelen. Men wil dat aan de Zuidelijke kust, meer bizonder in de nabijheid van de oude Stad, van welke het Eiland zijnen naam afleidt, de landen onder de besten mogen geteld worden, en buiten twijfel heeft een zeer groot gedeelte van het overschot alleen de hand van den landbouwer nodig om zeer vruchtbaar te worden. Het binnengedeelte des lands bevat uitgebreide *savannahs* of vlakten, waarvan 'er veele alleen door wilde zwijnen, paarden en hoornvee beslagen worden, want de Spanjaarden de onnozele en onbeleedigende inboorlingen uitgeroeid hebbende, vervulden derzelver plaatsen met huisdieren, die, in het wild loopende, weldra boven berekening vermenigvuldigden. Dus verandert de dwinglandij van den mensch de vruchtbaare woonplaatsen zijner medeschepselen in eene wildernis van dieren! In het tegenwoordig geval egter is de misdaad op haar eige straf uitgeloopen; —— een straf, die bijna wraak nam van de verongelijkingen der hulpelooze Amerikaanen; en wie wenscht niet, dat gierigheid eerzucht en wreedheid altijd dus in haare eige strikken mogten gevangen worden.

De lezer weet waarschijnlijk, dat ik hier het oog heb, op de, op St. *Domingo* bestaande, stoute en wanhopige bende avanturiers, de *Bocaneesen*; — eene maatschappij van lieden zaamengesteld uit alle

landaarten en rangen, maar van welke in waarheid gezegd mag worden, dat, zo zelfsbehoud een wet der natuur is, de vijandelijkheden, die zij over meer, dan vijftig jaaren tegen hunne verdrukkers pleegden, in haaren oorſprong, meer te rechtvaardigen, en wettiger waren, dan alle de oorlogen, die de trotschheid en eerzucht van Koningen en Natien hebben veroorzaakt van het begin der waereld tot den dag van heden. Daar de wreedheid der Spanjaarden eerst deze lieden aandreef, uit een beginſel van algemeen gevaar, om hunne magt te vereenigen, ſchonk hun de blinde Staatkunde, om een land van die uitgebreidheid van vee te voorzien, onderhoud; want het vleesch dezer dieren gaf hun voedſel, en zij kogten wapenen, ammuntie en kleederen voor de huiden.

Een kort verhaal van het ontſtaan van dit volk, en de eerſte oorzaak van zich zaamen te voegen, om van de Spaanſche kantooren wraak te nemen, zal niet onnoodzakelijk zijn. Ik heb elders dit onderwerp breeder behandeld (*cc*). —— Zij beſtaan oorſpronglijk uit een hoop Franſche en Engelſche Planters, die, in het jaar 1629, de Spaanſche wapenen van het Eiland St. *Christoffel* verjaagd hadden met omſtandigheden van eene gruwzaame barbaarschheid. Van daar verdreeven door eene magt, die zij niet konden wederſtaan, vlooden zij, als zijnde dit de eenige keuze om doodſlag of

ſla-

(*cc*) Geſchiedenis van de Engelſche Volkplantingen in de West-Indiën. 2. Boek. 2. Hoofdſt.

ſlavernij te ontkomen, in open booten met hunne huisgezinnen, en namen het klein onbezet Eiland *Tortuga* in bezit, eenige weinige mijlen van de Noordkust van St. *Domingo* gelegen. Hierbij voegde zich een aanmerklijk aantal Hollandſche Emigranten van *Santa Cruz*, die insgelijks de gierigheid en wreedheid der Spanjaarden gedrongen had over de zee een ſchuilplaats te zoeken, naa veelen van de hunnen, tot vrouwen en kinderen toe, te hebben zien ombrengen. Lotgenoten in tegenſpoed zijnde, leerden de ongelukken waarſchijnlijk dezen arme ballingen onderlinge verdraagzaamheid; want, ſchoon zij uit drie onderſcheide natien beſtonden, blijkt het dat zij eenige jaaren met elkander in volmaakte eendragt geleefd hebben. Hunne levenswijze bragt veel toe om hetzelfde gunſtig uitwerkſel te veroorzaken; een land van onmetelijke uitgeſtrektheid overvloeijende van vee, in hunne nabuurſchap vindende, werd hun tijd hoofdzakelijk in de jagt beſteed; eene bezigheid, die geen plaats laat voor verſchil, en hun zowel oefening als voedſel opleverde. De vlaktens van St. *Domingo* merkten zij egter alleen aan, als hunnen jagtgrond: *Tortuga* bleef hunne woon- en wijkplaats. Hier kweekten de vrouwen en de jonge lieden kleine plantagien van Tabak (een kruid, welks rook op te zuigen in heete en vochtige klimaaten, eene beſtemming der natuur ſchijnt) en daar de kust rotsachtig en moeijelijk om te genaaken was, hoopten zij dwaazelijk, dat hunne duisternis hen voor verdere vervolging bewaren zou.

Zo het Gouvernement van Spanje ter dier tijd door beweegredenen van wijsheid ware gedreeven geworden, dan zou het in de daad dit arm volk ongeſtoord door de wildernisſen hebben laten zwerven. Het behoorde geweeten te hebben, dat de bezigheid der jagt hen terug hieldt van wraakzuchtige ontwerpen, en daaden van groote onderneming: maar de dwinglandij handelt zonder vooruit te zien, en de rustelooze en geweetenlooze dweeperij der Spaanſche natie liet den vluchtelingen geen adem halen. Men rustte zich ten krijg toe, en maakte toeſtel om hunne volkomen verdelging daar te ſtellen; de aanvoerders de gelegenheid waarnemende, wanneer de beste manſchap op het grooter Eiland in hunne gewoone bezigheid onledig was, landde 'er een corps ſoldaaten te *Tortuga*, en de vrouwen de kinderen, de ouden en zwakken gevangen nemende, bragten zij dezelve allen zonder genade om.

Het blijkt niet, dat het elendig volk, dat dus vervolgd werd, om als een ſoort van roofdieren uitgerooid te worden, tot dien tijd toe ſchuldig geweest was aan eenige geweldadigheden tegen of berovingen van eenige Spaanſche ſchepen of onderdaanen, die eene zo voorbeeldige wraak vorderden. Het was hun ook niet als een misdaad te laste gelegd, dat zij *Tortuga* in bezit namen, of dat zij zwierven door de wildernisſen van St. *Domingo* jagt makende op vee zonder eigenaars. Hunne ſchuld beſtond, dat zij niet in Spanje geboren waren, en dat zij, niettegenſtaande dit, hun fortuin durfden be-

beproeven in eenig gedeelte der nieuwe waereld, want de trotſche waan, en buitenſpoorige baatzucht van deze dweepzieke natie deeden haar alle de landen van *America* toeëigenen. Zij achtten zelf zich alleen gerechtigd om zodanig gedeelte van den grooten *Oceaan* te bevaaren, als naar hun oordeel een deel was van het nieuw ontdekt halfrond; en 'er werden ſtipte orders gegeven aan alle hunne Officieren te zee en te land, om de ſchepen en onderdaanen van alle andere volkeren te nemen, die gevonden werden binnen de grenſen, die zij geſteld hadden, en de indringers met ſlavernij of met den dood te ſtraffen. —— Wij hebben gezien op welk eene wijze deze bevelen werden uitgevoerd.

Het is derhalven blijkbaar, dat 'er geen keuze overbleef aan hun, die *Tortuga* in bezit genomen hadden, dan zich tegen hunne vervolgers te wenden, en een beſchadigenden oorlog tegen hen te voeren, die hun geen vrede vergunnen wilden. Laten de Jaarboeken der eeuwen geraadpleegd worden, of de rechtvaardigheid hunner zaak een verſchilſtuk zij, laat men zich beroepen op die regelmaat van gedrag welke (om de welſprekende uitdrukking van Lord COKE te gebruiken) *door den vinger van God in het menschlijk hart geſchreven is;* en dat de geſchiedenis en reden beſliſſen, of eenige daad van vijandlijkheid, in de gedenkboeken der volkeren, op beter gronden verdeedigd kan worden. Voor zodanige lieden, in zodanig eene zaak ingewikkeld waren geene gevaaren te vreze-

lijk, geene hinderpaalen te groot. Door hunne levenswijze tegen de veranderingen van het lugtgeſtel gehard, onder elkander vereenigd, en door alle de beweegredenen en driften, die het menſchlijk hart tot groote bedrijven kunnen ontvlammen, aangemoedigd, werden zij de dapperſte tegenſtanders, die de Spanjaarden immer ontmoet hebben, en verrichtten zulke daaden van dapperheid, en gelukkigen uitſlag, als (alle omſtandigheden in aanmerking genomen) nooit voor of naa geëvenaard zijn geworden.

Van een gedeelte van dezer avonturiers (meestal geboren Normandijers) leidde de Franſche Colonie op St. *Domingo* haaren oorſprong af. Wat hen bewoog om zich van hunne deelgenoten in het gevaar af te ſcheiden, de voldoening van wraak en gierigheid vaarwel te zeggen, en de woelingen van den oorlog voor de bedaarde huishoudelijke bezigheden te verwisſelen, is mijne taak niet, en ben ik ook niet in ſtaat om hetzelve te verklaaren. Veelen hunner waren, buiten twijfel, lieden, die uit *Europa* door behoeftige omſtandigheden en den wanhopigen ſtaat van zaken gedreeven waren; ſommigen door de wreedheid hunner ſchuldeiſchers, en andere misſchien door de bewustheid hunner misdaaden. Bekoord door de vermaardheid en aangelokt door de weelde der Bocaniers, namen zij deel in hunne togten tegen de Spanjaarden door geene betere beweegredenen aangezet, dan die van plundering en roofzucht, en aan zodanige lieden, moeten die gruwelen en buitenſporigheden geweeten

ten worden, die de daaden van dat geheel bondgenootſchap met ſchande gebrandmerkt hebben (*dd*). Maar 'er is een tijd voor alle dingen; en

(*dd*) Ik ben van gevoelen, dat deze wonderbaarlijk vergroot zijn. De vertelling bekend onder den naam van *The History of the Bucaniers*, tegen het einde van de zeventiende Eeuw uitgegeven, die door ſchrijvers van allerleijen aart ſedert als van een onbetwistbaar gezag gereekend is, werd oorſpronglijk in het Hollandsch geſchreeven door eenen JOHN ESQUEMELING, die bekent, dat hij een der Bocaniers geweest was, en uit haare maatſchappij gedreeven was De berichten van zulk eenen Schrijver moest men met groote omzigtigheid aangenomen hebben; maar 'er is een nog ſterker, reden om vermoeden te verwekken, en die is; dat het Engelsch werk niet uit het oorſpronglijk Hollandsch, maar uit *eene Spaanſche Vertaling* genomen is; en het is te verregaande ligtgelovigheid, te onderſtellen, dat een Spanjaard gunſtig ſpreken zou van de Bocaniers. Ik kan dit niet met zekerheid zeggen, daar ik het oorſpronglijke niet heb om het te vergelijken; maar ik ben van gevoelen, dat veele der treurige geſchiedenisſen betreffende de pijnigingen der Spaanſche gevangenen en de ſchennisſen der Vrouwen, invoegſels zijn van den Spaanſchen Vertaler. Ik maak dit beſluit op uit de blijkbaare kwaadaartigheid tegen het character van den beruchten Sir HENRY MORGAN. Zo wij het verhaal geloven mogen van dezen dapperen Commandant, dan was hij het onmenschlijkst monſter, dat immer beſtond. Egter deze zelfde man (die, op die wijze, op eene geregelde Commisſie en met *lettres de marque* van het Gouvernement te werk ging) naadat hij de Zeevaart vaarwel gezegd had, werd door den Graaf van CARLISLE tot zijnen opvolger in

en de verandering van levenswijze in deze lieden bevestigt de waarneming van eenen cierlijken Schrijver „ dat daar 'er geen grond is, die zich niet „ dankbaar aan den landbouw betoont, 'er geene „ gesteltenis, geen character in den mensch is, dat „ door behoorlijken aanleg niet tot openbaar nut kan „ worden aangewend." (*ee*). Het was eene gelukkige inrichting in de kindschheid van hunne maatschappij, dat de stremmende invloed der armoede hunne industrie niet aan banden gelegd had. Zij waren hun behoud en voorspoed schuldig aan een gelukkige bevrijding van de hand der magtigen, en het gemak, waarmede zij de gemeene behoeften van het leven wisten te verkrijgen. De middelbaare stand en gelijke vrijheid deed den geest van naijver onder hen ontstaan; maar verdruk-

het Gouvernement van *Jamaica* aangepreezen, en dien ten gevolge, als Luitenant-Gouvverneur bij 's Graven afwezenheid aangesteld. Hij ontving daarnaa de eer der Ridderschap van Koning KAREL DE II. en bragt het overschot van zijn leven op zijne plantagie op *Jamaica* door. Door de goedheid van een vriend op dat Eiland, heb ik eene gelegenheid gehad om eenige van Sir HENRY MORGAN's, oorspronglijke bizondere brieven te zien, en ik moet zeggen, dat zij zodanig eenen geest van menschlijkheid rechtvaardigheid, goedheid en godsvrucht ademen, dat zij bewijzen, dat hij of grovelijk moet mishandeld zijn, of dat hij de grootste huichelaar was, die 'er leefde —— een character onbestaanbaar met den vrijmoedigen en onverschrokken aart van den man.

(*ee*) EUROPEAN SETTLEMENTS, vol. II. p. 109.

drukking zou ontmoediging hebben voortgebragt, en armoede is de moeder der luiheid.

In de geſchiedenis van dit Eiland van Vader CHARLEVOIX kan de lezer een breed bericht vinden van de trapswijze vorderingen van dit volk in de uitbreiding van de vastigheid, die zij gekreegen hadden, tot dat het Franſche Gouvernement hunne hulde aannam, hen als getrouwe onderdaanen erkende, en zich van hunnen arbeid bediende; als mede van den eindelijken afſtand van het Westlijk gedeelte aan *Frankrijk* bij den Rijswijkſchen vrede. Het is derhalven onnoodzakelijk ſtukswijze te verhalen, wat een Schrijver zo wel onderricht in de gedenkſchriften dezer Colonie, had geſchreeven. Al wat de Engelſche Lezer van mij zal verwachten is een verhaal van den Staatkundigen en plaatslijken toeſtand der Colonie, haare bevolking, voortbrengſels en uitvoer tot den tijd toe, dat mijne Geſchiedenis begint, en die bizonderheden zullen in het overige van dit Hoofdſtuk gevonden worden.

De bezittingen der Franſchen op St. *Domingo* beſtonden, gelijk ik elders heb aangemerkt, in drie groote afdeelingen, de Noordlijke, de Westlijke en Zuidelijke Provincien geheten. De Noordlijke Provincie beſloeg eene linie van de Zeekust af van omtrent veertig mijlen van de rivier *Masſacre* tot *Kaap* St. *Nicholas*, en bevatte (*Tortuga* ingeſloten) vijf en twintig parochijen. Haare bevolking beſtondt in het begin van 1790 uit 11,996 blanke inwoonders van allerleijen ou-

derdom, en 164,656 negerſlaven. Het getal van Zuiker-plantagien was 288, waarvan 258 maakten dat wat men *Clayed* of witte Zuiker noemt en 30 Muſcovado of ruwe Zuiker. Men telde 2,009 Koffij-plantagien, 66 Katoen, 443 Indigo en 215 kleiner inrichtingen, zo als van proviſie-akkers, Cacao-bosſchen, Leerlooijerijen, Potte- en Steenbakkerijen enz.

De voornaamſte ſteden en havens in de Noordlijke Provincie zijn *Kaap François*, *Fort Dauphin*, *Port Paix* en *Kaap* St. *Nicholas*. Ik zal alleen van de eerſte en laatſte handelen.

De Stad van *Kaap François* (die in oorlogs tijd de zetel van het Fransch Gouvernement was) zou uit hoofde van ſchoonheid en regelmatigheid onder de ſteden van den tweeden rang in eenig gedeelte van *Europa* hebben kunnen gerangſchikt worden. Zij beſtond uit omtrent negen honderd huizen van ſteen en klinkers gebouwd, waaronder vele fraai en vol gemak, behalven de winkels en pakhuizen; 'er werden twee fraaije vierkante pleinen in gevonden, elk voorzien van een fontein tot algemeen gebruik. De voornaamſte publieke gebouwen waren de Kerk; het Collegie der Jeſuiten (naa de omwenteling veranderd in een huis van het Gouvernement, en een vergaderplaats van de Coloniale en Provinciale Vergaderingen); een uitmuntende barak voor troepen; een Koninglijk Arſenaal; een Gevangenhuis; een Schouwburg; en twee Hospitaalen. Het getal van vrije inwoonders van allerlei kleur werd gereekend op

acht

acht duizend, buiten de troepen van den Koning en het Zeevaarend volk. De huisslaven wilde men, dat alleen het getal van twaalf duizend beliepen. De ligging van de Stad egter was niet zeer uitsteekend. Zij was gebouwd aan den voet van eenen zeer hoogen berg, *le Haut du Cap* geheeten, die wel overvloed had van bronnen van uitmuntend water, en eene groote hoeveelheid van moesserijen opleverde, maar strekte tot een scherm voor den landwind en zij kaatste de straalen van de zon terug. De Stad nam voornamelijk in rijkdom toe door de goedheid haarer haven, en de uitsteekende vruchtbaarheid der vlakte ten Oosten, een streek vijftig mijlen lang en twaalf breed, alleen voor den Zuikerbouw geschikt, (welker plantagien van elkander alleen afgescheiden waren door hagen van Citroen- en Lindenboomen,) en grooter opbrengsten opleverden, dan misschien eenig ander gedeelte van dezelfde uitgestrektheid van den bewoonden aardbol.

De Stad van *Kaap* St. *Nicholas* bestaat uit omtrent 250 huizen, die goeddeels van Americaansch hout gebouwd zijn. Zij ligt aan den voet van eene hooge rots, de *Mole* (het Hoofd) geheeten; maar eene vrije haven hebbende, was het eene plaats van aanmerklijken handel, en bizonder door de schepen van *America* bezocht. Zij is egter voornamelijk bekend uit hoofde der veiligheid en grootheid haarer haven, die met recht de sleutel van passage der Eilanden boven den wind geheeten word, en de fortificatien naa den Zeekant,

wor-

worden onder de ſterkſte in de West-Indiën geteld. Aan de landzijde werd zij beſtreeken door de omringende hoogten, en hieruit word opgemaakt, dat, ſchoon het moeijelijk vallen zou de plaats gewapender hand te overvallen, het nog moeijelijker zijn zou dezelve naderhand te behouden, ten zij ook de bezitting van de landzijde kan gehouden worden.

De Westlijke Provincie begint bij *Kaap* St. *Nicholas*, en eindigt langs de linie der kust, die den bogt van *Leogane* uitmaakt, boven de honderd mijlen zich uitſtrekkende, te *Kaap Tiburin*. Het bevat veertien parochijen, en vijf ſteden; namelijk, *Port au Prince*, St. *Marc*, *Leogane*, *Petit Goave* en *Jeremie*; behalven de dorpen, van welke die van *Gonaives*, *Arcahaije*, en *Croix des Bouquets* niet onaanzienlijk zijn. De eenige goede havens aan deze groote uitgeſtrektheid der kust zijn die te *Port au Prince* en *Gonaives*. Alle de andere ligplaatſen van ſchepen zijn open reeën, ſomtijds zeer blootgeſteld aan zeegevaaren.

Port au Prince werd (uitgezonderd in tijd van oorlog wanneer de Gouverneur-Generaal zich naar *Kaap François* moest begeven,) als de Hoofdſtad der Colonie aangemerkt. Het werd op den 3den Junij 1770 door een droevige aardbeving verwoest, en is nooit weder volkomen herbouwd geworden. In 1790 beſtond het uit 600 huizen en bevatte 2754 blanke inwoonders (*ff*). De ligging is laag en moe-

(*ff*) De vrije lieden van de kleur werden berekend op 4,000, en de negerſlaven op omtrent 8,000, maar op de al-

ge-

moerasſig, en het klimaat, bijgevolg, zeer ongezond. Het word daarenboven omringd door heuvelen, die beide de Stad en de Haven beſtrijken: maar zowel de heuvels als de valleijen zijn vruchtbaar. Ten oosten is de voortreflijke vlakte van *Cul de Sac* gelegen, zich van de 30 tot de 40 mijlen in de lengte en 6 in de breedte uitſtrekkende; dezelve bevat honderd vijftig Zuikerplantagien, waarvan de meesten in tijden van droogte van water kunnen voorzien worden, door kanaalen wonder wel ingericht en aangelegd ter bereiking van dat oogmerk. De rondomliggende bergen waren ten zelfden tijde met Koffij-plantagien bedekt, die zich uitſtrekten juist tot de Spaanſche bezittingen.

De bevolking en ſtaat van Landbouw in de Westlijke Provincien was als volgt: blanke inwoonders van allerlei ouderdom 12,798; negers in den ſtaat van ſlavernij 192,961, plantagien van witte Zuiker 135 en van Muſcovado 222. Koffij-plantagien 894, van Katoen 489, van Indigo 1952 behalven 343 kleiner plantagien.

De Zuidelijke Provincie, zich boven de 60 mijlen van *Kaap Tiburin*, langs de Zuidelijke kusten van het Eiland tot *L'Ance à Pitre* uitſtrekkende, bevat tien parochijen en twee hoofdſteden, *Aux Cayes* en *Jacmel*; van welke twee plaatſen ik hiernaa gelegenheid vinden zal om te ſpreeken.

Zij

gemeene lijst voor het geheel Diſtrict werden zij nergens met bepaalde juistheid opgegeven.

Zij heeft geene veilige havens, en haar reeën zijn gevaarlijk. Het ſchip dat te *Aux Cayes* laadt neemt gedurende den tijd der orkaanen zijne wijkplaats te *La Baye des Flamands*.

De bevolking in dit gedeelte beſtond uit 6,037 blanken en 76,812 negerſlaven. Zijne plantagien beſtonden uit 38 plantagien van witte Zuiker, en 110 Muſcovado; 214 Koffij-; 234 Katoen-; 765 Indigo- en 119 kleiner plantagien.

De hoeveelheid lands, die bebouwd word, door alle de parochijen heen, beliep 763,923 Carreaux (*gg*) gelijk aan 2,289,480 Engelſche Acres, waarvan 'er omtrent twee derde op de bergen gelegen zijn, en op dat de Leezer de ſtaat van den landbouw met een oogopſlag zien kunne, zal ik hier onder eene bijéentrekking van de voorige bereekeningen geven, waaruit het zal blijken, dat de Franſche Colonie in het begin van 1790 bevatte:

(*gg*) De carreau land op St. *Domingo* is 100 ellen vierkant of 3½ Franſche voet ieder; de oppervlakte is 122,500 voet. De Parijſche voet is verdeeld in twaalf duim, en ieder duim in twaalf lijnen, waarvan, zo wij ieder lijn verdeeld onderſtellen in 310 deelen zal de Parijſche voet beſtaan uit 1440 en de Londenſche uit 1350. Deze evenredigheden waren bepaald door de Koninglijke Academie der Weetenſchappen. De Jamaicaſche Acre bevat 43,560 Engelſche voeten oppervlakte; welke vermenigvuldigd met 1,350 en het geheel verdeeld door 1440 geeft 40,837½ of een derde gedeelte van de Franſche Carreau.

	431	Plantagien van witte Zuiker.
	362	—— —— — Muſcovado.
In het geheel	793	Zuiker-plantagien.
	3,117	Koffij-plantagien.
	789	Katoen —— ——
	3,160	Indigo —— ——
	54	Cacao of Chocolaad.
	623	Kleiner Plantagien, voornamelijk voor den Graanbouw, het teelen van Yams en andere ſpijzen.
makende	8,536	Plantagien van allerlei ſoort door de geheele Colonie.

De bevolking in 1750 blijkt uit eene diergelijke bijeentrekking, zonder onderſcheid van jaaren of ſexe, geweest te zijn 30,831 blanken (uitgezonderd de Europeeſche troepen en het zeevarend volk) en 434,429 negerſlaven. In deze bereekening zijn, egter, de huisſlaven, en zwarte handwerklieden die in onderſcheide ſteden gebruikt worden, niet begreepen. Zij beliepen omtrent 46,000, dat een getal van 480,000 negerſlaven over de geheele Colonie uitmaakt.

Van de vrije lieden van de kleur had men gene zeer naauwkeurige begrooting. De Heer MARBOIS, de Intendant, ſtelde dezelve in het jaar 1787 op omtrent 20,000. In het jaar 1790 was men over het algemeen van gevoelen, dat het 24,000 beliep.

Het uiterlijk voorkomen der Colonie, gelijk ik op

op eene andere plaats heb aangemerkt, vertoonde overal eenen grooten en toenemenden voorſpoed. De landbouw maakte over het geheele land ſnelle vorderingen. De ſteden vloeide over van pakhuizen, vervuld met de rijkſte waren en voortbrengſels van *Europa*, en de havens waren opgepropt met ſchepen. In 1787 werden 'er 470 ſchepen bevracht, bevattende 112,253 tonnen en waarop zich 11,220 Zeelieden bevonden. Veele derzelven waren ſchepen, die veel konden laden, en hier volgt eene naauwkeurige ſtaat, volgens opgaaf van den Intendant, van den algemeenen uitvoer, de jaaren 1787, 1788 en 1789 door elkander geſlagen;

Lijst van uitgevoerde goederen uit het Fransch gedeelte van St. *Domingo* voor de omwenteling.

				Livres
Witte Zuiker	Lbſ.	58,642,214	—	41,049,549.
Muſcovado .	—	86,549,829	—	34,619,931.
Koffij	—	71,663,187	—	71,663,187.
Katoen . . .	—	6,698,853	—	12,397,716.
Indigo . . .	Oxh.	951,607	—	8,564,463.
Molasſen . . .	—	23,061	—	2,767,320.
Een minder ſoort van Rum, *taffia* geheten. . .	—	2,600	—	312,000.
Ongelooide huiden. . . .	Stks.	6,500	—	52,000.
Gelooide dito .	—	7,900	—	118,500.
De gehele waarde dus van de inſcheping beliep in St. *Domingo*			Livres	171,544,666.

In-

Indien men deze bereekening in evenredigheid vergelijkt met den uitvoer van *Jamaica*, dan zal de uitkomst zeer ten voordeele van St. *Domingo* zijn, dat is, men zal bevinden dat de planters van *Jamaica* kleiner opbrengſten hebben van den arbeid van hunne negers, in evenredigheid met derzelver getal, dan de planters van St. *Domingo* van de hunne ontvangen hebben. Men heeft dit verſchil aan onderſcheidene oorzaken toegeſchreeven, aan de Franſche planters voordeelen en hoedanigheden toegekend, die ik bij volkomen onderzoek zeggen durf, dat geen aanwezen hebben. De waare oorzaak ontſtaat buiten twijfel uit de overtreffende vruchtbaarheid van den grond, en bovenal uit het aanmerklijk voordeel, dat voor de Franſche planters voortſpruit, uit hoofde dat bij droog weder hunne Zuikerlanden behoorlijk van water voorzien worden. Dit is een voordeel, dat de natuur aan de landen van *Jamaica* met uitzondering van zeer weinige plaatſen geweigerd, doch waarmede zij in zeer ruime mate veele plaatſen van St. *Domingo* bedeeld heeft, en waarvan zich de planters met het best gevolg weeten te bedienen (*hh*).

En

(*hh*) Een vlijtig onderzoek gedaan hebbende na het beloop van de Franſche Zuikerlanden, terwijl ik mij op die plaats zelve bevond, waag ik de volgende begrooting te geven, zo naauwkeurig op de waarheid gegrond, als het onderwerp toelaat.

In het Noorden geven de Diſtricten, *Ouanaminthe*, *Maribaroux*, en het Quartier *Dauphin*, ieder Carreau Zuikerriet over het geheel genomen bereekend op

En zodanig was de Franſche Colonie op het Eiland St. *Domingo*, in de dagen van haaren voorſpoed. Ik heb nu aan mijne Lezers beide zijden van de Medaille laten zien. Dat de daaden, die ik verhaald heb aan Groot-Brittanje boven alle andere natien der aarde eene belangrijke les geven, die geene uitlegging behoeft.

te leveren van zes tot zeven duizend pond Muſcovado Zuiker, door elkander	6,500
Jaquizi	7,000
Limonade	9,000
Quartier Morin	6,000
Plaine du Nord, *Limbé*, *Petite Anſe*	5,000
	33,500

Door elkander geeft dus ieder Carreau 6,700 Lbs; dit gedeelte van St. *Domingo* was niet van water voorzien.

In het Westen St. *Marc*, *L'Artibonite*, en *Gonaives*, ieder Carreau uitleverende	8,500
Vazes, *Archahaye*, *Bouccaiſin*	10,000
Cul de Sac	9,000
Leogane	6,500
	34,000

Door elkander 8,500 Lbs de Carreau. Die alle — waren van water voorzien.

In het Zuiden gaven de Diſtricten van *Grand-Goave*, *Aux Cayes*, *Plaine du Fond*, *L'Islet* &c. die ook van water voorzien waren 7,500

Het geheel door elkander geſlagen is 7500 Lbs van ieder Carreau Zuikerriet; waarbij gevoegd 8½ pCent voor het verſchil tuſſchen het Engelsch en Fransch gewigt is het geheel 8 137 Lbs voor ieder drie Engelſche Acres, of 2,712 Lbs per Acre, zijnde bijna twee derde meer, dan de algemeene opbrengst van alle de Zuikervelden van geheel *Jamaica*.

GESCHIEDKUNDIGE

BESCHOUWING

VAN

ST. DOMINGO,

DOOR

BRYAN EDWARDS,

Uit het Engelsch.

DERDE STUK.

Te HAARLEM, bij

A. LOOSJES, Pz.

MDCCCII.

AAN DEN BINDER.

Wanneer de Drie Stukken van dit Werkje tot een Deel bij elkander gevoegd worden, gelieve de Binder bedacht te zijn, om deze en de twee andere Titels voor de Stukken te verwerpen, en alleen den Algemeenen Titel te gebruiken.

Verders neme hij omtrent de Lijsten bij dit Stuk in acht, dat hij die dus plaatse agter den Algemeenen Titel:

TABLEAU DU COMMERCE.

N°. I. N°. II. N°. II. vervolgd, N°. III. N°. IV, waar boven staat: Recettes et Dépenses, &c. N°. IV. vervolgd, beginnende Désignation des Objets, Caisse des Libertes, N°. IV. vervolgd, beginnende Dépenses, Désignation des Objets, Caisse de la Marine. N°. IV. vervolgd, beginnende Désignation des Objets, Caisse des Droits Domaniaux. — N°. IV. vervolgd beginnende Relévée Général. — Bijgevoegde Tafels, N°. V. N. V. vervolgd N°. VII, en dan volgen de Bijvoegsels en Ophelderingen.

NB. De Fransche Titel *Tableau du Commerce* moet volgen op bl. 246.

X. HOOFDSTUK.

Uitwijkingen. —— *Voorſlagen aan het Britsch Gouvernement aangenomen.* — *Staat en ſterkte der Republikeinſche partij op St.* Domingo, *en de geſteldheid der inwoonders.* —— *De Negerſlavernij afgeſchaft door de Franſche Commisſarisſen.* —— *Wapening beſtemd voor eenen inval van dit land* —— *Overgave van St.* Jeremie *en de* Moelje *te* Kaap *St.* Nicholas. —— *Mislukte aanſlag op* Kaap Tiburon. — *Verdere bedrijven van de Britſche Armée tot de komst van den Generaal* WHYTE. —— Port au Prince *genomen.*

De vernieling van de ſchoone Stad van *Kaap François* en de moord van de meeste der blanke inwoonderen waren de droevige gebeurtenisſen, die ons geſchiedkundig verſlag met het einde van het Achtſte Hoofdſtuk beſloten. Men had nogthans opgemerkt, dat de Heer GALBAUD en die zijner partij, waaronder veele achtingwaardige familien zich bevonden, gelukkig zich in de ſchepen in de haven liggende geborgen hadden, juist voor dat de opgeſtaane negers de Stad binnen rukten. Gelukkig een land te ontkomen tot bederf beſtemd, wendden zij hunnen koers na de vereenigde Staaten van *Noord-America;* en ter eere van het menschlijk character (dat wij bij andere gelegenheden zo verlaagd beſchouwden) vonden zij 'er, gelijk velen hunner ongelukkige medeburgers voor

hen gevonden hadden, eene wijkplaats buiten het bereik der vervolging, en eene schuilplaats tegen den druk der armoede.

Uit alle deelen van St. *Domingo* hadden in eene zeer groote mate de Landverlatingen de overhand genomen, kort naa den opstand der negers in de Noordlijke Provincie. Velen der planters hadden zich met hunne familien na de naburige eilanden begeven: eenigen hunner hadden de wijk op *Jamaica* genomen; en men onderstelde, dat niet minder dan tien duizend, bij verschillende gelegenheden, na onderscheiden deelen van het vaste land van *America* waren overgestoken. De meesten dezer waren lieden van eene vreedzaame geaartheid, die zich alleen de noodzakelijkheden des levens in veiligheid en rust zochten aan te schaffen. De voornaamste planters, andere zaken bedoelende, hadden zich na *Groot-Brittanje* begeven. Ik weet zeker, dat reeds zo vroeg, als op het einde van 1791 (lang voor het begin der vijandelijkheden tusschen *Frankrijk* en *Engeland*) velen hunner zich bij de Ministers van den Koning vervoegd hadden, met verzoek om derwaards eene gewapende magt te zenden, om voor den Koning van *Groot-Brittanje* bezit van dit eiland te nemen, en den eed van getrouwheid der inwoonders te ontvangen. Zij verzekerden (ik ducht met grooter stoutheid dan waarheid) dat alle de klassen van het volk zich onder de Engelsche regeering wenschten gesteld te zien, en dat, op de eerste verschijning van een Britsch eskader, zich de Colonie zonder tegenstand overgeven

ven zou. Men gaf ter dier tijd op die voorſtellen geen acht; maar eindelijk, naadat de Nationale Vergadering goed gevonden had den oorlog aan *Groot-Brittanje* te verklaren, begon het Engelsch Miniſterie, met zekere mate van genoegen het oor te lenen aan de voorſlagen, die haar ten zelfden einde door de planters van St. *Domingo* gedaan werden. In den zomer van 1793 ontving een zeker Heer CHARMILLY (een dezer planters) depeches van den Staats-Secretaris aan den Generaal WILLIAMSON, den Luitenant Gouverneur en Commandant en Chef van *Jamaica*, 's Konings welbehagen te verſtaan gevende, om (met eene zeer groote ruimte egter voor den Gouverneur, om zich naar zijn goedvinden en den ſtaat van zaken te gedragen) voordragten van overgave van de inwoonders van zodanige deelen van St. *Domingo* aan te nemen, als de beſcherming van het Britsch Gouvernement zouden verzoeken; en ten dien einde werd de Gouverneur gemagtigd, om van de troepen onder zijn Commando op *Jamaica*, zodanig eene magt af te vaardigen, als hij genoegzaam reekenen zou, om alle de plaatſen, die zich zouden overgeven in bezit te nemen en te houden, tot dat 'er verſterkingen uit *Engeland* zouden gekomen zijn. De Heer CHARMILLY, dus de orders en inſtructien, waarvan hij voorzien was, overgeleverd hebbende, zondt zonder verwijl eenen Agent na *Jeremie* (*ii*) eene kleine haven en ſtad in het Diſtrict van *Grand Ance*, waar-

(*ii*) Het is juist gelegen in de Bogt van *Leogane*.

waartoe hij behoorde, om de met hem eenstemmig denkende ingezetenen voor te bereiden tot een bezoek van hunne nieuwe bondgenoten en beschermers, de Engelschen.

Maar eer wij voortgaan met de werkzaamheden te verhalen, die op dit besluit van het Engelsch Kabinet volgden, schijnt het noodzakelijk, zowel ter voldoening van den Lezer, als ter rechtvaardiging van het dapper en goed gedrag van de Officiers en der manschap, die naderhand na St. *Domingo* gezonden werden, dat 'er eenig bericht gegeven worde van de moeijelijkheden, die te voorzien waren, en den tegenstand dien men ontmoeten zou bij de onderneming, om eene zo groote en belangrijke Colonie aan de Britsche regeering te hegten. Ik weet wel, dat ik hier een zeer teder stuk onder handen heb; maar zo het blijken zal, gelijk ongelukkig het geval is, dat de personen, op wier aandrang en verzoek die zaak werd ondernomen, ten oogmerk of hadden om te misleiden, of zelve grovelijk misleid waren, in de voorslagen, die zij ter dezer gelegenheid aan het Engelsch Gouvernement deeden, is het mijne taak en mijn pligt den gevolgden misslag op zijne waare reekening te plaatsen. De geschiedschrijver, die in zulke gevallen uit beginsels van vreze, gunst of liefde, de mededeeling van daadzaken onderdrukt, is bijna niet minder te beschuldigen, dan de partijdige en omgekogte Schrijver, die de belangen der waarheid en de waardigheid der geschiedenis aan de vooroordeelen der partijschap opoffert.

De

De Republikeinſche Commisſarisſen, gelijk de Lezer onderricht is geworden, hadden zes duizend man uitgelezen troepen medegebragt; die, gevoegd bij de Nationale magt reeds op de Colonie en de land-militie, eene magt van veertien of vijftien duizend gewapende blanken uitmaakten, waarbij kwam het grootst gedeelte van vrije negers en mulatten, behalven eene gemengde en wanhopige bende van allerleijen aart, zijnde voornamelijk ſlaven, die van hunne eigenaars weggeloopen en negers die uit de gevangenisſen bijeen geraapt waren. Alle deze beloopende in geheel omtrent vijfentwintig duizend dienstdoende troepen werden tot eenen zekeren trap van orde en krijgstucht gebragt; waren wel gewapend, en, dat van een oneindig groot belang is, in eene aanmerklijke mate gewoon aan het klimaat. Noodzakelijk egter, bij wijze van detachementen verſpreid door de onderſcheidene Provincien, werden zij volgens die reekening minder ontzag barende voor eenen aanvallende vijand. De Commisſarisſen op deze zaak bedacht, bij de eerſte zweem van eenen aanval der Engelſchen, namen tot het wanhopigst middel, dat men zich verbeelden kan, hunne toevlucht om hunne partij te verſterken. Zij verklaarden bij eene proclamatie alle ſoort van ſlavernij afgeſchaft, en dat de negerſlaven voordaan waren een vrij volk, op voorwaarde van zich onder hunnen ſtandaard te begeven. Van dit ogenblik af mogt men voorzien, dat de Colonie voor *Europa* verloren was; want ſchoon maar weinige negers in evenredigheid met het geheel zich bij

Commisfarisfen voegden, verkiezende veele duizende ſlaven, te blijven zo als zij waren, en in de rijkdommen van hunne meesters te deelen, bedienden zich egter groote menigten in alle deelen der Colonie (waarſchijnlijk beducht dat dit aanbod van vrijheid te groot was, om duurzaam te zijn) 'er van, om zich van eene wijkplaats in de bergen te verzekeren, en de natuurlijke vastigheden, die het binnenſte des lands oplevert, in bezit te nemen. Van tijd tot tijd hebben zich partijen bij hen gevoegd, en men gelooft, dat meer dan 100,000, in deze wijkplaatſen, zich gevestigd hebben in eene ſoort van wilde Republiek, gelijk die van de zwarte Charaïben van St. *Vincent*, waar zij beſtaan van de vruchten, die de aarde zelf voortbrengt, en het wild, dat zij zich door de jagt bezorgen; voorzigtiglijk zich van eenen beſchadigenden oorlog onthoudende, en hunne veiligheid zoekende in de rotsachtige ſterkten, waarmede de natuur hen omringd heeft, en waaruit het, naar mijn gedachten, moeijelijk vallen zal hen te verdrijven (*kk*).

Ve-

(*kk*) De bedoelde Proclamatie verſcheen te *Port au Prince*, op het laatst van Augustus, en was door POLVEREL alleen geteekend, zijnde SANTHONAX ter dier tijde in de Noordlijke Provincie. Zij begint met eene verklaring, dat noch hij noch SANTHONAX terug geroepen of in ongunst gevallen waren. Dat ten einde de negerſlaven aan te moedigen, om in het weeren van den beraamden inval der Engelſchen te helpen, alle ſoort van ſlavernij werd afgeſchaft, en zich de negers voordaan moesten aanmerken, als vrije burgers. Zij weidt verder uit over de nood-

za-

Velen der opgeſtaane negers in de Noordlijke Provincie waren van gebrek en honger omgekomen, maar eene wanhopige bende, beloopende, zo men onderſtelde, meer dan 40,000, gehard in den oorlog, en uitgeleerd in het verwoesten en vermoorden, bleef nog in de wapenen. Deze waren gereed, ons, als zich de gelegenheid aanbood, op alle natien te gelijk neder te ſtorten; en in plaats van zich bij de Engelſchen bij derzelver landing te voegen, juichen zouden de overwinnaars en overwonnenen, de aanvallers en aangevallenen, aan een gemeen verderf te kunnen opofferen.

Wat

zakelijkheid van den arbeid, en zegt den negers, dat zij zich, van jaar tot jaar, als naar gewoonte aan den arbeid moesten verbinden, maar dat zij de vrijheid hadden om hunne meesters, naar welgevallen te verkiezen. Dat een derde van den oogst jaarlijks beſteed zou worden tot den aankoop van klederen en levensvoorraad; en dat zij in de maand September jaarlijks de vrijheid hebben zouden, om eene nieuwe keuze te doen, of die van het voorig jaar te doen voortduuren. Zodanig was, volgens mijne erinnering (want ik ſpreek alleen volgens mijn geheugen) de hoofdinhoud van deze beruchte Proclamatie, die ik denk, dat zich alleen over de Westlijke en Zuidelijke Provincien uitſtrekte; hebbende SANTHONAX volmagt om voor de Noordelijke Provincie zodanige ſchikkingen te maken, als hij voor dezelve het geſchiktst zou oordeelen. Het geheel was een weergadeloos ſtuk van ongerijmdheid, eene beklagenswaardige mate van onkunde verraadende omtrent de zeden en geſteldheden der negers, en geheel onuitvoerbaar op zich zelve.

Wat de blanke eigenaars aangaat, waarop wij alleen ſtaat konden maken; eene groote menigte, gelijk wij gezien hebben, misſchien meer dan de helft van het geheel, had het land verlaten. Van die welke over gebleven waren, waren 'er, buiten twijfel, *ſommigen*, die oprechtlijk de herſtelling der orde en de zegeningen van eene geregelde regeering verlangden; maar het grootſte deel beſtond uit perſonen van een ander character: lieden zijnde, die bij verwarring en regeeringloosheid niets te verliezen en alles te winnen hadden: niet weinigen hunner hadden zich in de goederen en bezittingen van afwezige eigenaars gezet. De hevigſte tegenſtand was noodzakelijk van de zodanigen te wachten; en ongelukkig waren 'er onder lieden van betere beginſels maar weinige, zo ik vreze, die den Engelſchen hartelijk geneegen waren. De meerderheid ſcheen niets op het oog te hebben, dan door een of ander middel hunne goederen en bezittingen weder te krijgen. Velen derzelven hadden, onder het oud Gouvernement tot de lagere klaſſe van den Adel behoord, en verkleefd aan hunne eeretitels, in evenredigheid, dat hunne aanſpraken op waare onderſcheiding konden betwist worden; vreesden zij het invoeren van een ſtelſel van wetten en regeering, dat hen op dezelfde hoogte met het algemeen brengen zou. Dus, daar hunne beweegredenen zelfzoekende, en hunne verknochtheid zwak was, waren ook hunne pogingen in de gemeene zaak niet zeer levendig en werkzaam. Ik vind niet, dat het

ge-

getal van gewapende Franſchen, die zich in eenig tijdperk met ons vereenigden (ik bedoel van de blanke inwoonders) immer twee duizend heeft te boven gegaan. Het zou egter onbillijk zijn niet te zeggen, dat onder hen eenige uitſteekende perſonen waren, wier getrouwheid boven vermoeden verheven was, en welker dienſten van groot belang waren. De zodanigen waren de Baron DE MONTALEMBERT, de Markgraaf DE FONTAGNES, de Heer DESOURCES, en misſchien eenige weinige anderen (*ll*).

Uit dit alles zaamengenomen is het blijkbaar, dat

(*ll*) Weinige lieden van de kleur onderſcheidden zich ook gunſtig ten voordeele der gemeene zaak, te weeten; Monſieur LE POINT Luitenant-Colonel van het St *Marc's* legioen, dat met omtrent driehonderd mulatten onder deszelfs Commando, de parochij van *L'Arcahaye*, eenen aanmerklijken tijd volkomen in bedwang hield. 2. BOUCQUET, Majoor van de Milice Royale van *Verette's*, een perſoon zeer aan de Engelſchen verknocht. 3. CHARLES SAVORY, die een zeer belangrijken post in de vlakte van *Artibonite*, aan de rivier *d'Esterre*, commandeerde. Door den Colonel BRISBANE werd in dezen man een groot vertrouwen geſteld, en nimmer maakte hij 'er eenig misbruik van. Alle deze lieden waren wel opgevoed, en koesterden eenen diepen haat tegen de Franſche planters, uit hoofde van de verachtingen, die de klaſſe der lieden van de kleur van hun ontvangen had. Te *Kaap Tiburon* verzaamelden zich zeer vroegtijdig reeds drie of vierhonderd zwarten, onder eenen zwarten Generaal JEAN KINA geheten, die zeer wel en getrouw dienst deeden.

dat de aanval op St. *Domingo* eene onderneming van meerder grootheid en moeijelijkheid was, dan zich het Britsch Gouvernement ſcheen verbeeld te hebben. En de uitgeſtrektheid en natuurlijke ſterkte van het land in aanmerking genomen, mag men wel twijfelen, of al de magt, die *Groot-Brittanje* zou hebben kunnen misſen, genoegzaam zou geweest zijn, om hetzelve weder tot onderwerping te brengen, en het ter zelfder tijde tot dien ſtaat van orde en ondergeſchiktheid terug te doen keeren, als het tot eene Colonie maakte, die waardig was te behouden. De waarheid der zake ſchijnt deze geweest te zijn, dat de Generaal WILLIAMSON, aan wien, gelijk gezegd is, het opzigt en beſtuur over deze wapening was toevertrouwd, en wiens werkzaame ijver in den dienst van zijn Vaderland uitſteekend blijkbaar was, even als de Ministers van den Koning, bedrogen was door de gunſtige berichten en overgrootte voordragten van driftige en belanghebbende individu's met betrekking tot de geestgeſteldheid hunner landgenoten, de blanke planters, die op St. *Domingo* agter gebleeven waren. In plaats van de weinige honderden, die zich onder den Engelſchen ſtandaard ſchaarden, had de Gouverneur reden om de onderſteuning en medewerking van ten minſten eenige duizenden te verwachten. In dit noodlottig vertrouwen, beſtond de toerusting voor deze gewigtige onderneming alleen uit het 13de Regiment Voetvolk, en zeven Compagnien van het 49ſte en een detachement Artillerij beloopende over het geheel zaamen-

ge-

genomen acht honderd en zeventig onder-officieren en gemeenen. Zodanig was de magt, geſchikt, om aan de Kroon van Groot-Brittanje een land te hechten, in uitgebreidheid bijna zo groot, en in natuurlijke ſterkte oneindig grooter dan Groot-Brittanje zelf! Spoedige en kragtige onderſteuningen werden egter beloofd, zowel om de troepen die van *Jamaica* genomen waren te vervangen, als de pogingen op St. *Domingo* te onderſteunen.

Ondertusſchen, zeilde de eerſte diviſie, beſtaande uit zes honderd en zeven en zeventig onderofficieren en gemeenen, onder het commando van den Luitenant-Colonel WHITELOCK van *Port Royal* den 9den September, en kwam den 16den dier zelfde maand te *Jeremie*. Zij werden gedekt door Commodore FORD, op de *Europa*, vergezeld door vier of vijf Fregatten.

Daar de voorſtellen of punten van verdrag met het volk van *Jeremie* vooraf waren vastgeſteld door hunnen agent Mr. CHARMILLY en den Generaal WILLIAMSON, ſchoot de Britſche magt alleen over bezit van de Stad en haven te nemen. Dienvolgens de troepen, den volgenden morgen vroegtijdig, ontſcheept zijnde, werd de Britſche vlag op beide forten opgehijst, met Koninglijke eereſchoten van beide, die door den Commodore en zijn eskader beantwoord werden, wordende de eeden van trouw en verknochtheid door de daar wonende ingezetenen afgelegd met een voorkomen van groote geestdrift en genoegen.

Ter zelfder tijd ontving men bericht, dat het guar-

guarnisoen aan de Moelje van *Kaap* St. *Nicholas* geneegen was om die sterkte op dezelfde wijze, over te geven. Daar zulks eene zaak was, die niet verzuimd behoorde te worden, wendde de Commodore onmiddelijk derwaards zijnen koers, en nam op den 22sten bezit van de sterkte en de haven, en ontving de hulde zo van Officieren, als bizondere personen. De Grenadier-compagnie van het 13de Regiment werd terstond van *Jeremie* afgezonden, om het commando van het Guarnisoen op zich te nemen; dit werd kort daarnaa versterkt door de komst van de tweede divisie van de gewapende magt van *Jamaica* gezonden, bestaande uit vijf Compagnien, ieder van veertig man.

De gewillige overgifte dezer plaatsen deed bij het Engelsch volk de hoop ontstaan, dat de geheele Fransche Colonie op St. *Domingo* zich zonder tegenstand zou overgeven; maar de tot dus ver behaalde voordeelen scheenen op veel te hogen prijs geschat te worden. De Stad *Jeremie* is eene plaats van geen belang. —— Zij bestaat uit omtrent honderd zeer slechte huizen, en het land in de nabuurschap is niet aanmerklijk vruchtbaar, niets van eenige beteekenis behalven Koffij voortbrengende. Aan de Moelje van *Kaap* St. *Nicholas*, is het land zo min vruchtbaar als in de nabuurschap van *Jeremie*; maar de haven is eene der schoonste in de nieuwe waereld, en de fortificatien evenaaren de sterkste in de West-Indiën; ongelukkig is de plaats, uit hoofde van de haar omringende hoogten niet houdbaar, als zij van de landzijde word

aan-

aangevallen. Het guarnisoen bestond alleen uit het Regiment van DILLON, dat door ziekte en verloop tot op omtrent honderd vijftig man verminderd was. De bijgelegen Stad van St. *Nicholas* was in de hoogste mate vijandig: de meeste der inwoonderen, in staat om de wapens te voeren, verlieten dezelve bij de komst der Engelschen en voegden zich bij de Republikeinsche Armée.

Colonel WHITELOCKE, egter begerig om den roem van den Britschen naam uit te breiden, besloot, dat zijne kleine Armée niet werkeloos zou blijven te *Jeremie*. Hem werd voorgesteld, dat de bemagtiging van de naburige post van *Tiburon* van het uiterst belang zou wezen ter beveiliging van *Grand Ance*, en een zeker Heer DUVAL zich borg stellende, om vijf honderd man aan te werven, om mede te werken tot deszelfs overgaaf, werd die onderming in het werk gesteld, en Colonel WHITELOCKE kwam met het grootste gedeelte van de Britsche magt van *Jeremie* den 4den October in de Baai van *Tiburon*.

Maar, ter dezer gelegenheid, gelijk bij meest alle andere, ondervondt de Engelschman een treurig bewijs, hoe weinig staat 'er kan gemaakt worden op Fransche verklaringen en verzekeringen. DUVAL kwam nooit op, want hij was niet in staat om vijftig man bijëen te krijgen: de vijandelijke magt bleek veel sterker te zijn, dan hij die had voorgedragen, en de dapperheid onzer troepen bleek onbestand te wezen tegen de groote meerderheid van getal. Zij werden genoodzaakt terug te wijken

met

met een verlies van twintig dooden en gekwetſten.

De nederlaag en moedbeneming door dezen aanſlag veroorzaakt werden op het grievendſte gevoeld, toen de ziekte zich in een groot gedeelte van de Armée openbaarde. Het jaargetijde was ten uiterſten ongunſtig voor krijgsverrichtingen in een klimaat onder den keerkring. De regens waren onafgebroken; en de aanhoudende en ongewoone vermoeijenis, en buitengewoon zwaare dienſt, waaraan de ſoldaten uit hoofde van de kleinheid van hun getal noodzakelijk onderworpen waren, zaamenwerkende met den ſtaat van het weder, bragten de noodlottigſte gevolgen voort. De geele of pestkoorts, die altijd in de West-Indiën de militaire ondernemingen vergezelt, woedde met eene verſchriklijke kwaadaartigheid, en 'er ſtierven dagelijks zovelen, zo van de zeelieden, als ſoldaten, dat de overblijvende met verbazing en ſchrik getroffen werden, op de beſchouwing der verwoesting, die onder hunne ſpitsbroeders plaats had.

De Generaal WILLIAMSON poogde, met zijne gewoone menschlievendheid, hun alle hulp toe te brengen, die in zijn vermogen was. Hij had ongelukkig geene keuze, of hij moest de troepen alle van St. *Domingo* terug trekken, onze bondgenoten en nieuwe onderdanen, de Franſche planters, die trouw aan ons Gouvernement gezworen hadden, aan de genade hunner vijanden overlatende; of om, na eene reeds uitgeputte Armée, eene klei-

kleine verſterking van manſchap te zenden, om waarſchijnelijk op dezelfde wijze om te komen, als zij, welker getal zij naauwlijks konden aanvullen.

De laatſte maatregel werd ter hand genomen: en in de daad de toedragt der omſtandigheden liet geenen anderen toe. Het overſchot van het 49ſte Regiment, het 20ſte en de Koningstroepen, te zaamen achthonderd man beloopende, werd derhalven met allen mogelijken ſpoed, afgezonden; en de bewaring van *Jamaica* werd eindelijk aan minder dan 400 man geregelde troepen toevertrouwd.

De ſpoedige verſchijning op St. *Domingo* van eene verſterking, ſchoon klein op zich zelve, deed egter eene aanmerklijke uitwerking op de Franſche planters, door hen te doen geloven, dat het Engelsch Gouvernement nu beſloten had vol te houden. In het begin van December gaven zich de parochijen, van *Jean Rabel*, St. *Marc*, *Archahaye* en *Boucaſſin*, op dezelfde voorwaarden over, als aan *Jeremie* vergund waren geworden, en de inwoonders van *Leogane* volgden ſpoedig hun voorbeeld. Alle de voorige parochijen waren gelegen aan de Noordzijde van de Bogt van *Leogane* aan de Zuidzijde.

De Engelſche Commandanten wendden nog eenmaal het oog na de bemagtiging van *Tiburon*. De nederlaag, die onze troepen, in den laatſten aanval van dien belangrijken post, geleeden hadden, ſtrekte alleen, om hen grootere pogingen te

doen

doen wagen; maar onvermijdelijk verliep 'er een aanmerkelijke tijd, eer die aanslag plaats greep; wordende dien tusschentijd besteed, om de plaatsen, die zich overgegeven hadden, te verzekeren. Op den 21sten Januarij 1794, egter, kwam de Commodore met zijn eskader te *Jeremie* ten anker, en nam de troepen aan boord; en de geheele magt kwam 'savonds den 2den Februarij voor *Kaap Tiburon*.

De vijand vertoonde zich met eene aanmerklijke magt, en scheen de komst der Britten met een vast besluit af te wachten, doch weinige lagen van de schepen veegden het strand schoon. Zij kwamen egter terstond weder, daar de flank-compagnien het strand naderden, en een algemeene losbranding op de booten deeden; maar onze troepen geland zijnde, en zich terstond gerangschikt hebbende in gelederen, veroorzaakten eene groote slagting, en namen onmiddelijk den post in bezit. De dapperheid van den Majoor SPENCER, die commandeerde, en van de Officieren en manschap, die de flank-compagnien uitmaakten, was bij uitsteekendheid blijkbaar. Het scheen, in de daad een moedige en welbelegde onderneming over het geheel geweest te zijn; en zij werd gelukkig ten uitvoer gebragt, slechts met verlies van drie dooden en zeven gekwetsten van de zijde der Engelschen. Van den vijand gaven zich honderd en vijftig als krijgsgevangenen over, en hunne magazijnen werden vol ammunitie gevonden.

In het bezit van dezen post ten Zuiden, en dus van

van de Moelje te *Kaap* St. *Nicholas* aan het Noordwestelijk deel van het eiland, had het Britsch eskader de geheele ſcheepvaart van die uitgeſtrekte Baai, welke de Bogt van *Leogane* vormt in bedwang; en het bemagtigen der forten, ſchepen en de Stad van *Port au Prince* (de hoofdſtad der Franſche Colonie) ſcheen meer dan waarſchijnlijk bij de aankomst van een groote, en met ſmart dagelijks uit Engeland verwachte legermagt.

Intusſchen (daar de verminderde ſtaat en daadelijke toeſtand der troepen geen groote onderneming toelieten) vormde de Commandant en Chef een ontwerp om de Stad van *Port Paix*, een belangrijken post ten Oosten van *Kaap* St. *Nicholas*, door *bizondere onderhandeling* in bezit te krijgen. LAVAUX, een oud Generaal in Franſchen dienst, voerde het bevel in de Stad: aan dezen vervoegde zich de Colonel WHITELOCKE met een brief, die hij door een parlementair zond, en boodt aan, om hem in perſoon vijf duizend pond te betalen, als hij hem den post overleverde. Colonel WHITELOCKE ſcheen egter in het character van LAVAUX misgetast te hebben, die niet alleen een man van uitſteekende dapperheid, maar van groote eerlijkheid was. Zijn antwoord is aanmerkelijk. „ Gij „ hebt gepoogd (zeide hij) mij te onteeren in de „ ogen van mijn volk, door mij zo ſlecht ſchelmach„ tig en laag te onderſtellen, dat ik in ſtaat zou we„ zen mijne trouw voor een ſteekpenning te ver„ raaden: dit is eene beleediging, waarvoor gij mij „ eene perſonelijke voldoening geven moet, en ik

„ eisch die in den naam der eere. Weshalven „ bied ik u, voor eenen algemeenen ſtrijd, een af„ zonderlijk gevecht aan; u de keuze van wape„ ning latende, te voet of te paard. Uwe be„ trekking, als mijn vijand van de zijde van uw „ Vaderland, gaf u geen recht, om mij eene perſo„ nelijke beleediging aan te doen, en als een bi„ zonder perſoon, verzoek ik van u voldoening „ voor eene beleediging mij door een individu „ aangedaan (*mm*)."

Deze poging dus mislukt zijnde, werd beſloten, (daar het jaargetijde gunſtig was) op dat de troepen niet werkeloos zouden blijven, zo wel als om de bedoelde bemagtiging van *Port au Prince* te bewerken, *L'Acul*, een belangrijke ſterkte in de nabuurſchap van *Leogane*, aan te vallen. Ten dien einde braken den 19den Februarij 1794, de flankcompagnien, een detachement van de Koninglijke Artillerij en van het 13de Regiment, met eenige Co-

(*mm*) Colonel WHITELOCKE verwierp, zo ik denk, de uitdaging; maar de Officier, die door hem met den brief aan LAVAUX gezonden was, deed een dienst van eenen gevaarlijken aart: want LAVAUX, in ſtilte den brief gelezen hebbende, dwong hem, op krijgsmans woord af, te verklaren, of hij 'er den inhoud van kende. De Officier antwoordde, gelijk het geval was, *neen*. Daarop las de Franſche Generaal den brief hard op aan het volk voor, dat hem omringde, en zeide den Engelſchen Officier, dat zo hij *met zijne kennis* hem zodanig eenen voorſlag gebragt had, hij hem op het ogenblik zou hebben doen ophangen.

Coloniale troepen van daar op, twee houwitzers van vijf en een half duim en twee vier ponders bij zich hebbende, onder Commando van Colonel WHITELOCKE. Vooraf was de Baron DE MONTALEMBERT, met omtrent twee honderd Coloniale troepen ingeſcheept op transportſchepen, met last om te landen en het fort op een bepaald uur aan te tasten. Kaptein VINCENT nam met de ligte Infanterij van het 49ſte Regiment, en omtrent tachtig man Coloniale troepen den weg over het gebergte, terwijl Kaptein WITHELOCKE op den grooten weg voortrukte, en op den afſtand van een kanonſchot post vatte, de vereenigde aanvallen der detachementen van den Baron en Kaptein VINCENT afwachtende. De vijand begon de kanonnade omtrent zeven ure, en hield bij tusſchenpozingen daarmede aan tot elf ure, toen Colonel WHITELOCKE Kaptein SMITH order gaf, met de houwitzers en kanonnen te naderen, en het fort te beſchieten, ondersteund door de ligte Infanterij van het Koninglijke en het 13de Regiment, onder commando van den Majoor SPENCER, ten einde aan het volk van den Baron tijd tot landen te geven. Ongelukkig, konden door het kwalijk beſturen van een der transportſchepen, de troepen onder de order van den Baron MONTALEMBERT niet aan land komen. Colonel WHITELOCKE, derhalven, ziende dat hij niets van hem te wachten had, en de dag nu ver gevorderd zijnde, kwam thans tot het beſluit om het fort ſtormender hand aan te vallen; en zondt den Majoor SPENCER met de Grenadiers van het 49ſte Regiment en de

ligte Infanterij van het 13de af, om zich bij Kaptein VINCENT te voegen, en het fort langs den bergweg te naderen, terwijl hij-zelf, ten zelfden tijde, den grooten weg opmarcheerde. Tusschen vier en vijf ure begonnen de Colonnen, zich voorwaards bewogen hebbende, en op het ogenblik, dat de vijand den aanmarsch van WHITELOCKS divisie bespeurde, een zeer hevig kanon- en musketvuur. Onmiddelijk werden 'er orders gegeven aan de Colonne om voort te rukken, en het fort te bemagtigen, welke orders heldhaftig en vlug werden uitgevoerd. Op dit ogenblik werden de Luitenants M'KERRAS, van de Vuurwerkers, en Kaptein HUTCHINSON van de Koninglijke troepen gekwetst, maar zij zetten egter hunne pogingen voort, tot dat het fort in het gerust bezit der overwinnaars was. Ons verlies was niet groot: maar Kaptein MORSHEAD (die te vooren een schot in het lijf gekreegen had, toen hij de rots stoutmoedig beklom) met den Luitenant FINLON van het 20ste Regiment Grenadiers, Luitenant CAULFIELD van het 62ste Regiment, en eenige gemeenen vloogen ongelukkig in de lucht, naadat het fort reeds genomen was; want de commandeerende Officier, merkende, dat hij het fort niet langer houden kon, plaatste eene hoeveelheid buskruid en andere brandbaare stoffen in een der huizen, dat door een' ongelukkigen schelm, die zelf door de uitbarsting omkwam, in brand gestoken werd. Kaptein MORSHEAD stierf den volgenden dag, en werd door het Britsch guarnisoen met militaire eer begraven;

Lui-

Luitenant CAULFIELD ſukkelde eenigen tijd langer en volgde hem toen; maar de Luitenant FINLON herſtelde.

De volgende onderneming van onze dappere kleine armée had een minder gunſtig einde. Zij werd aangevoerd tegen een ſterken post en vastigheid op eene plaats *Bompard* geheten; omtrent vijftien mijlen van *Kaap* St. *Nicholas*, waar een ſtout geſlacht van menſchen, zijnde voornamelijk eene Colonie van Duitſchers, zich gevestigd had, en in eene oneerzuchtige armoede leefde. Een detachement van twee honderd man uit onderſcheide corpſen, werd ten dien einde gebruikt in twee diviſien, waarvan de eene gecommandeerd werd door den Majoor SPENCER, de dappere en werkzaame Officier, waarvan boven geſproken is, de andere door den Luitenant-Colonel MARKHAM. Van hunne bedrijven ſtaande den aanval, en hunne terugtogt daarnaa heb ik geene bizonderheden ontvangen. Alles wat het publiek met zekerheid weet, is dat onze troepen door het grooter getal werden terug gedreeven met verlies van veertig man, maar zonder eenige verlaaging van het Nationaal character. Zelfs door den vijand werd erkend, dat zij dapper gevochten hadden. Zij kreegen de nederlaag, zonder zich te laaten affchrikken, waarſchijnlijk door omſtandigheden, die zij niet konden voorzien, en waartegen menschlijke wijsheid geene voorzorg kon draagen.

Dit treffend verlies werd ſlechts goed gemaakt door de zo onderſcheidende eer, die kort daarnaa

behaald werd door het gering aantal troepen, die in het bezit van *Kaap Tiburon* gelaten waren; die op den 16den April 1794 aangevallen werden door een armée van ſchelmen, omtrent twee duizend man beloopende. Door ANDRÉ REGAUD, een man van de kleur, die te *Aux Cayes* commandeerde, werd de magt van den vijand aangevoerd, die beſtond uit opgeſtaane negers en wanhopigen van alle ſoort, begerig om te plunderen en dorſtende na bloed. Deze wilde horde omringde het fort ten drie ure in den morgenſtond. Het werd verdedigd met veel ernst tot kwartier voor negen ure, toen de belegerden het fort verlatende de aanvallers aanvielen, en de belegeraars met eene groote flagting op de vlucht dreeven, latende honderd en zeventig van de hunnen dood op het flagveld: maar toen ontdekt werd, dat niet minder dan acht en twintig van onze dappere ſoldaten hun leven verloren hadden, en dat honderd negen anderen zwaar gekwetst waren in het bloedig gevecht, hieldt het gejuich der zegepraal op bij de droevige beſchouwing van den rampzaligen toeſtand der armée, zijnde het maar helaas! te blijkbaar, dat nog eenige weinige zulke overwinningen de overwinnaars vernietigen zouden.

De geheele Engelſche magt beliep, zo ik geloof, ten dien tijde, negen honderd man, die den dienst konden waarnemen, een getal geenszins genoegzaam voor het guarniſoen der plaatſen, die in onze magt waren; en de ſpoedige vermindering, die onder hen plaats had, moest de aandacht trekken

van

van alle klasſen der Franſche Ingezetenen; en onze medeſtanders den moed benemende, onze vijanden bemoedigen. Zodanige planters als zich dus lang op eenen afſtand gehouden hadden, begonden zich nu voor vijanden te verklaren, en de deſertien waren menigvuldig uit de meesten der parochijen, die zich overgegeven hadden. Te *Jean Rabell*, eene plaats die weinige maanden te vooren zich voor het Britsch Gouvernement verklaard had, ſtondt het guarniſoen, beſtaande uit twee honderd en vijftig van onze onderſtelde bondgenoten tegen zijne officiers op, en dwong hen den post aan LAVAUX, den Franſchen Generaal, over te leveren, en het was zeer te duchten, dat, ten ware 'er een zeer aanzienlijke verſterking ſpoedig de Engelſche armée kwam onderſteunen, vele andere plaatſen hun voorbeeld zouden gevolgd hebben.

Acht maanden waren 'er nu (Mai 1794) verloopen ſedert de overgaaf van *Jeremie*, en in deze geheelen tusſchentijd, was 'er geen ſoldaat uit *Groot-Brittanje* gekomen; en het gebrek aan veld-equipagie, proviſien en noodzaaklijke behoeften werd droevig gevoeld. De armée ſcheen tot een onvermijdelijk verderf gedoemd. De teleurſtelling en verſlagenheid was op elks gelaat te lezen. Ten laatſten egter op den 19den Mai, toen de verwachting bijna in wanhoop veranderd was, vernam men, dat de ſchepen zijner Majeſteit *the Belliqueux* en de *Irreſiſtible* met de ſloep *the Fly*, het anker in de haven van *Kaap* St. *Nicholas* geworpen hadden,

aan boord hebbende het 22ſte, 23ſte en 41ſte Regiment Infanterij onder commando van den Brigade-Generaal WHYTE. Deze gebeurtenis, gelijk men zich wel verbeelden kan, gaf oneindig veel vertroosting en genoegen aan de vermoeide en afgeſloofde troepen aan het ſtrand, en hunne bemoediging ter dezer gelegenheid wies aan door gegronde hoop en verwachting, dat *Port au Prince* het voorwerp van eenen onmiddelijken aanval wezen zou. Het was bekend, dat deszelfs haven opgepropt lag met de rijkſte voortbrengſels der Colonie, en ſchoon de nieuwe aangekomen Regimenten niet meer dan zestien honderd man in het geheel beliepen (waarvan twee honderd vijftig ziek en ongeſteld waren) was het gebrek van getal niet langer het onderwerp van klagte. Ieder beloofde zich bij voorraad reeds het bezit van grooten overvloed uit dezen buit, en beſloot rechtmatig, dat zijn aandeel in de buitgemaakte gelden vermeerderen of verminderen zou in eene omgekeerde rede van het getal der deelgenoten van de vermeestering.

Het gevoelen, dat *Port au Prince* het eerst voorwerp van aanval zijn zou, was wel gegrond, en de weg van *Archahaye* was verkozen tot de rendezvous-plaats van de ſoldaten en transporten. Dienvolgens trok Kaptein WHYTE, zijne zieken te *Kaap St. Nicholas* aan wal gezet, en honderd vijftig man van het guarniſoen in hunne plaats genomen hebbende, op den 23ſten na de beſtemde plaats, om met Commodore FORD eenſtemming te handelen, en zodanige der Coloniale troepen aan boord te nemen, als ge-

geſchikt waren om bij dien aanflag met de Engelſche mede te werken. Op den 30ſten zeilde het eskader van *Archahaye*, en liet denzelfden avond het anker voor *Port au Prince* vallen. Het beſtondt uit vier ſchepen van linie, de *Europa*, de *Belliqueux*, de *Irreſiſtible* et de *Sceptre*, drie Fregatten en vier of vijf kleinere vaartuigen; allen onder het onmiddelijk bevel van Commodore FORD; en de landtroepen onder orders van den Generaal WHYTE, beſtaande uit 1,465 onder-officieren en gemeenen, in ſtaat om dienst te doen.

De geheele magt dus bijeengezaameld, en de noodzaaklijke toebereidſels gemaakt zijnde, werd vroeg in den volgenden morgen een parlementair gezonden, om de overgaaf der plaats te eiſchen; maar de officier met de depèche belast, werd onderricht, dat geen parlementair zou worden toegelaten, en de brief werd ongeopend terug gezonden. Men beſloot om de krijgsverrichtingen aan te vangen, met het beſchieten van het fort *Bizotton*, een fortres gelegen op eene hoogte, die den omtrek in bedwang hieldt, wel geſchikt om de nadering tot de haven te beletten, en verdeedigd door vijf honderd man, acht zwaare ſtukken geſchut en twee mortieren. Twee linieſchepen kreegen bevel om den zeekant aan te vallen, en een Fregat werd digt bij het ſtrand geplaatst, om aan de Oostzijde afbreuk te doen. Van deze ſchepen werd verſcheide uren een levendig en wel beſtuurd vuur gaande gehouden; dan, daar het bleek, dat dit van kleine uitwer-

king was, werd de Majoor SPENCER met drie honderd Engelſche en omtrent vijf honderd Coloniale troepen in den avond aan het ſtrand gezet, binnen een mijl van het fort, met order om van de landzijde eenen aanval te beginnen. Tot op eenen kleinen afſtand van het tooneel der actie genaderd zijnde, omtrent acht ure 's avonds, ontſtondt 'er een verſchriklijk onweder, vergezeld van eenen zondvloed van regen, waarmede, daar hetzelve het geluid van hunne nadering bedekte, de voorhoede, onder bevel van Kaptein DANIEL van het 41ſte Regiment, beſloot haar voordeel te doen. Deze dappere manſchap maar zestig in getal rukte dienvolgends voorwaards, deed plotslings den aanval, en een bres in de muur vindende, trokken zij in dezelve met gevelde bajonetten, en werden onmiddelijk meester van de fortres; overal ſmeeten de belegerden hunne wapenen neder en ſmeekten om genade. Zo ſnel waren de bewegingen van deze dappere bende, en zo onverwacht haar voorſpoed, dat de Majoor SPENCER, de commandant, vrees had over het behoud van de geheele partij, van welker toeſtand hij eenige uren onverwittigd bleef. Het grieft mij 'er bij te voegen, dat Kaptein DANIEL, die de voorhoede ter dezer gelegenheid zo dapper aanvoerde, een zwaare wond bij den aanval ontving; terwijl zijn brave ſpitsbroeder, Kaptein WALLACE, die hem in het commando volgde, zeer ongelukkig op de glacis ſneuvelde.

Het bemagtigen van het fort *Bizotton* beſliste het

het lot van de hoofdſtad, die den 4den Junij door den vijand ontruimd werd, en de Engelſche commandanten waren zo gelukkig, om niet alleen de Stad zelve, maar ook de ſchepen in de haven voor verbranding te bewaren, ſchoon de Commisſarisſen der Republiek last tot het in brand ſteeken van beiden gegeven hadden. De Commisſarisſen zelve met vele hunner aanhangelingen vluchtten na de bergen.

Dus werd de zegepraal van *Port au Prince* voltooid; eene gebeurtenis, die gebleeken is niet minder voordeelig dan roemrijk te zijn voor zodanigen der officieren en ſoldaten, door welke dezelve was uitgevoerd, die beleven mogten de vruchten hunner zege te genieten; want 'er werden in de haven genomen twee en twintig topzeil voerende ſchepen, vol geladen met Zuiker, Indigo en Koffij, waarvan 'er dertien waren van drie tot vijf honderd ton, en de overige negen van honderd vijftig tot drie honderd ton, behalven zeven duizend ton ballast, waarvan de waarde naar eene gematigde begrooting niet veel minder zijn kan dan 400,000 P. Sterlings.

XI. HOOFDSTUK.

Ziekten onder de troepen en derzelver oorzaken. — Verſterking. — Vrezelijke ſterfte. — De Generaal WHYTE *word opgevolgd door den Brigade-generaal* HORNECK. — *Leogane door de oproerigen genomen. — Voorſpoed voor eenigen tijd van den Luitenant-Colonel* BRISBANE *te Artibonite. — Opſtand der Mulatten te St.* Marc. — *Aanſlag op het fort* Bizotton. — *Toebereidſels van* RIGAUD *tot eenen tweeden aanval op* Tiburon. — *De post aangevallen op Kersdag en bemagtigd. — Dappere verdeedging; vlucht van het Guarniſoen en droevig lot van den Luitenant* BASKERVILLE. — *De Luitenants-Colonels* BRISBANE *en* MARKHAM *ſneuvelen. — Aanmerkingen over den gevoerden oorlog.*

Uit hoofde van den voorſpoed, die de Engelſche wapenen bij de bemagtiging van *Port au Prince* vergezelden, zou men nu mogen hopen, dat zich een aangenamer verſchiet zou openen, dan dat, het welk zich tot dus lang onzer beſchouwing aanboodt; maar eene treurige wending der fortuin verbeidde wel dra de overwinnaars; want onmiddelijk naadat de Stad in bezit genomen was, vernieuwde dezelfde vrezelijke geeſsel der ziekte, die zeer beſinettelijk geworden was, en zo noodlottig, den voorigen herfst onder onze troe-

troepen gewoed had, zijne verwoestingen; en ter dezer gelegenheid valt het niet moeijelijk de naastbijgelegen oorzaken van een zo verſchriklijken ramp op te ſporen. De ligging der Stad van *Port au Prince* is reeds aangeduid geworden. Op zich zelve ongezond word zij omringd door verſterkte hoogten, die de linien en de haven beſtrijken; en deze hoogten worden weder door anderen beſtreeken. Hier vatte de vijand, bij het verlaten van de Stad, post, in het wel gegrond vertrouwen, dat hij geregelde ondersteuning van manſchap, krijgs- en mond-behoeften ontvangen zou van *Aux Cayes*, eene zeehaven op de zuidelijke kust van *Port au Prince*, langs eenen zeer gemaklijken weg op den afſtand van maar omtrent veertig mijlen gelegen (*nn*). Geen gedeelte van St. *Domingo* was zeer geleegen voor de Franſche Ei-

(*nn*) De haven van *Aux Cayes* werd door twee kleine forten gedekt, waarvan elk maar van zes ſtukken kanon voorzien was, en een kleine batterij van maar vijf ſtukken. Het getal der blanke inwoonders van die Stad werd op acht honderd gereekend, maar het volk van de kleur had daarvan op het einde van 1792 bezit genomen, en ANDRÉ REGAUD, een mulat, was tot commandant en Chef, en Gouverneur-Generaal der zuidzijde van het Fransch gedeelte van *Domingo* aangeſteld. Hij had de magt volkomen in handen, en zijn broeder, van dezelfde kleur, was de tweede perſoon in rang. Deze lieden hadden dit gezag ontvangen van de twee Commisſarisſen POLVEREL en SANTHONAX.

Eilanden boven den wind, en de Staten van *America*, dan de laatstgemelde haven; en het vijandelijk kamp ontving aanhoudend verſterkingen uit deze beide bronnen. Uit hoofde van dit bericht vonden de Engelſche bevelhebbers het onvermijdelijk noodzakelijk de linien te verſterken, en nadere verſterkingen en werken te maken aan de zijde der Stad tegen over de bergen. Dus werd den ſoldaten een zeer zwaare en ongewoone laſt opgelegd. Zij werden genoodzaakt met maar weinig tusſchenpoozingen over dag den grond te delven, en 's nachts militaire dienst te doen; in het een geval blootgeſteld aan de brandende ſtraalen der zon, in het ander aan den ſchadelijken daauw en hevige regenvlaagen van dat klimaat. Zodanige buitengewoone en buitenſporige arbeid, opgelegd aan lieden, die aan ſcheepsboord daadelijk zes maanden waren opgeſloten geweest, zonder verſche ſpijze of lichaamsoefening, zaamenwerkende met de kwaadaartigheid der lugt, bragt zijne naturelijke gevolgen voort. Zij vielen, gelijk de bladeren in den herfst, tot dat in het einde het guarniſoen zo verminderd en verzwakt raakte, dat de posten dikwerf gebreklijk met herſtellenden bezet waren, naauwlijks in ſtaat om de wapenen te torſchen (*oo*).

Het

(*oo*) Het was gelukkig voor de Engelſche armée, dat de Franſche troepen door ziekte ruim zoveel leeden, als onze eige; anderszins zou *Fort au Prince* kort in onze magt geweest zijn.

Het is waar, een verſterking kwam van de eilanden boven den wind, kort naa de overgaaf der Stad; maar door eene betreurenswaardige noodlottigheid bragt deze ſchijnbaare vermeerdering der ſterkte van het guarniſoen in eene aanzienlijke mate toe tot den ſnellen aanwas en verzwaaring van derzelver elenden. Op den achtſten Junij, kwamen acht flank-compagnien, behoorende tot het 22ſte, 23ſte, 35ſte en 41ſte Regiment te *Port au Prince*, onder het commando van den Luitenant-Colonel LENOX. Zij beſtonden, bij haare onſcheping, ieder uit omtrent zeventig man, maar het geheel getal, toen zij voet aan land zetten, was niet volkomen drie honderd. De vier grenadier-compagnien, in het bizonder, waren bijna geheel vernietigd. Het Fregat, waarmede zij werden overgebragt, werd een pesthuis. Meer dan honderd van hun werden in de diepte begraven in den korten overtogt tuſſchen *Guadeloupe* en *Jamaica*, en nog honderd vijftig werden in eenen ſtervenden ſtaat te *Port Royal* gelaten. De elendige overblijffels van het geheel detachement zagen, toen zij te *Port au Prince* aan land ſtapten, dat zij niet kwamen om te deelen in den roem van den overwinning, maar om binnen de muren van een hospitaal om te komen! Zo groot was de ſterfte in de Engelſche armée, naa hunne aankomst, dat niet minder dan veertig officiers en meer dan zes honderd onder-officieren en gemeenen eenen ontijdigen dood ſtierven, zonder dat zij met eenigen anderen vijand, dan de ziek-

ziekte ſtreeden, in den korten tijd van twee maanden naa de overgaaf der Stad.

Generaal WHYTE, zijne gezondheid voelende verminderen, en wanhopende, zo als men denken kan aan verdere zegepraalen met een armée zo afgenomen en verzwakt, verzocht en kreeg vrijheid om na *Europa* terug te keeren. Hij werd in het opper-commando opgevolgd door den Brigade-Generaal HORNECK, die omtrent het midden van September (1794) van *Jamaica* kwam, en zo de vereischte hoedanigheden voor zodanig eenen post — ſtandvastigheid zonder trotschheid, en vriendelijke manieren zonder zwakheid, den bezitter derzelve altijd van eenen goeden uitſlag konden verzekeren, dan zou de Generaal HORNECK daarmede zeker welgeſlaagd hebben. Maar de zwarigheden, waarmede de voorige Commandant te ſtrijden had, waren aan zijn post verknocht gebleeven, en met verzwaard gewigt op zijnen opvolger afgedaald. De eenige verſterking, die den Generaal HORNECK volgde, beſtondt uit vijftig man van *Jamaica*. Hoezeer de troepen beloofd of verwacht werden uit *Groot-Brittanje*, 'er kwamen 'er geene, dan naa verloop van zeven maanden, naadat Generaal HORNECK het Commando op zich genomen had. In plaats derhalven van nieuwe bedrijven te ondernemen, werd hij, door onwederſtaanbaare noodzakelijkheid gedreeven, voornamelijk verdedigender wijze te handelen (October 1794). De oproerige Mulat-

ten

ten werden zelfs van *Leogane* meester, en verzadigden hunne wraak door alle zodanige Franſche planters, onze bondgenoten, ter dood te brengen, als in hunne handen vielen.

Aan den anderen kant hadden de verſtandige bedrijven en de ſnelle voorſpoed van den Luitenant-Colonel BRISBANE op de vlakte van *Artibonite*, voor een tijdlang het voorwerp van veel toejuiching geweest, en groote verwachting doen geboren worden. De Franſche inwoonders der Stad en nabuurſchap van St. *Marc* waren al overlang hartlijker geneegen geweest om met de Engelſchen, dan met iemand hunner landgenoten mede te werken. De Heer BRISBANE had niet meer dan vier en tachtig Engelſchen onder zijn commando. Het overige zijner kleine armée beſtondt uit de overblijffels van DILLONS Regiment, het legioen van St. *Marc*, de militie van de bijgelegen parochijen en een corps van omtrent driehonderd wederſpannige Spanjaarden van *Verette*; hebbende hij, alles bijëengenomen, niet boven de twaalf honderd man onder de wapenen. Met deze magt, behoorlijk verdeeld, had hij de republikeinſche troepen en opgeſtaane negers aan alle oorden op de vlucht gejaagd, en zelfs de opperhoofden der negers zoverre gebragt, dat zij vrijheid verzochten, om een verdrag aan te gaan. Acht of tien duizend dezer elendigen hadden zich daadelijk zonder voorwaarde onderworpen, en vélen keerden, uit vrije keuze na de plantagien hunner meesters terug. Maar deze gunſtige verſchijn-

fels waren van korten duur. Terwijl Colonel BRISBANE zijne voordeelen in een afgelegen gedeelte van *Artibonite* vervolgde, hadden de lieden van de kleur in de Stad St. *Marc*, verleid door de beloften van de Franſche Commisfarisſen, en de Stad zelve zonder troepen zijnde, hunne belofte van onzijdigheid geſchonden, en op den 6den September de wapens ten voordeele van de Republiek opgenomen; elk een ter dood brengende, die hen ontmoette en welken zij voor eenen vijand der Franſche Commisfarisſen hielden. —— Het guarnifoen beſtaande uit omtrent veertig Engelſchen, die aan de beterhand waren, wierp zich in een klein fort aan de zeekust, dat zy twee dagen dapper verdedigden, toen een Fregat tot hun bijſtand kwam van de Moelje van de *Kaap* St. *Nicholas*. —— De zegepraal der mulatten egter was mede van eenen voorbijgaanden aart. Colonel BRISBANE viel hen van de landzijde aan, en herwon de Stad; meer dan drie honderd van de opſtandelingen krijgsgevangen makende, en de overige over de *Artibonite-rivier* drijvende; maar de voordeelen, die in de vlakte behaald waren, gingen inmiddels verloren. De opperhoofden der negers verzochten niet langer om zich te verdragen, maar verſcheenen in grooter magt dan ooit; geſterkt door de gevluchte mulatten, trokken zij weder de rivier over; en in het begin van October (1794) twee buitenposten (St. *Michaël* en St. *Raphaël*) bemagtigd hebbende, waren zij in overvloed van wa-

pe-

penen en ammunitie voorzien, en bedreigden nu met eenen zo vrezelijken aanval de Stad van St. *Marcus*, als geschikt was om den ernstigsten kommer voor derzelver behoud te koesteren.

Zodanig was de staat van zaken in de westlijke deelen van St. *Domingo*, omtrent den tijd der komst van Generaal HORNECK. De noordlijke provincie (uitgezonderd de Moelje van St. *Nicholas*, en de Stad van het fort *Dauphijn*) waren geheel in de magt der oproerigen, en ongelukkig in alle andere deelen der Colonie was de zwakheid van de Britsche magt zo blijkbaar, dat zij niet alleen geschikt was, om de aanvallen van den vijand uit te nodigen, maar ook om opstand en zwaarigheden op de posten, in onze magt, aan te kweeken (*pp*). RIGAUD, die in het zuiden com-

man-

(*pp*) Colonel BRISBANE had naauwlijks de mulatten van St. *Marc* verdreeven, en de orde en rust in de Stad hersteld, toen eene ondeugende zaamenzweering door eenige van de Fransche inwoonders onder de Britsche bescherming op til was, om hem af te snijden; maar zij werd gelukkig ontdekt en verijdeld voor dat zij in werking gebragt was. Dit had plaats in het begin van Januarij 1795, en een nog dreigender en gevaarlijker aanslag werd eene maand later in *Port au Prince* gesmeed, om het guarnisoen gevangen te nemen, en alle Engelschen ter dood te brengen. De zaamenzweering werd ook gelukkig ontdekt, en twintig der zwaamenzweerders te recht gesteld voor eenen krijgsraad, bestaande uit de voornaamste zee

mandeerde, besloot nu eenen stouten aanslag te wagen om het fort *Bizotton* te herwinnen; waardoor, zo hij geslaagd was het verlies van de geheele Engelsche armée te *Port au Prince* onvermijdbaar zou geworden zijn. Het fort werd den 5den December vroeg in den ochtend aangevallen door drie colonnen van den vijand, beloopende in het geheel omtrent twee duizend man; maar zij kreegen de nederlaag met eene groote slagting aan hunne zijde, en een klein verlies aan de onze. Kaptein GRANT, egter, en beide zijne Luitenants CLUNES en HAMILTON waren hevig gewond in het begin van den aanval, zij bleeven egter hunne pogingen volhouden, en wel op eene edele wijze; en Generaal WILLIAMSON was getuigen van hun goed gedrag en dapperheid.

RIGAUD, bij dezen aanval zich te leur gesteld ziende, besloot eenen anderen te doen, en wel een sterker poging, om *Tiburon* te herwinnen. Zijne oogmerken waren bekend, en zijn ontwerp zou verijdeld zijn geworden, zo eenige Engelsche oorlogschepen hadden kunnen gespaard geworden zijn, om zijne bewegingen uit de haven van *Aux Cayes* te bespieden, waaruit hij zijne artillerij, ammunitie en levensmiddelen trok. Maar hij ging zonder stremming in de toebereidsels tot den aanslag voort; en zijn gewapende magt op den 23sten December

(1794)

en land-officiers (waaronder vijf Fransche Oversten); zij werden alle ter dood veroordeeld en vijftien van hun ontvingen dienvolgens den 18den Febr. den kogel.

(1794) van *Aux Cayes* onder zeil. Zijne scheepsmagt bestondt uit een brik van zestien stukken, en drie schoonders ieder van veertien stukken, terwijl hij het bevel voerde over eene krijgsmagt van bijna drie duizend man van allerlei kleur en soort. De aanval geschiedde op Kersdag. Het guarnisoen, bestaande maar uit vierhonderd tachtig man, boodt vier dagen lang eene dappere tegenweer, toen, omtrent drie honderd van dat getal gesneuveld zijnde, en de post niet langer houdbaar geoordeeld wordende, de overgeblevene, voorgegaan door hunnen dapperen Commandant, BRADFORD, Luitenant van het 63ste Regiment, met voorbeeldelooze dapperheid zich vijf mijlen lang eenen weg door den vijand baanende, behouden te *Irois* kwamen. Luitenant BASKERVILLE was de eenige officier, die door eene ongelukkige omstandigheid buiten staat was zich bij zijne spitsbroeders bij hunnen terugtogt te voegen; en deze moedige jongeling maakte, door een besluit, dat, schoon een Christen het moet veroordeelen, een Romein zou hebben goedgekeurd, om de zegepraal van zijnen woesten vijand, die waarschijnelijk hem eenen schandelijken dood zou hebben doen ondergaan, een einde aan zijn bestaan, toen RIGAUD in het fort binnen kwam.

Met dit nadeelig voorval werdt het jaar 1794 gesloten (*qq*), en hier zal ik mijn verhaal eindigen van

(*qq*) De Majoor Generaal WILLIAMSON was met het einde van dit jaar benoemd tot Gouverneur-Generaal en

van de krijgbedrijven der Engelſche armée op St. *Domingo*, want ſchoon de vijandelijkheden nog aanhouden in dit ongelukkig land, het is, denk ik, blijkbaar genoeg, dat alle hoop en verwachtingen van eenen eindelijken goeden uitſlag verdweenen zijn! De geſchiedſchrijver, die de gebeurtenisſen van 1795 verhalen zal, zal den treurigen en ontijdigen dood van veele brave en uitmuntende jonge lieden, die in deze vruchteloze gevechten omkwamen, moeten beklagen. Onder de voornaamſten dezer was de Luitenant-Colonel THOMAS BRISBANE, waarvan op de voorgaande bladzijden eene loffelijke melding is gemaakt, en wiens dapperheid en goed gedrag niet meer de onderwerpen van algemeene bewondering waren, dan zijn ontijdige dood dat van algemeenen rouw. Hij ſneuvelde in de maand Februarij bij gelegenheid, dat hij op verkenning uitging. Door zijnen dood, werd zijn vaderland, in een zeer hachlijk tijdsgewricht, beroofd van een ſchrander, onvermoeid en kundig officier, die door zijne vriendlijkheid de genegenheid van de meeste der onderſcheide ſoorten van volk onder zijn commando had gewonnen, en het vertrouwen van allen door zijnen moed

Commandant en Chef van zijne Majeſteits bezittingen op St. *Domingo*, en werd kort daarnaa vereerd met de Ridderorde van Bath —— een onderſcheiding, die hij met eer verdiend had. Hij kwam te *Port au Prince* en nam het Gouvernement op zich in de maand Maij 1795.

moed (*rr*). Het zelfde lot wachtte, eene maand daarnaa den Luitenant Colonel MARKHAM, die ſneuvelde bij eenen aanval op een buitenpost van 's vijands legermagt, die ter dier tijd het fort *Bizotton* belegerde. De buitenpost werd genomen; het vaandel van den vijand en vijf ſtukken geſchut werden buit gemaakt, en meer dan zes honderd man van denzelven vielen op de plaats, maar de zegepraal was duur betaald door het verlies van een zo ſtout en kundig legerhoofd. Het geeft egter eenigen troost aan te merken, dat deze dappere jongeling, ſchoon in den bloei van zijn leven afgeſneeden, op het bed van eer ſtierf, zich edel kwijtende in de zaak zijns vaderlands en ſtervende in het midden der wonden, en toejuichingen van zijne vaderlandſche vrienden. Helaas hoeveelen zijner jengdige ſpitsbroeders in dezen ongelukkigen oorlog zouden hem eenen zo roemrijken uitgang benijd hebben! Hoeveelen zijn 'er geſneuveld niet op het bed van eer —— maar op dat der krankheid! niet in het midden van het gejuich der zegepraal —— maar de zuchten der wanhoop —— veroordeeld om weg te kwijnen onder de ijslijkheden der pestziekte; te vallen zonder ſtrijd, te ſterven zonder roem (*ss*).

De.

(*rr*) Hij was Kaptein van het 49ſte Regiment en Luitenant-Colonel van de Coloniale troepen, dat den naam droeg van het Legioen van St. *Marc*.

(*ss*) De ziekte, waardoor zo menig dapper man omkwam, draagt gemeenlijk den naam van de *geele koorts*.

Deze bedenkingen, en de waarnemingen, die ik op de voorgaande bladzijden heb nedergefteld; over

Schrijvers van groote bekwaamheid (Dr. RUSH van *Philadelphia* en Dr. BENJAMIN MOSELY van *Pall Mall* te *Londen*) hebben volledig over dezen ijslijken ramp gehandeld. De fchilderij, welke de laatfte van een zijner ongelukkige Lijders in de West-Indiën, een jong officier van groote verdienften gegeven heeft, op het laatfte tooneel zijner krankte, naa vier dagen ziekte, is die van de hand eens meesters. „ Ik kwam aan het verblijf van dezen hoog-geachten jongeling (zegt de Docter) omtrent vier uren voor zijnen dood. Toen ik de kamer inkwam, braakte hij zwart geronnen bloed, en bloedde uit de neus. Een bloedachtig vocht vlocide uit de hoeken zijner ogen, mond en tandvleesch. Zijn gelaat was met bloed bezoedeld, en vertoonde bij de dofheid zijner ogen een ontzettend contrast van zijn natuurlijk gezigt. Zijn onderbuik was gezwollen, en monfterachtig opgezet. Zijn lichaam was over het geheel hoog geel, met blaauwe plekken tusfchen beide. Zijne handen en voeten waren blaauw van kleur. Alle zijne deelen waren koud uitgezonderd die in den omtrek van zijn hart. Hij had een diepen zwaaren hik, maar geen ijlhoofdigheid, of flaapziekte; en was, toen ik hem eerst zag, zo ik denk, volkomen bij zijn zinnen. Hij zag na de veranderde kleur van zijnen huid, en gaf, fchoon hij niet fpreken kon, door zijn droevig gelaat, te kennen, dat hij wist dat het leven weldra haare vesting op zou geven, daar het reeds het overig gedeelte van zijn lichaam verlaaten had. Zijne kragten door het braaken uitgeput zijnde, fmoorde hij in het bloed, dat hij poogde op te brengen, en ftierf."

MOSELEY *on tropical diseases.* 3 ed. pag. 459.

over de ongenoegzaamheid der middelen ter bereiking van de bedoelde oogmerken zijn niet geschreeven in den geest van beschuldiging van mannen van gezag, noch (zo ik mij zelfs ken) is mijn oordeel door drift van partijschap besmet. Ik ben ver van te beweeren, dat de toestand en middelen van *Groot-Brittanje* zodanig waren, dat het grooter aantal troepen ten dienste van St. *Domingo* kon opleveren, juist op dat ogenblik, dan die welke derwaards gezonden waren. Ik vermeet mij niet in de de nationale raadvergaderingen in te dringen, en weet wel, dat daadelijk bestaande en voorafgegaane verbindtenissen van den staat voorwerpen van groot gewigt voor de Staatsdienaars zijner Majesteit waren. Ook kan ik niet verzekeren, dat de vertragingen en hinderpaalen, die de aankomst van eenige detachementen op het tooneel van den oorlog, tot de terugkeering van het zagte faisoen, vermijdbaar waren. Duizende gebeurtenisfen en toevalligheden keeren aanhoudend de best belegde ontwerpen van menschlijke bedoelingen onderst boven, en verijdelen dezelve. Wij hebben aanzienlijke vlooten door tegenwinden, maanden agter elkander, in de havens van *Groot Brittanje* opgehouden gezien en groote krijgstoerustingen door stormen en onweeren terug gedreeven, naa veele mislukte pogingen, om de plaats haarer bestemming te bereiken. Zoveel ben ik aan de waarheid verschuldigd, maar tevens, om als mijn gevoelen

te belijden, dat ingevalle 'er geen grooter magt voor de onderneming van St. *Domingo* kon gemist worden, dezelve niet had behooren ondernomen te worden (*tt*). Het oogmerk der Engelſche Ministers was duidelijk, het geheel Fransch gedeelte van dat land in bezit te nemen. Ik geloof en ſtaa toe, dat zij groot vertrouwen op de medewerking der Franſche inwoonders ſtelden, en grovelijk door zendelingen van dien kant bedrogen werden; maar zij behoorden zekerlijk vooruitgezien te hebben, dat 'er een zeer groote tegenſtand te wachten ware van de aanhangers en troepen van het Republikeinsch Gouvernement; en zij behoorden ook geweeten te hebben, dat men van geen groot getal Franſche planters verwachten kon, dat zij hun leven en goed ten beste der gemeene zaak zouden wagen, dan in de volkomen ver-

(*tt*) Zo, uit hoofde van den kwaaden uitſlag, die de onderneming op St. *Domingo* gehad heeft, eene rechtvaardiging van den oorſpronglijken maatregel noodzakelijk mogt geacht worden, moet niet over het hoofd gezien worden, dat Generaal WILLIAMSON, onder andere beweegoorzaken, ook groote reden had om te gelooven, dat de Republikeinſche Commisſarisſen aanſlagen op het eiland *Jamaica* in het hoofd hadden. Hij dacht daarom waarſchijnlijk, dat de zekerſte wijze, om het ſlagen van zulke oogmerken te voorkomen, beſtondt in aan Commisſarisſen te huis de handen vol werk te geven. Ik ſchrijf deze aanteekening tot rechtvaardiging van een uitmuntend officier, daar niemand beter dan hij zich bij zijn vaderland verdienſtelijk gemaakt heeft.

verzekering van beſcherming, en onderſteuning. Naar mijn oordeel zou al de magt, die *Groot-Brittanje* derwaards zou hebben kunnen zenden, niet hebben toereikt tot eene volkomen onderwerping van de Colonie. Bevoegde beoordeelaars hebben beweerd, dat niet minder dan zesduizend man noodzakelijk waren om *Port au Prince* alleen zeker te behouden. En ik geloof niet, dat het getal van Engelſche troepen in alle deelen van St. *Domingo*, op geen tijd voor de maand April 1795, boven tweeduizend tweehonderd beliep, waarvan, uitgezonderd bij de inneming van *Port au Prince* de helft niet tot den daadelijken dienst in ſtaat was, en gedurende de heete en ziekte maanden van Augustus, September en October zelfs geen derde (*uu*).

Mis-

(*uu*) De volgende Lijsten zijn oorſpronglijk en echt:

Lijst van de provinciale troepen in dienst van het Engelsch Gouvernement op St. *Domingo* den 1ſten Januarij 1795.

	Onderofficieren en Gemeenen in ſtaat tot den dienst.	Zieken.	Geheel.
Te *Port au Prince*	496	48	544.
Aan de Moelje van St. *Nicholas*	209	38	247.
Te St. *Marc*	813	321	1134.
	1518	407	1925.

Lijst

Misschien was de grootste fout in het geheel beleid der Expeditie, het vreemd en onbereekenbaar verzuim, van de Stad en Haven van *Aux Cayes* niet te verzekeren, en de kleine haven van *Jacmel* aan hetzelfde gedeelte der kust, voor den aanval van *Port au Prince*. Door deze plaatsen, aan de eene zijde van het schier-eiland, en den post van *Acul* in ons bezit aan de andere zou alle gemeenschap tusschen de zuidelijke en de twee

Lijst van de krijgsmagt der Engelschen op St. *Domingo* den 1sten Januarij 1795.

	Onder-officieren en Gemeenen daadelijk dienstdoende.	Zieken.	Geheel.
Te *Port au Prince*	366	462	821.
Aan de Moelie van St. *Nicholas*	209	166	375.
Te *Jeremie*	95	59	154.
Te *Tiburon*	34	18	52.
Te St. *Marc*	48	33	81.
	752	738	1490.

De eerste versterking uit *Europa* kwam op het laatst van April 1795, en bestondt uit omtrent veertien honderd man (het 81ste en 96ste Regiment): een verdere versterking (het 82ste Regiment) landde den volgenden Augustus. Alle deze troepen, bizonder de laatste, leeden afgrijzelijk door het landen in een zo ongunstig jaargetijde. Van het 82ste landden negen honderd en tachtig man, waarvan zes honderd en dertig binnen tien weeken begraven werden In een Compagnie waren maar drie onder officieren en gemeenen in staat om dienst te doen.

twee andere provincien zijn afgesneeden geweest; de scheepvaart van de bovenwindsche eilanden na *Jamaica* zou veilig geweest zijn, terwijl het bezit van de twee kaapen, die den ingang in de baai van *Leogane* (*Kaap Nicholas* en *Tiburon*) vormen, zou den handel huiswaards in deszelfs koers door de pasfage boven den wind beschermd hebben. Dit alles had moeten te werk gesteld en verzekerd geworden zijn; en ik denk, bij een goede Staatkunde, had men dat alles behooren te beproeven. Wat *Port au Prince* betreft, het zou gelukkig geweest zijn, zo deszelfs werken waren vernield, en de Stad onmiddelijk naa haare overgave ontledigd was geworden.

Het onthoud van den vijand te *Aux Cayes* en *Jacmel* stelde hem niet alleen in staat, om zich versterkingen en levensmiddelen te verschaffen, maar ook om wraak te nemen van onzen aanval op hunne kusten, door schaêverhaal op onzen handel. Het is bekend, dat meer dan dertig kaapers, waarmede eenige van aanmerklijke sterkte uit deze havens zijn uitgerust geworden, wier snelheid en waakzaamheid naauwlijks een schip van de Eilanden boven den wind van *Jamaica* bestemd kon ontglippen. De prijzen die zij binnen weinige maanden maakten, vergoeden overvloedig hun verlies van schepen te *Port au Prince* (*vv*).

Naa

(*vv*) Het volgende is een Lijst van schepen bestemd na *Jamaica*, die genomen en opgebragt werden te *Aux Cayes*, tusschen Junij 1794 en Junij 1795, waarvan de mees-

Naa dit alles, schoon ik niets heb aangevoerd, dat ik niet geloofde waarheid te zijn, wil ik eerlijk

meesten geladen waren met drooge waaren, levensmiddelen en voorraad voor de plantagien, en veele van groote waarde.

				Van
De Edward	*Wm. Marshall*	13 Junij	1794	*Bristol.*
De Fame	*Robt. Hall*	Julij		*L.* en *Cork.*
De Bellona	*Thos White*			*Leverpool.*
De Hope	*Wm. Swan*			
De Molly	*Peter Mawdsley*	5 Mt.	1795	*Africa* 300 Negers.
De Hodge	*Geo. Brown*	19 dito		*Leverpool.*
De William	*Thos. Calloine*	20 dito		
De Bell	*Archd. Weir*	dito		*Greenock.*
De Bustler	*Sewell*			Een Transportschip.
De Druid	*Wilson*	14 Maart		*Leith.*
De Martha	*Wm. Reid*	31 dito		*Londen.*
De Alexander	*Benjn. Moor*	17 April		*Glasgow.*
De Lovely Peggy	*Peter Murphy*			
De Swallow	*Luchlan Vass*	10 Mai		
De Dunmore	*Stephen Conmick*	26 dito		*Londen.*
De Maria	*Wilkinson*			*dito.*
De Minerva	*Robertson*	4 Junij		*Africa* 450 Negers.
De General Mathew	*Thos. Douglas*	8 dito		*Londen.*
Een schooner, de naam vergeeten	*Adam Walker*	22 dito		*Glasgow.*
De Hope	*Hambleton*	dito		*dito.*

De

lijk bekennen, dat veele belangrijke daaden en omſtandigheden, mij onbekend, waarſchijnlijk zullen beſtaan hebben, welker kennis onvermijdelijk noodzakelijk is, om iemand in ſtaat te ſtellen, om een juist oordeel te vellen over de maatregelen, welke ter dezer gelegenheid gevolgd zijn. Het is voor een ſchrijver, in bedaardheid op zijn kamer zittende, geen moeijelijke taak fouten en misſlagen in het beleid van openbaare zaken aan te toonen, en zelfs, waar misſlagen ontdekt zijn, word de wijsheid van agteraankomende kennis zeer goedkoop verkreegen. Het is het lot onzer natuur, dat de bestberaamde ontwerpen van menschlijke ſtaatkunde onderworpen zijn aan dwalingen, die de geringſte opmerker ſomtijds ontdekt. „ De „ hand (zegt een uitmuntend ſchrijver) die geen „ ſtulp kan bouwen, kan een paleis verwoesten."

Maar een nieuw tooneel opent zich voor beſchouwing en overweging, ontſtaande uit het bericht, dat ik ontving, ſedert dat ik mijn werk begon, dat het Spaansch Gouvernement op eene plegtige wijze aan de Franſche Republiek dit geheele en groote eiland ter duurzaame beheerſching heeft overgegeven! Eene zo buitengewoone zaak zal

De Caledonia	*Hunter*	. .	25 Junij	. *Leith* laatst van *London*
De Molly	*Simpſon*	. .	27 dito	. *Glasgow.*
De Reſolution	*Taunton*	. .	29 dito	. *Hull.*

En verſcheide ſchepen te *Kingston* behorende, welker namen vergeten zijn.

zal buiten twijfel veel beſpiegeling en naſporing doen geboren worden, zo wel betreffende de waardij en uitgebreidheid van het afgeſtaan grondgebied, als de tegenwoordige geeſtneiging en het algemeen character van de Spaanſche inwoonders. Zullen zij dezen overdragt van hunne verknochtheid aan eene monarchale tot eene republikeinsch gouvernement, gedaan, gelijk het blijkbaar is, zonder hunne toeſtemming of kennis goedkeuren; of mag men redelijke verwachtingen voeden, dat zij nu hartlijk zullen medewerken met de Engelſchen om het onder de Britſche regeering te brengen? Zal zodanig een bijſtand het herſtel van ondergeſchiktheid en een goed beſtuur onder het groot lichaam der opgeſtaane negers uitwerken? Dit zijn zwaare vraagſtukken, welker naſporing leiden zal tot onderzoekingen van nog grooter uitgebreidheid; want het zij wij de bezitting beſchouwen onder een werkzaam en vlijtig volk, als een groot veld van onderneming en verbetering aan de eene zijde, of de zegepraal van een ſlagenden opſtand en woeste regeeringloosheid aan de andere zijde, ſchijnt het mij, dat het toekomend lot en het voordeelig beſtaan van de Engelſche Bezittingen in dat gedeelte der waereld in den uitſlag der zake zijn ingewikkeld. Het ſpijt mij, dat ik de middelen niet bezit, om wegens alle deze en verſcheide daartoe zijdelings betrekking hebbende onderwerpen, veel bevrediging voor de nieuwsgierigheid te geven. Zodanig onderricht egter, als ik bij eenige

voor-

voorgaande onderzoekingen heb opgedaan, en zodanige bedenkingen, als mij bij anderen voorkomen, zal het volgend Hoofdſtuk, dat mijn werk beſluit, behelzen.

XII. HOOFDSTUK.

Oude Staat der Spaanſche Colonie. —— De Stad St. Domingo *geſticht door* BARTHOLOMEUS COLUMBUS 1498. — *Geplunderd door* DRAKE 1586. — *Giſſingen en bedenkingen over derzelver tegenwoordigen toeſtand, en den ſtaat van Landbouw in het binnenſte des Lands. —— Aantal en Character van de tegenwoordige inwoonders. —— Hunne verbittering tegen de Franſche Planters en de jaloezij tegen de Engelſchen. — Giſſingen wegens den toekomſtigen Staat van het Eiland; en eenige Bedenkingen tot ſlot.*

De Spaanſche Colonie op *Hispaniola* (zijnde de naam St. *Domingo* eigenlijk alleen toepaſſelijk op de Hoofdſtad) was de oudſte vastigheid der Europeeſche Natien in de Nieuwe Waereld; en, helaas! het is te bekend om gelochend te worden, het is eene vastigheid, gegrondvest op roof, en geçementeerd met bloed! Het eenig oogmerk van de eerſte Spaanſche avanturiers was de ingewanden der aarde om zilver en goud te doorwroeten; bij welke razende naſporing zij ten minſten een millioen vreedzaame en niemand beſchadigende inborelingen des lands vermoordden! Toen de mijnen uitge-

put waren, ondernamen eenige weinigen der naarſtigſten het aankweken van cacao, gember en zuiker, maar de armoede van het grootst gedeelte der inwoonders, en de ontdekking van nieuwe mijnen te *Mexico*, veroorzaakten eene verbazende volksverhuizing, —— zijnde de ondervinding van kort geleden teleurſtellingen niet genoegzaam geweest, om de woede, om goederen langs eenen korter weg dan die van geduldige naarſtigheid te verkrijgen, te geneezen. In minder dan ééne eeuw werd *Hispaniola* bijna geheel verlaten, en niets deed het als eene Colonie beſtaan, dan de vastigheid van het Aartsbisſchoplijk Gouvernement in deszelfs hoofdſtad St. *Domingo*, en omdat hetzelve vele jaaren de zetel van het crimineel en civiel gerechtshof, in gevallen van appèl, geweest was voor alle landen van *Spanje* in dit gedeelte der waereld (*ww*).

De vestiging van de Franſchen in het westelijk gedeelte van het eiland, van welks oorſprong ik reeds bericht gegeven heb, ſchoon de eerſte oorzaak van erflijken en onverzoenbaaren haat tusſchen de twee Colonien, bragt egter goed te weege, voor de Spanjaarden zelfs. Daar de Franſche Colonisten in getal aanwiesſchen en hunne plantagien uitbreidden, hadden zij gebrek aan rundvee op

(*ww*) De Adminiſtratie der Juſtitie door Spaansch *America* is tegenwoordig verdeeld in twaalf Gerechtshoven, waarvan 'er een is op St. *Domingo*.

op hunne markten en aan paarden voor hunne molens. Daarvan konden hen hunne naburen voorzien, zonder veel inſpanning van arbeid, en dus werd 'er een handel geboren, die tot den huidigen dag ſtand houdt, ontvangende de Spanjaarden door de Franſchen de Europeeſche manufacturen, in ruiling voor hun vee. Ook was het voorbeeld dat zij voor ogen hadden van wel flagende vlijt en toenemenden voorſpoed niet zonder uitwerking. De zuikerteelt, die bijkans tot niets verminderd was, herleefde in verſcheide deelen van het Spaanſche grondgebied, en 'er werden plantagien van cacao, indigo, gember en tabak aangelegd. De hoeveelheid zuiker in het begin der tegenwoordige (Achttiende) Eeuw uitgevoerd, werd gezegd 15,000 kisten, ieder van 7 cwt., te beloopen.

Het Land zelf blijkbaar bergachtiger in het midden en in de oostelijke, dan in de westelijke deelen zijnde, is het waarſchijnelijk, dat het Spaansch grondgebied over het geheel minder vruchtbaar is dan het Fransch; maar ver het grootſte gedeelte van het eiland bleef, tot op het laatſte tractaat onder beheer van *Spanje*; en van daar is ook tot op dit uur nog ver het grootſte gedeelte eene wildernis. Aan de noordkust begon de ſcheidlijn bij de rivier *Maſſacre*, en het land eenigermate ongeregeld doorkruisſende eindigde zij aan de zuidzijde bij eene kleine baai genaamd *les Ances à Pitre;* latende dus omtrent twee derde van het geheel eiland in het bezit der Spanjaarden. Oostwaards langs het ſtrand gaande van den grenspaal van het noor-

den, is de eerſte plaats van beteekenis *Monte Chriſti*, eene Stad, die voorheen door een ſluikhandel met *Noord-America* eenen aanmerkelijken trap van bloei bereikte, maar nu tot een elendig dorp is terug gebragt, zijnde het verblijf van eenige weinige viſſchers, terwijl het omgelegen land een bedroevend verſchiet van verwaarlozing en onvruchtbaarheid vertoont. De rivier St. *Jago* loopt ter dezer plaats in zee; op welker oevers, op eenigen afſtand binnenlands, grasweiden van eene groote uitgebreidheid zijn; van den mond dezer, tot op vijftien mijlen uitgeſtrektheid tot *Punta Iſabella* (het eerſte landingspunt van *Chriſtophorus Columbus*) geeft de grond, ſchoon voor verbetering vatbaar, geen blijk van Landbouw. Van *Iſabella* tot de oude *Kaap François* (met uitzondering van *Puerto de Plata*) ſchijnt de kust geheel verlaten; en, wanneer men de baai *Sumana* voorbij is, doet zich een niet veel beter gezigt op, totdat men, het uiterſte gedeelte van de oostkust langs houdende, een groote uitgebreidheid van vlak land bereikt; genaamd *Los Llanos* of de Vlakten; aan welker weſtëinde, op de oevers van de rivier *Ozama*, de hoofdſtad ſtaat.

Deze Stad, langen tijd, de aanzienlijkſte in de nieuwe waereld, was geſticht door BARTHOLOMEUS COLUMBUS in het jaar 1498, en genoemd naar eenen Heilig van grooten naam in dien tijd ST. DOMINICUS. Bij *Oviedo*, een Spaansch Geſchiedboeker, die zich daar omtrent dertig jaaren, naa deszelfs eerſte ſtichting onthieldt, is een verhaal van deszelfs ſtaat en bevolking toen ten tijde,

bewaard gebleeven, dat ik, daar het zo wel van gezag als belang is, aan den Lezer in deszelfs geheel zal mededeelen.

„ Maar om nu (zegt de Geschiedschrijver) wat „ te zeggen van de voorname en hoofdplaats van „ het eiland, welke de Stad is van Sint *Domingo*. „ Ik zeg dat, wat aanbelangt de huizen, 'er „ geen Stad in *Spanje* is (zelfs niet in *Barcelona*, dat „ ik dikwerf gezien heb) die boven dezelve kan „ gesteld worden. Want de meeste huizen van St. „ *Domingo* zijn van steen, zo als die van *Barcelona*. „ De ligging is veel beter, dan die van *Barcelona*, „ om reden, dat de straten veel breeder en vlakker zijn, en buiten alle vergelijking regter. „ Want nu in onzen tijd gebouwd zijnde, zijn, „ behalven de gunstige ligging der plaats om te „ bouwen, de straten rechtuit gebouwd met een „ koord, passer en maatstok; waardoor het alle steden overtreft, die ik gezien heb. Het is zo digt bij „ de zee, dat 'er aan de eene zijde geen meerder „ tusschenruimte tusschen de zee en stad is, dan „ de wallen. Aan den anderen kant, digt aan de „ zijde en langs de huizen loopt de rivier *Ozama*, die „ tot een wonderbaar goede haven strekt, waarin „ geladen schepen zeer digt bij wal kunnen komen, „ en zelfs onder de vengsters der huizen. In het „ midden van de Stad is de fortres en het kasteel: de haven is ook zo fraai en geschikt, om „ schepen te ververschen of te ontladen, dat haars „ gelijke maar in weinige plaatsen der waereld gevonden word. De schoorsteenen, in deze Stad,

„ zijn omtrent zeshonderd in getal, en ook zodanige
„ huizen, als waarvan ik te vooren gesproken
„ heb; van welke een aantal zo fraai en groot zijn
„ dat zij wel een Heer of Edelen van *Spanje* met
„ zijn trein en familie ontvangen en huisvesting
„ verschaffen kunnen: en voornamelijk dat, het
„ welk Don DIEGO COLON, Onderkoning van
„ uwe Majesteit, in deze Stad heeft, is zodanig,
„ dat ik niemand in *Spanje* ken, die een diergelijk
„ heeft op een vierde na, in goede hoedanighe-
„ den, als men alle de gemakken te zaamen neemt.
„ Ook derzelver ligging, zijnde aan de bovenge-
„ noemde haven, en geheel van steen, en hebben-
„ de veele fraaije en groote vertrekken, met een
„ godlijk schoon uitzigt over het land en de zee,
„ zo als men zou mogen verkiezen, schijnt mij
„ zo prachtig en vorstelijk, dat uwe Majesteit 'er
„ zo wel gehuisvest zijn zou, als in een der beste
„ huizen van *Spanje*. 'Er is ook onlangs een ca-
„ thedraale Kerk gebouwd, waar zo wel de Bisschop
„ als de Kanonnikken, naar behooren, worden
„ beloond. Deze kerk is wel gebouwd van kalk
„ en steen, en van eene goede bouworde. Voorts
„ zijn 'er drie kloosters dragende de namen van
„ St. DOMINICUS, St. FRANCISCUS, en St MA-
„ RIA VAN MERCEDES; die alle wel gebouwd
„ zijn, schoon niet zo prachtig, als die van *Spa-*
„ *je*. 'Er is ook een zeer goed hospitaal, ge-
„ bouwd tot hulp en bijstand der armen, gesticht
„ door MICHAËL PASSAMONT, Thesaurier uwer
„ Majesteit. Om te besluiten, deze Stad neemt

„ van

„ van dag tot dag toe in rijkdom en goede orde,
„ zodat de voorzegde Admiraal en Onderkoning,
„ met de Heeren Kanſelier en Raadsheeren, door
„ uwe Majeſteit aangeſteld, hier beſtendig hun
„ verblijf houden, gelijk zich ook hier de rijkſte
„ lieden van het eiland onthouden, want de ge-
„ makkelijkſte wijze van woonen en handel in
„ koopmanſchappen heeft daar plaats, die of uit
„ *Spanje* komen, of derwaards uit het eiland ge-
„ zonden worden, dat nu zo overvloeit van alle
„ dingen, dat het *Spanje* van veele gerijfelijkheden
„ voorziet, als het ware met woeker de voordee-
„ len betaalende, die het voorheen van daar
„ trok (*xx*)."

Het is waarſchijnelijk, dat St. *Domingo* toen het toppunt van zijnen voorſpoed bereikt had. Omtrent zestig jaaren daarnaa (den 1ſten Januarij 1586) werd het aangevallen door FRANCOIS DRAKE; een verhaal van dezen aanſlag, door eenen ooggetuigen, is bewaard gebleeven in HAKLUYTS *Collection*; waaruit het blijkt, dat het zelfs toen eene Stad van groote uitgebreidheid en pracht was; en het is gruwzaam om te verhalen, dat DRAKE, naa eene maand dezelve bezeten te hebben, zich door de wetten van den oorlog gemagtigd reekende, om die Stad in vuur en vlam te zetten. „ Wij beſteedden het vroegſte gedeelte van den morgen (zegt de Geſchiedſchrijver der Reis) in

(*xx*) Naar eene vertaling, van RUHARD EDEN, gedrukt te *Londen*, 1555 met een zwarte duitſche letter.

in de meeste huizen in brand te ſteken; doch daar zij zeer prachtig en van ſteen gebouwd waren met hooge verdiepingen, gaf het ons geen kleine moeite, om dezelve te vernielen. En niet tegenſtaande wij verſcheide dagen agter elkander, ieder morgen bij het aanbreken van den dag, tot dat de hitte ten negen ure begon, bevel gaven, dat twee honderd matroozen niet anders zouden doen, dan de gezegde huizen in vuur en vlam zetten, terwijl de ſoldaten in gelijke hoeveelheid hen bewaakten, egter verteerden wij, in dien tijd, of konden, zelfs niet meer, verteeren dan het derde gedeelte der Stad; en dus werden wij, vermoeid van het brandſtichten, te vreden geſteld met 25 duizend ducaten (het ſtuk van vijf ſchellingen en een ſixpence) te ontvangen, als de losprijs van het overige der Stad (yy)."

Ik

(yy) De volgende anecdote, door denzelfden ſchrijver verhaald, is te treffende, om over het hoofd gezien te worden. Ik zal zijne eige woorden gebruiken: Gedurende het verblijf van de Engelſche armée in de Stad, gebeurde het, dat de Generaal een boodſchap zondt aan den Spaanſchen Gouverneur, waartoe gebruikt werd een negerjongen met een witte vlag, wapenſtilſtand beteekenende, gelijk de gewoone handelwijze der Spanjaarden was, wanneer zij naderden om ons te ſpreken; welke jongen ongelukkig ontmoet werd door eenigen hunner, die als Koninglijke Officiers behoord hadden tot de Spaanſche galei, die met de Stad onlangs in onze handen gevallen was, die tegen alle orde en reden, en tegen de goede gewoonte, waarmede hunne boodſchappen ontvangen waren, den armen jongen verwoed door het lichaam ſtaken, met welke

Ik kan geen bericht krijgen, waarop ik ſtaat kan maken, van den tegenwoordigen ſtaat dezer oude Stad, van het getal der inwoonders, en den handel, die 'er omgaat. Ik twijfel niet, of zij is lang in verval geweest; maar ik geloof niet, dat zij, gelijk RAYNAL verzekert, geheel ontvolkt en vervallen is. De Cathedraale Kerk en andere openbaare gebouwen zijn nog in wezen, en waren korts het verblijf van een aanzienlijk aantal van geeſtelijken en rechtsgeleerden. De Stad bleef ook, zolang zij onder het Spaansch Gouvernement was,

ke wond de jongen bij den Generaal terug kwam, en naa. dat hij de wijze van die onrechtvaardige wreedheid verhaald had, ſtierf hij terſtond in deszelfs tegenwoordigheid; de Generaal hier door zeer in drift geraakt zijnde beval den militairen prevoost een paar monnikken, toen krijgsgevangen, op dezelfde plaats te brengen, waar de jongen dood geſtoken was, en op ſtaande voet op te hangen; vaardigende ten zelfden tijde eenen anderen armen gevangenen af, met melding der reden, waarom deze rechtpleging geſchiedde, en met verder bericht, dat, totdat de partij, die dus des Generaals bode vermoord had, in onze handen zou geleverd zijn, om de verdiende ſtraf te ontvangen, 'er geen dag zou voorbij gaan, of 'er zouden twee gevangenen worden opgehangen, totdat zij allen op waren, die zich in onze handen bevonden. Den dag daaraan volgenden bragt hij, die Kaptein op 's Konings galei geweest was, den aanvaller tot het uiteinde der Stad, aanbiedende om hem in onze handen over te leveren; maar men achtte het eene meer edele wraak hem te doen weten, dat hij zelve onder ons oog de rechtspleging houden zou, die ook dien ten gevolge plaats had."

was, het Bisdom van een Aartsbi-schop, waaronder, zo men zeide, de Bisschoppen van St. *Jago* in *Cuba*, *Venezuela* in nieuw *Spanje*, en St. *Joannes* in *Porto Rico* behoorden. Deze zaken, gevoegd bij de veiligheid, de gemakkelijkheid en uitgebreidheid van de haven, over het algemeen niet minder dan drie vademen diep, en beveiligd door eene bank, waarover de grootste schepen zonder gevaar konden heen komen, hebben tot dus verre *Domingo* voor een geheelen ondergang behoed, en zullen het mogelijk daarvoor blijven behoeden. Met dit zeer gebrekkelijk bericht zal zich de Lezer moeten te vreden houden. Ten minste schijnt men zoveel te weten van den Landbouw in de Spaansche bezittingen van dit eiland, als van derzelver Hoofdstad en Koophandel. Men zeide, dat eenige weinige Planters cacao, tabak en zuiker voor hun eige behoefte teelen; en misschien werden 'er kleine hoeveelheden van elk nog tot gebruik in *Spanje* uitgevoerd. Het voornaamst artikel van uitvoer blijft egter, dat het altijd geweest is, sedert dat men de mijnen heeft laten varen, de *huiden van het hoornvee*, dat zodanig vermenigvuldigd is, dat de eigenaars gezegd worden dezelve bij duizenden te reekenen; en groote getalen (gelijk ik elders meen aangeteekend te hebben) worden jaarlijks alleen om de huiden geslacht (*zz*).

Het

(*zz*) Men zeide dat 'er eene Compagnie te *Barcelona* was opgericht in het jaar 1757 met uitsluitende voorrechten, om den Landbouw en Handel op het Spaansen gedeel-

Het ſchijnt dus ten uiterſte waarſchijnelijk, dat de landbouw ten zeerſte verwaarloosd is geworden, in de geheele Spaanſche bezitting op dit eiland; dat een van de ſchoonſte landſtreeken der waereld, eenmaal het paradijs van een eenvoudig en onſchuldig volk, nu overgelaten is aan de beesten des velds, en de gieren, die boven hen zweven (*aaa*).

Van deze ſoort, is waarſchijnlijk het land *Los Llanos* geheten, dat zich oostwaards van de hoofdſtad tachtig engelſche mijlen in de laagte uitſtrekt en twintig of vijf en twintig in de breedte; en dat, van rivieren overal overvloeijende, geſchikt mag gereekend worden voor den groei van alle voortbrengſels onder de keerkringen in de grootſte volkomenheid, daar het dus bij droog weder op eene kunstmatige wijze zou kunnen bevochtigd worden.

Naast bij aan *Los Llanos* in grootheid, maar, zo men meent, hetzelve overtreffende in oorſprongelijke vruchtbaarheid is de ſchoone valei ten noorden, *Vega Real* geheten; door welker midden de rivier *Yuna* ſtroomt, omtrent vijftig mijlen lang, en

deelte van St. *Domingo* te herſtellen. Met welken uitſlag weet ik niet.

(*aaa*) De *Gallizano* of Americaanſche Gier, een zeer verſlindende en roofgierige vogel, die op krengen aast. Deze vogels zijn in eene groote menigte op St. *Domingo*, en verſlinden de geraamten van het vee, zodra hetzelve door de jagers de huiden zijn afgeſtroopt.

en zich ten oosten in de *Samanabaai* ontlast. Misschien zou het geene vergrooting wezen, wanneer men zeide, dat deze en de andere districten alleen in staat zijn meer zuiker en andere kosbaare waaren op te leveren, dan alle de Engelsche *West-Indiën* te zaamen doen.

Deze vlakten, egter, schoon van de bij elkander liggende de grootste, zijn niet de eenige deelen, die de natuur met eene buitengewoone vruchtbaarheid beschonken heeft. Zeer rijke opene vlakten, gemakkelijk om bij te komen, en gereed liggende voor de bebouwing, worden overal gevonden; zelfs in het hart der bergen; terwijl de bergen zelve het hunne toebrengen, om de valleijen vruchtbaar te maken, die zij insluiten.

De gaven van den goedertieren Schepper dus ongebruikt en onaangekweekt liggende, en wanneer men zich erinnert tot welk een prijs van menschenbloed, en door welke onvergeefbaare schuld de Spaansche natie in het bezit kwam van deze landen, derzelver wettige bezitters ontnomen, is het naauwlijks mogelijk zich van zeer duistere en misttroostige gedachten te onthouden, of de uitroeping te bedwingen: *hoe ondoorgrondelijk zijn de wegen der Goddelijke Voorzienigheid!*

Zo kort en van klein belang is het best bericht, dat ik van het land zelf geven kan; en niet veel volkomener is dat, het welk het getal en den toestand van het volk betreft, waardoor het tegenwoordig bewoond word. De vroegste afzendingen uit het oud *Spanje* waren buiten twijfel talrijk.

Her-

HERRERA, een naauwkeurig en wel onderricht Geſchiedſchrijver reekent, dat 'er op een zekeren tijd niet minder dan 14,000 Castiljaanen op *Hispaniola* waren. Zodanig was de vermaardheid van deszelfs rijkdommen, dat lieden van alle rangen en ſtanden derwaards vertrokken, in de dwaaze verwachting, om in den gouden oogst te zullen deelen. Deszelfs mijnen bragten in de daad zeer veel op. ROBERTSON verhaalt, dat zij vele jaaren agter de andere 460,000 peſos (*bbb*) opleverden. Deze zaak vergeleeken met eene anecdote, die ik elders verhaald heb (*ccc*), dat de inwoonders, ten tijde van DRAKES inval, zo elendig arm waren, dat zij zich genoodzaakt vonden, om, ten einde onder elkander te kunnen handelen, gebruik te maken van *ſtukken leder*, die de plaats van het geld vervingen, hebben wij een ſprekend bewijs, dat de waare weg om rijkdommen te verkrijgen niet beſtaat in de ingewanden der aarde te doorwroeten, maar in haare oppervlakte te verbeteren. Geene manufacturen, of voortbrengſels van den landbouw hebbende, om te verwiſſelen voor de noodzakelijkheden en gerieflijkheden des levens, vondt al hun goud welras den weg na *Europa*, en toen hunne mijnen uitgeput waren, klom hunne armoede tot een uiterſte, en luiheid, ontvolking en verbastering waren derzelver noodzakelijke gevolgen (*ddd*).

De

(*bbb*) Meer dan L. 100,000 Sterlings.

(*ccc*) In de Geſchiedenis der Engelſche *West-Indien*, I Deel.

(*ddd*) De Abt RAYNAL heeft de grove onkunde, om goud

en

De invoer in dit eiland van negerſlaven van *Africa*, waarvan ik elders de oorſprong en rede gemeld heb, greep in een vroeg tijdsgewricht plaats (*eee*). Deze nieuwe bron bragt egter niet veel toe, om de bevolking der Colonie te vergrooten; want zodanigen der blanken als na het vaste land vertrokken, om rijker mijnen op te ſporen; en beter fortuin te maken, namen gemeenelijk hunne negers met zich, en de kinderziekte verwoestte weinige jaaren daarnaa een groot aantal anderen. In het jaar 1717 beliep het geheel getal der inwoonders onder het Spaansch beheer van alle jaaren en ſtaat, ſlaven en vrijen, niet meer, dan 18,410, en ſedert dien tijd is het, naar dat ik verneem, eer af, dan toegenomen. Van zuiver blan-

en zilver als *waren* in ſtede van *kunſtigen* rijkdom voor te ſtellen, en de zotheid om den landbouw te verwaarlozen om mijnen uit te putten, in een ſchoon licht geſteld; daar hij het gedrag van de Spaanaarden in dit opzigt vergelijkt bij dat van den Hond in de fabel, het ſtuk vleesch dat hij in zijn bek had, latende vallen, om de ſchaduw daarvan in het water te grijpen.

(*eee*) Geſchiedenis van de *Engelſche West-Indien* IV Boek. 2 Hoofdſt. Eene aanmerkli ke zaak was daar egter overgeſlagen. Toen de Portugeezen eerst den handel in negers begonden, vervoegde men zich tot den Paus, om den handel door eene bulle te heiligen, welke zi n Heiligheid vervolgens gaf Ingevo ge van deze vergunning en bekragtiging werd 'er te *Liſabon* een zeer aanzienlijke ſlavenmarkt opgericht, zodanig, dat omtrent het jaar 1539 van 10 tot 12000 negers daar jaarlijks verkogt werden.

blanke (in onderſcheiding van het volk van gemengd bloed) is het getal buiten twijfel zeer gering, misſchien geen 3,000 in het geheel.

De erflijke en onuitrooibaare verbittering tusſchen de Spaanſche en Franſche Planters is reeds aangeteekend geworden. Het is waarſchijnelijk, dat de kennis hieraan grooter vertrouwen heeft doen geboren worden op de medewerking van de Spanjaarden met de Engelſche armée, dan door volgende gebeurtenisſen gebleeken is. Op de ernſtigſte en herhaalde verzoeken van den Luitenant Colonel BRISBANE, in het jaar 1794, werden 'er in de daad orders gezonden van de Stad St. *Domingo* na den Commandant te *Verettes*, Don FRANCISCO DE VILLA NEUVA, om zich met de militie van dat gedeelte des lands bij de Engelſchen te voegen, het Britsch guarniſoen te St. *Marc* op zich nemende hun van voorraad en krijgsbehoefte te voorzien; maar deze orders werden ſlecht gehoorzaamd. Niet meer dan driehonderd man kwamen te veld, en zelfs deze waren 'er verre af, om de gemeene zaak toegedaan te zijn. De Koningsgezinde Franſchen verſcheenen in grooter aantal in de nabuurſchap van St. *Marc*, dan in eenig ander oord; en de Spanjaarden vervloekten de Franſche Colonisten van allerlei benaming. Het was, ter zelfder tijd, blijkbaar dat zij even jaloers van de Engelſchen waren; duidelijke blijken van ontevredenheid en nijd ten toon ſpreidende, daar zij hen in het bezit van St. *Marc* en de vruchtbaare vlakten in zijne nabuurſchap

zagen. Zij gingen egter voort, en namen de Stad en Haven van *Gonaive*; maar hun volgend gedrag gaf blijken van het laagſte verraad en de elendigſte lafhartigheid. De Stad was niet aangevallen door eenen kleinen hoop van opgeſtaane negers, of de Spanjaarden lieten zich daaruit jagen op de onbegrijpelijkſte manier; de Franſche inwoonders aan de woede der wilden overlatende, die allen ombragten (gelijk hunne kameraads te fort *Dauphin* gedaan hadden,) en toen legden zij de Stad in aſſche (*fff*).

Over

(*fff*) In de nooredlijke Provincie van de Franſche Colonie verzochten de inwoonders van het fort *Dauphin*, een Stad gelegen op de Spaanſche grenſen, geenen bijſtand van de Engelſchen hebbende, en beducht voor eenen aanval van de opgeſtaane negers, het Spaansch Gouvernement om hulp, en gaven de Stad aan hetzelve over. De Spaanſche Commandant liet, bij het aannemen van de verzochte voorwaarden, die voornamelijk de perſonelijke veiligheid betroffen, eene Proclamatie doen, behelzende dat zodanigen der Franſche planters, als 'er hun toevlucht zouden zoeken, daar veiligheid zouden vinden. Door deze Proclamatie verleid, vertrok een aanzienlijk getal derwaards; toen op Maandag den 7den Julij 1794, JEAN FRANÇOIS, de neger Generaal, en het opperhoofd van den opſtand van 1791 de Stad met eenige duizend gewapende negers binnen rukte. Hij ontmoette niet den geringſten wederſtand noch aan de buitenposten, noch aan de barriere, bezet met Spaanſche troepen; de inwoonders zich in hunne huizen houdende, in hope van door den Commandant beſchermd te zullen worden. In een ogenblik weergalmde de geheele Stad van de kreet. „ Lang le-

ve

Over het geheel is 'er reden om te onderſtellen, dat een groot gedeelte van de Spaanſche eigenaars van St. *Domingo* een laag en verbasterd ſoort van menſchen zijn; een vreemd mengſel van *Europeeſche*, *Indiaanſche* en *Africaanſche* voorouders; en de aanmerking, die ik op eene andere plaats (*ggg*) gemaakt heb, met betrekking tot de Spaanſche bewoonders van *Jamaica*, bij de bemagtiging van dat eiland, in het jaar 1655. zal even toepaſſelijk op deze zijn. Zij zijn niet beſchaafd door gezellige ommegang, noch verbeterd door opvoeding; maar brengen hunne dagen in eene droevige kwijning door, verzwakt door luiheid en nedergebo-

ve de Koning van *Spanje*! vermoordt al de Franſchen, maar doet den Spanjaarden geen geweld aan; en eene algemeene ſlagting der Franſchen greep plaats, waarin niet minder dan 771 hunner, zonder onderſcheid van kunne en jaaren, onmiddelijk vermoord werden; de Spaanſche ſoldaaten, daarbij ſtaande, als toekijkers van het Treurſpel. Men meent egter, dat, zo de Spanjaarden zich 'er met geweld tusſchen beiden geſteld hadden, zij in het noodlot der Franſchen zouden gedeeld hebben. Men zegt, dat MONT-CALVOS, Commandant der Spaanſche Troepen, met medelijden bewogen jegens eenige Franſche Heeren van zijne kennis hun toeliet zich in de gelederen te voegen, hen tot hun beveiliging in den Spaanſchen uniform kleedende; andere werden in ſtilte na het fort gebragt, en bij nacht na *Monte Chriſti* gezonden, waar zij aan boord van een Americaan gingen, te *Salem* t' huis behoorende.

bogen door armoede. Zulke lieden hebben dus eenen grooten afkeer van de Franſche Natie, en hoe ongeneegen zij mogen zijn, om van wetten en gouvernement te veranderen, ik ducht dat geene hartlijke medewerking met de Engelſche ooit verwacht kan worden. De beste familiën, onder hen, zullen waarſchijnlijk liever, dan zich aan het Franſche beſtuur te onderwerpen, zich na *Cuba* begeven, of nieuwe woonplaatſen onder hunne landgenoten op het nabuurig vast land zoeken; terwijl die overblijven natuurlijk verdwijnen zullen in den algemeenen hoop van lieden van de kleur, Franſchen en Engelſchen, eene clasſe, die ik denk dat in het vervolg van tijd de meester van de ſteden en de bebouwde deelen van het eiland aan de zeekust zal worden, het binnenſte gedeelte des lands aan de opgeſtaane negers overlatende. Zodanig zal waarſchijnlijk het lot zijn van deze eenmaal ſchoone en vorſtelijke Colonie; en het grieft mij te moeten zeggen, dat de tegenwoordige pogingen van *Groot-Brittanje* op dit met bloed bezoedeld tooneel, tot geen ander einde kunnen ſtrekken, dan om die uitkomst te verhaasten.

Ik zou hier kunnen uitweiden over de wonderbaare ſchikkingen van de Goddelijke Voorzienigheid, in de *Africaanſche* Slaven te verwekken tot het wraak nemen van de rampen der beleedigde oorſpronglijke Inwoonders: ik zou mij ook kunnen bot vieren in het dwaas maar valsch denkbeeld, dat, daar de negers van St. *Domingo* ooggetuigen geweest zijn van de weldaaden van het beſchaafde le-

leven onder de blanken; zij gezien hebbende, op welk eene wijze, en tot welk eene uitgeſtrektheid, maatſchappelijke orde, vreedzaam vlijtbetoon en onderwerping aan de wetten mede werken tot bijzonderen en algemeenen voorſpoed (voordeelen die zij in hun geboorteland nooit ſmaakten); eenige groote geesten daarna onder hun zullen opſtaan, door wier aanmoediging en voorbeeld zij ter behoorlijke tijd zouden mogen geleerd worden, de woeste en ſlordige zeden en bedrijven van het wilde leven af te leggen; en hunne gebreken te verbeteren, en traps wijze opgeleid te worden tot beſchaafdheid en beleefdheid, tot kennis der waarheid en de betrachting der deugd. Deze ſchildering is zo behagelijk voor de verbeelding, dat ieder menschlijk en bedachtzaam hart dezelve verwezenlijkt moet wenſchen; maar ik ben beducht, dat het meer een ſchepſel der inbeelding „ het werk van „ een droom" is! Ondervinding heeft beweezen, dat eene woeste en bandeloze vrijheid voor geene middelen van verbetering noch verſtandige noch zedelijke vatbaar is. De Charaiben van St. *Vincent* en de Boschnegers van *Jamaica* waren oorſpronglijk Americaanſche ſlaven, en *het geen zij nu zijn zullen daarnaa* de negers van St. *Domingo zijn*; wilden in de maatſchappij — zonder vrede, veiligheid, landbouw en eigendom; onkundig in de pligten des levens, en onbekend met alle de zagte en verteederende betrekkingen, die het wenschbaar maken; afkeerig van den arbeid, ſchoon dikwerf van gebrek vergaande, agterdochtig jegens elkander; en

tegen het overig gedeelte van het menschdom wraakzuchtig en trouweloos, zonder knaging van het geweten en bloeddorstig; voorwendende vrij te zijn, zuchtende onder het willekeurig gezag hunner opperhoofden en alle de elenden van de slavernij voelende, zonder de weldaaden van ondergeschiktheid.

Zo het geen, wat ik dus, — niet bij overhaasting, maar — met rijp overleg voorzegd heb betreffende het lot van dit ongelukkig land, door de uitkomst zal bewaarheid worden, moeten alle andere denkbeelden wijken voor de dringende overweging, hoe best den invloed te keer te gaan en uit te roeijen, die een zo wezelijk voorbeeld van geslaagden opstand en zegenpraalende regeeringloosheid zou kunnen hebben. Dit is een onderwerp, dat weldra de ernstigste aandacht van het Gouvernement na zich trekken zal; en ik ben van gevoelen, dat niets minder, dan de medewerking van het Britsch Parlement met de Coloniale Wetgevers dat verschijnsel zal kunnen tegengaan. Aan den anderen kant, toegestaan dat het voorwerp te zeer belangrijk is, en de middelen en de hand van Frankrijk te magtig en te overvloedig, om twijfel over te laten, betreffende de eindelijke vervulling van zijne oogmerken, bestaande in het geheel van dit uitgebreid land in bezit te houden, zo wij kunnen onderstellen, dat zij eindelijk overtuigd door een smartelijke ondervinding van de gedrochtelijke dwaasheid van barbaaren schielijk in vrijheid te stellen, en hen op eens in alle de zaamengestelde be-

betrekkingen der Burgerlijke maatſchappij te doen deelen) eindelijk ſlagen zullen in het groot lichaam van de voortvluchtige negers tot gehoorzaamheid, te brengen, en in veiligheid ondergeſchiktheid, onder eene Conſtitutie overeenkomſtig met den duidelijken ſtaat van onderſcheide clasſen van Inwoonders: zo dit hun gelukken mag, dan zal het de gaaf der profeetie niet vereiſchen, om den uitſlag te voorſpellen. De middelbaare clasſe van Planters, die gewoonlijk de vlijtigſte is, op alle eilanden der *West-Indien*, aangelokt door de goedkoopheid van het land, en de overtreffende vruchtbaarheid van den grond zal zekerlijk vastigheden op St. *Domingo* uitzoeken; en een *West-Indisch* rijk zal zich op dit voortreflijk eiland vestigen, waaraan binnen weinige jaaren alle de binnen den keerkring gelegen bezittingen van *Europa* ondergeſchikt en cijnsbaar zullen zijn. Geplaatst in het middenpunt van het *Engelsch* en *Spaansch America*, en boven den wind van die landen van beide natien, die het meest van waarde zijn, terwijl de Koophandel van beide alleen beſtaan moet door deszelfs welbehagen, zullen alle de Rijkdommen van *Mexico* tot deszelfs beſchikking ſtaan. Dan zal de vernederde Spanjaard klagen, als het te laat is, over de onbedachtzaame en onvoorzichtige overgaaf, die hij gedaan heeft, en *Groot-Brittanje* zal gelegenheid hebben, om te beſchouwen, hoe zeer het zelf in die gevolgen betrokken is. Het voorſtel is ontzettend en de eindelijke ontknooping is alleen bekend aan die al-

weetende Magt, in welker hand het lot aller landen is! Maar welke de ontknooping zijn moge — in alle verſcheidenheden der fortuin, in alle uitkomſten en omſtandigheden, het zij dan voor of nadeelige — daar het Volk van *Groot-Brittanje* en de inwoonders der Colonie 'er zo zeer in begreepen zijn — kan ik niet te dikwijls herhaalen, om uit de voor ons liggende Geſchiedenis eene vermaaning af te leiden. Aan *Groot-Brittanje* zal ik te verſtaan geven: wat, zo, met veragting van het tegenwoordig voorbeeld, men aanmoediging blijft geven aan zo verderflijke leeringen van die verhitte geestdrijvers en doemwaardige ſtokebranden, die onder het laag voorwendſel van menschlievendheid en ijver voor de belangens der lijdende menschheid oproer en moord leeraaren, aan de vreedzaame en ordenlijke negers in onze eigen landen, wat 'er anders kan verwacht werden, dan dat dezelfde ijslijke tooneelen van bloedſtorting en verwoesting, die wij te St. *Domingo* beſchouwd hebben onder onze landgenoten en bloedverwanten in de *West-Indien* zullen vernieuwd worden? God Almagtig wende in zijne eindelooze genade, dat kwaad van ons af! Met nog grooter bekommering wend ik mij tot de Planters, die zich daar onthouden; en zo het in mijn magt ſtond, ik zou hen, „met eene meer dan menſchelijke ſtem," vermaanen zich te verheffen boven den benevelden dampkring van plaatslijke vooroordeelen, en door eenen edelmoedigen afſtand van voordeelen voor een tijd, dat te doen, hetwelk het Parlement van *Groot-Brittanje*,

in

in den hoogmoed en volheid van opperbeheer, niet kan uitwerken, en niet behoort te onderneemen. Ik ſpoor hen aan met de oprechtheid en edelmoedigheid van eenen broeder zich zelve in te binden, te bepaalen, en eindelijk geheel af te ſchaffen den verderen invoer van ſlaaven uit *America*; in de daad niet door maatregels van een ſpoedig geweld en onrechtvaardigheid, zonder acht te geven op den groot gewigt, en de daaraan bij den uitſlag verknogte belangen; maar door middelen, die ſchoon zagt trapswijze in hunne werking, vast en zeker zullen zijn in hunnen uitſlag. De Coloniale wetgevingen zijn door hunne geſteldheid en plaatslijke kennis alleen bevoegd tot deze groote en roemrijke taak: en dit voorbeeld van St. *Domingo* en de voorſchriften van zelfsbehoud, waarſchuwen hen als de hand aan de wand, om het niet langer uit te ſtellen. Jegens de arme Negers, over welke de ſtatuuten van *Groot-Brittanje*, de zaamenloop der fortuin en de wetten van erfrecht hen met magt bekleed hebben, kan hun gedrag over het algemeen ſedert de laatſte twintig jaaren (niettegenſtaande de vuile lasteringen, waarmede zij beladen zijn) onderzocht worden, en zal buiten twijfel onberispelijk gevonden worden. Eene volharding in hetzelfde weldaadig ſtelſel, trapswijze deszelfs voorwerpen tot beſchaving en verſtandelijke verbetering leidende, als de voorbereidſels tot grooter toegevenheid, is alles wat de menſchlijkheid eiſchen kan; want het is alles, wat de voorzigtigheid kan voorſchrijven. Dus zullen zich de Planters

ters een ſcherm en ſchut bereiden, dat hen tegen hunne vijanden verdedigt, en hen in het bezit ſtelt van die helderheid en verhevenheid van geest, die ontſtaat uit een goed geweeten, ſchenkende vertrouwen in voor- en vertroosting in tegenſpoed. Hunne vervolgers en lasteraars zullen intusſchen veracht of vergeeten worden; want de laster, ſchoon een groot kwaad, is het maar voor een tijd; doch waarheid en rechtvaardigheid zegenpraalen in eeuwigheid.

Etat Général[illegible]oise de St. Domingue 1791.

	Chefs Lieu ou Jurisdictio	Cotonneries.	Indigoteries.	Tanneries.	Guildiveries.	Cacaoteries.	Fours a Chaux.	Briqueries et Poteries.	Nombre de Nègres.
Partie du Nord.		—	—	1	3	—	2	1	21,613
		1	5	2	3	—	4	2	11,122
		3	6	—	9	—	1	1	19,876
	Le Cap	2	1	—	5	5	7	—	18,554
		1	—	—	1	1	32	2	17,376
		5	11	—	7	1	2	2	15,978
		2	4	—	—	—	3	5	15,018
		2	10	—	4	—	3	8	10,004
	Le Fort L	—	2	—	4	—	—	3	9,987
		1	37	—	5	—	4	1	15,476
	Le Port d	9	369	—	4	18	26	4	29,540
	Le Mole	14	15	—	—	—	—	—	3,183
		22	15	—	29	1	20	1	42,848
	Port au Pr	24	48	—	14	—	23	5	18,553
		19	322	—	—	2	5	—	10,902
	Léogane	18	78	—	25	1	14	1	14,896
Partie de l' Oueſt.	St. Marc	15	1,184	—	10	1	71	12	67,216
	Le petit C	25	31	—	11	2	9	—	18,829
		7	185	—	7	1	9	2	13,229
	Jérémie	30	44	—	6	25	14	—	20,774
	Les Cayes	76	175	—	18	2	32	8	30,937
Partie du Sud.	Le Cap Ti	12	169	—	—	4	7	1	8,153
	St. Louis	28	157	—	8	2	18	1	18,785
	Jacmel	89	129	—	—	3	7	1	21,151
	Total	65	3,097	3	173	69	313	61	55,000

N°. I.

Etat Général des Cultures et des Manufactures de la Partie Françoise de St. Domingue 1791.

Chefs Lieux ou Jurisdictions.	Quartiers ou Paroisses.	Sucreries. En blanc.	Sucreries. En brut.	Caféteries.	Cotonneries.	Indigoteries.	Tanneries.	Guildiveries.	Cacaoteries.	Fours a Chaux.	Briqueries et Poteries.	Nombre de Nègres.
Partie du Nord.												
Le Cap	Le Cap et dépendances	1	—	2	—	—	1	3	—	2	1	21,613
	La petite Ance et la plaine du Nord	43	7	37	1	5	2	3	—	4	2	11,122
	L'acul, Limonade et Ste Suzanne	52	4	157	3	6	—	9	—	1	1	19,876
	Morin et la Grande Rivière	35	1	255	2	1	—	5	5	7	—	18,554
	Le Dondon et Marmelade	—	—	216	1	—	—	1	1	32	2	17,376
	à Limbé et Port Margot	22	3	272	5	11	—	7	1	2	2	15,978
	Plaisance et le Borgne	—	—	324	2	4	—	—	—	3	5	15,018
Le Fort Dauphin	Le Fort Dauphin	29	7	71	—	10	—	4	—	3	8	10,004
	Ouanaminthe et Valiere	25	2	151	2	2	—	4	—	—	3	9,987
	Le Terrier rouge et le trou	56	1	123	1	37	—	5	—	4	1	15,476
Le Port de Paix	Le Port de Paix le petit St. Louis et Jean Rabel et le gros Morne	6	2	218	9	369	—	4	18	26	4	29,540
Le Mole	Le Mole et Bombarde	—	—	31	14	15	—	—	—	—	—	3,183
Partie de l'Ouest.												
Port au Prince	Port au Prince et la Croix des Bouquets	65	75	151	22	15	—	29	1	20	1	42,848
	L'Arcahaye	11	36	62	24	48	—	14	—	23	5	18,553
	Mirebalais	3	—	27	19	322	—	—	2	5	—	10,902
Léogane	Léogane	27	39	58	18	78	—	25	1	14	1	14,896
St. Marc	St. Marc, la petite Rivière et les Verettes et les Gonaives	22	21	298	315	1,184	—	10	1	71	12	67,216
Le petit Goave	Le petit Goave, le grand Goave, et le fonds des Négres	11	16	52	25	31	—	11	2	9	—	18,829
	L'Anse a Veau et le petit trou	6	11	11	7	185	—	7	1	9	2	13,229
Jérémie	Jérémie et le Cap Dame Marie	3	5	105	30	44	—	6	25	14	—	20,774
Partie du Sud.												
Les Cayes	Les Cayes et Torbeek	24	86	69	76	175	—	18	2	32	8	30,957
Le Cap Tiburon	Le Cap Tiburon et les Coteaux	1	1	24	12	169	—	1	4	7	1	8,153
St. Louis	St. Louis, Cavaillon et Aquin	9	23	39	28	157	—	8	2	18	1	18,785
Jacmel	Jacmel, les Cayes, et Baynel	—	1	57	89	129	—	—	3	7	1	21,151
Total	51 Paroisses	451	341	2,810	705	3,097	3	173	69	313	6	55,000

Etat des D anvier 1791 au 31 Décembre

Départemen	l. s.	Cuirs. Tannés. Côtes.	Sirop. Boucauts.	Tafia. Barique.
Partie du Nc				
Le Cap - -	06	6,975	10,654	
Le Fort Dauph	34	160	2,731	
Le Port de Paix	20	—	272	25
Le Mole -	31	—	84	6
Partie de l'O				
Le Port au Pri	51	752	8,350	36
Léogane - -	12	—	95	45
Saint Marc -		—	73	49
Le petit Goave		—	206	6
Jérémie - -	00	—		
Partie du S				
Les Cayes -	57	—	6,938	136
Le Cap Tiburc		—	99	
St Louis - -				
Jacmel - -	15			
Total - -	36	7,887	29,502	303

Valeur

N°. II.

Etat des Denrées de St. Domingue exportées en France depuis le 1er Janvier 1791 au 31 Décembre inclusivement.

Départemens.	Sucre. Blanc. Livres.	Sucre. Brut. Livres.	Café. Livres.	Coton. Livres.	Indigo. Livres.	Cuirs. en Poil. Banettes.	Cuirs. Tannés. Côtes.	Sirop. Boucauts.	Tafia. Barique.
Partie du Nord.									
Le Cap	43,864,552	1,517,489	29,367,382	—	195,099	2,006	6,975	10,654	
Le Fort Dauphin	8,609,258	1,639,900	2,321,610	1,200	2,005	1,134	160	2,731	
Le Port de Paix	473,800	824,590	1,829,754	38,752	61,472	120	—	272	25
Le Mole	22,500	105,680	294,550	29,236	6,294	31	—	84	6
Partie de l'Oueſt.									
Le Port au Prince	7,792,219	53,648,923	14,584,023	1,370,021	176,918	1,601	752	8,350	36
Léogane	1,492,983	7,688,537	1,786,484	154,084	12,520	112	—	95	45
Saint Marc	3,244,673	6,993,966	5,521,237	3,008,163	357,530	—	—	73	49
Le petit Goave	218,866	855,237	1,395,690	84,865	320	—	—	206	6
Jérémie	19,804	476,445	4,453,331	189,194	1,075	100	—		
Partie du Sud.									
Les Cayes	4,375,627	18,984,425	1,843,403	720,770	105,456	67	—	6,938	136
Le Cap Tiburon	63,150	278,500	305,740	34,325	1,954	—	—	99	
St Louis	2,000	9,600	90,706	42,497	2,064				
Jacmel	48,266	67,910	4,357,270	613,019	7,309	15			
Total	70,227,708	93,177,512	68,151,180	6,286,126	930,016	5,186	7,887	29,502	303

Valeur

aleur commune des sur toutes les Denrées.

Indicati la natu des Den	vier 1791 au a même année. Droits perçus.	Vendus en France.
Sucre { Blanc ou	2,528,197	65,142,584
Sucre { Brut	1,677,195	48,264 372
Café - -	1,226,720	50,664 028
Coton - -	785,766	16,786,486
Indigo -	465.008	10,410,182
Cacao -	—	120 000
Sirop -	221,275	1,725-857
Tafia -	1,821	19,995
Cuirs Tannés	10,377	68,493
Cuirs en poil	7,807	85,541
Caret (tortoise f	—	50,000
Gayac, Acajou, e	—	40,000
Total de la Vale	6,924,166	193,377,468

Tou rgent des Colonies. r une livre dix sous.

Le mo
somn 200,301,634
Réduit 133,534,423

66,767,211

La tota
tant 193,377,468
Réduit 128,918,312

64,459,156

On o tion de réduire le tiers

N°. II vervolgd.

Valeur commune des Exportations et des Droits perçus dans la Colonie sur toutes les Denrées.

Indication la nature des Denrées.	Quotité en nature.	Estimation en raison du prix Commun.	Du 1er Janvier 1791 au 31e Xbre de la même année. Valeur Commune.	Droits perçus.	Vendus en France.
Sucre { Blanc ou terré	70,227,708	Livres à — 12	67,670,781	2,528,197	65,142,584
Sucre { Brut	93,177,512	Livres à — 6	49,941,567	1,677,195	48,264 372
Café	68,151,180	Livres à — 16	51,890,748	1,226,720	50,664 028
Coton	6,286,126	Livres à 2 —	17,572,252	785,766	16,786,486
Indigo	930,016	Livres à 7 10	10,875,120	465 008	10,410,182
Cacao	150,000	Livres à — 16	120,000	—	120 000
Sirop	29,502	Boucauts à 66 —	1,947,132	221,275	1,725-857
Tafia	303	Bariques à 72 —	21,816	1,821	19,995
Cuirs Tannés	7,887	Cotés à 10 —	78,870	10,377	68,493
Cuirs en poil	5,186	Banettes à 18 —	93,348	7,807	85,541
Caret (tortoise shell)	5,000	Livres à 10 —	50,000	—	50,000
Gayac, Acajou, et Campêche	1,500,000	Livres à Estimés	40,000	—	40,000
Total de la Valeur commune de toutes le Denrées			200,301,634	6,924,166	193,377,468

Observation essentielle.

Toutes les sommes dont il est question dans ce tableau sont Argent des Colonies. Le change y est à 33⅓, et la Livre Tournois comptée pour une livre dix sous.

1er Exemple.

Le montant des Exportations s'éleve Argent des Colonies à la somme de	200,301,634
Réduite Argent de France à	133,534,423
Différence sur cet Article de	66,767,211

2me Exemple.

La totalité des denrées exportées, et vendues en France montant ensemble à la somme de	193,377,468
Réduite en Livres Tournois à	128,918,312
Différence sur cet Article de	64,459,156

On obtiendra le même résultat article par article ayant l'attention de réduire le tiers sur chaque somme.

ɔn des Capitaux.		Totalité de la Valeur Générale.
ɛs, et s.	En Négres et animaux employés à l'exploitation.	
ɔo	—	103,730,000
ɔo	—	61,380,000
ɔo	—	56,200,000
ɔo	—	21,150,000
ɔo	—	92,910,000
ɔo	—	865,000
ɔo	—	275,000
ɔo	—	480,000
oo	—	5,510,000
	1,137,500,000	1,137,500,000
	6,400,000	6,400,000
	1,440,000	1,440,000
ɔo	1,145,340,000	1,487,840,000

N°. III.

Apperçu des Richeſſes territoriales des habitations en grande Culture de la partie Françoiſe de St. Domingue.

Indication de la Nature des Capitaux.	Nombre.	Eſtimation particulière de chaque Objet en raiſon du prix moyen.	Evaluation des Capitaux.		Totalité de la Valeur Générale.
			En Terres, Bâtimens, et Plantations.	En Négres et animaux employés à l'exploitation.	
Sucreries en Blanc	451	à - 230,000	103,730,000	—	103,730,000
Sucreries en Brut	341	à - 180,000	61,380,000	—	61,380,000
Cafateries	2,810	à - 20,000	56,200,000	—	56,200,000
Cotonneries	705	à - 30,000	21,150,000	—	21,150,000
Indigoteries	3,097	à - 30,000	92,910,000	—	92,910,000
Guildiveries	173	à - 5,000	865,000	—	865,000
Cacaotières	69	à - 4,000	275,000	—	275,000
Tanneries	3	à - 160,000	480,000	—	480,000
Fours à Chaux, Briqueries et Poteries	374	à - 15,000	5,510,000	—	5,510,000
Nègres anciens et nouveaux, grands et petits	455,000	à - 2,500		1,137,500,000	1,137,500,000
Chevaux et Mulets	16,000	à - - 400		6,400,000	6,400,000
Bêtes à cornes	12,006	à - - 120		1,440,000	1,440,000
Total des Richeſſes employées à la Culture			342,500,000	1,145,340,000	1,487,840,000

		Sommes.
1. Reſtant e		
2. Droits pe	935,160	
Colon:		
A déduir	6,889,966	
l'Octro		
3. Impoſitio		
A déduir		
des Co	555,749	
		10,838,348
4. Droits de	376,143	
5. Reçu de	229,403	
6. Loyers d	30,453	
7. Objets ve	139,324	
8. Reçu de	13,295	
9 Rembourſ	149,930	
10. Dépôt à	465,820	
11. Montant		
Munitic	1,053,100	
1. Reſtant en	159,886	
2. Réçu de		
débits p	178,756	
3. Révenu d	87,500	
4. Révenu de	161,847	
5. Réçu des	150,716	1,171,290
6. Rembourſe	30,000	
7. Rembourſe	49,042	
8. Loyer de la	2,000	
9. Rembourſe	30,400	
10. Réçu des	321,143	

N°. IV.

RECETTES ET DEPENSES, &c.

RECETTES.

DESIGNATION DES OBJETS.			Sommes.
Caiſſe de la Marine.			
1. Reſtant en Caiſſe au 31 Déeembre 1790 - - -		935,160	
2. Droits perçus ſur les Denrées exportées de la Colonie en France pendant l'année 1789 -	6,924,166		
A déduire les appointemens des Réeeveurs de l'Octroi et frais de Bureaux - - -	34,200	6,889,966	
3. Impoſition pour la capitation des Eſclaves -	581,035		
A déduire les remiſes et modérations en faveur des Contribuables, cy - - -	25,286	555,749	
			10,838,348
4. Droits de 2½ pour C^t. ſur les loyers des maiſons - -		376,143	
5. Reçu de divers Débiteurs au Roi - - -		229,403	
6. Loyers des Halles et maiſons au profit de Sa Majeſté -		30,453	
7. Objets vendus dans les magazins des divers Départements -		139,324	
8. Reçu de divers pour journées employées à l'Hôpital - -		13,295	
9 Rembourſemens des avances faites à divers - - -		149,930	
10. Dépôt à charge de rembourſemens - - - - -		465,820	
11. Montant des Lettres de change tirées ſur les Tréſoriers et Munitionnaires Généraux - - - - - -		1,053,100	
Caiſſe Générale.			
1. Reſtant en Caiſſe au 31 Déeembre 1790 - - - -		159,886	
2. Réçu de divers Comptables en exereiſe et à valoir ſur les débits pendant les années 1787, 1788, et 1789 - -		178,756	
3. Révenu de la ferme du bac du Cap. - - - -		87,500	
4. Révenu de la ferme des Poſtes - - - - -		161,847	
5. Réçu des anciens Comptables, Fermiers, &c. - - -		150,716	1,171,290
6. Rembourſement d'un Prêt fait à la Caiſſe Municipale -		30,000	
7. Rembourſement de celui fait à la Caiſſe de la Marine - -		49,042	
8. Loyer de la Salle de Spectacle au Port au Prinee - -		2,000	
9. Rembourſemens par divers Réceveurs des Droits domaniaux		30,400	
10. Réçu des Curateurs aux Succeſſions vacantes - - -		321,143	

TS.		Sommes.
- -	51,642	
de 297		
- -	547,892	654,906
- -	33,830	
tibles	21,542	
-	143,010	
- -	152,634	
- -	318,444	780,309
- -	51,343	
res -	114,869	
nt im-		
- -	112,397	
roduit		
- -	42,378	459,078
année		
- -	304,303	
- -	82,500	
al des		
ſureté		184,500
-	102,000	
alides		
- -	153,620	
mens		584,592
niers		
- -	430,972	
- -	14,673 014	14,673,014

DESIGNATION DES OBJETS.		Sommes.
Caiſſe des Libertés.		
1. Reſtant en Caiſſe au 31 Décembre 1790	51,642	
2. Il a été verſé dans cette Caiſſe pour l'affranchiſſement de 297 Eſclaves pendant l'année 1790	547,892	654,906
3. Rembourſemens de divers Débiteurs a cette Caiſſe	33,830	
4. A compte ſur le produit de la vente de divers Comeſtibles	21,542	
Caiſſe des Droits Domaniaux.		
1. Montant des Amandes	143,010	
2. Négres épaves vendus au profit du Roi	152,634	
3. Succeſſions à titre d'Aubaines, Bâtardiſes, &c.	318,444	780,309
4. Confiſcations	51,343	
5. Droits de 2 pour Ct. ſur le montant des ventes judiciaires	114,869	
Caiſſe de l'Entrepôt.		
1. Droit d'un pour Ct. impoſé ſur les marchandiſes qui ſont importées et exportées par le Commerce étranger	112,397	
2. Droit de 3li Tournois par quintal ſur le bœuf ſalé introduit dans la Colonie par le Commerce étranger	42,378	459,078
3. Droits additionels impoſés par arrêt du Conſeil de l'année 1786 et 1787	304,303	
Caiſſe des Conſignations.		
1. Reſtant en Caiſſe au 31 Décembre 1790	82,500	
2. Conſigné par divers; dans la Caiſſe du Tréſorier principal des Colonies pendant le cours de l'année 1789, pour la ſureté de 68 Eſclaves embarqués pour France	102,000	184,500
Invalides et fonds d'Armemens.		
1. Recettes faites pendant l'année 1790 au profit des Invalides de la Marine	153,620	
2. Montant des gages acquis aux équipages dont les bâtimens ont été deſarmés dans la Colonie pendant les 9 derniers mois de 1789, et pendant l'année 1790	430,972	584,592
Total de la Recette	14,673 014	14,673,014

olgd.

S E S.

OBJETS.		Sommes.
at Major gé-		
- - -	580,000li	
- - -	670,000	
- -	710,000	
- - -	183,547	
- -	1,206,003	
es - -	293,656	
- -	606,478	
- -	917,560	
des Edifices		
- -	851,193	
Gonave -	90,935	9,448,168
- -	196,000	
- -	120.000	
- - -	586,102	
te, &c. -	235,061	
- -	142,064	
es - -	511,520	
c. - -	233,679	
tion dans la		
-	1,204,650	
- -	119,720	
- - -	202,775	
&c. - -	229,403	
vacantes -	192,794	1,131,656
iaux -	397,109	
- -	109,575	
- -	71,765	
du Roi -	72,731	
- -	86,621	
ie - -	50,912	
- -	70,464	651,354
s - -	101,896	
- -	65,058	
- -	90.951	
- - -	40,956	

DEPENSES.

DESIGNATION DES OBJETS.		Sommes.
Caiſſe de la Marine.		
1. Traitemens et Appointemens des Officiers de l'Etat Major général, et particuliers des Places	580,000li	
2. Officiers de l'Adminiſtration	670,000	
3. Conſeils et Juriſdictions	710,000	
4. Officiers de Santé	183,547	
5. Appointemens et Soldes des Troupes	1,206,003	
6. Subſiſtences et Fournitures rélatives aux Troupes	293 656	
7. Journées d'Hôpital	606,478	
8. Fortifications et entretiens des Bâtimens publics	917,560	
9. Achâts des matériaux néceſſaires à la conſtruction des Edifices publics	851,193	
10. Entretiens des Bâtimens de Mer ſur l'iſle de la Gonave	90,935	9,448,163
11. Aux Entrepreneurs des Hôpitaux	196,000	
12. A divers pour fournitures de Riz et de Biſcuit	120,000	
13. Dépenſes pour les chemins de communication	586,102	
14. A divers Entrepreneurs de maçonnerie, charpente, &c.	235,061	
15. Frais de voyages et avaries de mer	142,064	
16. Rembourſemens à la Caiſſe générale des Invalides	511,520	
17. A divers pour loyers des maiſons, magaſins, &c.	233,679	
18. Dépenſe faite par les vaiſſeaux de S. M. en Station dans la Colonie	1,204,650	
19. Frais de tranſports, journées d'Ouvriers, &c.	119,720	
Caiſſe Générale.		
1. Traitemens et gages aſſignés ſur cette Caiſſe	202,775	
2. A divers Entrepreneurs des Canaux, Fontaines, &c.	229,403	
3. Payé aux Heritiers et Créanciers des Succeſſions vacantes	192,794	1,131,656
4. Payé à la décharge de la Caiſſe des Biens domaniaux	397,109	
5. Indemnités et gratifications à divers	109,575	
Caiſſe des Libertés.		
1. Penſions aux Peres et Meres de 10 à 12 enfans	71,765	
2. Dépenſe pour l'achévement des remblais du quay du Roi	72,731	
3. Travaux rélatifs au chemin de Jacmel	86,621	
4. Jardin du Roi au Port au Prince et Plantes d'Aſie	50,912	
5. Travaux faits au Cap	70,464	651,354
6. Entretiens et conſtructions des Fontaines publiques	101,890	
7. Abrévoirs et Lavoirs publics	65,258	
8. A divers pour tranſports des comeſtibles	90,951	
9. Dons et gratifications aſſignés ſur cette Caiſſe	42,956	

	Sommes.
,550 ,521 ,848 ,461	702,380
,397 ,028 ,653	459,070
,500 ,500	81,000
,620 972	584,592
674 634 659 919	1,614,886
014	14,673,014

DESIGNATION DES OBJETS.		Sommes.
Caiſſe des Droits domaniaux.		
1. Traitemens et gages des employés, rembourſemens des amandes, taxations de Témoins, et frais de voyages - -	482,550	
2. Réclamation des Epaves vendus au profit du Roi - -	46,521	
3. Frais de juſtice applicables au produit des Succeſſions vacantes	160,848	702,380
4. Payé aux dénonciateurs, ſur le produit des confiſcations pour fait de Commerce interlope - - - - - -	12,461	
Caiſſe de l'Entrepôt.		
1. Traitemens des Directeurs, Receveurs et Employés des Bureaux	112,397	
2. Rembourſemens à divers pour les marchandiſes ré-exportées	2,028	459,070
3. Verſé dans la Caiſſe de la Marine à titre de Dépôt - - -	344,653	
Caiſſe des Conſignations.		
1. Rembourſemens à divers conſignataires pour le rétour dans la Colonie de 53 Eſclaves embarqués pour la France - -	79,500	81,000
2. Frais rélatifs à cette comptabilité - - - - -	1,500	
Invalides et Fonds d'Armemens.		
1. Montant des remiſes à faire à la Caiſſe Générale des Invalides	153,620	
2. Remiſes faites dans les différents Ports pour les gages acquis aux équipages pour les Déſarmemens - - - -	430,972	584,592
Montant des Fonds non conſommés au 31 Décembre 1791.		
Par la Caiſſe de la Marine - - - - -	1,493,674	
Par la Caiſſe Générale - - - - - - -	39,634	
Par la Caiſſe des Libertés - - - - -	3,659	1,614,886
Par la Caiſſe des Droits domaniaux - - -	77,919	
Somme pareille à la Recette - - - - -	14,673,014	14,673,014

lgd.

assives de St. Domingue au

diverses Caisses.

ntant e la ance blique.	Recouvremens faits en 1789.	Recouvremens faits en 1790.	Sommes dues en 1791.
576,838	633,221	229,403	5,714,214
514,465	483,701	376,143	1,654,621
385,917	3,182,804	—	203,113
471,511	546,433	103,618	821,460
078,299	101,579	73,999	802,721
927,030	4,947,738	783,163	9,196,129

diverses Caisses.

ntant e la ette lique.	Payements faits en 1789.	Payements faits en 1790.	Sommes à payer en 1791.
41,265	1,446,814	334,451	1,360,000
40,530	1,070,072	70,458	
43,220	533,889	7,395	1,936
17,401	88,341	29,060	
42,416	3,139,116	441,364	1,361,936

N°. IV. Vervolgd.

Rélévé Général des Dettes actives et passives de St. Domingue au 31 Xbre. 1791.

Dettes actives en faveur des diverses Caisses.

Indication de la nature des Créances.	Montant de la Créance publique.	Recouvremens faits en 1789.	Recouvremens faits en 1790.	Sommes dues en 1791.
1. Sommes dues à la Caisse de la Marine par promesses, obligations, &c.	6,576,838	633,221	229,403	5,714,214
2. Sommes dues par divers Contribuables	2,514,465	483,701	376,143	1,654,621
3. Avances faites par la Colonie en faveur des Troupes et des Escadres alliées	3,385,917	3,182,804	—	203,113
4. Débits de comptes ou arrerages des Fermes	1,471,511	546,433	103,618	821,460
5. Sommes dues par divers particuliers	978,299	101,579	73,999	802,721
Total de la Créance publique de la Colonie	14,927,030	4,947,738	783,163	9,196,129

Dettes passives à la charge de diverses Caisses.

Indication de la nature des Dettes.	Montant de la Dette publique.	Payements faits en 1789.	Payements faits en 1790.	Sommes à payer en 1791.
1. Il est du à l'Entrepreneur des Travaux du Roi dans la Partie du Nord	3,141,265	1,446,814	334,451	1,360,000
2. Il est du à divers Fournisseurs, Entrepreneurs, Propriétaires et autres, tant pour Soldes d'entreprises, que pour avances par eux faites dans la partie de l'Ouest	1,140,530	1,070,072	70,458	
3. Il est du à divers Entrepreneurs, Fournisseurs, &c. dans la Partie du Sud	543,220	533,889	7,395	1,936
4. Il est du aux Etats Majors des divers Bâtimens du Roi	117,401	88,341	29,060	
Total de la Dette publique de la Colonie	4,942,416	3,139,116	441,364	1,361,936

nde te zamen 189,679 Ton,
Ton; namelyk:

Harfleur	1 van Rouaan
Cherbourg	1 van Granville
Croiſie	1 van Cette
Dieppe	1 van Rhedon.

Kust van Africa, en het Fransch
'8 Schepen aan Frankryk behoo-

---

rd de Spaanſche)

1) het beloop van 6,821,707 Liv.
- - 4,409,922
't verſchil 2,411,785

idende 55,745 Ton.
'an Noord-Amerika
: waren ook in den
gebruikt, houdende
Noord-America aan
- - 525,571 Liv.
- - - 465,081
't verſchil 60,490

1788.

Ton ieder invoerende
- - 9,717,113
aamlyk Europeeſche
- - 5,587,515
't verſchil 4,129,598

et de Spanjaarden, waarvan geen

Deze Invoer geſchiedde in 580 ſchepen, houdende te zamen 189,679 Ton, of door elkander ieder Schip 325½ Ton; namelyk:

224 van Bourdeaux	19 van Duinkerken	3 van Harfleur	1 van Rouaan
129 van Nantes	11 van St. Malo	2 van Cherbourg	1 van Granville
90 van Marſeille	10 van Bajonne	2 van Croiſie	1 van Cette
80 van Havre de Grace	5 van Rochelle	1 van Dieppe	1 van Rhedon.

Voeg by de 580 Schepen uit Frankryk 98, van de Kust van Africa, en het Fransch gedeelte van Hiſpaniola, dan zal men bevinden, dat 678 Schepen aan Frankryk behoorende in het jaar 1788 gebruikt zyn.

N°. VI.

Vreemde Handel 1788, (uitgezonderd de Spaanſche)

Ingevoerd door Vreemdelingen (buiten de Spanjaarden) het beloop van	6,821,707	Liv.
Uitgevoerd door dezelve	4,409,922	
't verſchil	2,411,785	

NB. Deeze Handel gebruikte 763 kleine Schepen, houdende 55,745 Ton. Het beloop door elkander ieder 73 Ton. Schepen van Noord-Amerika (gebouwd in America) daaronder begreepen; maar er waren ook in den Noord-Americaanſchen Handel 45 Franſche Schepen gebruikt, houdende 3,475 Ton (door elkander ieder 77 Ton) die na Noord-America aan Coloniale Waaren uitvoerden, voor het bedrag van

	525,571	Liv.
En in Retour-Goederen invoerden	465,081	
't verſchil	60,490	

Spaanſche Handel in 't jaar 1788.

259 Spaanſche Schepen houdende 15,417 Ton op 59 Ton ieder invoerende ten beloop van (zynde voornaamelyk ſtaven Goud)	9,717,113	
En uitgevoerde Negerſlaven, en Goederen voornaamlyk Europeeſche Manufactuuren, ten beloop van	5,587,515	
't verſchil	4,129,598	

NB. Dit is buiten den Binnenlandſchen Handel met de Spanjaarden, waarvan geen berekening is.

le een Bericht niet in
e Kaap François ver-

ST. DOMINGO met

3.

Bedrag. in Hiſpanioala's Courantgeld.
Liv.
12,271,247
38,684
217,450
602,010
1,589,985
1,479,510
1,973,750
55,770
13,610,960
584,770
328,175
157,380
340,070
140,238
23,784
254,398
322,130
320,477
85,607
26,700
1,650,150
998,300
1,191,395
376,560
177,340
39,008,603
8,685,600
86,414,040

BYGEVOEGDE TAFELS, behelzende een Bericht niet in het vorige vervat, door den Schryver te Kaap François verzameld.

N°. V.

HANDEL van het Fransch Gedeelte van ST. DOMINGO met Oud Frankryk.

Invoer van het jaar 1788.

Hoeveelheid.	Soort van Goederen.	Bedrag. in Hiſpanioala's Courantgeld.
		Liv.
186,759	Vaten Meel, a - - - -	12,271,247
1,366	Kwintalen Beſchuit - - - -	38,684
3,309	Dito - - Kaas - - - -	217,450
2,044	Dito - - Waschkaarsſen - -	602,010
27,154	Dito - - Zeep - - - -	1,589,985
16,896	Dito - - Talkkaarsſen - - -	1,479,510
20,762	Dito - - Olie - - - -	1,973,750
1,359	Dito - - Talk - - - -	55,770
121,587	Vaten Wyn - - - - -	13,610,960
7,020	Kasten dito - - - - -	584,770
5,732	Vaten Bier - - - - -	328,175
6,174	Manden dito - - - - -	157,380
10,375	Kasten Cordialen - - - -	340,070
6,937	Ankers Brandewyn - - - -	140,238
2,284	dito - Genever - - - -	23,784
19,457	Korven met Anniſette - - -	254,398
5,999	Kwintalen Plantgewaſsen - -	322 130
14,613	Kasten met ingelegde Vruchten -	320,477
2,486	Kwintalen Kabbeljaauw - - -	85,607
1,308	Dito - - Zoutenvisch - - -	26,700
17,219	Dito - - Boter - - - -	1,650,150
24,261	Dito - - gezouten Oſsenvleesch -	998,300
14,732	Dito - - ——— Varkensvleesch	1,101,395
4,351	Dito - - dito - - - - -	376,560
1,627	Dito - - Hammen - - - -	177,340
	Drooge Goederen, als Linnens, Wollen, Zyden ſtoffe, Katoenen, en Manufactuuren, van alle ſoort verſcheide andere Artikelen begr. op - - - - -	39,008,600
		8,685,600
	Bedrage van die ingevoerde Goederen - - - - - - -	86,414,040

Handel.

h gedeelte van Hispaniola.

ens.	Meisjens.	Bedrag.	Getal van Schepen.
64	541	8,293	24
30	60	2,600	8
69	327	3,246	9
23	18	204	1
45	849	4,590	19
14	752	10,573	37
45	2,047	29,506	98

Gedeelte van St. Domingo ingevoerd. De
kogt voor 61,936,190 Livres Hiſpaniola's
r ſtuk, zynde omtrent 60 Ponden Sterling.

Africaanſche Handel.

Negers ingevoerd in het Fransch gedeelte van Hispaniola.

Havens van Invoer.	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjens.	Bedrag	Getal van Schepen.
Port au Prince -	4,732	2,256	764	541	8,293	24
St. Marc - -	1,665	645	230	60	2,600	8
Leogane - - -	1,652	798	469	327	3,246	9
Jeremie - - -	88	75	23	18	204	1
Cayes - - - -	1624	872	1,245	849	4,590	19
Kaap François -	5,913	2,394	1,514	752	10,573	37
	15,674	7,040	4,245	2,047	29,506	98

In 1787 waren 30,839 Negers in het Fransch Gedeelte van St. Domingo ingevoerd. De 29,506 Negers in 1788 ingevoerd, werden verkogt voor 61,936,190 Livres Hiſpaniola's Courant geld, dat is door een 2099 Liv. 2 ſ. per ſtuk, zynde omtrent 60 Ponden Sterling.

TABLEAU

Du Commerce et des Finances de la partie Françoiſe de

S^t. DOMINGUE.

1791.

De vier eerſte van de volgende TAFELS zijn vervaardigd op last van de Wetgevende Vergadering van Frankrijk, die den 1ſten October 1791 bijëenkwam, en ſchijnt opgemaakt te zijn met oogmerk om wegens den dadelijken ſtaat van de Colonie en derzelver Koophandel, zekere kennis te dragen, onmiddelijk voor het uitbreken van den Opſtand der Negers in de maand Augustus van dat jaar. De totale opgaven zal men bevinden, dat verſchillen, in enige bizonderheden, van die op de voorgaande bladzijden gegeven. Het verſchil ontſtaat gedeeltelijk uit de daadelijke verandering van omſtandigheden, in den loop van twee jaaren, die tusſchen de tijdperken invielen, wanneer ieder opgaaf opgemaakt werd, en gedeeltelijk, zo ik vreze, uit dwalingen en fouten van mijne zijde.

BIJVOEGSELS

EN

OPHELDERINGEN.

I. HOOFDST. BLADZ. 14.

Dit laat zich in het algemeen toepaſſen op alle de Volkplantingen in America; en bij gevolg geloof ik, dat de tegenwoordige ſtaat der Negers in alle deze Colonien aan welke Natie zij ook behooren, genoegzaam dezelfde is, enz.

Dit egter, is geſteld meer als een *algemeene* aanmerking, dan als eene naauwkeurige en juiste bepaaling op alle gevallen toepaſſelijk. *Gewoonte* alleen heeft een zo grooten invloed op Nationale zeden, dat zij bij ſommige gelegenheden de duidelijkſte voorſchriften van het eigenbelang tegenſtreeft. De Hollanders, bij voorbeeld, zijn, zo als ik gehoord heb, *door gewoonte* een wreed en ongevoelig volk. De ſtaat van ſlavernij verſchilt derhalven, in *Surinamen* waarſchijnlijk, in veele opzigten van denzelfden levensſtand in de Engelſche en Spaanſche *Westindiën*. Onder de *Spanjaarden* werken de bijgeloovige plegtigheden van de Roomſche Kerk zaamen met den traagen aart der blanke inwoonders, om eene groote verzagting van tucht te weeg te brengen. Aan den anderen

kant ſlaan de Hollanders op geene Godsdienſtige feestdagen acht en hebben een afkeer van de luiheid. Deeze gevallen, egter, zijn de twee uiterſten.

II. HOOFDST. BLADZ. 20.

De Sociëteit in Frankrijk Amis des Noirs *genaamd, denk ik dat oorſpronglijk gevormd was naar het model van een diergelijk Genootſchap in Londen, enz.*

Sedert deze bladzijden gedrukt werden, heb ik een werk aangetroffen dit jaar (1756) te Parijs uitgekomen, getiteld *Réflexions ſur la Colonie de St. Domingue;* waarvan dit volgend gedeelte tot eene duidelijke opheldering van de voorige Waarneming ſtrekt: ſprekende van de Discusſiën, die in het Engelsch Parlement omtrent het jaar 1789 betreffende den ſlavenhandel plaats hadden, gaat de Schrijver dus voort. De Engelſche denkbeelden waren een toorts, geworpen in het midden van brandbare ſtoffen, en zij werden in *Frankrijk* met des te grooter woede omhelsd, daar men vooraf de belachlijke gebruiken en gedaante der kleederen van dat volk had aangenomen. Alle reden van welvoegelijkheid en nationaal belang werd met voeten getreden. Men wierp zich in den grooten valſtrik voor onkunde en verwaandheid geſpannen, en men bleek alleen gedreeven te worden door de vreze van door zijne mededingers in dit nieuw glorieperk te zullen voorbijgeſtreefd wor-

worden. 't Zij dat verbeeldingen van eenen dwaazen of overſpannen aart zich gretiger met harſenſchimmen dan met wezenlijke zaken voeden, het zij dat geheime Zendelingen gelast waren om een richting te geven aan de hevige zucht voor het nieuwe, de harten bleeven koel en ongevoelig voor het tooneel der elenden, dat dagelijks de ogen trof, om zich alleen op te houden met ingebeelde of ver af zijnde rampen, en waarvan men alleen ruwe gedachten had. Alle de rampen van het menschdom waren het werk van intriguanten, van die menſchen, duizend maalen ſchadelijker voor de maatſchappij, dan de wreedſte ſtruikrovers, enz.

Reflexions ſur la Colonie de St. Domingue, Tom. I. p. 72.

III. HOOFDST. BLADZ. 38.

Alles, dat tot verzagting kan worden bijgebragt ſchijnt te zijn, dat de omſtandigheden der zaken geheel nieuw waren en de Leden van de Coloniale Vergadering onbedreven in het ſtuk van wetgeving, enz.

Eene zeer fraaije en uitgewerkte verdediging der Coloniale Vergadering werd zaamgeſteld door een van haare Leden (de Heer DE PONS) en te Parijs in November 1790 uitgegeven, waarin (zo verre als algemeene regels willen toelaten) de betrekking, waarin de Colonie ſtond tot het Moederland, en de rechten die onderſcheidenlijk ieder partij toekomen, beſtaanbaar met die behoorlijke ondergeſchiktheid die het kind aan zijn moeder

ſchuldig is, duidelijk en (een of twee ſtukken uitgezonderd) zeer naauwkeurig, zo mij toeſchijnt, bepaald waren. Ik zal den lezer een uittrekſel uit dit Bericht mededeelen, niet alleen om het geval van St. *Domingo* op te helderen, maar als eenige wenken gevende, die het Gouvernement en de Coloniën van *Groot-Brittanje* de aandacht niet onwaardig vinden zullen, zo ongelukkig hiernaa onder hun verſchillen mogten ontſtaan over de uitgeſtrektheid van jurisdictie aan de eene zijde en de verpligting tot gehoorzaamheid aan de andere.

Een beginſel, waaruit alle de werkzaamheden van de Coloniale Vergadering zijn voortgevloeid, werd algemeen aangenomen door alle haare Leden, dat namelijk de Coloniën de Hoofdſtad niet behoorden aan te gaan, dan in evenredigheid der voordeelen, die zij haar verſchaften. Deze bedenking moest in den geest van alle de Colonisten een zeker ſoort van wettigheid bijzetten en alle de middelen, die den voorſpoed der Colonie konden verzekeren, en haare betrekkingen met het Moederland vermeerderen.

Het ware wel te wenſchen geweest, en het zou het nog meer zijn, dat dezelfde wet aan alle luchtſtreeken, aan alle ſoort van zeden, aan alle volkeren voegde; maar ongelukkig de menſchen zijn niet overal dezelfde: zodanig eene wet, die op eene plaats voegt, zou ſchadelijk zijn op eene andere.

De Algemeene Vergadering beſchouwde dan de Conſtitutie van St. *Domingo* uit drie oogpunten, al-

altijd ingericht naar haar belang om verëenigd te blijven met de Hoofdſtad, en naa de Omwenteling van het bewind.

1°. Als makende een wezenlijk gedeelte van het Fransch bewind.

2°. Als verpligt, om door haare voortbrengſels bij te dragen tot voordeel van den Staat.

3°. Als door het verſchil van haare luchtſtreek, zeden en bevolking bijzondere behoeften hebbende en wel verſchillende van die der Hoofdſtad.

Verdeeling van de Conſtitutie van St. *Domingo*.

Deze onderſcheide betrekkingen deeden de Conſtitutie te St. *Domingo* voegzaam verdeelen,

In Algemeene Wetten.
In gemeene (communes) Wetten.
In bizondere Wetten.

ALGEMEENE WETTEN.

De Algemeene Wetten van het Bewind, die welke alle Franſchen betroffen in welk een hoek der waereld zij zich ook bevonden, worden aangemerkt als van eenen verbindenden aart voor de Coloniën, zonder eenig onderzoek, zonder eenige bepaaling.

Deze wetten zijn de vorm van het Gouvernement, het aandeel van de Kroon, de erkentenis van den Monarch, de Oorlogsverklaaringen; de Vredes-Tractaaten, de algemeene Organizatie van de Policie en Juſtitie, enz. enz. Het belang der

Coloniën zich in dat opzigt met dat der geheele Natie vereenigd vindende, heeft de Nationale Vergadering alleen recht om deze wetten te decreteeren.

GEMEENE WETTEN.

De Gemeene Wetten zijn die, welke de betrekkingen van de Hoofdſtad met de Coloniën betreffen: het is een Contract, waarbij *Frankrijk* zich verbind de Coloniën te beſchermen en te verdedigen tegen de vreemde Mogendheden, van welker eerzucht zij het voorwerp zouden mogen worden. Deeze beſcherming noch behoorende, noch kunnende voor niet zijn, moeten de Coloniën den Staat door de voordeelen van den koophandel ſchadeloos ſtellen. Van daar dat hard bewind van verbod, waar onder het noodlot hen verwezen heeft altijd te blijven; en hoedanig ook de trap van vrijheid zij, die de Natie geniet, de Coloniën zullen altijd ſlaaven van den Koophandel blijven. 't Is eene Staatkundige geſteltenis, volſtrekt onafſcheidbaar van haare Phijſique geſteltenis; zij kunnen 'er zich dus geen den minſten klagt over laten ontglippen; zij weeten wel, dat hunne hoedanigheid van Franſchen hun geen recht op de penningen van den Staat geeft; zij ſtaan dus toe niet dan uit *Frankrijk* te ontvangen alle de voorwerpen van conſumtie, die deszelfs grond en Manufacturen kunnen opleveren. Zij onderwerpen zich ook om hunne goederen alleen

na

na *Frankrijk* te verzenden. Dat, het geen zij verzoeken, dat het geen men haar niet weigeren kan, is, dat, daar zij zich aan deeze fondamenteele overeenkomſten gedragen, de misbruiken, die het ſtelſel van Verbod over hen brengt, verbeterd worden.

BIZONDERE WETTEN OF INWENDIG BESTUUR.

De bizondere Wetten zijn die, welke alleen de Coloniën aangaan. Groote beweegredenen hebben de Colonie St. *Domingo* 'er toegebragt, om zich daarvan het maken voor te behouden: 1°. Het is wel bekend, dat de Wetten van St. *Domingo* niet anders, dan in zijn boezem gemaakt kunnen worden; deeze fondamenteele waarheid is zijn wreedſten vijand ontglipt. De Heer LA LUZERNE zeide in zijne Memorie der Nationale Vergadering den 27 October 1789 (N°. 2.) aangeboden, dat de Coloniën niet altijd hebben kunnen geregeerd worden door dezelfde Wetten als het Koningrijk, en dat men altijd aan twee Adminiſtrateurs de magt heeft moeten overdragen om plaatslijke Wetten te maken, omdat 'er een oneindig aantal van zaken beſtaat, die men niet dan op de plaats zelve kennen kan.

Dat het geen de Algemeene Vergadering zich dan voorbehoudt is niet, dan dat gedeelte van de wetgevende magt, dat tegen het recht der menſchen, in de handen van twee Landvoogden berust, die

bij de Colonie geen belang hebben, dan door de rijkdommen, die zij 'er ſtaande hun driejaarig verblijf uit trekken.

2°. Het ſtrijdt tegen de conſtitutioneele beginſels, dat hij, die de wet maakt, 'er niet aan zou onderworpen zijn.

Alle menſchen hebben het recht, om mede te werken tot het daarſtellen van de wet, waaraan zij onderworpen zijn: maar niemand kan mede werken tot het daarſtellen van zodanig eene, waaraan hij zich niet onderwerpt.

Dit beginſel, het eenig ſchild van de individueele vrijheid, de eenige waarborg voor de weldaadigheid der wet heeft de Colonisten van *St. Domingo* niet doen twijfelen, of de Nationaale Vergadering, de uitdeelſter van hervormende weldaaden, de ſchikking niet zou goedkeuren, die den voorſpoed van *St. Domingo* verzekerde.

In de daad 'er kunnen geen plaatſelijke wetten van de ſectiën, van het bewind verre afgelegen, beſtaan, dan wetten, die alleen *Frankryk* aangaan.

De wet voor het Koningrijk gedecreteerd is dezelfde voor alle Cantons. Het geheel der Gedeputeerden van de Nationaale Vergadering heeft belang om alle betrekkingen aandachtig te onderzoeken, en 'er alle voor- en nadeelen van te overwegen. Zodat het belang, dat alle daar in hebben, dat de wet, bij welker gebreke zij 'er zelf de ſlachtoffers van zijn zouden, niet anders zij, dan de vrucht van eene lange overweging en van ge-

voe-

voelens in het breede en zorgvuldig getoetst, 'er de wijsheid van verzekert.

De bijzondere wetten van *St. Domingo* alleen de inwoonders, die 'er woonen, of die 'er hunne goederen hebben, zich onderwerpende, raaken in de Nationale Vergadering niemand, dan de twaalf Gedeputeerden der Coloniën.

3°. Een der wezenlijke voorwaarden voor de deugdelijkheid der wet is, dat hij die dezelve maakt, volkomen de betrekkingen kent, die dezelve moet daarſtellen. Of niemand kan de plaatſelijke bizonderheden kennen, dan hij, die op de plaats is, omdat deze zelfde bizonderheden veranderen en verſchillen, en dat de wet volgens deze veranderingen en verſchillendheden moet gemaakt worden.

4°. 't Is wel zeker, dat de banden der Maatſchappij de magten zijn, ingeſteld om er de voorwaarden van ten uitvoer te brengen.

Het geluk van alle Conſtitutien hangt volſtrektelijk af van eene gelijke in werking brenging van deze verſchillende magten, en 't is deze gelijkheid alleen, die het evenwigt bewaart.

Het is noodzaaklijk, dat er te *St. Domingo* een uitvoerende magt beſtaa, want het ongeluk der Maatſchappij wil, dat de reden in het Staatkundige altijd aan de zijde van het geweld verkeert. Zo deze magt niet door een ander wordt tegengewogen, dan zal zij eindigen door alles te bemagtigen, en door de onderdrukking daar te ſtellen in de plaats van de weldaaden der herſcheppinġ,

waarop de tegenwoordige omwenteling aan alle Franſchen het recht van aanſpraak gegeven heeft. Zij kan dan niet in haare paalen gehouden worden, dan door eene evenredige masſa van wetgevende magten welker toezigt haar in vreze houden moest.

5°. De beginſels van de Nationaale Vergadering kanten zich tegen dat aan, dat zij als de bizondere Conſtitutie van *St. Domingo* vastſtelt. Die van *Frankrijk* heeft ten grondſlag vrijheid en gelijkheid; die van *St. Domingo* berust ongelukkig op ſlavernij, en eene onderſcheiding van klaſſen, waarvan het behoud van deze voortreflijke Colonie afhangt. Alle mogelijke redeneeringen zullen tegen deze waarheid ſchipbreuk lijden.

Deze onderſcheide waarnemingen, wel ontwikkeld in de Algemeene Vergadering, zullen haar bemoedigen bij de vreze, die zij had, dat zij niet overeenkomstig met de beginſels der Nationale Vergadering handelde en om aan den laster een voordwendſel te verleenen, om haare oogmerken te beſchuldigen.

De verſchillende Leden van de Algemeene Vergadering waren er wel ver af van te voorzien, dat de gelukkige omwenteling, die vreugde en verrukking in de harten van alle Franſchen geſtort, zou eindigen met *Domingo* in rouw en verderf te dompelen. Wat raakt het *Frankrijk*, welk ons huizelijk beſtuur zij, wanneer het ſtrekt, om de voortbrengſels der Colonie te vermeerderen. Wanneer wij aan de algemeene wetten van het land

land onderworpen zijn! Wanneer wij de handelbetrekkingen eerbiedigen? Wanneer wij de onderwerping om niet dan met *Frankrijk* te handelen, als eene billijke ſchadeloosſtelling voor de beſcherming en de hulp, die zij ons bieden, beſchouwen? wanneer wij de Decreeten van de Nationale Vergadering in werking brengen in alles, dat niet met de plaatslijke omſtandigheden ſtrijdt.

Frankrijk heeft er belang bij, dat wij gelukkig zijn, dat wij de waaren en Koopmanſchappen verbruiken, die het ons kan opleveren, en dat wij het op onze beurt veel zuiker, koffij, indigo, en cacao zenden. Eindelijk het heeft er belang bij, dat de Conſtitutie van *St. Domingo* zodanig zij, dat zij voor altijd deze Colonie aan de Hoofdſtad verbinde, en dat zij door haare rijkdommen tot den voorſpoed van den ſtaat medewerkt.

Volgens deze eenvoudige en waare bedenkingen vestigde de algemeenen Vergadering haare conſtitutioneele grondſlagen bij het Decreet van 28 Mai (N°. 3.)

IV. HOOFDST. BLADZ. 59.

Zeker werd dezelve agter gehouden, en de ongelukkigen OGÉ *onmiddelijk ter ſtraf geſleept, als 't ware, om de verdere kennisgeving en gehcele ontwikkeling, van een zo gewigtig geheim te voorkomen.*

Dit is eene zeer aanmerklijke gebeurtenis, en leidt ons tot de ernstigſte overwegingen met betrek-

trekkingen tot de Franſche Koninggezinden op *St. Domingo*. Ik zal daarom den Lezer eindelijk de verklaaring van den ſtervenden OGÉ bekend maaken, als *woordelijk* gecopieerd uit de publieke ſtukken, toen de de ontdekking negen maanden daarna aan de Coloniale Vergadering geſchiedde.

GETUIGSCHRIFT WEGENS DEN DOOD VAN OGÉ.

Uittrekſel uit de minuten van den Opperſten Raad van de *Kaap*, in het jaar 1791 den 9den Maart. Wij ANTOINE-ETIENNE RUOTTE, Raadsheer van den Koning, Voorzitter van den Hoogen Raad aan de *Kaap*, en MARIE-FRANÇOIS POURCHERESSE DE VERTIERES, ook Koninglijk Raadsheer aan de *Kaap*, als benoemde Commiſſariſen voor het Hof, ten einde ter uitvoer te brengen het beſluit van het gezegde Hof van den 5den der lopende maand, houdende het doodvonnis tegen JACQUES OGÉ; gezegd JACQUOT, zijnde eene vrije quarteron; welke zijnde in de kamer van het crimineel gerecht, en naa de lezing van het gezegd beſluit, zo ver het hem aangaat, heeft gezegd en verklaard, tot gerustſtelling van zijn geweten, naadat hij alvorens in onze handen den eed had afgelegd, van de waarheid te zullen zeggen:

Dat in het begin van de maand Februarij laatstleden, zo de rivieren niet zo groote overſtromingen hadden doen veroorzaakt, 'er eene groote zamenrotting van de lieden van de kleur had moeten

plaats

plaats hebben, die de werklieden met hun hadden moeten medesleepen en de *Kaapstad* met een aanmerklijk getal aantasten; dat zij zelfs reeds tot een getal van elfduizend vereenigd waren, dat de overstrooming der rivieren het eenig beletsel geweest was, dat hen tegenhouden had, om zich te vereenigen: Dat aantal lieden van de kleur bestondt uit die van *Mirebalais*, *l'Artibonite*, *du Limbé*, *d'Ouanaminthe*, *de la Grande Riviere*, en over het algemeen uit de geheele Colonie. Dat op dien tijd honderd lieden van de kleur van de *Kaap* vertrokken waren, om zich bij die bende te voegen. Dat de beschuldigde zeker is, dat die hoofdleiders van dezen opstand zijn, de DECLAINS vrije negers van *la Grande Riviere*, bij het proces beschuldigd; DUMAS vrij neger; YVON vrij neger; BITOZIN vrije mulat spanjaard; PIERRE GODARD en JEAN BAPTISTE zijn broeder vrij negers van *la Grande Riviere;* LE GRAND MAZEAU en TOUSSAINT MAZEAU, vrij negers; PIERRE MAUZI vrije mulat; GINGA LAPAIRE, CHARLES LAMADIEU, de SABOURINS, JEAN PIERRE GOUDY, JOSEPH LUCAS, vrije mulatten; MAURICE vrij neger; allen bij het proces beschuldigd.

Dat de groote belhamels aan de kust zijn, de genoemde DAGUIN, beschuldigd bij het proces; REBEL, woonende te *Mirebalais*, PINCHINAT, beschuldigd bij het proces; LABASTILLE, ook bij het proces beschuldigd; en dat de beschuldigde, hier tegenwoordig, meent ons te moeten verklaaren,

dat

dat hij een der driftigſte voorſtanders van den opſtand geweest is, dat hij voor een groot gedeelte dien bewerkt heeft, die in de omſtreeken van *St. Marc* heeft plaats gehad, en dat hij een nieuwen heeft zoeken te bewerken; dat er op dit ogenblik vele lieden van de kleur zijn, in onderſcheide oorden, die vast beſloten hebben hunne ontwerpen door te zetten, niet tegenſtaande zij, die in dezen opſtand gemengd zijn hun leven verliezen; dat de beſchuldigde, hier tegenwoordig zich niet alle namen kan erinneren, maar dat hij zich erinnert, dat de zoon van LAPLACE vrije quarteroon, wiens zuster de beſchuldigde in de gevangenis gezien heeft, *Limbé* verlaten heeft, om recruten in het quartier van *Ouanaminthe* te werven, en dat deze recruuten en aangeworven lieden van de kleur hier ondersteund worden door de tegenwoordigheid van de FLEURY en L'HIRONDELLE VIARD, Gedeputeerden van de lieden van de kleur bij de Nationaale Vergadering; dat hij beſchuldigde, hier tegenwoordig, niet weet, of de Gedeputeerden zich bij hen ophouden; dat hij meent, dat de genoemde FLEURY zich te *Mirabalais*, en L'HIRONDELLE VIARD zich in het quartier *la Grande Riviere* ophoudt.

Dat hij beſchuldigde, hier tegenwoordig, verklaart, dat de opſtand der oproerigen plaats heeft in de onderaardſche ſtreeken, die zich tusſchen *la Crete à Marcan* en het *Canton du Giromon* bevinden, en zich van *la Grande Riviere* af vertoont;

dat

dat bij gevolg, zo hij beſchuldigde op de plaatſen gebragt werd, hij zich ſterk maakt om de hoofden der opſtandelingen te vangen; dat de aandoening, waarin hij zich uit hoofde van zijnen tegenwoordigen toeſtand bevond, hem niet toeliet om meer uitgeſtrekte berichten te geven; dat hij ons die vervolgens geven zal, als hij een weinig geruster is: dat hem op dit ogenblik nog voor den geest komt, dat zekere CASTAIGN, vrije mulat van dezen aanhang, zich geenszins in de tegenwoordige omſtandigheden ingewikkeld bevind, maar dat hij beſchuldigde ons verzekert, dat zo zijn broeder OGÉ den aandrang van den gezegden CASTAIGN gevolgd had, hij tot veel grooter uiterſten zou overgegaan zijn; dat dit alles is, wat hij ons in dit ogenblik verklaren kan, waarvan wij hem een Acte hebben voorgelegd, die hij getekend heeft met ons en den Griffier.

De minuut was getekend: J. OGÉ, RUOTTE POURCHERESSE DE VERTIERES en LANDAIS, Griffier.

Uittrekſel uit de minuten van den Griffier van den Hoogſten Raad van de *Kaap* in het jaar 1791 den 10den Maart namiddags ten 3 uure, in de Kamer van het Crimineele Gerecht, wij ANTOINE-ETIENNE RUOTTE Raadsheer van den Koning, Voorzitter van den Hoogen Raad aan de *Kaap*, en MARIE-FRANÇOIS POURCHERESSE DE VERTIERES ook Koninglijk Raadsheer van den gezegden Hoogen Raad aan de *Kaap*, als Commisſarisſen be-

benoemd door het Hof, bij een besluit van heden, genomen in gevolge de besluiten van den Procureur Generaal van den Koning van het gezegde Hof ten einde te recolleeren de verklaring gedaan door zekeren JACQUES OGÉ, vrije quarteron, die op den eed door hem gedaan, en in onze handen afgelegd, dat hij de waarheid zeggen zou, en naadat hem voorgelezen was door den Griffier de verklaring van den dag van gisteren, hebben hem vermaand, ons te verklaaren, of de gezegde verklaring de waarheid behelst, of hij 'er niets had bij te voegen of te verminderen, dan of hij 'er bij volhardde.

Hij heeft geantwoord, dat de gezegde verklaring van den dag van gisteren, de waarheid behelst; dat hij 'er bij volhardde, en dat hij er bijvoegde, dat de twee gebroeders DIDIERS, waarvan de een veel grooter was dan de ander, mulatten of vrije Quarteroons, hen niet dan ditmaal gezien hebbende; JEAN-PIERRE GERARD vrije mulat van de *Kaap*, en CATON ook vrije mulat van de *Kaap* gebruikt werden om de werklieden van de *Grande Rivière* over te halen, dat zij op den dag bij elkander zijn, maar des nachts zich verspreiden.

Hij voegt er nog bij, dat toen hij geconfronteerd werd met JACQUES LUCAS, door den laatsten gezegd is geworden, dat hij gevangene, hier tegenwoordig, hem gedreigd had, hem op te hangen; waarop hij beschuldigde aan den gezegden JACQUES LUCAS geantwoord heeft, dat men moest

wee-

weeten, waarom dat de gezegde JACQUES LUCAS niet hebbende aangedrongen, hij beſchuldigde de beweegreden van dit dreigement niet heeft verklaard, om den gezegden JACQUES LUCAS niet te bederven; dat hij ons de zaken verhaalt, zo als zij gebeurd zijn; dat de genoemde LUCAS hem gezegd hebbende, dat hij de werklieden van de Heer BONAMY geworven had, en verſcheide andere inwoonders van *la Grande Rivière*, om de armée bij den Heer CARDINEAU te gaan vermoorden; dat hij zeker was, dat op het eerst geluid van den hooren deze werklieden bij elkander zouden ſcholen en zich bij de benden van de lieden van de kleur voegen; wanneer hij beſchuldigde, de partij der blanken trekkende, van deze barbaarschheid een afkeer kreeg; en aan den genoemden JACQUES LUCAS gezegd heeft, dat de uitvinder van zodanig een ontwerp verdiende opgehangen te worden; dat hij op het ogenblik de Negers, die hij op onderſcheide posten met horens geſteld had, heeft doen te rug keeren; dat hij beſchuldigde, hier tegenwoordig, ons verklaart, dat hij aan den gezegden LUCAS drie pompoenen tafia, drie flesſen wijn, en brood gegeven heeft; dat hij niet wist welk gebruik 'er de gezegde LUCAS van gemaakt had; dat als de gezegde LUCAS hem voor de derde maal kwam opzoeken, hij beſchuldigde, hier tegenwoordig, hem gevraagd hebbende, wat hij met deze drank en ſpijzen deed; de gemelde LUCAS antwoordde, dat het voor de Negers was, die hij aan de een en

andere kust verſpreid had; dat dit bewees, dat de gezegde LUCAS het oogmerk had om de Negerſlaven tegen den blanken te doen opſtaan, en de laatſte door de eerſten te doen vermoorden; dit is het voorſtel, dat hij aan VINCENT OGÉ, broeder van hem beſchuldigden deed, om op de woonplaats van hem LUCAS te komen, om meer bij de hand te zijn bij de Negers, die hij had verleid; dat zo hij beſchuldigde deze zaken niet ontdekt had bij zijne confrontatie met den gezegden LUCAS, het dan beweezen is, dat zij niet bekend zijn zouden, en dat hij hem niet heeft willen bederven; dat hij ten minſten het genoegen had van dit ijslijk en cannibaalsch misdrijf te hebben afgekeerd; dat hij zich voorbehouden had bij de justitie te ontdekken, ingevalle zijner loslating; dat het deze zelfde LUCAS geweest is, die twee blanke perſoonen heeft willen onthoofden, en bizonder den Heer BELISLE, omdat deze hem eene vrouw ontvoerd had, dat PIERRE ROBERT aan JACQUES LUCAS den ſabel ontnam, en VINCENT OGÉ, broeder van hem beſchuldigden, hier tegenwoordig, riep, die den meergemelden LUCAS tegenſtondt; dat ondertusſchen deze gevangenen in Justitie verklaard hadden, dat hij beſchuldigde het geweest was, die dit oogmerk gehad had; dat zij het zelfs bij de confrontatie tegen hem hadden ſtaande gehouden; maar dat de zaak bij den nacht voorgevallen zijnde, de gezegde gevangenen hem beſchuldigden voor den gemelden LUCAS genomen hebben, terwijl hij niet nagelaaten

had

had hun alle beleefdheden te bewijzen ; dat hij beſchuldigde bij de confrontatie gedacht had, dat het genoegzaam was te zeggen , dat hij het niet was, en te bevestigen ; dat hij nooit die vrouw gekend had, maar dat hij heden zich verpligt reekende tot ontlasting van zijn geweeten , om ons de zaken zodanig voor te dragen als zij zijn, en bleef zweeren, dat hij hun nooit gekend had.

De beſchuldigde voegde er bij , dat zekere FLEURIJ en PERISSE ; de eerſte een Gedeputeerde van de lieden van de kleur bij de Nationale Vergadering , in deze Colonie gekomen waren met een Bordelais vaartuig met zekeren HIRONDELLE VIARD; dat de Kapitein de twee eerſte te *Acquin* had aangezet bij zekeren DUPONT , een man van de kleur, en den gemelden HIRONDELLE VIARD , ook gedeputeerde van de lieden van de kleur , aan de *Kaap*. Nog voegde er de beſchuldigde bij , dat hij ons gisteren verklaard had, dat zekere LA PLACE , wiens vader hier in de gevangenis is, recruuten wervende te *Ouanaminthe* van het getal der zodanigen is , die van *Limbé* tegen de *Kaap* optrokken ; dat hij om vermoedens weg te nemen , na *Port Margot* gegaan is, waar hij zich veele dagen verſcholen had, veinzende een zinkingachtige ongeſteldheid te hebben ; dat de gezegde LA PLACE aan hem beſchuldigden gezegd had , dat hij zeker was, dat zijn buurman , die een blanke was, niet tegen hem getuigen zou , niet tegenſtaande hij alle zijne ſtappen wist ; dat hij zeker was dat zekere GIRARDEAU niets tegen hem ge-

tuigen zou, omdat hij te groot een vriend van hem was, om hem te ontdekken; vervolgens, dat zo hij hem beſchuldigde, hij gedrongen zou zijn zulks ook veele anderen te doen zo van *Limbé* als andere plaatſen.

Nog merkte de beſchuldigde op, dat toen hij ons geſprooken had van de middelen door JACQUES LUCAS gebezigd, om de negers tot opſtand te bewegen, hij ons vergeeten had te zeggen, dat PIERRE MAURY een dertigtal ſlaven bij LUCAS gevonden had; dat hij beſchuldigde, met toeſtemming van OGÉ de jonge, zijn broeder, dezelve te rug gezonden had, het geen een algemeene klagte veroorzaakte, zeggende de lieden van de kleur, dat het eene verſterking was, dat hij beſchuldigde ter dier gelegenheid een verſchil gehad hâd met den grootſten van de DIDIERS, op welken hij bijna een pistool gelost had, om bij hem ſtaande te houden, dat hij vrij zijnde, en zich met de blanken gelijk willende ſtellen, hij niet geſchikt was om met de Negerſlaven gelijk geſteld te worden; dat daarenboven de ſlaven tot opſtand aantezetten het vernielen der eigendommen van de blanken was; en dat zij die vernielende, zij hunne eigene vernielden; dat hij beſchuldigde, ſedert dat hij in de gevangenis was, een klein briefje gezien had, dat de gezegde PIERRE MAURY aan JEAN-FRANÇOIS TESSIER ſchreef, waarbij hij hem te kennen gaf, dat hij voortging met ze bij elkander te verzamelen, en dat de Neger, zekere COQUIN, bij Mevrouw de Wed. CASTAIGN de

Ou-

Oude, met een paar pistolen met zilver ingelegd gewapend, die hem de gezegde MAURY gegeven had, op alles wat 'er omging acht gaf, en alle avonden aan den gezegden MAURY reekenschap gaf; dat dit alles is, het geen hij gevangene hier tegenwoordig ons verklaarde, ons zweerende zeker te zijn, dat, zo hij medelijden verwerven kon, hij zich gewillig aan alle gevaaren bloot zou stellen, om de opperhoofden van deze oproerigen gevangen te nemen, en dat hij in alle gevallen zijn geneegenheid en eerbied voor de blanken zou aan den dag leggen.

De voorlezing van deze verklaring geschied zijnde, waarbij hij bleef volharden, als de waarheid behelsende, deeden wij daarvan een Acte opmaken, die hij met ons en den Griffier getekend heeft.

De minuut geteekend, J. OGÉ, RUOTTE POURCHERESSES DE VERTIERES en LANDAIS, Griffier.

Gecollationeerd voor de verzending,
geteekend LANDAIS, Griffier.

Een Copij van het voorenstaand stuk, van welks bestaan ik dikwerf gehoord had, doch waaraan ik zeer twijfelde, werd mij van St. *Domingo* in de Maand Julij 1795, naargezonden, gesloten in een brief van een Heer van dat eiland, wiens verknochtheid aan de Engelschen niet kan verdacht worden, en wiens onderrichtingen zo goed zijn als er eenige wezen kunnen: Die brief is te aan-

merkenswaardig om agter gelaten te worden, en ik hoop, dat de ſchrijver, daar ik zijnen naam verberg, de gemeenmaking zal vergeven. Hij luidt als volgt:

„ Ik zend u hier nevens het Getuigſchrift van JACQUES OGÉ, den 9 Maart 1791 aan de *Kaap* ter dood gebragt. Zie hier mijne aanmerkingen op de dagteekeningen en zaken daarin vervat."

1. JACQUES OGÉ getuigde van een ontwerp, ſedert lang door de Briſſottijnen bekend, waarvan hij een Zendeling was. Hij noemde de hoofden der Mulatten, die in alle deelen der Colonie een plan moesten uitvoeren de uitvaagſels der helle waardig.

2. Hij getuigde, dat de overvloed van regen en de overſtroomingen der rivieren het uitvoeren van het ontwerp in de maand Februarij belet hadden.

3. Hij verklaarde, dat zo men hem genade wilde bewijzen hij zich aan gevaaren bloot zou ſtellen om de andere opperhoofden gevangen te nemen.

OGÉ is ter dood gebragt met 20 van zijne zaamgezwoorenen, den 9 Maart 1791. Zijn Getuigſchrift is geheim gehouden tot het einde van 1791 (naa de algemeene verbranding van het Noordlijk gedeelte) toen een beſluit van de Coloniale Vergadering den Griffier van den Raad op een gebiedenden toon gelastte om 'er copijen van te maken. Wat is daar uit te beſluiten? Helaas! dat de ſchuldigen zo talrijk als ſtout en wreed zijn.

1. De

1. De ſchuldigen: De lieden van de kleur genoemd, bij de bekentenis van ogé.

2. (En ten minſten even ſchuldig, zo zij het niet in grooter mate zijn) de Raad van de *Kaap*, die ogé heeft durven ter dood brengen, en die zulke gewigtige bekentenisſen geheim gehouden heeft.

3. De Generaal BLANCHELANDE en alle de Opperhoofden der Krijgsmagt, die niet terſtond alle de lieden van de kleur, door ogé genoemd, hebben doen vatten, en niet geconfronteerd tegen derzelver beſchuldiger. Maar neen; men heeft de ſtrafoefening van den ongelukkigen ogé verhaast; men heeft een geheim bewaard, aan welks gemeenmaking het behoud der Colonie hing. Men heeft alle de hoofden der oproermakers vrij gelaten, men heeft ze hunne verwoestende plannen laten volgen.

Zo de Hoofden der militairen, de Raad, de burgerlijke magiſtraatsperſoonen in de maand Maart 1791, de mulatten PINCHINAT, VIARD en alle de anderen hadden doen arresteeren, zij zouden hun misdrijf van den volgenden 25 Augustus niet hebben kunnen voltooijen. De Regimenten van *Normandije* en *d'Artois*, die uit *Frankrijk* kwamen, waren ſterk genoeg, om al de ſchuldige lieden van de kleur te arresteeren, en zo zij het niet geweest zijn, en dat zulks de beweegreden geweest zij, die BLANCHELANDE belet heeft te handelen; waarom zond BLANCHELANDE in de maand Maart

1791 daar geen troepen van linie heen, die de Heer de BEHAGUE hem van *Martinique* zondt?

De ſchakel van alle deze gevallen bewijst ten duidelijkſten de zamenſpanning van de Contra-revolutionairen met de Mulatten, door welken zij bedrogen zijn geworden, en de ſlagtoffers naa de komst van de Commisſarisſen POLVEREL en SANTHONAX.

V. HOOFDST. BLADZ. 68.

MAUDUIT *deinsde met verontwaardiging agter uit, enz. terwijl geen enkele hand zich ter zijner verdediging bewoog.*

In deze laatſte bijzonderheid was ik verkeerd onderricht, en ik verheug mij, dat ik gelegenheid heb, om mijnen misſlag te verbeteren. Het volgend verhaal van dat bloedig bedrijf is mij van St. *Domingo* overgezonden geworden, toen de eerſte bladen reeds gedrukt waren. „ De Grenadiers van het Regiment van MAUDUIT, en andere, partijgangers van de menigte eischten, dat de Colonel eervergoeding aan de Nationale Guarde deed. Men wilde dat hij verſchooning vroeg voor de beleediging, die hij dezelve gedaan had. Hij verzocht de verſchooning, gelijk men van hem vorderde. Zijne Grenadiers zijn niet te vreden, zij willen dat hij het op de knieën doe. 'Er laat zich een ijslijke kreet horen; toen was het, dat de

de meeste burgers, *zelfs die welke* MAUDUIT *het meest gekweld had*, de ſchare tegenhielden en de beweging zochten te keer te gaan, die zich begon te vertoonen. Men zag op dit ogenblik BEAUSOLEIL, naa een ſchot ontvangen te hebben in de affaire van 29 en 30 Julij, bij de verdediging van het Committé, (zie bl. 41.) een ſabelſlag ontvangen bij de verdediging van het leeven van MAUDUIT. Men kan ook recht doen aan twee officieren van MAUDUIT: GALESEAU en GERMAIN hebben hunnen Colonel niet dan voor het laatſte ogenblik verlaten, maar de verontwaardiging van den ſoldaat was ten toppunt geſteegen, en het was te laat."

MAUDUIT door zijne Grenadiers gedrongen, om op zijne knieën vergiffenis aan de Nationale Vergadering te vragen, en aanhoudend weigerende zich er aan te onderwerpen, kreeg hij een ſabelſlag in het aangezigt, die hem ter aarde wierp; een ander Grenadier hieuw hem op het ogenblik het hoofd af, dat *op de punt van een Bayonet* gedragen werd. De woede der ſoldaten en matroozen toen aan hun zelve overgelaaten, kende geen paalen meer: zij begaven zich na het huis van MAUDUIT, waar zij zijn lichaam heen ſleepten; alles werdt er ſtukken geſlagen, vernield, meubelen, enz. — men brak zelfs de vloerſteenen van het huis uit, enz.

HOOFDST. IV. BLADZ. 95.

Men reekent, dat binnen de twee maanden, naadat de opſtand begon, boven de twee duizend blanke perſonen van allerleijen rang en leeftijd zijn omgebragt geworden, enz.

In de maand October 1791 zondt de Coloniale Vergadering van St. *Domingo*, twee Commisſarisſen (de Heeren RABOTEAU en LEMOINE) om eene geldlening op het eiland *Jamaica* te doen, ſtellende tot zekerheid hunne binnenlandſche belastingen en havenrechten. Daar een Acte der Vergadering noodzakelijk was om uitwerking aan dezen maatregel te geven, werd in het huis voorgeſteld door den Schrijver van dit werk om bij die gelegenheid £ 100,000 van 's Lands gelden te ſchieten, maar de motie werd door de meerderheid overſtemd. Het huis egter gelastte den Ontvanger Generaal aan de Franſche Commisſarisſen tienduizend pond ſterling op Wisſelbrieven door het Coloniaal Gouvernement op de Theſaurie van *Frankrijk* getrokken op te ſchieten. In den loop dezer zaak werden de Franſche Commisſarisſen voor de balie ondervraagd, en bij de ondervraging van een dezer Heeren heb ik eenige van de bijzonderheden opgezameld in den text door mij opgegeven. Het is een fraai en belangrijk bewijs, en denkende, dat eenige van mijne lezers genoegen zullen hebben, dat zij het geheel in han-

den

den hebben, heb ik hetzelve hier laten volgen; zijnde van dezen inhoud:

„ Op den 16den October laatstleden (1791) toen ik *Kaap François* verliet, waren er 182 Zuiker-Plantagien en 950 Koffij-, Katoen- en Indigo-Plantagien geplunderd en verwoest; en de gebouwen daarop afgebrand: honderd duizend ſlaven, zoverre als men dit kan nagaan, waren in opſtand en de lieden van de kleur insgelijks in alle deelen van de Colonie, uitgezonderd rondom de *Kaap*. Alle de blanken, die in hunne handen vielen, werden zonder onderſcheid vermoord, en omtrent 1,200 familien tot zulk een ijſelijken ſtaat van elende gebragt, dat zij genoodzaakt waren haare kleeding en onderhoud van de openbaare of bijzondere liefdaadigheid te zoeken.

„ Het verlies op den oogst van dit jaar werd berekend op 66,000,000 Livres van St. *Domingo* (omtrent 1,900,000 £ Sterlings) die bijna gelijk ſtaan met £ 2,650,000 volgens den koers van *Jamaica*. De waarde van het kapitaal kan niet bepaald worden, maar het moet een aanmerklijke ſom bedragen, in aanmerking genomen het verlies van het kapitaal, ſlaven en gebouwen."

„ Sedert ik de *Kaapſtad* verliet, heeft zich de opſtand zelfs tot de Oostlijke deelen der vlakte uitgeſtrekt, en 246 Koffij-Plantagien en eenige weinige Zuiker-Plantagien zijn vernield geworden. Dit zal nog £ 300,000 volgens *Jamaicaſche* koers (£ 210,000 Sterlings) verlies voegen bij den oogst van dit jaar. De laatſte berichten, die

ik

ik van St. *Domingo* ontvangen heb, melden, dat Detachementen van reguliere troepen en militie geslaagd zijn in het overvallen en verstrooijen van Negerkampementen, in gevolge waarvan eenige weinige slavenbenden op de goederen van hunne meesters zijn te rug gekeerd, maar deze voordeelen hebben onze troepen ten uitersten afgemat, schoon zij niet in staat geweest zijn, om zelfs het zesde gedeelte der rebellen te onder te brengen."

„ De quartieren van *Dondon* en *Grande Rivière* zijn door zulk een aantal oproerlingen bezet, dat zonder een grooter aantal troepen, dan wij bezitten, wij hun niet kunnen pogen aan te vallen met eenige hoop van voordeel.

„ Wij zijn genoodzaakt ons als op te sluiten in de *Kaapstad*, en het valt zeer bezwaarlijk de linien der posten te bezetten, die noodzakelijk zijn, om de rebellen te beletten, dat zij de westlijke en zuidelijke deelen van het eiland aanvallen. Niettegenstaande de werkzaamheid onzer troepen, vond een hoop oproerigen middelen om deze posten te passeeren, om hunne verwoestingen in de bergen van *l'Artibonite* genaamd *Les Cahos*, te verspreiden; de inwoonders derzelver, hadden hun magt vereenigd, om derzelver magt af te keeren en hen te sluiten, maar naa eenige weinige omgebragt te hebben, ontvluchtten de overigen in de bossehen, en er is reden om te duchten, dat zich weldraa de opstand tot dat gedeelte van het eiland uit zal breiden, dat in weinige dagen een prooi van eene algemeene verbranding worden zal.

„ In

„ In deze omſtandigheid ontvingen wij een copij van de Nationale Vergadering van den 24 September laatstleden, waarbij onze rechten erkend worden; maar wij vrezen te laat. Wij hebben maar een copij van het Decreet; dat nog niet officieel ontvangen is, en er zijn geene troepen bij gekomen, om hetzelve kragt bij te zetten, en dat Decreet kan, in onze hachlijke omſtandigheden, tot onze rampen toedoen, in zo verre als het vrije Volk van de kleur, kennende de buitenſporigheid van zijne misdaaden, verklaart, dat het liever wil omkomen, dan zich aan dit laatſte Decreet onderwerpen; zij maken weder een kamp in de parochij van *la Croix des Bouquets*, digt bij *Port au Prince*, en ik vrees ieder uur te zullen hooren, dat zij hunne vijandelijkheden tegen de blanke inwoonders hebben aangevangen; dat zo zijnde, dan is onze ondergang onvermijdbaar."

„ Zo dit het ongelukkig geval was, dan zou uw eiland, mijne Heeren! in het vervolg bloot geſteld zijn aan eene diergelijke verwoesting, daar het welſlagen van onze ſlaven uw eigen bewegen zou om tegen u op te ſtaan."

„ De negers hebben geen moed genoeg om den blanken ſlag te leveren, maar geen volk verdraagt met grooter dapperheid honger, ſmart en vermoeidheid, wanneer eens zijne verbeelding verhit is, en zijn opzet genomen; wij hebben lieden onder ons, die voorgevende menſchen vrienden te zijn, zelfs vrijheid aan onze ſlaven gepredikt hebben; deze lieden ſtaan in betrekking tot lieden van in-

vloed

vloed en van middelen in Oud *Frankrijk*, door welke zij grootelijks worden aangemoedigd, en die ook in verbindtenis ſtaan met de philantropijnen in *Engeland*, *van wie zij*, *in de daad*, *het eerſte* voorbeeld ontleend hebben, en ik moet oprechtelijk bidden, dat dit eiland niet mag blootgeſteld worden aan dezelfde rampen, die uit zulk een buitenſpoorige uitlegging en toepaſſing van philantropijnſche beginſels onder ons ontſtaan is."

„ De middelen ons ter onzer verdeediging over gebleven, zijn maar weinig en zwak, en het is in de daad verwonderenswaardig dat wij nog zo lang onze vijanden hebben kunnen wederſtaan. Wij ſchrijven zulks toe aan de magt van het gevoelen, en aan de meerderheid, die de negers gewoon zijn in de blanken te erkennen. De magt, die wij in handen hebben, om, alle deelen der Colonie te verdeedigen beſtaat uit omtrent 1000 man, van de Regimenten van *Artois* en *Normandijen*; 700 van het Kaap-Regiment, mits de zieken daaronder begrepen, die groot in getal zijn, 1200 beſoldigde troepen, door ons zelf betaald; en 6000 of 7000 man militie, die zonder de minſte tucht of orde waren juist ſedert onze noodlottige ſtaatkundige verdeelingen. Onze zeemagt beſtaat uit een ſchip van 74 ſtukken, en twee ſloepen van oorlog."

„ Het is met zulke zwakke middelen, dat wij den vrije lieden van de kleur, en oproerigen ſlaven het hoofd moeten bieden. Wij hebben onze nabuuren, en bondgenooten de Spanjaarden om

hulp

hulp verzocht; maar zij is door het Spaansch Gouvernement met onmenschlijkheid een beschimping geweigerd; bizondere personen onder hen, en eenige van de Commandeerende Officieren op de grenzen tusschen ons en hen *schijnen de oproerelingen bijgestaan te hebben, door hen van ammunitie te voorzien en door in derzelver handen over te leveren sommige ongelukkige inwooners, die na hen om eene schuilplaats geylooden waren.*"

„ Onze openbaare thesaurie is niet alleen vrij van schulden, maar men is 'er zelfs geld aan schuldig: egter is zij geheel ledig; zijnde het tegenwoordig onmooglijk de belastingen in te zamelen, of anderzins te voorzien in de groote uitgaven door den oorlog veroorzaakt, en de noodzakelijkheid om onderstand te geven aan gebrek lijdende familien."

„ De staat van onze maandlijkſche uitgaven is bijna als volgt: "

3000 man reguliere troepen tegen 3 Livres daags is 9000 Livres daags, dus per Maand . 270,000
4000 Mannen, Vrouwen en Kinderen, voor publieke reekening 2 Livres ieder per dag, maakt per Maand 240,000
Uitgaven van Officiers, Kleederen, Wapenen, Ammunitie enz. 410,000
in 't geheel Livres 920,000

van St. *Domingo.*

of omtrent 34,166 *Jamaica* £ Sterlings; (Engelsche £ 24,500) behalven verscheide andere buiten-

ge-

gewoone uitgaven, zo als die van Administratie, belooningen, expeditiën ter zee, enz."

„ Zijn wij beroofd van de noodzakelijke fondsen van onze troepen te betalen, en hun van het noodige te voorzien, dan zullen zij zich daar bij de mulatten voegen, en wij zullen zonder eenig uitzigt op hulp geheel bedorven zijn. De magt, die wij uit *Europa* verwachten, zal te laat komen. Die kan ons dan alleen wreeken; niet ons verdedigen."

„ RABOTEAU."

HOOFDST. VII. BLADZ. 106.

De Societeit der Amis des Noirs sloeg, zonder schroom, die maatregels ter hand, welke hunne Medebroeders in Londen geaarfeld hadden in het werk te stellen.

Ik zal eeuwig herhalen, dat het aan u, o Geestdrijvers der Philantropie is, dat de eer van deze omkeerigen toekomt. Het is u alleen toe te schrijven, dat de Nationale bronnen bedorven zijn. Zo gij niet tot de grondslagen toe de uitsteekendste Colonie der waereld ondermijnd hadt, enz. enz.

Reflexions sur la Colonie du St. Domingue, Tom. 2. p. 66.

HOOFDST. X. BLADZ. 179.

Zij verklaarden bij eene Proclamatie alle ſoort van ſlavernij afgeſchaft enz. Deze ſtap werd in Februarij geratificeerd, en door de Nationale Conventie met een Decreet agtervolgd; waarvan dit eene Copij is:

Decreet van de Conventie van (5 February 1794) 16 Pluvioſe, het tweede jaar der eene en ondeelbaare Franſche Republiek.

De Nationale Conventie verklaart, dat de negerſlavernij in alle Colonien is afgeſchaft: bij gevolge decreteert zij, dat alle menſchen, zonder onderſcheid van kleur, wonende op de Colonien, zijn Franſche Burgers en alle van de rechten door de Conſtitutie verzekerd behoren te genieten.

Zij gelast het Committé van Algemeen Welzijn onmiddelijk haar te berichten, aangaande de middelen, om het tegenwoordig Decreet te doen ſtand grijpen.

Gezien door de Inſpecteurs.

geteekend:

AUGER,

CORDIER,

S. E. MONNEL.

Gecollationeerd met het oorſpronglijke door ons Preſident en Secretarisſen, van de Nationale Conventie, te *Parys* den 22 Germinal, het 2de jaar der een en ondeelbaare Franſche Republiek,

Geteekend: AMAR, Preſident. A. M. BAUDOT, MONNOT, CH. POTTIER, en PEYSARD, Secretarisſen.

Daar de meeste Franſche Eilanden in het bezit der Engelſchen kwamen, kort naadat dit buitengewoon Decreet gevallen was, was de eenige plaats, waar men het poogde in te voeren, de zuidelijke provincie van St. *Domingo*, en de wijze daarvan, was, zo als ik gehoord heb, zo bizonder als het Decreet zelf. De Negers van verſcheide Plantagien werden zaamengeroepen, en bericht, dat *zij alle een vrij volk waren*, en dat zij de vrijheid hadden, om den dienst hunner meesters te verlaten, als zij het goed zouden vinden. — Men zeide hun egter, ten zelfden tijde, dat de Republiek ſoldaaten noodig had, en daar de Staat niet toeliet, dat iemand ledig was, de zodanige van hun, als hunne meesters zouden verlaten, genoodzaakt zouden zijn, zich in een of ander toen op te richten Regiment van Zwarten te laten opſchrijven. In het eerst kozen de negers het laatſte en lieten zich dus opſchrijven; maar de berichten, die zij gaven van de ſtrenge krijgstucht en ſlechte levenswijze over het algemeen, waaraan zij onderworpen waren, werkte op eene verbazende wijze op de overige, om hun meer dan gewoon bedaard en vlijtig te maken, en zij verzochten, dat 'er geene verandering in hunnen ſtaat mogt gemaakt worden.

HOOFDST. X. BLADZ. 181.

Velen der opgeſtane Negers, in de Noordlijke Provinciën, waren van gebrek en honger omgekomen, enz.

Uit hoofde van het groot getal Negers in den ſtrijd gevallen, en het nog grooter, dat uit bovengemelde oorzaken omkwam, reekende men in het jaar 1793, dat deze klaſſe van menſchen eene vermindering van meer dan honderd duizend ondergaan had. (*Reflexions ſur la Colonie, &c. Tom. II. p.* 217.) Sedert dien tijd heeft de ſterfte nog grooter geweest; en, daar bij genomen het verlies der Blanken door ziekte en verhuizing, geloof ik niet, dat St *Domingo* op dit tijdſtip (Junij 1796) meer dan twee vijfde van het geheel getal inwoonders (blanken en zwarten) bevat, die het bezat met den aanvang van 1791. — Overeenkomſtig met deze bereekening zouden 'er meer dan 300,000 menschlijke wezens, op dit aan het verderf ten prooi gegeven land, binnen de laatſte zes jaaren zijn omgekomen.

HOOFDST. X. BLADZ. 185.

Daar de voorſtellen of punten van Verdrag met het Volk van Jeremie vooraf waren vastgeſteld, door hunnen Agent Mr. CHARMILLY, *en den Generaal* WILLIAMSON, *enz.*

Daar ik begrijp, dat deze Artikelen in *Engeland* opgemaakt waren, en met de Ministers van den Koning beraamd voor de terugkomst van den

Heer CHARMILLY van daar, zal ik die aan de Lezers mededeelen; de gedeelten, die *curcief* gedrukt zijn, verdienen opmerking.

VOORWAARDEN *van* CAPITULATIE *voorgeſteld door de Inwoonders van La Grande Anſe (in het kwartier van* Jeremie) *voorgedragen door den Heer* CHARMILLY, *bekleed met volmagt door eene Commisſie van den Raad van Algemeen belang van de voorgenoemde plaats, gedagteekend den* 11*den Auguſtus* 1793, *en aan zijne Excellentie den Majoor Generaal* WILLIAMSON *zijner Majesteits Luitenant Gouverneur van Jamaica, ter aanneming aangeboden.*

Art. 1.

Dat de eigendombezitters van St. *Domingo*, beroofd van alle toevlucht tot hunnen wettigen Souverein, om zich van de tirannij, onder welke zij nu zuchten, te verlosſen, de beſcherming van zijne Britſche Majesteit verzoeken, en hem den eed van trouw en verknochtheid doen; en hem verzoeken hunne Colonie te nemen onder zijne beſcherming, en hen te behandelen als goede en getrouwe onderdaanen tot een algemeenen Vrede; op welk tijdſtip zij eindelijk zullen onderworpen zijn aan de voorwaarden, dan overeengekomen tusſchen zijne Engelſche Majesteit, *het Gouvernement van Frankrijk* en de Geallieerde Mogendheden, ten opzigte van de ſouvereiniteit van St. *Domingo*. — Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 2. Dat tot dat de orde en rust op St. *Domin-*

ningo zal zijn herſteld, de Gouverneur door zijne Britſche Majesteit aangeſteld volmagt zal hebben tot het regelen en daar ſtellen van zodanige middelen van veiligheid en Policie, als hij noodig oordeelen zal. — Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 3. Dat niemand ontrust worden zal uit hoofde van voorige bewegingen, behalven de zodanige, die wettiglijk, bij eenig Gerechtshof beſchuldigd worden, van eenigen moord begaan, of eenig eigendom door vuur verbrand te hebben, of anderen te hebben aangezet, om die misdaaden te plegen. — Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 4. Dat de Mulatten alle de voorrechten hebben zullen, genoten door die Klaſſe in de Britſche Eilanden. — Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 5. Dat zo, bij het einde van den oorlog, de Colonie onder de Souvereiniteit zijner Majesteit blijft, en de orde daarop herſteld is; in zodanig geval, de wetten betreffende het eigendom en *alle burgerlijke rechten, die op de gezegde Colonie voor de Omwenteling in kragt waren, zullen bewaard blijven;* niet te min zal zijne Britſche Majesteit, tot dat eene Coloniale Vergadering kan bij een geroepen zijn, het recht hebben om proviſioneel eenige maatregels te bepalen, die het algemeen welzijn, en de rust der Colonie mogen vereiſchen; maar dat geene Vergadering zal bijeengeroepen worden, voordat de orde in alle deelen der Colonie herſteld is; en tot dien tijd toe zal zijne Britſche Majesteit in alle bizonderheden van Adminiſtratie en Policie, door een Committé

van zes Perſonen worden bijgeſtaan, welke hij zal kunnen kiezen uit de eigendombezitters van de drie Provinciën, waaruit de Colonie beſtaat. Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 6. Dat, ingevolge de verwoestingen, die op de Colonie hebben plaats gehad door de oproeren, brandſtichtingen en plunderingen, de Gouverneur door zijne Majesteit aangeſteld, om bezit van de Colonie te nemen, om aan het verzoek der Inwoonders in dit opzigt te voldoen, *gemagtigd worden zal, om, voor de betaling der ſchulden, eene ſchorſing van tien jaaren te verleenen, die gereekend zullen worden ingegaan te zijn met de dagteekening der overgaaf en de ſchorſing van alle intresten op dezelve zal beginnen met den 1ſten Augustus* 1791, *en eindigen met den afloop der bovengemelde tien jaaren voor het betalen der ſchulden toegeſtaan*; maar alle gelden, die Voogden aan minderjaarigen, of die welke het beſtuur van eigendommen aan afwezige planters, of de eene planter aan den ander, voor het transport van eigendom, ſchuldig zijn, zijn niet onder de bovengemelde ſchorſing begreepen. Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 7. Dat de lasten van den in- en uitvoer op alle Europiſche Goederen dezelfde zijn zal als in de Engelſche Colonien. — Antw. *Toegeſtaan.* Ingevolge hiervan zal de tarif publiek gemaakt en aangeplakt worden, opdat ieder een kennis van dezelve moge dragen.

Art 8. Dat de Manufacturiers van witte zuiker het recht zullen hebben om hunne ruwe zuiker

uit

uit te voeren, onderworpen aan zodanige regelingen, als men in dat opzigt noodig vinden zal. Antw. *Toegeſtaan.* Ingevolge hiervan zullen de lasten op de witte zuiker dezelfde zijn, als die in het jaar 1789 op de Colonie van St. *Domingo* gevorderd werden.

Art. 9. Dat de Catholieke Godsdienst zal beſchermd en gehandhaafd worden, maar dat geen ander ſoort van Euangeliſchen Eerdienst uitgeſloten zal zijn. — Antw. *Toegeſtaan.* Op voorwaarde, dat zodanige Priesters, als den eed voorgeſchreeven door de perſoonen, die de magt van Gouvernement in *Frankrijk* uitoefenen, gedaan hebben, zullen worden weggezonden, en door andere vervangen.

Art. 10. De plaatslijke belastingen, geſchikt, om de uitgaven van het guarniſoen en van het beſtuur der Colonie goed te maaken, zullen op dezelfde wijze ingeſlagen worden, als in 1789, buiten de ontheffingen en remisſien, die gegeeven zullen worden aan de inwoonders, welker eigendommen door brand geleeden hebben, tot dat hunne bezittingen zullen herſteld zijn. 'Er zal door de Colonie eene Lijst worden opgemaakt van de Gelden van de zijde van *Groot-Brittanje* verſtrekt, om het te kort van de gezegde belastingen aan te vullen; welk te kort, zo wel als alle openbaare uitgaven van de Colonie (uitgezonderd die van de ſcheepsmagt zijner Majesteit tot beſcherming der Colonie gebruikt) altijd door de gezegde Colonie zullen worden goedgemaakt. — Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 11. Zijner Britſche Majeſteits Gouverneur van St. *Domingo* zal bij het Spaansch Gouvernement aandringen, op teruggave van de Negers en het vee, door de opgeſtaane ſlaven op het Spaansch Grondgebied gekogt. —— Antw. *Toegeſtaan.*

Art. 12. De invoer, op Americaanſche bodems, van proviſiën, vee, graan en hout, van allerlei ſoort, uit de Vereenigde Staaten van *America*, zal vrijſtaan, op St. *Domingo.* — Antw. *Toegeſtaan.* Op voorwaarden, dat de Americaanſche ſchepen, die in dezen handel gebruikt worden, maar zijn van één dek; en deze vrijheid zal alleen zolang vergund worden, als het blijken zal, dat dezelve noodzakelijk is voor het herſtel of het voortduurend beſtaan der Colonie; of dat 'er maatregels genomen zijn, om dezelve in dit opzigt op den zelfden voet te brengen, als de andere Engelſche Colonien: ook zal 'er eene naauwkeurige lijst gehouden worden van de gezegde ſchepen, met de beſchrijving van hunne Carga's, en zal dezelve alle drie maanden overgezonden worden aan de Heeren Commisſarisſen van zijner Majesteits Theſaurie, zowel als aan een van de eerſte Secretarisſen van Staat, en om geene reden hoegenaamd, zal het een der gezegde ſchepen vrijſtaan in retour eenig product van de Colonie mede te nemen, dan ſiroop van zuiker en rum.

Art. 13. *Geen gedeelte van de voorgemelde Conditien zullen aangemerkt worden als een verbindtenis voor de Magt van het Parlement van Groot-Brittanje,*

je, om het Politiek Gouvernement van de Colonie te regeelen of te bepalen. Antw. *Toegeſtaan.*

HOOFDST. XI. BLADZ. 213.

Hetzelfde noodlot wachtte eene maand daarna den Luitenant MARKHAM *enz.*

Ik kan mij de treurige voldoening niet weigeren, om in dit werk de volgende vereerende ſchatting te bewaaren aan de gedachtenis van dezen beminlijken Officier, die naa zijnen dood bij de algemeene orders, door den Commandant en Chef werd afgegeven.

Hoofd Quartier 28 *Maart* 1795.

De Brigade Generaal HORNECK verzoekt Officiers zo in als buiten dienst, en de gemeenen van het Detachement, dat op den 26ſten l. l. voortrukte onder Commando van den Luitenant-Colonel MARKHAM, tot het doen van recognosceering, zijnen zeer oprechten dank aan te neemen voor hun dapper gedrag, bij den aanval van de voorposten van den vijand, deszelfs vaandel en kanon wegnemende en de magazijnen vernielende.

Gelijktijdig kon hij niet genoeg zijn leedwezen uitdrukken over het treffend verlies, dat men ondergaan heeft in den Luitenant-Colonel MARKHAM, die zo uitmuntend en verdienſtelijk als Officier en als mensch, geëerbiedigd en bemind, leefde en ſtierf, naalatende een uitmuntend voorbeeld van militaire burgelijke en bizondere deugd.

De

De Brigade Generaal verzoekt ook de Heeren MARTIN en WILKINSON, Kapiteinen by de Zeemagt zijner Majesteit zijne erkentenis en dankbetuigingen te ontvangen voor den belangrijken dienst, welken zij beweezen hebben, niet alleen bij deze gelegenheid, maar bij elke andere, waarin de dienst zijner Majesteit hunne medewerking behoefde. Hij verzocht ook Kaptein MARTIN hem de vriendschap te doen, gelijke dankbetuigingen te doen aan de Officiers der Koninglijke Zeemagt, en aan de respective Scheeps-Compagnien onder zijn Commando, voor den ijver en het goed gedrag, dat zij alzins hebben aan den dag gelegd.

APR 1959

LIBRARY OF CONGRESS
0 015 814 395 1